



อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พล.ต.ท. โต๊ะ อินทามระ ป.ม., ท.ช.

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันพุธ ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๒

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๕๓๒๙



สำนักพระราชวัง

๙ มีนาคม ๒๕๒๑

พลตำรวจโท โต๊ะ อินทามระ ป.ม.,ท.ช. อายุ ๘๒ ปี ข้าราชการบำนาญ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ถึงอนิจกรรมด้วยความชรา ณ บ้านเลขที่ ๔๓ สุขุมวิทซอย ๑๖ กรุงเทพมหานคร ในวันพุธ ที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๒๐ น.

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ มีนาคม ๒๕๒๑ เวลา ๑๗.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ บ้านเลขที่ ๔๓ สุขุมวิทซอย ๑๖ กรุงเทพมหานคร

ตามเกียรติยศศพรายนี้ได้รับพระราชทานโกศโถประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ แต่เจ้าภาพมีความประสงค์ขอรับพระราชทานหีบเกียรติยศประกอบศพ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานหีบทองลายสลักประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ.

ประถมรัตน์ พิมพ์

ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลตำรวจโท โต๊ะ อินทามระ
	เพื่อทราบ
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๙๖๓๔



สำนักพระราชวัง

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๒๒

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร จะเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา ไปในการพระราชทานเพลิงศพ พลตำรวจโท โต๊ะ อินทามระ ป.ม.,ท.ช. ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันพุธ ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๒ เวลา ๑๗.๐๐ น.

ประถมรัตน์/พิมพ์/[illegible]/ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลตำรวจโท โต๊ะ อินทามระ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดย

หน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๙๒๓๕



สำนักพระราชวัง

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒

พระราชทานเพลิงศพ พลตำรวจโท โต๊ะ อินทามระ ป.ม.,ท.ช. ข้าราชการบำนาญ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันพุธ ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เชิญหีบศพจากบ้านเลขที่ ๔๓ สุขุมวิทซอย ๑๖ กรุงเทพมหานคร ไปยังวัดเทพศิรินทราวาส เจ้าพนักงานจัดการเปลื้องเครื่องสุกำศพ ลงสู่โกศ แล้วเชิญโกศศพแห่เวียนเมรุ เชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน เสร็จแล้ว เผาบุพโพที่เมรุ วัดเทพศิรินทราวาส (เมรุด้านใต้)

เวลา ๑๗.๐๐ น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา ไปในการพระราชทานเพลิงศพ

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๒ เวลา ๗.๐๐ น. เก็บอัฐิ.

ประถมรัตน์ พิมพ์
ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลตำรวจโท โต๊ะ อินทามระ เพื่อทราบ
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ข้าพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยบุตรและบุตรีของพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคม ณ เบื้องยุคลบาทในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ เครื่องเกียรติยศประกอบศพ ปี่กลองชนะประโคมเวลารับพระราชทานน้ำหลวง พระราชทานหีบทองประกอบศพ เนื่องจากตั้งศพไว้ที่บ้านไม่สามารถพระราชทานโกศได้ พร้อมด้วยฉัตรเบญจาบั้นประดับตามเกียรติยศ

นอกจากนี้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร พร้อมด้วยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา ยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ในวันพุธที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๒ อีกด้วย

พระมหากรุณาธิคุณนานัปการที่กล่าวมาแล้วนั้น หากพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ จะหยั่งทราบโดยญาณวิถีใด คงปีติโสมนัสและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยบุตรและบุตรีของพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคม ณ เบื้องยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม และขอถวายความจงรักภักดีตราบเท่าชีวิต

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ข้าพระพุทธเจ้า นางตั้งใจ อินทามระ

ขอเดชะ



พลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ

ชาตะ 24 พฤศจิกายน 2438

มตะ 8 มีนาคม 2521

ประวัติ

พล.ต.ท. โต๊ะ อินทามระ เกิดวัน ๑ ฯ๑ ค่ำ ปีมะแม จุลศักราช ๑๒๕๗ ตรงกับวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๓๘ ที่ตำบลปลายนาใต้ อำเภอเสนากลาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มณฑลอยุธยา เป็นบุตรนายอินและนางฟู อินทามระ มีพี่น้องรวม ๖ คน คือ

๑. นางฟอง สุโภทัย
๒ พล.ต.ท. โต๊ะ อินทามระ
๓ นายยง อินทามระ
๔ นางเผื่อน แดงมงคล
๕ นายบี อินทามระ
๖ พ.ต.ท. พิสิษฐ์ อินทามระ (ถึงแก่กรรม)

ได้สมรสกับ นางสาวตั้งใจ สุขพิบูลย์ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ มีบุตรธิดารวม ๘ คน คือ

๑ นางละเมียด ศรีเสาวชาติ
๒ พ.ต.อ. เฉลิม อินทามระ
๓ พล.ต.ต. วิมล อินทามระ
๔ นางสาวอารี อินทามระ
๕ นายบำรุง อินทามระ
๖ นายชวลิต อินทามระ
๗ นายวัลลภ อินทามระ
๘ นางเสริมสุข ชลวานิช

มีหลานปู่หลานและตารวมทั้งสิ้น ๒๒ คน คือ

๑ นางวรรณภา จำรูญ
๒ นายเสริมศักดิ์ ศรีเสาวชาติ
๓ นางวงเดือน คงมณี
๔ นางสาวนงลักษณ์ ศรีเสาวชาติ
๕ นางสาวจงจิตต์ ศรีเสาวชาติ
๖ นางยุพิน แดงอ่อน
๗ นายประยูร ศรีเสาวชาติ
๘ นายอำนวย ศรีเสาวชาติ
๙ นางสาวสุภา ศรีเสาวชาติ
๑๐ นายธีระ อินทามระ
๑๑ นายสุเมธ อินทามระ
๑๒ นางสาวปนัดดา อินทามระ
๑๓ นางสาวบุญทิวา อินทามระ
๑๔ นางสาวบุษราคัม อินทามระ
๑๕ นายกฤษฎา อินทามระ
๑๖ ร.ต. อุปถัมภ์ อินทามระ
๑๗ นายอนุชา อินทามระ
๑๘ ด.ญ. กนกนุช ชลวานิช
๑๙ ด.ญ. นรีนาถ ชลวานิช
๒๐ ด.ช. วรเจษฎ์ อินทามระ
๒๑ ด.ญ. จุเลสภา อินทามระ
๒๒ ด.ช. วิทวัส อินทามระ

ประวัติการศึกษา

พล.ต.ท. โต๊ะ อินทามระ ได้เริ่มต้นการศึกษาเมื่ออายุได้ ๙ ปี ที่โรงเรียนวัดเสากระโดงทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อมาเมื่ออายุได้ ๑๔ ปี ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นพิศาลบวรศักดิ์ ซึ่งโปรดให้เรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดมหาธาตุ ต่อมาเสด็จสวรรคต จึงได้ไปอยู่กับนายพันโทพระพินิจสาท สังกัดกรมสัสดี ย้ายโรงเรียนมาเรียนที่โรงเรียนวัดสามจีนใต้ และต่อมาได้ย้ายมาเรียนที่โรงเรียนสุขุมาลัย จนจบชั้นประถมปีที่ ๓ (อย่างเก่า) แล้วเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยทหารเรือ แต่ปรากฏว่าป่วยหนักมากทำให้หลังโกง ต้องกลับไปรักษาตัวที่บ้านเดิมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประวัติการรับราชการก่อนเป็นตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๕๕ เสมียนแผนกสรรพากร อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. ๒๔๕๘ รองสมุห์บัญชีอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รับราชการในกรมตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๕๙ ผู้ช่วยสมุห์บัญชี มณฑลอยุธยา

พ.ศ. ๒๔๖๐ ผู้ช่วยสมุห์บัญชี จังหวัดสระบุรี

พ.ศ. ๒๔๖๑ สมุห์บัญชี จังหวัดอ่างทอง

พ.ศ. ๒๔๖๒ สมุห์บัญชี จังหวัดสิงห์บุรี

พ.ศ. ๒๔๖๓ สมุห์บัญชี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พ.ศ. ๒๔๖๔ สมุห์บัญชี มณฑลสุราษฎร์ธานี

พ.ศ. ๒๔๖๘ สมุห์บัญชี มณฑลอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๔๗๐ สมุห์บัญชี มณฑลนครศรีธรรมราช

พ.ศ. ๒๔๗๑ ประจำกองคลังเงิน กรมตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๗๕ ประจำแผนกคลังเงิน กองบัญชี กรมตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๗๖ ประจำแผนกบัญชี กองคลัง กรมตำรวจ และประจำแผนกพิจารณาภาพยนตร์

พ.ศ. ๒๔๘๒ หัวหน้าแผนกบัญชี กองคลัง กรมตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าแผนก ๑ (กลาง) กองคลัง กรมตำรวจ อีกตำแหน่งหนึ่ง

พ.ศ. ๒๔๘๕ รองหัวหน้ากองคลัง กรมตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๙๒ หัวหน้ากองคลัง กรมตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๙๓ กระทรวงมหาดไทยสั่งต่ออายุราชการให้อีก ๑ ปี แต่ ๒๔ พ.ย. ๒๔๙๓ ถึง ๒๓ พ.ย. ๒๔๙๔ ตามหนังสือ กพ. ที่ ม. ๑๑๓๔๘/๙๓ ลง ๒๒ พ.ย. ๙๓ ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองคลัง กรมตำรวจ ตามคำสั่งที่ ๓๒๗/๙๔ ลงวันที่ ๑๖ พ.ค. ๙๔ (ขณะนั้นข้าราชการครบเกษียณอายุเมื่ออายุ ๕๕ ปี ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายให้เกษียณอายุเมื่ออายุ ๖๐ ปี)

พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้ากองพลาธิการอีกตำแหน่งหนึ่ง ตามคำสั่งกระทรวง ฯ ที่ ๗๔๗/๙๖ ลง ๔ ส.ค. ๙๖

พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นหัวหน้ากองคลัง กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนอีกตำแหน่งหนึ่ง ตามคำสั่งผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนหมู่ที่ ๔๕๖/๙๘ ลงวันที่ ๒๑ เม.ย. ๙๘

พ.ศ. ๒๔๙๘ คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ต่ออายุราชการอีก ๑ ปี ตั้งแต่ ๒๔ พ.ย. ๙๘ เป็นต้นไป ตามหนังสือเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ มท. ๘๐๗๘/๙๘ ลงวันที่ ๑๙ ส.ค. ๙๘

พ.ศ. ๒๔๙๙ คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ต่อเวลาราชการต่อไปอีก ๑ ปี แต่ ๒๔ พ.ย. ๙๙ ถึง ๒๓ พ.ย. ๒๕๐๐ ตามหนังสือเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารที่ มท. ๑๐๘๓๓/๙๙ ลงวันที่ ๑๖ ต.ค. ๙๙

พ.ศ. ๒๕๐๐ พ้นจากเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้ากองพลาธิการ กรมตำรวจ คงดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองคลัง กรมตำรวจตำแหน่ง

เดียว ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๐๕/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๕ เม.ย. ๒๕๐๐

พ.ศ. ๒๕๐๐ ออกจากราชการในเหตุสูงอายุเพื่อรับบำเหน็จบำนาญตามความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๕๙๗/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๕ ต.ค. ๒๕๐๐

ราชการพิเศษ

พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นกรรมการที่ปรึกษาราชการกรมตำรวจ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ต.ค. ๒๔๗๘ ถึง ๑๙ ก.ค. ๒๔๗๙

พ.ศ. ๒๔๗๙ เป็นกรรมการที่ปรึกษาราชการตำรวจ ตั้งแต่ ๒๐ ก.ค. ๒๔๗๙ ถึง ๑๙ ก.ค. ๒๔๘๐

พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นกรรมการที่ปรึกษาราชการกรมตำรวจ ตั้งแต่ ๙ มิ.ย. ๒๔๘๒ ถึง ๒๐ ก.ย. ๒๔๘๒

พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นกรรมการพิจารณาวางระเบียบข้อบังคับการทำรายงานประจำปี

พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นกรรมการที่ปรึกษาราชการกรมตำรวจ ตั้งแต่ ๑ ก.ย. ๒๔๘๒ ถึง ๒๐ ก.ย. ๒๔๘๓

พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นกรรมการที่ปรึกษาราชการตำรวจตั้งแต่วันที่ ๒๔ ก.พ. ๒๔๘๔ ถึงวันที่ ๒๓ ก.พ. ๒๔๘๕

พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นกรรมการสอบไล่นักเรียนสารวัตร และผู้บังคับกองตำรวจวิชาการเก็บรักษาเงิน รุ่นที่ ๑

ความชอบในราชการ

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้กระทำการช่วยเหลือในการปราบกบฏ คณะกรรมาธิการพิจารณาความชอบในการปราบกบฏ ได้ลงมติให้ชมเชยไว้ และนายกรัฐมนตรีได้ให้ใบชมเชย ๑ ฉบับ.

เหรียญ

พ.ศ. ๒๔๖๘ เหรียญบรมราชาภิเษก

พ.ศ. ๒๔๗๕ เหรียญงานฉลองพระนคร

พ.ศ. ๒๔๗๗ เหรียญจักรมาลา

พ.ศ. ๒๔๘๖ เหรียญช่วยราชการเขตภายใน

พ.ศ. ๒๔๙๓ เหรียญเงินบรมราชาภิเศก

พ.ศ. ๒๔๙๘ เหรียญรัตนาภรณ์

พ.ศ. ๒๕๐๐ เหรียญช่วยราชการชายแดน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

พ.ศ. ๒๔๘๐ เบ็ญจมาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๔๘๒ จัตุถาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. ๒๔๘๓ จัตุถาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๔๘๔ ตริตาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. ๒๔๙๑ ตริตาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๔๙๔ ทวิติยาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. ๒๔๙๖ ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๔๙๗ ปรถมาภรณ์มงกุฎไทย

ยศ

พ.ศ. ๒๔๕๙ พลตำรวจภูธร

พ.ศ. ๒๔๖๐ นายสิบตำรวจเอก

พ.ศ. ๒๔๖๓ ว่าที่นายดาบตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๖๔ ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

พ.ศ. ๒๔๖๕ ร้อยตำรวจตรี

พ.ศ. ๒๔๗๓	ร้อยตำรวจโท
พ.ศ. ๒๔๗๙	ร้อยตำรวจเอก
พ.ศ. ๒๔๘๓	พันตำรวจตรี
พ.ศ. ๒๔๘๖	พันตำรวจโท
พ.ศ. ๒๔๙๐	พันตำรวจเอก
พ.ศ. ๒๔๙๔	พลตำรวจตรี
พ.ศ. ๒๔๙๘	พลตำรวจโท

ราชการอื่น

พ.ศ. ๒๔๙๖	เป็นนายตำรวจราชสำนักเวร ตามหนังสือกรมราชองครักษ์ ที่ ๕๘๘/๒๔๙๖ ลง ๗ ต.ค. ๒๔๙๖
พ.ศ. ๒๔๙๙	เป็นนายร้อยตำรวจราชสำนักพิเศษ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๓ ตอน ๙๔ ลง ๑๓ ก.ย. ๒๔๙๙



ราม วชิราวุธ

ให้นามสกุล ของ นายจีน ปิ่นแล นายดาบตำรวจ โต๊ะ ลูกหมู่ที่กองตำรวจภูธร มณฑลที่ ๓ มณฑลกรุงเก่า บุตร ตามที่ขอมาแล้ว ว่า "อินทามระ" (เขียนเป็นอักษรโรมันว่า *Indāmra*) จงเป็นมงคลเทอญ

ขอให้สกุล อินทามระ มีความเจริญทั่วเรือง มั่นคงอยู่ในกรุงสยามชั่วกัลปาวสาน ฯ

พระที่นั่งเวหาศจำรูญ

วันที่ ๑๐ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๕๗





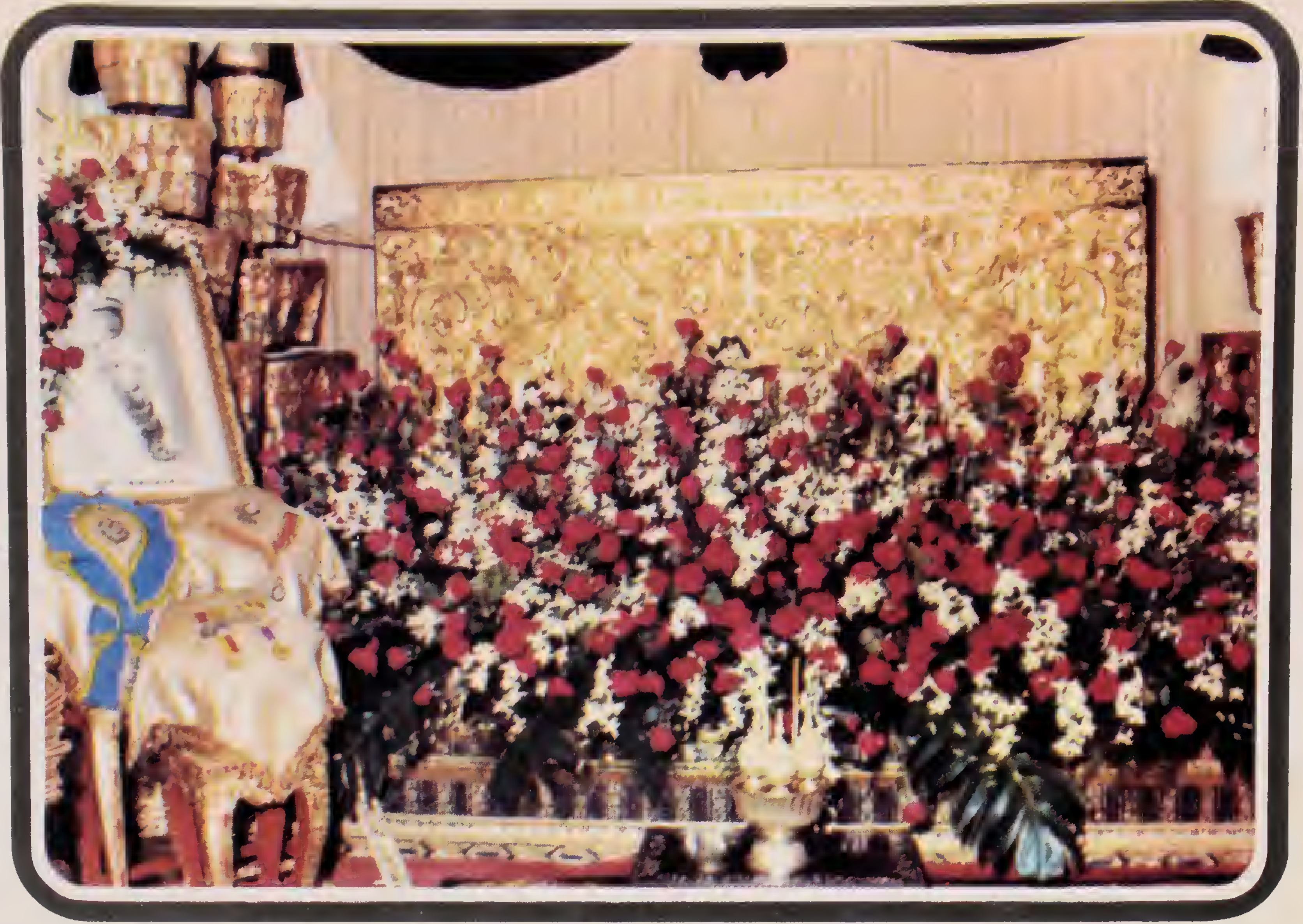


















คำนำ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ เจ้าภาพได้จัดพิมพ์หนังสือขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ พลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ โดยได้รวบรวมระเบียบปฏิบัติบางระเบียบของทางราชการ และบทความเรื่องวิชาทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งหวังว่าท่านผู้อ่านคงจะได้รับประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ตามสมควร

เจ้าภาพขอขอบพระคุณและซาบซึ้งในไมตรีจิต และน้ำใจจากท่านที่เคารพทั้งหลายตลอดจนญาติมิตรทุกท่าน ที่ได้มีส่วนให้งานนี้ดำเนินไปอย่างเรียบร้อย นับแต่พิธีรดน้ำ บำเพ็ญกุศล รวมทั้งที่ได้กรุณารับเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมและไปร่วมบำเพ็ญกุศลในงานสวดพระอภิธรรม และไปร่วมในงานพระราชทานเพลิงศพของ พลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ ในวันนี้ด้วย

ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และด้วยผลแห่งกุศลกรรมทั้งหลายที่พลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ ได้บำเพ็ญไว้ในชาตินี้ ประกอบกับอานิสงฆ์ใด ๆ อันเกิดจากการบำเพ็ญกุศลในครั้งนี้ ขอจงเป็นทิพยสมบัติและเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ดวงวิญญาณของ พลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ จงไปสู่แดนแห่งความเกษมสำราญในสมปรายภพชั่วนิรันดร.

ตั้งใจ อินทามระ บุตร และบุตรี

แด่.........คุณ

คุณออกจากราชการเมื่ออายุได้ ๖๒ ปี แม้ว่าขณะนั้นจะมีโรคประจำตัวอยู่แล้วคือโรคเบาหวาน แต่คุณเป็นผู้ที่ระมัดระวังสุขภาพของตนเองเป็นอย่างดีเสมอมา ประกอบกับการดูแลอย่างใกล้ชิดของ พล.ต.ต. นายแพทย์ สมศักดิ์ สืบสงวน (ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลตำรวจ ดูแลคุณอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอตั้งแต่เข้าเป็นนายแพทย์ประจำโรงพยาบาลตำรวจใหม่ ๆ มียศเป็นนายร้อยตำรวจเอก) และลูก ๆทำให้สุขภาพของคุณอยู่ในเกณฑ์ดีตลอดมา เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีอุปนิสัยขยันขันแข็งไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย เมื่อออกจากราชการแล้วคุณจึงได้ประกอบธุรกิจส่วนตัว และดำเนินชีวิตอยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขแวดล้อมด้วยลูกหลาน เพราะคุณไม่ประสงค์จะให้ลูก ๆไปอยู่ไกลตาในที่สุด ถึงแม้ลูก ๆจะแต่งงานไปแล้วก็ยังคงมีบ้านรวมอยู่ในบริเวณเดียวกัน (ยกเว้นละเมียด ซึ่งไปตั้งภูมิลำเนาที่ภาคใต้กับสามี) ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นเป็นอย่างยิ่ง คุณเป็นพ่อบ้านที่มีความสามารถมากเพราะชอบเรื่องช่างมานานแล้วไม่ว่าจะเป็นด้านช่างไม้ ช่างไฟ หรือช่างเครื่องยนต์ จนถึงกับคิดประดิษฐ์เครื่องมือง่าย ๆขึ้นเอง อาทิ เครื่องขูดมะพร้าว ครอบครัวของเราเป็นครอบครัวใหญ่ คุณและลูก ๆไม่ค่อยนิยมการออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน จะทำอะไรรับประทานทำให้ต้องทำเป็นจำนวนมาก ๆ จึงได้ใช้ประโยชน์จากเครื่องมือทุ่นแรงของคุณอย่างเต็มที่ เด็กผู้ชายซึ่งรับใช้คุณอย่างใกล้ชิดมักจะได้วิชาช่างไฟ ช่างไม้หรือช่างเครื่องยนต์ติดตัวไปทุกคน นอกจากนี้คุณยังเป็นคนใจบุญ และสนใจในพระพุทธศาสนามาก ถึงแม้จะมิได้เข้าวัดฟังธรรมอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ได้ทำบุญอยู่เป็นประจำทั้งที่วัดในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่วัดกระโดงทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คุณได้สร้างสำนักชีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการจำศีลวิปัสสนาของอุบาสิกา คุณเป็นคนที่ดำเนินชีวิตอย่างง่าย ๆ แต่ก็มีระเบียบแบบแผนจัดตารางกิจวัตรประจำวันให้ตนเองอย่างเหมาะสมกับสุขภาพและกระทำโดยสม่ำเสมอ ไม่เป็นภาระและเป็นที่หนักใจของผู้ปรนนิบัติเลย

สุขภาพของคุณเริ่มเสื่อมลงเมื่ออายุได้ประมาณ ๘๐ ปี เพราะมีโรคความดันโลหิตสูงและโรคหัวใจเข้าแทรก แต่คุณหมอสมศักดิ์ก็ได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ตลอดมาจนกระทั่งประมาณสัปดาห์สุดท้ายของเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ คุณเป็นหวัดลงคอรับประทานไม่ใคร่ได้ อาเจียร และเริ่มอ่อนกำลังลง คุณหมอสมศักดิ์จึงแนะนำให้เข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลตำรวจเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๒๑ เพื่อให้ได้พักผ่อนมาก ๆ แต่ขณะอยู่ในโรงพยาบาลความดันโลหิตของคุณมักจะสูงอยู่เสมอ ประกอบกับต้องควบคุมน้ำตาลของโรคเบาหวานอยู่ตลอดเวลาทำให้มีความยากลำบากในการรักษาพยาบาล อาการของคุณทรงอยู่เรื่อยมาจนถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ วันนั้นคุณเพียงมีอาการอ่อนแรงเท่านั้น แต่พอตอนค่ำ ปรากฏว่าคุณมีอาการผวาและหอบ ได้ตามนายแพทย์เวรขึ้นมา แต่ไม่ทันการเสียแล้ว เพราะคุณได้สิ้นลมลงเมื่อเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น ของวันพุธที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ นั่นเอง

ถึงแม้ว่าคุณจะจากดิฉันและลูก ๆไปแล้วก็ตาม แต่คุณยังคงอยู่ในหัวใจและเป็นที่รัก เคารพ บูชา ของพวกเราตลอดไป ดิฉันและลูก ๆ ขอตั้งจิตอธิษฐานให้ดวงวิญญาณของคุณจงสถิตอยู่ในสุขคติภพตลอดกาลนาน

ตั้งใจและลูก ๆ

คำอาลัยถึงพ่ออันเป็นสุดที่รัก

กราบเท้า พ่อด้วยความเคารพอย่างสูง

วันนั้น วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ ไม่มีใครคิดว่า จะเป็นวันที่พ่อต้องจากลูก ๆ ไปอย่างไม่มีวันกลับ เพียงแต่พ่อจากบ้านมานอนโรงพยาบาล ลูกก็ใจหายมากอยู่แล้ว แต่คราวนี้พ่อจากไปอย่างไม่กลับ เหมือนเป็นการทารุณโหดร้ายมากขึ้นเป็นทวีคูณ ต่อนี้ไปลูกจะไม่ได้เห็นพ่อ จะไม่ได้ยินเสียงของพ่อ และจะไม่มีโอกาสได้ทำอะไรให้พ่ออีกแล้ว ลูกหวังว่าพ่อจะได้อยู่กับลูกต่อไปอีกสักระยะหนึ่งจึงไม่คิดว่าจะเป็นวันนั้น ลูกได้แต่เฝ้ามองพ่อในใจนึกเสียดาย ใจหาย และสิ้นหวัง ในขณะนั้นถึงแม้ว่าหัวใจพ่อจะหยุดเต้นไปแล้ว ชีพจรที่เท้าของพ่อยังเต้นนาน ๆ ครั้ง และเบาเหลือเกิน ตัวพ่อยังอุ่นอยู่เหมือนกับว่าความอบอุ่นที่พ่อให้แก่ลูกมาตลอดชีวิตพ่อนั้น ในขณะนี้กำลังจะสิ้นไป แต่ความอบอุ่นที่พ่อให้ไว้กับลูกนั้นไม่มีวันที่จะสิ้นไปดอก ลูกรู้ว่าลูกกำลังร้องไห้ แต่ขณะนั้นน้ำตามันเหือดแห้งไปหมด ไม่มีคำพูด ไม่มีการคร่ำครวญที่เป็นเสียงออกมาสำหรับการสูญเสียครั้งใหญ่ยิ่งของลูกในครั้งนี้ แต่ลูกรู้ว่าลูกกำลังร้องไห้สำหรับพ่อและมันอยู่ลึกลงไปในจิตใจของลูก ความสิ้นสุดของชีวิตพ่อก็เหมือนกับความสิ้นสุดของการที่จะทดแทนพระคุณพ่อ ในที่สุดลูกก็ยังระลึกได้ว่า มีภาระกิจที่จะต้องช่วยกันทำให้พ่อในวาระสุดท้ายนี้ และมีความปรารถนาที่จะทำให้ดีที่สุด ให้เกิดความอบอุ่นกับลูกอย่างที่สุดด้วย เมื่อได้ปรึกษาหารือและแม่เห็นชอบด้วยแล้ว ก็ได้ช่วยกันอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ในคืนวันนั้นลูกได้เช็ดตัวพ่อด้วยน้ำหอมที่พ่อเคยใช้ แต่งตัวให้พ่อด้วยเครื่องแบบนายตำรวจราชสำนัก ซึ่งลูกมีความภูมิใจในเกียรติยศที่พ่อได้รับนี้ ลูกได้พบว่าพ่อได้ตระเตรียมสิ่งเหล่านี้ไว้ให้อย่างเรียบร้อยครบถ้วน แสดงว่าพ่อรู้และมิได้อยู่ในความประมาท หลังจากนั้น ลูก ๆ และหลาน ๆ ได้มานอนกับพ่อ เป็นคืนสุดท้ายแล้วที่ได้อยู่กับพ่อและเห็นพ่อ เพราะในวันพรุ่งนี้ก็จะต้องมีพิธีอาบน้ำศพและบรรจุลงหีบ ซึ่งหมายความว่าจะไม่ได้เห็นพ่ออีกแล้ว

พิธีการต่าง ๆ ได้ดำเนินไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นที่ได้พระราชทานน้ำอาบศพ หีบทองพร้อมเครื่องตั้ง มีเจ้าหน้าที่สำนัก

พระราชวังมาดำเนินการโดยตลอดและเรียบร้อย พระมหากรุณาธิคุณในครั้งนี้เป็นเกียรติแก่วงศ์สกุลยิ่ง ขอถวายพระพรให้พระองค์จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

หลังจากบรรจุหีบแล้ว ได้มีการสวดพระอภิธรรมติดต่อกันเจ็ดวัน และต่อจากนั้นมีสวดพระอภิธรรมทุกวันอังคาร เมื่อครบห้าสิบวันจึงทำบุญและสวดพระอภิธรรมต่อไปทุกวันพุธ จนถึงร้อยวันมีการบำเพ็ญกุศลร้อยวันแล้วสวดพระอภิธรรมทุกวันที่ ๘ ของเดือนตลอดมา ลูกขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่ได้มาให้เกียรติ ไม่ว่าจะเป็นพิธีอาบน้ำศพ หรือบำเพ็ญกุศล และสวดพระอภิธรรมก็ตาม ซึ่งมีทั้งท่านที่ได้รับคำบอกกล่าว และท่านที่ได้ทราบข่าวจากทางอื่น สำหรับท่านที่ไม่สามารถจะมาด้วยตนเองก็ส่งหรีดมาคารวะศพแทน และนอกจากนี้บางท่านก็ได้มาเป็นเจ้าภาพในการสวดพระอภิธรรมด้วย ยังความปลาบปลื้มให้แก่ลูก ๆ เป็นอย่างมาก

ในการเจ็บป่วยจนถึงเวลาที่พ่อต้องจากไปนี้ ได้มีท่านที่เคารพนับถือทราบข่าวก็ได้ไปเยี่ยมพ่อ และในการพยาบาลรักษานั้นก็มี พล.ต.ต. นายแพทย์ สมศักดิ์ สืบสงวน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลตำรวจคณะแพทย์และพยาบาล ได้ช่วยกันรักษาพยาบาลอย่างเอาใจใส่รวมทั้งได้ให้กำลังใจแก่พ่อและลูกเป็นอย่างดียิ่ง จึงจะเว้นการขอบพระคุณท่านเหล่านี้เสียมิได้

ความรัก ความระลึกถึงในตัวพ่อยังฝังลึกอยู่ในใจของลูกทุกคน และพ่อจะเป็นจิตใจของลูกอยู่ตลอดไป ในที่สุดนี้ ด้วยเหตุที่พ่อเป็นผู้ที่ยึดมั่นในชาติ ศาสนา และพระ-มหากษัตริย์อย่างมั่นคง พ่อเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เป็นพ่อที่ดีของลูก เป็นผู้ที่บำเพ็ญปฏิบัติตามหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งกาย วาจา ใจ เป็นผู้ที่ถวายความจงรักภักดีในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้เป็นนายตำรวจราชสำนักเวร และนายตำรวจราชสำนักพิเศษตามลำดับ ดังนั้นด้วยบุญกุศลที่พ่อได้บำเพ็ญมาแล้วแต่อดีต ด้วยบุญญาภินิหารของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและด้วยเดชะพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปกเกล้าปกกระหม่อม ลูกขอตั้งจิตอธิษฐานให้พ่อมีจิตที่เป็นสุคติโดยตลอดทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต.

จากลูก

กราบเท้า....คุณพ่อ

กราบเท้าคุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ครั้งแรกที่เราจากกันนั้น แดงเพิ่งอายุได้ ๑๐ ขวบ เท่านั้น ทั้งนี้เพราะเราย้ายบ้านจากฝั่งธนมาอยู่บางกะปิ ซึ่งเมื่อ ๒๕ ปีก่อนถือว่าไกลเหลือเกิน ทำให้คุณพ่อเกิดความคิดว่าแดงควรจะอยู่ประจำที่โรงเรียน เพื่อตัดภาระเรื่องจะต้องรีบไปโรงเรียนแต่เช้า (สมัยนั้น ถนนสุขุมวิทรถก็ติดแล้ว ถึงจะไม่มากเท่าปัจจุบัน แต่ถนนก็แคบกว่า) และเสียเวลาในการเดินทางกลับบ้านมากเกินไป ครั้งนั้นมีแต่ความเสียใจและน้อยใจว่า ทำไมคุณพ่อถึงทิ้งแดงไว้ที่โรงเรียนตั้ง ๕ วันเศษ ๆ ได้ จะมารับก็วันศุกร์เย็น แล้วกลับโรงเรียนวันจันทร์เช้า คุณแม่นั้นใจอ่อนกว่าคุณพ่อ แต่ก็คงไม่กล้าคัดค้าน แดงจำได้ว่าพอถึงเย็นวันศุกร์ก็ดีใจจนแทบจะเรียนชั่วโมงบ่ายไม่รู้เรื่อง แต่ตรงกันข้ามพอเช้าวันจันทร์แรก ๆ ที่เข้าไปประจำ จะต้องมีการร้องไห้ทุกเช้าจนคุณพ่อต้องดุชนิดขึ้นเสียง (คุณพ่อไม่ใช้ระบบการตี มีเพียงแต่ดุเสียงดังเท่านั้น) กว่าจะชินก็กินเวลานานพอสมควร ขึ้นปีที่สองชักจะเก่งมากขึ้น ถึงกับขอร้องทางบ้านว่าไม่ต้องมารับสุดสัปดาห์หนึ่งจะได้ไหม ขออยู่กับเพื่อน ๆ เพราะทุกคนชอบเล่าถึงความแก่นแก้วของเด็กประจำในวันเสาร์อาทิตย์ ทำให้อยากลองกับเขาบ้าง ปรากฏว่าคุณพ่อไม่เคยอนุญาตเลย แม้แต่วันหยุดนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ กลางสัปดาห์ ก็ต้องให้จ่าตำรวจที่ขับรถ (ซึ่งมีชื่อเป็นผู้ปกครองคนหนึ่งมีสิทธิ์มารับได้) มารับทุกครั้ง ตอนเด็ก ๆ ก็ยังคิดว่าทำไมคุณพ่อจึงขัดใจอยู่เรื่อย เริ่มตั้งแต่กลัวเพราะเป็นนักเรียนประจำก็ให้อยู่ประจำ พออยู่ชินขอไม่กลับบ้านก็ต้องให้กลับ พอโตขึ้นแดงถึงได้ทราบว่าคุณพ่อเป็นห่วงลูก ๆ ทุกคน แต่เพราะความมีเหตุผลเหนือความใจอ่อน ทำให้คุณพ่อต้องตัดสินใจเช่นนั้น แดงอยู่ประจำได้ ๓ ปี คือ มัธยม ๑–๓ พอขึ้นมัธยม ๔ คุณพ่อก็ให้ลาออกจากการเป็นนักเรียนประจำมาเป็นนักเรียนไป–กลับ

การจากกันครั้งที่สองนับว่า เป็นการจากที่ยาวนานกว่าครั้งแรก คือพอจบมัธยม ๖ คุณพ่อตัดสินใจส่งแดงไปเป็นนักเรียนประจำที่ กรุงแคนเบอร์ร่า ประเทศออสเตรเลีย ครั้งนี้

แดงโตพอที่จะไม่เสียใจแล้ว ว่าคุณพ่อส่งแดงไปไกลเหลือเกิน เหมือนไม่ต้องการให้อยู่ใกล้ ๆ นั่นเป็นเพราะคุณพ่อทำเพื่ออนาคตของแดงนั่นเอง การเป็นนักเรียนประจำครั้งนี้ทารุณกว่าการเป็นนักเรียนประจำคราวแรก แต่ถ้าคุณพ่อใจอ่อนเสียแต่ครั้งแรก โดยยอมฟังการคร่ำครวญร้องไห้ของแดง อนุญาตให้ออกจากประจำ ครั้งที่สองนี้จะยากกว่ามากนักเพราะปรับตัวไม่ทันต่อเหตุการณ์ นับได้ว่าคุณพ่อเล็งเห็นการณ์ไกล ใช้เหตุผลประกอบเสียแต่แรกทำให้ช่วยแดงได้มาก ครั้งนี้เราจากกันเกือบเจ็ดปีเต็ม (ได้กลับมาเที่ยวบ้านในระยะสั้น ๓ ครั้ง) จนแดงจบปริญญาตรีจากสหรัฐอเมริกาแล้ว กลับมารับราชการ ณ สำนักงบประมาณ เมื่อเริ่มทำงานแล้วเราก็มีการจากกันบ้าง แต่เป็นชั่วระยะเวลาสั้น ๆ โดยแดงไปฝึกอบรมหรือดูงานบ้างเท่านั้น

วันพุธที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นวันจากกันครั้งสุดท้ายโดยที่จะไม่มีวันได้พบกันอีก ครั้งนี้เป็นคุณพ่อเป็นฝ่ายจากแดงและคุณแม่ รวมทั้งลูก ๆ หลาน ๆ ไปอย่างไม่มีวันกลับ เรื่องความเศร้าเสียใจนั้นไม่ต้องพูดถึง เพราะเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของพวกเราทุกคน พวกเราโตกันหมดพอจะทราบว่าไม่วันใดก็วันหนึ่งในอนาคตจะต้องมีวันเช่นนี้เกิดขึ้น แต่เมื่อถึงวันนั้นจริง ๆ เราก็ยังอดคิดมิได้ว่ามันเร็วเกินไป ทั้งนี้เพราะคุณพ่อเป็นหลัก ร่มโพธิ์ร่มไทรของคุณแม่และพวกเราอย่างแท้จริง ทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณพ่อทำไปลูกบางคนอาจไม่เห็นด้วย แต่พอนาน ๆ เข้าถึงเริ่มเข้าใจในเหตุผลของคุณพ่อ เช่น คุณพ่อพยายามที่จะให้พวกเราอยู่รวมกันในบริเวณบ้านของคุณพ่อ ซึ่งมีผู้ใหญ่หลายท่านเมื่อมาเยี่ยมเยียนคุณพ่อ ถึงกับชมเชยและอยากมีชีวิตท่ามกลางลูกหลานเช่นนี้บ้าง แต่ไม่สำเร็จเพราะลูกโต ๆ แล้วก็อยากมีความเป็นอิสระของตนเอง คุณพ่อปกครองลูกทุกคนด้วยเหตุผล ไม่เคยวางกฎเกณฑ์ว่าลูก ๆ จะต้องเคารพกันเป็นขั้น ๆ ไป คือลูกคนที่หนึ่งจะต้องมีสิทธิเหนือที่สุด คุณพ่อเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยฟังความคิดเห็นของลูกทุกคน และให้น้ำหนักของเหตุผลเท่ากันหมด แดงเป็นลูกคนสุดท้อง แต่เหตุผลของแดงก็มีน้ำหนักเท่ากับของพี่ ๆ ทุกคน ด้วยเหตุนี้ทำให้ลูก ๆ อยู่ด้วยกันด้วยความราบรื่น เพราะทุกคนเคารพในเหตุผลของแต่ละคน พวกเราไม่เคยมีข้อขัดแย้งเพราะต้องการให้คนอื่นฟังเราแต่ผู้เดียวเลย วิธีการ

อบรมลูก ๆ ของคุณพ่อจึงเป็นวิธีประเสริฐที่สุด คุณพ่อเป็นคนไม่ช่างพูด แม้แต่ในเรื่องการสั่งสอนลูกก็ตามที คุณพ่อมักมีวิธีที่ทำให้ลูก ๆ จำกันไปนานโดยไม่ต้องบังคับให้ท่องเลย เช่น เมื่อครั้งที่แดงต้องจากคุณพ่อไปเรียนต่อมัธยม ๗-๘ ที่ประเทศออสเตรเลีย ตั้งแต่วันเตรียมตัวเดินทางจนถึงวันเดินทาง คุณพ่อไม่เคยเรียกแดงไปสั่งสอนยาว ๆ ถึงเรื่องความประพฤติ ถึงเรื่องการเรียนเลย พอถึงวินาทีสุดท้ายที่แดงออกจากห้องพักผู้โดยสาร คุณพ่อยื่นซองจดหมายให้แดง ๑ ซอง เท่านั้นเอง แดงมีโอกาสได้เปิดอ่านบนเครื่องบิน ผลก็คือพออ่านแล้วแดงยังซึ้งถึงความรักและห่วงใยของคุณพ่อจนทำให้ร้องไห้ตั้งแต่กรุงเทพฯ จนถึงสิงค์โปร์ เพราะคุณพ่อเขียนไว้เป็นข้อ ๆ ถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ ขณะที่แดงอยู่ท่ามกลางคนแปลกหน้าที่ผิดกันตั้งแต่รูปร่างหน้าตาจนถึงขนบธรรมเนียมประเพณี และเน้นในตอนท้ายว่า "ขอให้ลูกถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์ของพ่อ เขียนด้วยลายมือเองเพื่อคุ้มครองลูกซึ่งจากมาห่างไกล" ถึงแม้ว่าแดงจะปฏิบัติไม่ได้ครบทุกข้อที่คุณพ่อเขียนไว้ เพราะเหตุผลอื่น ๆ ก็ตาม แต่จดหมายคุณพ่อเป็นสิ่งที่ให้กำลังใจแดงตลอดเวลาที่จากบ้านมา

ถึงแม้ว่าคุณพ่อจะจากไปแล้ว แต่ก็เป็นเพียงการจากแต่ร่างกายเท่านั้น แต่คุณพ่อยังเป็นที่เคารพ รัก บูชา และภูมิใจของแดงตลอดไป.

จากลูก
เสริมสุข

ร่มโพธิของหลาน ๆ

วันที่พวกเราตกใจและเป็นห่วงที่สุดในครอบครัว "อินทามระ" คือวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๑ เมื่อพวกเรากลับจากโรงเรียน ได้ทราบว่าคุณปู่คุณตาของพวกเราต้องไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลตำรวจ

พวกเราได้อาศัยอยู่กับคุณพ่อคุณแม่ ที่คุณปู่คุณตาได้กรุณามอบให้ คุณลุง คุณป้า คุณอา อยู่ในบริเวณเดียวกัน ทั้งนี้เพราะท่านต้องการให้ลูกหลานอยู่ด้วยกัน ทำให้เกิดความอบอุ่นขึ้น พวกเราได้อยู่ที่นี่มาตั้งแต่เกิดจนเข้าโรงเรียน เพราะตั้งแต่ท่านเกษียณอายุราชการก็ได้อยู่เป็นร่มโพธิแก่พวกเรา ๑๓ คนมาตลอด เมื่อคุณพ่อคุณแม่ได้บอกว่าท่านได้เข้าโรงพยาบาลตามคำแนะนำของคุณหมอ (พล.ต.ต. สมศักดิ์ สืบสงวน) ที่ได้ทำการรักษาพยาบาลท่านพวกเราได้ไปเยี่ยมท่าน และคิดอย่างเคยคือท่านได้เคย เข้ารักษาตัวหลายครั้งแล้ว และกลับมาด้วยอาการที่ดีขึ้นเสมอ แต่การไปเยี่ยมครั้งนี้ท่านกลับหลับตา อาการหยอกล้อต่าง ๆ ที่เคยเล่นกับพวกเราไม่มี ทำให้พวกเราต้องผิดหวัง แต่ท่านก็เป็นห่วงเรามาก บางวันท่านพยายามพูดเหมือนที่เคยพูด อยากจะถาม แต่พวกเราก็ไม่เข้าใจ จนกระทั่งถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ เวลาประมาณ ๑๙.๓๐ น แพทย์บอกพวกเราว่าท่านสิ้นใจแล้ว พวกเราตกใจ เสียใจเป็นอย่างยิ่ง ไม่สามารถทำอะไรหรือพูดสิ่งใดออกมาได้ พวกเรารู้สึกว่าได้บังเกิดความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต พวกเราได้ขาดร่มโพธิที่คอยคุ้มครอง ป้องกันและช่วยเหลือเราเสมอมา ประดุจดังเรือที่ลอยอยู่ในกระแสน้ำ แม้จะมีคนพายแต่ก็ขาดผู้ถือหางเสือ ถึงจะมีผู้มาถือหางเสือแทนแต่ก็เป็นคนใหม่ เพราะเมื่อท่านมีชีวิตอยู่ ท่านเป็นหัวหน้าครอบครัว ที่เอาใจใส่ดูแล สั่งสอน ช่วยเหลือเป็นที่พึ่งให้แก่พวกเรา

แต่พวกเราก็ดีใจอย่างหนึ่งเมื่อทราบว่า จะตั้งศพบำเพ็ญกุศลที่บ้านตามประเพณีเพื่อเป็นร่มโพธิแก่บ้าน แม้ว่าจะเหลือแต่ร่าง แต่พวกเราก็ยังเกิดความอบอุ่นใจ เมื่อร่างของท่านได้มาอยู่ที่บ้านของเรา ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ ทุกวันพวกเราได้ทำบุญ

กุศลให้ท่านเสมอมา พวกเรารู้สึกเหมือนว่ายังมีท่านอยู่และอบอุ่นใจกับท่าน ความรู้สึกของพวกเราไม่ได้นึกว่าท่านได้จากพวกเราไปเลย แต่ยังอยู่กับพวกเราตลอดเวลา มิได้เป็นศพอยู่ในบ้านใครจะปรึกษาหรือพูดกับท่านอย่างไรก็ได้ การที่ต้องนำท่านไปพระราชทานเพลิงศพตามประเพณีทำให้พวกเรารู้สึกว้าเหว่ เมื่อคิดว่าท่านจะไม่ได้อยู่บ้านนี้ต่อไปอีกแล้ว แม้ตัวท่านจะไม่อยู่มีเพียงแต่ร่างเราก็ยังอบอุ่นใจ แต่ด้วยประเพณีที่จำเป็น พวกเราก็ได้แต่คิดว่าถ้าท่านได้เป็นคุณปู่คุณตาของพวกเราอีกต่อไปตลอดชาติ พวกเราคงจะมีความสุขในครอบครัวอย่างแท้จริง ซึ่งหลาย ๆ ครอบครัวไม่มีโอกาสเหมือนอย่างพวกเรา

ทุกสิ่งเมื่อมีเกิดก็ย่อมมีการดับสูญไป คงเหลือแต่เพียงคำรำลึกและเสียดายซึ่งไม่สามารถเรียกคืนกลับได้อีก

พวกหลาน ๆ ขอให้ดวงวิญญาณของคุณปู่ คุณตา ไปสู่สวรรค์ชั้นสูงสุด ช่วยปกปักรักษา คุ้มครองพวกเรา ให้เรามีนิสัยและความประพฤติเหมือนอย่างท่าน เกิดชาติหน้าฉันใด ขอให้ได้เป็นคุณปู่ คุณตาของหลาน ๆ ทุกชาติไป

บุญคุณของท่านนั้น — *หลานมิทันจะตอบแทน*
คุณท่านนั้นเหลือแสน — *ดุจเหมือนแม้นดั่งสายธาร*
หลานหลานขอแทนคุณ — *ที่การุณหลานมานาน*
ประพฤติดีไม่มีพาล — *ไม่หักหาญผลาญจิตคน*
ความดีที่ท่านสร้าง — *หลานขอวางกลางจิตตน*
ยึดมั่นหมั่นฝึกฝน — *ให้เกิดผลดังท่านตั้งใจ*

พระธรรมเทศนาชีวิตารัมภกถา
เนื่องในงานบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทานกิจ
สัตตมวาร
นายพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
อจฺจยนฺติ อโหรตฺตา ชีวิตํ อุปรุชฺฌติ
อายุ ขียติ มจฺจ่านํ กุนฺนทีนํ ว โอทกนฺติ ฯ

บัดนี้ จักได้วิสัชนาพระธรรมเทศนาในชีวิตารัมภกถา พรรณนาปรารภถึงชีวิต ความเป็นอยู่ เนื่องในงานบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทานกิจ สัตตมวารศพ ของท่านนายพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ ซึ่งคณะท่านเจ้าภาพที่เป็นทายาทจัดบำเพ็ญขึ้น เพื่อสนองตอบแทนพระคุณและเพื่อมุ่งหมายให้เกิดความสุขแด่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว ทั้งนี้เชื่อว่าท่านเจ้าภาพได้ดำเนินตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาที่ว่า เปตานํ ทกฺขิณํ ทชฺชา ปุพฺเพกตมนุสฺสรํ เมื่อนึกถึงผู้ซึ่งล่วงลับไปแล้ว ก็พึงบำเพ็ญกุศลอุทิศไปให้ดังนี้

การจากไปของท่านนายพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ นัยว่าเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตของท่านเจ้าภาพ เพราะเป็นเสมือนหนึ่งร่มไทรใหญ่ที่มีกิ่งก้านสาขาแผ่ไพศาล ซึ่งอำนวยความสุขกายสบายใจให้แก่ผู้ที่เข้าไปพักพาอาศัยตลอดเวลา บัดนี้ร่มไทรใหญ่นั้นมีอันต้องหักโค่นลงเสียแล้ว ใคร ๆ ก็พากันเสียดายอาลัยถึง ซึ่งมิใช่เฉพาะทายาทเท่านั้น แม้ผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกับท่านก็เสียดาย เสียดายเพราะความดีของท่านเป็นเหตุชวนให้เกิดความรู้สึกอย่างนั้น

ท่านนายพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ ท่านมีชีวประวัติที่ดีเด่น ทั้งในวงราชการและภายในแวดวงแห่งครอบครัว ซึ่งเป็นชีวประวัติที่ควรยึดถือเป็นตัวอย่างได้ ท่านได้เริ่มต้นชีวิตราชการจากพลตำรวจเกณฑ์ เมื่อครบกำหนดแล้ว ท่านได้ถือโอกาสรับราชการในกรมตำรวจต่อไปอีกในหน้าที่สมุห์บัญชี ท่านได้รับการแต่งตั้ง โยกย้ายไปรับราชการยังจังหวัด

ต่าง ๆ ทั้งในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ มากมายหลายจังหวัดด้วยกัน ในที่สุดได้ย้ายเข้ามารับราชการอยู่ในกรุงเทพ ฯ อาศัยที่ท่านมีธาตุแห่งความซื่อสัตย์สุจริต และเคร่งครัดต่อหน้าที่ ปฏิบัติราชการสนองพระเดชพระคุณมาด้วยความเรียบร้อย เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา เป็นที่รักใคร่นับถือของผู้อยู่ใต้ปกครอง อาศัยคุณธรรมความดีของท่านที่ปฏิบัติมาจนติดเป็นนิสัย ท่านจึงได้รับยศและตำแหน่งสูงขึ้นโดยลำดับ จากพลตำรวจเกณฑ์ธรรมดาจนกระทั่งถึงขั้นนายพลตำรวจโท และได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สายสะพายปฐมาภรณ์มงกุฎไทย นับว่าเป็นเกียรติประวัติที่ดีเด่นยากที่จะหาได้อย่างท่าน

ในฝ่ายครอบครัว ก็นับว่าท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสามีที่ดี ในฐานะพ่อก็เป็นพ่อที่ดี ฉะนั้นจึงปรากฏว่า ครอบครัวของท่านมีความเป็นอยู่อย่างสุขสำราญสมแก่อัตภาพ มีหลักฐานที่มั่นคง ลูก ๆ ก็มีการศึกษาดี ได้เข้ารับราชการงานเมืองในตำแหน่งสูง ๆ ซึ่งต่างก็ได้นำชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูล เป็นที่น่าชื่นชมยินดียิ่งนัก ประกอบกับมีความประพฤติดี มีกตัญญูกตเวทีต่อผู้บังเกิดเกล้า สมกับนามที่เรียกว่า ลูกแก้ว ตรงกับที่ท่านยกย่องลูกที่ดีเช่นนี้ไว้ว่า "มีลูกดีก็เป็นศรีสง่า หน้าญาติวงศ์พงษาก็ผ่องใส ทั้งเพื่อนญาติมิตรสหายที่ใกล้ไกลก็พอใจสรรเสริญเจริญพร" ท่านว่าพ่อแม่ที่มีลูกดีเป็นพ่อแม่ที่มีบุญ และลูกที่มีพ่อแม่ดีเป็นลูกที่มีวาสนา ในครอบครัวนี้นับว่าดีด้วยกันทั้งสองฝ่าย จึงปรากฏว่า มีความเป็นอยู่อย่างอบอุ่น สมบูรณ์ไปด้วยความร่มเย็น

บัดนี้ ท่านได้จากไปแล้ว ตามธรรมดาของสังขาร เพราะชีวิตเป็นของน้อย ต้องเผชิญกับอันตรายรอบตัว และพลันที่จะแตกดับไปได้ทุกขณะ ทั้งไม่พอแก่ความต้องการของผู้เป็นเจ้าของ เมื่อวันคืนล่วงไปเท่าใด ชีวิตของเราก็หมดไปเท่านั้น โอกาสที่จะได้อยู่ชมโลกก็น้อยลงเป็นลำดับ ข้อนี้พระพุทธเจ้าจอมปราชญ์ก็ได้ตรัสเตือนไว้ ปรากฏในสังยุตตนิกาย สคาถวรรค ซึ่งได้ยกไว้ ณ ข้างต้นว่า

อจฺจยนฺติ อโหรตฺตา ชีวิตํ อุปรุชฺฌติ
อายุ ขียติ มจฺจานํ กุนฺนทีนํ ว โอทกํ

แปลว่า วันคืนย่อมล่วงไป ชีวิตย่อมหมดไป อายุของสัตว์ยิ่งสิ้นไป ดุจน้ำในลำธารย่อมหมดไปฉะนั้น โดยมีอธิบายว่า



ท่านเปรียบอายุและชีวิตของสัตว์ทั้งหลายที่จำจะต้องหมดสิ้นไปว่า เหมือนน้ำในลำธาร อันธรรมดาน้ำในลำธารนั้น ในระยะแรก ๆ อาจจะมีปริมาณมาก เพราะอาศัยน้ำฝนที่ตกลงมา ครั้นเมื่อน้ำฝนน้อยลงหรือถึงหน้าแล้ง น้ำในลำธารนั้นก็จะค่อย ๆ น้อยลง จนกระทั่งแห้งไปในที่สุด ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายก็มีสภาพคล้ายกัน เพราะมิได้คงสถาพอยู่อย่างเดิม เปลี่ยนแปรแก่เฒ่าไปตามกาลสมัย เนื่องจากเป็นสังขตธรรม ถูกปัจจัยปรุงแต่ง จึงจำต้องขึ้นอยู่กับกาลเวลา ที่เรียกกันว่า วันคืน อันธรรมดาว่าวันคืนนั้นหาคงที่อยู่ไม่ ย่อมหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามสภาพ จากวันเป็นคืน จากคืนเป็นวัน และจากคืนจากวัน ก็เป็นเดือนเป็นปี ตามที่เราสมมติเรียกกัน ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ที่ตกอยู่ในอำนาจของคืนและวันกาลเวลา ก็ย่อมจะถูกกระแสของคืนและวันนั้นพัดพาไปโดยลำดับ จนกว่าจะถึงที่สุด ดุจสวะที่ลอยอยู่ในลำน้ำ ย่อมจะต้องถูกกระแสน้ำพัดพาไปโดยไม่หยุดยั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้มีปัญญาจึงควรพิจารณาให้เห็นตามความเป็นจริง อย่าหลงเข้าใจผิดคิดว่าชีวิตและอายุนี้ยั่งยืนไม่แปรผัน ซึ่งจะเป็นทางให้เกิดความประมาท ปิดโอกาสที่จะสร้างความดีเสียได้ ในเรื่องนี้พระพุทธเจ้าได้ทรงชี้แจงแนวทางปฏิบัติไว้ว่า ให้ประพฤติตนให้เหมือนคนที่ศีรษะถูกไฟไหม้ อันวิสัยคนที่ถูกไฟไหม้ที่ศีรษะนั้น ย่อมรู้สึกร้อนรนกระวนกระวาย จึงจำเป็นต้องรีบขวนขวายดับไฟนั้นเสีย เพื่อความปลอดภัยของตนเองฉันใด สัตว์ทั้งหลายก็นับว่ามีสภาพคล้ายคลึงกัน โดยที่กำลังถูกไฟทั้งภายในและภายนอกไหม้อยู่ทั้งกลางวันและกลางคืน ไม่เว้นระยะ ที่ว่าไฟภายนอกนั้นก็ได้แก่ ไฟที่เผาร่างกายให้ชำรุดทรุดโทรมอันได้นามว่า ชรนคฺคิ ไฟคือความแก่เผาผมที่เคยดำให้กลับเป็นผมขาว เผาเนื้อหนังที่สวยงามให้เหี่ยวย่นจนหมดสวย เผาสติปัญญาให้เสื่อมทรามจำอะไรไม่ใคร่ได้ เหล่านี้เป็นต้น และก็เผาไม่มีเวลาหยุด เผาทุกอิริยาบถแม้แต่เวลานอนหลับก็ไม่หยุดเผา เผาจนกระทั่งร่างกายถึงความชำรุดทรุดโทรมคร่ำคร่าน่าสังเวช นอกจากนี้ยังถูกชรานั้นขับไสไล่ต้อนไปโดยลำดับ จนกระทั่งถึงตายในที่สุด

ส่วนไฟภายใน ก็ทำหน้าที่เผาใจให้เดือดร้อนกระวนกระวายไร้ความสุข เป็นไปตามอำนาจของไฟนั้น ๆ ซึ่งโดยย่อมี ๓ กองด้วยกันคือ ราคคฺคิ ไฟคือราคะ โทสคฺคิ ไฟคือโทสะ โมหคฺคิ ไฟคือโมหะ

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสแสดงกิเลสทั้ง ๓ พวกนี้ว่า เป็นไฟ โดยภาษิตว่า ราคคฺคิ ทหติ มจฺเจรตฺเต กาเม สมุฏฺฐิเต ไฟคือราคะย่อมไหม้สัตว์ทั้งหลาย ผู้กำหนัดหมกมุ่นแล้วในกาม โทสคฺคิ ปนพฺยาปนฺเนนเร ปาณาติ ปาติโน ไฟคือโทสะ ย่อมเผารนนระชนผู้พยาบาท ฆ่าสัตว์ โมหคฺคิ จ สมฺมุฬฺเห อริยธมฺเม อโกวิเท ไฟคือโมหะย่อมเผาบุคคลผู้หลงไม่ฉลาดในธรรมของพระอริยเจ้า ดังนี้ ก็เมื่อสัตว์กำลังถูกไฟไหม้อยู่เช่นนี้ จึงไม่ควรประมาท รีบฉวยโอกาสดับไฟเสีย อันลักษณะการดับไฟนั้นมีหลายวิธีด้วยกันแต่เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว จุดใหญ่ก็อยู่ที่การทำบุญนี้เอง เพราะบุญเป็นชื่อของความดีคนดีคือคนมีบุญ ผู้ที่ได้สร้างความดีนับว่าเป็นชีวีตที่มีกำไร ร่างกายของสัตว์ทั้งหลายที่เกิดมาถ้าจะเปรียบ ก็คล้ายของที่ยืมเขามา คือยืมมาจากความตายที่พวกเราพากันยกย่องสถาปนาตั้งนามให้ว่า พระยามัจจุราช ผลสุดท้ายเราจะต้องส่งคืนเจ้าของ ทั้ง ๆ ที่ไม่อยากคืน อันวิสัยของที่ยืมเขามาใช้นั้น ชอบที่จะรีบใช้เสียให้เกิดประโยชน์โดยเร็วไว เช่นสมมติว่ายืมมีดเขามา ก็ควรรีบใช้ดายหญ้าผ่าฟืนเสียเร็ว ๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เมื่อถึงคราวต้องส่งคืนเจ้าของก็จะได้ไม่เกิดความเสียใจในภายหลัง ฉันใดก็ดีคนเราที่เกิดมาก็เช่นกันได้ชื่อว่ายืมร่างกายเขามาใช้ชั่วคราว ตลอดเวลาที่ยังไม่ถึงกำหนดส่งคืน ควรจะได้รีบบำเพ็ญประโยชน์เสียให้เต็มที่ ทั้งประโยชน์ส่วนตนเองและประโยชน์ของผู้อื่น ครั้นถึงคราวที่จะต้องตาย จะได้ไม่ตกใจ หรือบ่นเสียดายอาลัยในชีวิต เพราะได้ประกอบกรณียกิจที่ควรทำตามหน้าที่โดยสมบูรณ์แล้ว

ท่านนายพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ นับว่าท่านได้เกิดมาเพื่อสร้างความดี เกิดมาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ครอบครัว และแก่ประเทศชาติบ้านเมือง ชีวิตของท่านจึงเต็มไปด้วยสาระ เป็นชีวิตที่มีค่า เป็นชีวิตที่ควรยึดถือเป็นตัวอย่างโดยแท้

ขออำนาจแห่งกุศลบุญราศีทักษิณานุประทานกิจ ที่คณะทายาทได้ร่วมกันบำเพ็ญในครั้งนี้ เพื่ออุทิศแด่ท่านนายพลตำรวจโทโต๊ะ อินทามระ ผู้ล่วงลับไปแล้ว ของจงสำเร็จตามเจตนารมย์ของท่านเจ้าภาพจงทุกประการ ฯ

พระเทพประสิทธิคุณ
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส

การทะเบียนประวัติอาชญากร

โดย

ว่าที่ พล.ต.ต วิมล อินทามระ

คำนำ

บทความเรื่องวิชาทะเบียนประวัติอาชญากรนี้ ได้จัดทำขึ้นเมื่อครั้งยังทำการสอนวิชานี้อยู่ที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อเป็นตำราให้แก่นักเรียน ฯ และได้ใช้เป็นแนวทางในการบรรยายแก่ผู้รับการอบรมหลักสูตรการสืบสวนคดีอาญา ของโรงเรียนสืบสวนด้วย ถึงแม้ว่าปัจจุบันมีงานทะเบียนประวัติอาชญากรเรื่องคนอันธพาล ได้เปลี่ยนเป็น บุคคลผู้เป็นภัยต่อสังคมไปแล้ว ซึ่งต้องปฏิบัติตามประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๒๒ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๙ และหนังสือกระทรวงมหาดไทยด่วนมากที่สุดที่ มท. ๐๒๐๔/ว. ๓๙๙ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ และด่วนมากที่สุดที่ มท. ๐๒๐๔/ว. ๙๐๑ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ และระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการดำเนินการแก่บุคคลบางจำพวกซึ่งมีพฤติการณ์อันเป็นภัยต่อสังคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๑ ซึ่งได้แก้ไขประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีข้อ ๔๕๘ ของบทที่ ๓ ลักษณะ ๑๗ ทั้งหมด แต่บทความนี้ก็ยังคงเป็นเรื่องคนอันธพาลคงเดิมมิได้แก้ไข ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ทราบหลักและแนวการปฏิบัติของตำรวจในสมัยนั้น อันจะเกิดประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบจึงขอได้โปรดเข้าใจตามนี้ด้วย

การที่ได้เลือกเอาบทความเรื่องนี้มาลงพิมพ์ก็เพราะเห็นว่า อาจเป็นประโยชน์แก่เพื่อนตำรวจที่มาในงานพระราชทานเพลิงศพ พล.ต.ท. โต๊ะ อินทามระ บิดาของข้าพเจ้า เพราะเป็นวิชาและหลักปฏิบัติที่ตำรวจควรทราบและสนใจ สำหรับท่านผู้มีเกียรติที่เคารพที่มิได้เป็นตำรวจก็จะ ได้ทราบการทำงานของตำรวจและให้การสนับสนุนแก่ตำรวจเท่าที่จะทำได้ไม่ว่าจะเป็น ในทางราชการ หรือส่วนตัวก็จะเกิดประโยชน์ แก่กรมตำรวจและความสงบสุขของประชาชน อีกประการหนึ่ง บิดาของข้าพเจ้าก็เคยรับราชการเป็นตำรวจ เป็นผู้หนึ่งที่มีความมุ่งมั่นและปรารถนาที่จะทำความเจริญรุ่งเรืองให้แก่กรมตำรวจ ดังนั้น ถ้าหากบทความนี้จะยังให้บังเกิดประโยชน์เป็นผลดีแม้แต่เพียงเล็กน้อย ขออุทิศส่วนที่ดีนี้แด่ พล.ต.ท.โต๊ะ อินทามระ ผู้ล่วงลับ ถ้าหากมีข้อผิดพลาดบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าขอรับผิด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

พล.ต.ต. วิมล อินทามระ
ผู้ช่วยจเรตำรวจ

การทะเบียนประวัติอาชญากร
โดย ว่าที่ พล.ต.ต. วิมล อินทามระ

๒๕๑๙

บทความเบื้องต้น

๑. วิชาวิทยาการตำรวจ

ในด้านการศึกษา เมื่อกองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ ได้จัดหลักสูตรการศึกษาของตำรวจในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นปึกแผ่นแล้วก็ได้มีการกำหนดวิชาทะเบียนประวัติอาชญากรขึ้นเป็นวิชาหนึ่งในประเภทวิชาวิทยาการตำรวจ มีบรรจุไว้ในหลักสูตร เช่น หลักสูตรนักเรียนนายร้อยตำรวจ หลักสูตรการอบรม จ.ส.ต. ฝ่ายสอบสวน หลักสูตรการสืบสวนคดีอาญาของโรงเรียนสืบสวน ก่อนการจัดวิชาในทางการศึกษาของกองบัญชาการศึกษาดังกล่าวแล้ว กรมตำรวจได้นำรูปงานต่าง ๆ แต่ละชนิดมาใช้ในทางปฏิบัติก่อนตามความจำเป็น เช่น ขั้นแรก ๆ นำเอาพิมพ์มือ แผนประทุษกรรม บัญชีโจรผู้ร้าย มาใช้ก่อนโดยเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นมา ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงบ้าง เพิ่มเติมบ้างตามความต้องการยังไม่มีการศึกษาอบรม แต่เพื่อให้การปฏิบัติบังเกิดผลก็ได้มีการใช้คำแนะนำวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับรูปงานทะเบียนประวัติอาชญากรแต่ละชนิด รวมทั้งการออกระเบียบปฏิบัติด้วย ต่อมาจึงได้มีการจัดหลักสูตรเป็นวิชาที่ทำการสอบขึ้นดังกล่าวแล้ว ถึงอย่างไรก็ดี จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ งานทะเบียนประวัติอาชญากรก็ยังไม่เป็นที่รู้จักกันดีนักในวงการตำรวจ

การที่กองบัญชาการศึกษา จัดวิชาทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ในวิชาวิทยาการตำรวจย่อมหมายความว่า เป็นวิชาความรู้ที่นักเรียนหรือผู้ที่ศึกษาอบรมวิชานี้เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไปปฏิบัติหน้าที่ตำรวจ จะต้องนำเอาวิชานี้ไปใช้ปฏิบัติตามความเหมาะสมกับหน้าที่

ที่รับผิดชอบเพื่อให้งานตำรวจดำเนินไปบรรลุความมุ่งหมาย หรือบรรลุตาม วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะนักเรียนนายร้อยตำรวจไม่ควรลืมวิชานี้ เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีตำรวจหรือหน่วยงานสืบสวนปราบปราม

การเกิดวิชาการทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งเป็นวิชาเฉพาะของตำรวจนั้น อาจกล่าวได้ว่าเกิดมาจากองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ ๑. หลักวิชา วิชานี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากหลักว่าด้วยการบันทึกช่วยความจำหรือการทำทะเบียนต่าง ๆ (RECORDS) รวมทั้งการจำแนก (CLASSIFY) การวิเคราะห์ (ANALYSE) การทำดัชนีเพื่อการค้นหา (INDEX) และการเก็บ (FILING) ตำหนิรูปพรรณคนและทรัพย์ (DESCRIPTION OF PERSON AND PROPERTY) ๒. เรื่องราวที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นหน้าที่ของตำรวจ ซึ่งอาจเป็นคดีหรือเป็นเหตุการณ์ทั้งหลายที่ตำรวจจะต้องเข้าไปดำเนินการ ๓. หลักปฏิบัติอันเกิดจากการนำเอาหลักวิชามาใช้กับเรื่องราวที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นหน้าที่ของตำรวจให้เกิดความสำเร็จ ความจริงแล้วก่อนที่จะเกิดเป็นหลักปฏิบัติขึ้นนั้น ผู้ปฏิบัติที่มีความเฉลียวฉลาดมีปฏิภาณไหวพริบดี มีความสนใจ ตั้งใจและขยันหมั่นเพียรในการที่จะนำเอาหลักวิชาต่าง ๆ มาใช้กับเรื่องราวที่ต้องรับผิดชอบจนเกิดเป็นประสพการณ์ขึ้น และเมื่อมีแนวทางปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ อันเกิดจากประสพการณ์นั้นจนเป็นที่ยอมรับนับถือกันแล้ว จึงเกิดเป็นหลักปฏิบัติขึ้น และทางราชการได้นำมาประมวลเป็นระเบียบการเพื่อให้ตำรวจที่มีหน้าที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเฉพาะตำรวจ ในทางการศึกษาจึงถือว่าเป็นวิทยาการตำรวจ

เรื่องราวที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะต้องไปดำเนินการอันเป็นองค์ประกอบข้อหนึ่งที่เกิดวิชาทะเบียนประวัติอาชญากรนี้ เป็นเรื่องที่ควรจะได้นำมาพิจารณาให้เข้าใจในที่นี้ด้วย

๒. หน้าที่ตำรวจ

การใช้วิชาและรูปงานทะเบียนประวัติอาชญากร ให้เกิดประโยชน์กับตำรวจนั้นจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องราวของงานตำรวจโดยสังเขป เพราะมีความสัมพันธ์กันอย่างมากและจะช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น หน้าที่ของตำรวจนั้นได้มีผู้กำหนดไว้หลายอย่าง ใน

ที่นี้จะนำมากล่าวเท่าที่เห็นว่าได้เนื้อหาสาระหรือถูกต้องตรงกับการที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติหรือเป็นข้อรำลึกอย่างมีคติเตือนใจตำรวจได้ดีที่สุด หน้าที่ซึ่งกองวิชาการกรมตำรวจได้สรุปรวมไว้มี ๕ ประการ คือ

๑. การป้องกันอาชญากรรม

๒. การปราบปรามอาชญากรรม

๓. การคุ้มครองสวัสดิภาพประชาชน

๔. การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ

๕. การบริการประชาชน

สำหรับในทางปฏิบัติได้มีผู้กล่าวถึงหน้าที่ของตำรวจไว้ด้วยถ้อยคำที่สั้นกระทัดรัดและน่าจดจำไว้ เป็นคติประจำใจของตำรวจเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตรงเป้าหมาย คำนี้คือ "ตำรวจมีหน้าที่พิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน" ความหมายของคำนี้คงจะอธิบายได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตามมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนั่นเอง ในแง่ของกฎหมายนั้น ตำรวจมีหน้าที่สำคัญคือ เมื่อมีการกระทำผิดคดีอาญาเกิดขึ้น ตำรวจมีหน้าที่สืบสวนจับกุมเอาตัวผู้กระทำผิดมาให้ศาลพิจารณาโทษ ทั้งนี้โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การให้ตำรวจดำเนินการเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาให้ศาลพิจารณาโทษนั้นก็เพื่อการพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สิน กล่าวคือ ในการพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินซึ่งเป็นหน้าที่ของตำรวจนั้น ตำรวจจะต้องมีมาตรการหลายอย่างในทางป้องกัน แต่เมื่อมีการละเมิดต่อชีวิตและทรัพย์สินเกิดขึ้น ตำรวจก็จะต้องเอาตัวผู้กระทำผิดมาให้ศาลพิจารณาโทษซึ่งเป็นการปราบปราม และในขณะเดียวกันเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำผิดขึ้นอีก

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจหน้าที่และวิธีปฏิบัติแก่ตำรวจไว้หลายประการ แต่เมื่อสรุปสาระที่สำคัญแล้วตำรวจจะต้องดำเนินการใน ๒ ประการนี้ คือ

๑. หาพยานหลักฐาน

๒. จับกุมผู้กระทำผิด

หลัก ๒ ประการนี้ ควรที่ตำรวจผู้ทำหน้าที่สืบสวนคดีที่เกิดขึ้นและอยู่ในความรับผิดชอบจะพึงระลึกถึงเป็นหัวข้อในการปฏิบัติเพราะในการดำเนินคดีอาญาจะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้ เช่น เมื่อเกิดคดีขึ้นสามารถรวบรวมหลักฐานไว้ได้สมบูรณ์ แต่ไม่สามารถจับผู้กระทำผิดได้ก็ไม่สามารถจะฟ้องร้องให้ศาลพิจารณาคดีนั้นได้ หรือกลับกันเมื่อเกิดคดีขึ้นสามารถจับผู้กระทำผิดได้ แต่ขาดพยานหลักฐานที่สำคัญ อัยการก็จะไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้นหรือถ้าฟ้องไปศาลก็ไม่ลงโทษ

พยานหลักฐานอาจจะมีพยานบุคคล พยานเอกสาร และวัตถุพยานประกอบกัน พยานหลักฐานจะช่วยผู้สืบสวนได้ ๒ ประการ คือจะเป็นเครื่องแสดงว่าการกระทำผิดนั้นได้กระทำลงอย่างไร มีวิธีการอย่างไร หรือเรียกว่าการกระทำผิดนั้นมีรายละเอียดอย่างใด ซึ่งจะทำให้รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายใด และตามบทมาตราใด รวมทั้งมีประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลในเรื่องวิธีการกระทำผิดของคดีต่าง ๆ และของผู้ร้ายแต่ละคนหรือเรียกว่าประวัติคดี และประวัติอาชญากรซึ่งเกี่ยวข้องกันกับวิชาการที่กำลังศึกษาอยู่นี้ อีกประการหนึ่งพยานหลักฐานอาจยืนยันได้ว่าผู้กระทำผิดเป็นใคร อันจะทำให้ทราบตัวผู้กระทำผิด และศาลลงโทษผู้กระทำผิดได้ซึ่งเป็นการส่งเสริมหลักเกณฑ์ข้อ ๒ ที่ว่า ต้องจับกุมผู้กระทำผิด ผู้สืบสวนจึงต้องพยายามรวบรวมหลักฐานให้ดีที่สุด มีหลักในทางวิทยาการว่าอาชญากรรมย่อมจะทิ้งร่องรอยและพยานหลักฐานไว้ในที่เกิดเหตุ ดังนั้นเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานแห่งคดีและเพื่อยืนยันว่าใครเป็นผู้กระทำผิด ผู้สืบสวนควรจะได้ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้ได้ร่องรอยและพยานหลักฐานแห่งคดีนั้น ๆ

การจับกุมผู้กระทำผิด มีระยะเวลาอันจำกัดคืออยู่ภายใต้อายุความแห่งการลงโทษ ถ้าพ้นอายุความแล้วก็จะจับกุมมาให้ศาลพิจารณาโทษไม่ได้ อายุความมีระยะเวลาแตกต่างกันตามความหนักเบาแห่งกำหนดโทษของความผิดแต่ละชนิด การจับกุมผู้กระทำผิดเป็นการแสดงสมรรถภาพของตำรวจ ถ้าตำรวจสามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้รวดเร็วประชาชนก็ยกย่องสรรเสริญและเป็นมิตรกับตำรวจ ในทางวิชาอาชญาวิทยาการลงโทษผู้กระทำผิดนั้นจะต้องกระทำภายในระยะเวลาที่ประชาชนยังมีความทรงจำในเหตุการณ์ของคดีเรื่องนั้นอยู่ การลงโทษจึงจะบังเกิดผลดีในการป้องกันและปราบปราม คือทำให้ตัวผู้กระทำผิดและบุคคลอื่น

รู้สึกว่า ถ้ากระทำผิดแล้วจะต้องได้รับโทษอย่างไม่มีปัญหา ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดขึ้น การที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำผิดได้โดยรวดเร็วจึงเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างได้ผลอีกด้วย และมีเหตุผลประการหนึ่งคือ ถ้าปล่อยให้ระยะเวลาของการเกิดการกระทำความผิดจนถึงเวลาจับตัวมาให้ศาลพิจารณาเป็นระยะเวลานานเกินไปจะทำให้พยานบุคคลในคดีนั้นลืมเหตุการณ์ซึ่งไม่เป็นผลดีในการพิจารณาของศาล ดังนั้นการจับกุมผู้กระทำผิดจึงต้องมีการตระเตรียมการไว้ล่วงหน้า และมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโดยตรงอย่างแน่นอน

๓. โครงสร้างของตำรวจ

เพื่อให้ตำรวจได้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายแห่งหน้าที่ของตำรวจ จึงได้มีการจัดการงานหรือหน่วยงานของตำรวจขึ้นหลายประการตามความจำเป็นหรือความต้องการ ให้รับผิดชอบเป็นสัดส่วนและประสานงานกัน อาจกล่าวได้ว่าเป็นโครงสร้างของตำรวจ การงานอันเป็นโครงสร้างของตำรวจนั้น มีความสำคัญเพราะจะทำให้งานของตำรวจดำเนินไปอย่างถูกต้องตามวิธีการและมีประสิทธิภาพอยู่บนรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง ซึ่งจะทำให้ตำรวจสามารถป้องกันการกระทำผิดมิให้เกิดขึ้นได้ หรือถ้าเกิดขึ้นก็สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้ หรือมีเหตุการณ์อันเป็นหน้าที่ของตำรวจก็สามารถดำเนินการได้ทันท่วงทีจนบังเกิดความสำเร็จเป็นที่พึงพอใจของประชาชน

งานที่เป็นรากฐานสำคัญของตำรวจนั้นได้แก่สายตรวจ จะต้องเป็นหน่วยงานที่เป็นปึกแผ่น และปฏิบัติอย่างจริงจัง ปกคลุมพื้นที่โดยทั่วถึง ที่ถือว่าเป็นงานรากฐานนั้นก็เพราะว่าเป็นตำรวจคนแรกที่พบกับเหตุการณ์และต้องปฏิบัติเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นหน้าที่ตำรวจ โดยทันทีและทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับคดีอาญาหรืออุบัติเหตุและเหตุการณ์อันไม่สงบที่เกิดขึ้น จะต้องจัดการก่อนในเบื้องต้น ถ้าเกินความสามารถก็จะเป็นผู้แทนของตำรวจในการที่จะแจ้งให้ตำรวจที่มีหน้าที่โดยเฉพาะออกไปดำเนินการทันที ตำรวจสายตรวจอาจจะต้องจัดการไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสืบสวนคดี การจราจร การควบคุมเกี่ยวกับศีลธรรมคือ โสเภณี การพนัน และสุรายาฝิ่น ยาเสพติดให้โทษ การดำเนินการเกี่ยวกับเด็กเกเรและเยาวชนกระทำผิด แต่ถ้าหากการจัดการในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วไม่

สามารถจะกระทำให้เสร็จลงไปได้โดยทันที เช่นเกิดคดีขึ้นยังจับตัวผู้กระทำผิดไม่ได้ หรือเป็นปัญหาเกี่ยวกับการค้นหาพยานหลักฐาน หรือในเรื่องการจราจร เรื่องผิดศีลธรรม เรื่องเด็กและเยาวชน ถ้าหากมีคดีมากจำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้พิเศษ หรือฝีมือของผู้ปฏิบัติโดยตรง เพราะต้องการความชำนาญเฉพาะอย่าง หรือต้องการหน่วยกำลังโดยเฉพาะ งานต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะต้องจัดขึ้นเป็นหน่วยงานต่างหากตามความจำเป็น งานใดมีไม่มากหรือไม่จำเป็นต้องมีหน่วยงานพิเศษก็ไม่ต้องตั้งหน่วยงานนั้นขึ้น

งานที่ถือว่าเป็นโครงสร้างของตำรวจอีกอย่างหนึ่งก็คือ การทะเบียนและการสื่อสาร (RECORD AND COMMUNICATION) การทะเบียนนั้นเป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ของตำรวจไว้เพื่อประโยชน์แก่ผู้บริหารงานตำรวจ หรือเป็นเครื่องมือในการสะสมความรู้ของตำรวจหน่วยต่าง ๆ ส่วนการสื่อสารนั้นมีความสำคัญแก่ตำรวจเพราะงานตำรวจนั้นต้องการความรวดเร็วในการติดต่อประสานงานในหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดำเนินไปอย่างฉับพลันทันที ทันต่อเหตุการณ์ซึ่งอาจจะต้องประกอบด้วย โทรศัพท์ วิทยุโทรทัศน์ เครื่องส่งภาพ และห้องศูนย์รวมข่าว

สำหรับการทะเบียน (RECORDS) นั้น เกือบจะกล่าวได้ว่างานแทบทุกอย่างของตำรวจไม่ว่าจะเป็นงานด้านบริหาร หรืองานทางการดำเนินคดีจะต้องมีแบบบันทึกไว้เรียกว่า POLICE RECORDS ใน POLICE RECORDS นี้ ถ้าเป็นการทะเบียนที่เกี่ยวกับคดีโดยเฉพาะเรียกว่า CRIMINAL RECORDS จะประกอบด้วย การร้องทุกข์หรือทะเบียนของการเกิดคดี COMPLAINT RECORDS ทะเบียนการจับกุม ARREST RECORDS ทะเบียนการพิสูจน์ตัวบุคคล IDENTIFICATION RECORDS และในพวกทะเบียนการพิสูจน์ตัวบุคคลนี้ จะประกอบด้วยทะเบียนบุคคล PERSON IDENTIFICATION RECORDS และทรัพย์ PROPERTY IDENTIFICATION RECORDS สำหรับทะเบียนบุคคลแยกออกเป็น

๑. ตำหนิรูปพรรณ DESCRIPTION RECORDS

๒. พิมพ์ลายนิ้วมือ ๑๐ นิ้ว TENDIGIT FINGERPRINTS

๓. พิมพ์ลายนิ้วมือเดี่ยว SINGLE FINGERPRINT

๔. ภาพถ่ายคนร้าย CRIMINAL PHOTOGRAPHS

๕. ประวัติอาชญากร CRIMINAL HISTORY RECORDS

ทะเบียนเกี่ยวกับทรัพย์จะแยกเป็นทรัพย์ทั่วไปที่ถูกขโมย STOLEN PROPERTY INDEX และรถยนต์ที่ถูกลัก AUTOTHEFT INDEX

ชื่อในภาษาอังกฤษของกองทะเบียนประวัติอาชญากรนั้นได้แก่คำว่า CRIMINAL RECORDS OFFICE (CRO.) ซึ่งเป็นคำสากล

สรุปแล้วโครงสร้างของตำรวจ มีลักษณะงานที่สำคัญต่อไปนี้

๑. สายตรวจ PATROL

๒. การสืบสวน DETEIVE ของตำรวจไทยถือว่างานสืบสวนและงานสอบสวนเป็นงานที่ควบคู่กันและแยกกันไม่ใคร่ออกซึ่งความจริงแล้วควรแยกกันให้ออก

๓. การจราจร TRAFFIC

๔. การควบคุมทางศีลธรรม VICE CONTROL

๕. การควบคุมเด็กและเยาวชน DELINQUENCY หรือ JUVENILE

๖. การทะเบียนและการสื่อสาร RECORDS AND COMMUNICATION

๔. หน่วยงานทะเบียนประวัติอาชญากร

การตำรวจของไทยนั้น มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวบรวมทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติอาชญากรหลายระดับ ดังนี้

๑. ระดับทั่วประเทศและโดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร

ได้แก่กองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งรวบรวมสะสมรายการประวัติบุคคลและทรัพย์ทั่วราชอาณาจักร และเป็นศูนย์ของกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะ คือเป็นหน่วยเดียวที่รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานในกรุงเทพมหานคร และเป็นศูนย์รวมทั้งราชอาณาจักรอีกด้วย

กองทะเบียนประวัติอาชญากร แบ่งออกเป็น ๓ กองกำกับการ กองกำกับการ ๑ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ และการทะเบียนประวัติอาชญากรที่ไม่เกี่ยวกับคดี มี ๓ แผนก คือ แผนกธุรการ แผนกคนหายพลัดหลง คนตายไม่ทราบชื่อและทรัพย์หายที่ไม่เกี่ยวกับคดี

แผนกพิพิธภัณฑ์ตำรวจ กองกำกับการ ๒ มีหน้าที่เกี่ยวกับการรวบรวมชีวประวัติและศูนย์การติดตามบุคคลและทรัพย์ การสอดส่องบุคคลของตำรวจท้องที่ ซึ่งอาจเรียกสั้น ๆ ว่า มีหน้าที่เกี่ยวกับการใช้ระบบชีวประวัติ แบ่งออกเป็น ๕ แผนก คือ แผนกบันทึกแผนประทุษกรรม แผนกประวัติอาชญากร แผนกประกาศสืบจับและดัชนีทรัพย์ที่ถูกประทุษร้าย แผนกควบคุมคนพ้นโทษ คนพักการลงโทษ ผู้ร้ายท้องถิ่นและคนอันธพาล แผนกสมุดภาพคนร้าย กองกำกับการ ๓ มีหน้าที่เกี่ยวกับพิมพ์ลายนิ้วมือ ๑๐ นิ้ว แบ่งออกเป็น ๕ แผนก คือ แผนกตรวจสอบพิมพ์ลายนิ้วมือ แผนกตรวจเก็บพิมพ์ลายนิ้วมือ แผนกพิมพ์มือข้าราชการ แผนกควบคุมสาขาพิมพ์ลายนิ้วมือเขต แผนกบัญชีการต้องโทษ

๒. ระดับตำรวจภูธรภาค

ในเขตของตำรวจภูธรมีศูนย์ระดับภาคอยู่ ๙ แห่ง ตั้งอยู่ ณ ที่ทำการของกองกำกับการตำรวจวิทยาการของกองบังคับการเขตเดิมซึ่งถูกยกเลิกไป แต่ศูนย์ทั้ง ๙ แห่งยังคงปฏิบัติงานเป็นศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรของ สภ.อ. ต่าง ๆ ในจังหวัดซึ่งขึ้นอยู่ในเขตนั้น ๆ เช่นเดิม แต่ได้เปลี่ยนชื่อสำนักงานให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมตำรวจ และคำสั่งปฏิบัติของกรมตำรวจ คือ

ในตำรวจภูธรภาค ๑ มี ๓ แห่ง แต่ละแห่งเรียกว่าหมวดของกองกำกับการตำรวจวิทยาการ คือ

หมวด ๑ ตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตของจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง ตราด และจันทบุรี

หมวด ๒ ตั้งอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ

หมวด ๓ ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครปฐม มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตของจังหวัดนครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

ในตำรวจภูมิภาค ๒ – ๓ – ๔ มีภาคละ ๒ แห่ง แต่ละแห่งเรียกว่าหมวดของกองกำกับการตำรวจวิทยาการภาคนั้น ๆ คือ

ภาค ๒ หมวด ๑ ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตของจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และยโสธร

หมวด ๒ ตั้งอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานงานกับ สภ.อ. ในเขตของจังหวัดขอนแก่น อุดรธานี นครพนม สกลนคร หนองคาย มหาสารคาม ร้อยเอ็ด เลย และกาฬสินธุ์

ภาค ๓ หมวด ๑ ตั้งอยู่ที่จังหวัดลำปาง มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตของจังหวัดลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ น่าน ลำพูน และแพร่

หมวด ๒ ตั้งอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตของจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ อุทัยธานี และอุตรดิตถ์

ภาค ๔ หมวด ๑ ตั้งอยู่ที่จังหวัดสงขลา มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตจังหวัดสงขลา ตรัง พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

หมวด ๒ ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตของจังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมพร สุราษฎร์ธานี ระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ต

๓. ระดับจังหวัดในส่วนภูมิภาค

ได้แก่ตำรวจวิทยาการจังหวัด สังกัดอยู่ในกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัด มีเขตปฏิบัติการติดต่อประสานงานกับ สภ.อ. ในเขตจังหวัดนั้น ขณะนี้มีอยู่ ๔๓ จว. คือ

จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง ในเขตของหมวด ๑ ภ. ๑ (จังหวัดชลบุรี หรือ กก. วท. เขต ๒ เดิม)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลพบุรี อ่างทอง สระบุรี ในเขตของหมวด ๒ ภ. ๑ (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือ กก. วท. เขต ๑ เดิม)

จังหวัดนครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ในเขตของหมวด ๓ ภ. ๑ (จังหวัดนครปฐม หรือ กก. วท. เขต ๗ เดิม)

จังหวัดลำปาง เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แพร่ ในเขตของหมวด ๑ ภ. ๒ (จังหวัดลำปาง หรือ กก. วท. เขต ๕ เดิม)

จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย ตาก พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ อุทัยธานี อุตรดิตถ์ ในเขตของหมวด ๒ ภ. ๒ (จังหวัดพิษณุโลก หรือ กก. วท. เขต ๖ เดิม)

จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ในเขตของหมวด ๑ ภ. ๓ (จังหวัดนครราชสีมา หรือ กก. วท. เขต ๓ เดิม)

จังหวัดขอนแก่น อุดรธานี นครพนม สกลนคร หนองคาย มหาสารคาม ร้อยเอ็ด เลย กาฬสินธุ์ ในเขตของหมวด ๒ ภ. ๓ (จังหวัดขอนแก่น หรือ กก. วท. เขต ๔ เดิม)

จังหวัดสงขลา ตรัง พัทลุง ยะลา นราธิวาส ในเขตของหมวด ๑ ภ. ๔ (จังหวัดสงขลา หรือ กก. วท. เขต ๙ เดิม)

จังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมพร สุราษฎร์ธานี ในเขตของหมวด ๒ ภ. ๔ (จังหวัดนครศรีธรรมราช หรือ กก. วท. เขต ๘ เดิม)

การปกครองบังคับบัญชาหน่วยงานตำรวจวิทยาการภาค และวิทยาการจังหวัดดังกล่าวมาแล้วนั้น ขึ้นกับตำรวจภูธรภาคและจังหวัดนั้น ๆ โดยตรง แต่ให้กองทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นผู้ให้คำแนะนำ และให้การสนับสนุนทางวิชาการไม่เกี่ยวกับการปกครองบังคับบัญชา

หลักวิชา

๑. การรู้จักคนในท้องที่รับผิดชอบ

การรู้จักคน ประวัติ พฤติการณ์ของคนทำให้ตำรวจสามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้สะดวกรวดเร็ว เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางปฏิบัติของตำรวจมาช้านาน ลักษณะของตำรวจที่มีความสามารถในการจับกุมผู้ร้าย จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ซึ่งแต่

เดิมนั้นถือว่าเป็นพรสวรรค์ที่มีมาประจำตัวบุคคล แต่เมื่อการศึกษาและการปฏิบัติมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ลักษณะประจำตัวของบุคคลดังกล่าวแล้วอาจปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยขึ้นได้ ด้วยการให้การศึกษา ให้คำแนะนำที่มีหลักการที่ถูกต้อง นอกจากการให้หลักการในทางการศึกษาแล้ว ในทางปฏิบัติงานของตำรวจก็ได้มีการปฏิบัติหลายประการที่เป็นอุบายที่จะให้ตำรวจต้องรู้จักคนในท้องที่ เช่น บางประเทศการที่บุคคลใดจะสมัครเข้ามาเป็นตำรวจจะต้องเริ่มต้นด้วยการเป็นตำรวจแต่งเครื่องแบบ ไม่ว่าจะมีความรู้สูงได้รับปริญญาชั้นใดมาก็ตาม และตำรวจที่แต่งเครื่องแบบนั้นเป็นตำรวจที่ปฏิบัติงานในท้องที่ คือในท้องถนนจริง ๆ ทำหน้าที่ตรวจท้องที่ซึ่งต้องอยู่ใกล้ชิดคนในท้องที่ ต้องรู้จักคนประเภทต่าง ๆ ในท้องที่ หรือวิธีการที่ให้ตำรวจสายตรวจได้ดูตัวคนร้ายที่ถูกจับในคดีต่าง ๆ ก่อนที่จะออกตรวจท้องที่ ก็เพื่อให้ตำรวจสายตรวจได้รู้จักหน้าตาบุคคลพวกนี้ หากต่อไปในภายหน้าไปพบปะบุคคลเหล่านี้ในเขตตรวจของตนก็จะได้สอดส่องระมัดระวังเป็นพิเศษ

๒. ตำรวจท้องที่ต้องรู้จักคนในท้องที่โดยทั่วถึง

การรู้จักคนช่วยให้ตำรวจจับผู้กระทำผิดได้สะดวกรวดเร็วนั้น อาจพิจารณาได้จากข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านี้

ความผิดที่เกิดขึ้นในท้องที่ ตำรวจที่มีความเข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดด้วยวิธีการที่ดี เช่น จัดตำรวจสายตรวจออกเต็มพื้นที่ รู้จักคน พฤติการณ์ของคนในท้องถิ่นที่จะก่อการกระทำผิดขึ้น และคาดหมายได้ว่าจะเกิดการกระทำผิดด้วยวิธีการใดขึ้น ณ ที่ใด เวลาใด โดยบุคคลพวกใดแล้ว ตำรวจอาจพบการกระทำผิดในขณะลงมือกระทำหรือใกล้ชิดกับเวลากระทำ ซึ่งมีโอกาสที่จะจับผู้กระทำผิดและได้หลักฐานทันทีหรือในเวลากระชั้นชิด

ถ้าหากความผิดเกิดขึ้นลับหลังเจ้าหน้าที่ ผู้กระทำผิดหลบหนีไป แต่มีพยานหลักฐานรู้ตัวผู้กระทำผิด ตำรวจที่รู้จักผู้กระทำผิดก็อาจจะติดตามตัวได้ด้วยอาศัยจากประวัติพฤติการณ์ของผู้นั้น เช่น รู้จักตำหนิรูปพรรณอยู่แล้ว รู้ที่อยู่ที่อาจหลบหนีไปซ่อนตัว รู้จักเพื่อนฝูงญาติพี่น้องซึ่งเป็นช่องทางที่จะช่วยให้ติดตามจับตัวมาได้ ถ้าหากพยานหลักฐาน

แห่งคดีนั้นไม่รู้จักชื่อผู้กระทำผิด แต่จำตำหนิรูปพรรณได้ ตำหนิรูปพรรณนั้นถ้าตรงกับผู้ใดที่ตำรวจรู้จักก็อาจติดตามมาเพื่อพิสูจน์ว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำผิดคดีนั้นหรือไม่

การกระทำผิดที่กระทำลับหลังเจ้าหน้าที่และพยานบุคคล ถ้าตำรวจรู้จักคนประเภทต่าง ๆ จะช่วยวินิจฉัยได้ว่าการกระทำผิดนั้นเป็นฝีมือของผู้ใดโดยพิจารณาจากพฤติการณ์และสิ่งแวดล้อม ความประพฤติของคนที่รู้จัก คนร้ายที่กระทำอาจเป็นผู้ที่ไม่เคยมีประวัติการกระทำผิดมาก่อนก็ได้ อาจเป็นการกระทำของพวกวัยรุ่นที่คึกคนอง หรือบุคคลที่เกิดความจำเป็นเฉพาะหน้าขึ้น หรือเกิดจากพวกผู้ร้ายอาชีพ เพราะฉะนั้นถ้าตำรวจได้รู้จักพฤติการณ์ของคนทั่วไปว่าเป็นอย่างใด พวกผู้ร้ายอาชีพมีฝีไม้ลายมือในวิธีการกระทำผิดเป็นอย่างใด นำมาพิจารณาประกอบกับร่องรอยและพยานหลักฐาน วิธีการที่ปรากฏในที่เกิดเหตุในคดีนั้นก็อาจเป็นทางวินิจฉัย ทราบได้ว่าใครเป็นผู้กระทำและนำเอาตัวมาพิสูจน์กับหลักฐานในคดีนั้น ๆ

ตำรวจท้องที่จึงควรจะต้องรู้จักคนในเขตรับผิดชอบโดยทั่วถึง

๓. การบันทึกเพื่อช่วยความจำ

การจดจำและรู้จักคนของตำรวจแต่ละคนนั้นย่อมจะมีขอบเขตจำกัด ประกอบกับการพัฒนาการต่าง ๆ ของบ้านเมืองทั้งด้านสังคมและวิทยาศาสตร์มีความเจริญก้าวหน้าไปเกินความสามารถของแต่ละคนที่จะติดตามด้วยตนเองได้ ดังจะเห็นได้จากจำนวนพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างมาก ขณะนี้ประมาณ ๔๓ ล้านคน การคมนาคมสะดวกรวดเร็ว สามารถเดินทางไปได้ทั่วทุกหนทุกแห่ง และจะเดินทางจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งซึ่งอยู่ห่างไกลได้อย่างรวดเร็ว ความรู้ทางเทคนิคมีมากขึ้น ทำให้ผู้กระทำผิดมีความรู้กว้างขวางและประสพความสำเร็จในการกระทำผิดมากขึ้น นอกจากเกินความสามารถของตำรวจคนหนึ่งจะรู้จักและติดตามประวัติของคนได้อย่างครบถ้วนแล้ว ยังเพิ่มพูนภาระการงานในด้านการป้องกันและปราบปรามให้แก่ตำรวจเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องนำวิธีการทั้งในหลักวิชาและวิธีการปฏิบัติงานเข้ามาเป็นเครื่องช่วยให้ตำรวจได้รู้จักคนโดยทั่วถึง คือการแบ่งกันรู้จักคนเป็นเขต ๆ และมีการจดบันทึกประวัติเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นโดยใช้หลักวิธีการจดบันทึกเพื่อช่วยความจำ

๔. ทะเบียนประวัติอาชญากร

เมื่อมีการบันทึกประวัติบุคคลไว้แล้วก็จะต้องมีการสะสมรวบรวมเพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการติดตามผู้กระทำผิดในโอกาสต่อไปซึ่งเรียกว่าทะเบียนประวัติอาชญากร ดังนั้นถ้าพิจารณาทางด้านหลักวิชาแล้ว ทะเบียนประวัติอาชญากรคือวิชาที่สอนให้รู้จักการบันทึกประวัติของบุคคลและทรัพย์ในด้านการปฏิบัติได้แก่รูปงานต่าง ๆ เกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรซึ่งจะได้กล่าวในบทต่อไป

การบันทึกประวัติของบุคคลและทรัพย์นี้ จะได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือภาพถ่าย หรือลายนิ้วมือลงในแผ่นกระดาษ การเก็บรวบรวมนั้นอาจจะทำเป็นดัชนี สารบบแฟ้ม หรือสมุดตามกรณีเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ และนอกจากการใช้หลักวิชาในการบันทึกเพื่อช่วยความจำแล้ว ยังต้องใช้วิชาในการจำแนก CLASSIFY การวิเคราะห์ ANALYSE เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้เกิดความรู้เกี่ยวกับประวัติเหล่านั้นด้วย

ในการเก็บสะสมประวัติและการตรวจสอบนี้ ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในทางเทคโนโลยี่และมีทุนทรัพย์ดีก็อาจจะนำเครื่องมือต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น ไมโครพีล์ม MICROFILM เครื่องสมองกล COMPUTER ในด้านการสื่อสารเพื่อให้การส่งข่าวสาร การใช้ประโยชน์จากประวัติได้ผลอย่างรวดเร็วก็จะต้องมีการใช้โทรศัพท์ วิทยุ โทรพิมพ์ เครื่องส่งภาพ ระหว่างตำรวจท้องที่ผู้ต้องการใช้ประโยชน์กับศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรซึ่งเป็นผู้สะสมรวบรวมหรือใช้ในการส่งข่าวสารระหว่างศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรด้วยกัน สำหรับการคมนาคมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันคือไปรษณีย์เป็นส่วนใหญ่

๕. ผลของการใช้หลักวิชาการจดบันทึก

การนำวิชาการจดบันทึกมาใช้จดประวัติคน และติดตามประวัติผู้กระทำผิดอย่างต่อเนื่องทำให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานตำรวจ ๔ ประการ คือ

๕.๑. การสะสมรวบรวมประวัติ เป็นเหตุผลธรรมดาที่เมื่อได้มีการจดบันทึกประวัติของบุคคลเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นภาพ เป็นลายนิ้วมือไว้แล้ว ก็จะต้องมีการ

รวบรวมจัดเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สะดวกในการที่จะค้นหานำประวัติในส่วนต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ กรรมวิธีที่ดำเนินการเพื่อสะสมรวบรวมประวัติและวิธีการเพื่อสะดวกในการค้นหาประวัติได้เกิดขึ้น ดังนี้

๕ ๑.๑. สารบบแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ ๑๐ นิ้ว เป็นการค้นหาประวัติบุคคลด้วยแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ

๕.๑.๒. สารบบแฟ้มรายการประวัติประกอบสารบบพิมพ์ลายนิ้วมือ คือสารบบพิมพ์ลายนิ้วมือ ๑๐ นิ้ว ของคนที่มีประวัติ ๒ ครั้งขึ้นไป จะมีแฟ้มบัญชีรายการประวัติเก็บไว้อีกแห่งหนึ่งโดยให้เลขหมายประจำแฟ้มไว้ หมายเลขนี้จะมีปรากฏอยู่ที่แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่เป็นบัตรสารบบเป็นเลขที่ตรงกันค้นหาประวัติของบุคคลได้ถ้ารู้ว่าผู้นั้นมีหมายเลขของบัญชีรายการประวัติเลขที่เท่าใด เดิมเรียกย่อ ๆ ว่า บชท. ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น บชป. เป็นการค้นหาประวัติบุคคลถ้ารู้เลขหมาย บชป.

๕.๑.๓. แผนประทุษกรรม ได้แยกเก็บวิธีการกระทำผิดไว้เป็นพวก ๆ เพื่อค้นหาว่าการกระทำผิดที่เกิดขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกันนั้น เป็นวิธีการของบุคคลคนเดียวกันหรือคณะเดียวกันหรือไม่ในระยะเวลานั้น ถ้าเจ้าหน้าที่แห่งใดจับกุมผู้กระทำผิดซึ่งมีวิธีการกระทำเดียวกันนั้นได้จะได้ดำเนินคดีรายอื่นๆ ที่เป็นวิธีเดียวกันนั้นไปด้วยเป็นการช่วยคลี่คลายคดีที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำผิดให้หมดสิ้นไปซึ่งเป็นการหาประวัติบุคคลด้วยวิธีการกระทำผิด

นอกจากแยกวิธีการแล้วยังเก็บลักษณะพิการของร่างกาย ลักษณะลายสักของผู้กระทำผิดแต่ละคนไว้ด้วย เป็นการหาประวัติบุคคลโดยลักษณะพิการ หรือโดยลักษณะลายสัก

๕.๑.๔. ภาพถ่าย ผู้กระทำผิดที่มีแผนประทุษกรรมจะถูกถ่ายภาพไว้ทำเป็นสมุดภาพคนร้ายประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นการค้นหาประวัติบุคคลโดยภาพถ่าย

๕.๑.๕. ประวัติอาชญากร ได้จัดทำประวัติของผู้ที่เคยถูกจำคุกขึ้น รวบรวมเป็นแฟ้มประวัติ มีดัชนีประกอบเพื่อสะดวกในการค้นหา เป็นการหาประวัติผู้ที่เคยถูกจำคุกโดยชื่อ

๕.๑.๖. ดัชนีชื่อกลาง ชื่อของผู้ถูกจับเป็นผู้ต้องหา หรือผู้ขออนุญาตสมัครงานบางประเภทจะถูกทำบัตรชื่อไว้เป็นเครื่องมือหาประวัติบุคคลทั่วไปโดยชื่อ

การบันทึกสะสมประวัติและติดตามประวัติของบุคคลอย่างต่อเนื่องตามข้อ ๕.๑. นี้ทำให้เกิดผลในข้อต่อ ๆ ไป คือ

๕.๒. เกิดเป็นศูนย์ประสานงานการติดตามคนและทรัพย์ จากการรวบรวมประวัติอย่างต่อเนื่องหากปรากฏว่าบุคคลใดเป็นบุคคลที่ต้องการตัว เช่น เป็นคนหายพลัดหลง คนกระทำความผิดหลบหนีคดียังจับตัวไม่ได้ หรือเป็นผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังหรือนักโทษซึ่งถูกควบคุมหรือกักขังอยู่ได้หลบหนีที่ควบคุม หรือมีทรัพย์ตกหายหรือถูกประทุษร้ายยังไม่ได้คืน เป็นเรื่องที่ต้องระดมกำลังตำรวจทั่วประเทศให้ช่วยค้นสืบหาบุคคล และทรัพย์ดังกล่าวด้วยใช้การทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นศูนย์ประสานงาน โดยการรวบรวมประวัติของบุคคลและทรัพย์เหล่านี้ไว้ ตำรวจทั่วไปอาจสอบถามมาได้ว่าบุคคลที่ต้องสงสัยชื่อนั้นชื่อนี้เป็นคนที่ต้องการตัวหรือไม่ และนอกจากนี้ก็จะประกาศรายชื่อ ตำหนิรูปพรรณ ประวัติบุคคลที่ต้องการตัวหรือทรัพย์ที่ยังไม่ได้คืนส่งให้ตำรวจทั้งหลายได้ช่วยค้นหาด้วย

คนตายไม่ทราบชื่อ ก็จะดำเนินการประกาศเพื่อสืบหาญาติและเก็บตำหนิรูปพรรณไว้เพื่อตรวจสอบกับรูปพรรณของคนหายพลัดหลงในกรณีสงสัยว่าคนหายถูกฆ่าตาย

ทรัพย์ที่มีผู้เก็บได้จะจัดการประกาศรูปพรรณทรัพย์ที่เก็บได้ เพื่อช่วยในการหาเจ้าของ

๕.๓. เกิดเป็นศูนย์การสอดส่องบุคคลของตำรวจท้องที่ ตำรวจจำเป็นต้องรู้จักคนในท้องที่โดยทั่วไป เพื่อการตระเตรียมในการจับกุมผู้กระทำผิดตามหน้าที่ดังกล่าวแล้ว และยังเป็นการตระเตรียม เพื่อการคุ้มครองความปลอดภัย การให้ความสะดวกในด้านบริการประชาชนอีกด้วย นอกจากนี้เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง ตำรวจท้องที่จำเป็นต้องรู้จักผู้ที่เป็นภัยต่อสังคมที่มาปรากฏในท้องที่ให้ทราบว่า มีใครบ้างเป็นภัยต่อสังคมในประเภทใด มีรูปพรรณสัณฐานอย่างใด มีความเป็นอยู่และพฤติการณ์อย่างใด โดยการสอดส่องติดตามอย่างใกล้ชิดตามพฤติการณ์และโอกาสที่ผู้นั้นจะก่อการไม่สงบขึ้น บุคคลเหล่านี้ได้แก่ คนอันธพาลซึ่งตำรวจท้องที่จะต้องออกสืบสดับตรับฟังเหตุการณ์ในท้องที่เป็นปกติธุระ หากปรากฏว่าบุคคลใดมีความประพฤติส่อแสดงว่าเป็นคนมีพฤติการณ์ก่อความไม่

สงบในประเภทใดประเภทหนึ่งก็จะต้องดำเนินการบันทึกประวัติไว้ และ ทำการสอดส่องพฤติการณ์โดยเฉพาะสำหรับผู้นั้น และบุคคลอีกประเภทหนึ่งคือคนที่พ้นโทษออกมาจากเรือนจำได้แก่คนพ้นโทษและคนพักการลงโทษ เมื่อเข้ามาอยู่ในท้องที่ ตำรวจต้องสอดส่องความประพฤติอยู่ระยะเวลาหนึ่งเพื่อทราบว่า ผู้นั้นละความประพฤติชั่วหรือไม่ ถ้าปรากฏว่าไม่ละความประพฤติชั่ว แต่ยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะทำการจับกุมได้ เมื่อพ้นระยะเวลาการสอดส่องอย่างคนพ้นโทษหรือพักการลงโทษแล้ว บุคคลนั้นเข้าข่ายเป็นผู้ร้ายท้องถิ่น ซึ่งตำรวจท้องที่จะต้องสอดส่องพฤติการณ์โดยใกล้ชิดและโดยเฉพาะต่อไป คนที่ออกจากเรือนจำทั้งประเภทคนพ้นโทษและคนพักการลงโทษนี้ ทางหน่วยงานประวัติอาชญากรจะบันทึกประวัติส่งให้ตำรวจท้องที่ดำเนินการ ในการรวบรวมประวัติของบุคคลเหล่านี้ ก่อให้เกิดกรรมวิธีเป็นศูนย์การสอดส่องบุคคลขึ้น เพราะจะต้องบันทึกประวัติและติดตามประวัติของบุคคลเหล่านี้อย่างใกล้ชิด และต้องประสานงานกันหลายท้องที่เมื่อมีการย้ายภูมิลำเนา เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปราบอาชญากรรมของตำรวจท้องที่

๕.๔. ก่อให้เกิดวิธีการทางทัศนศึกษา ผลจากการรวบรวมประวัติคดีและประวัติบุคคลรวมทั้งการวิวัฒนาการของหน่วยงานของตำรวจ ก่อให้เกิดกรรมวิธีทางการทัศนศึกษาของประชาชนและของตำรวจเองเกี่ยวกับอาชญากรรมแต่ละประเภท เพื่อประโยชน์ทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และศึกษาการพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานของตำรวจแต่ละยุคสมัย ทำให้ประชาชนรู้จักตำรวจดีขึ้นโดยการจัดพิพิธภัณฑ์ตำรวจ

๖. ประวัติบุคคลและทรัพย์

ประวัติบุคคล สิ่งที่ต้องการรู้ในเรื่องประวัติบุคคลมีอะไรบ้างเป็นสิ่งที่ควรจะได้ทราบไว้ เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตามค้นหาบุคคลที่ต้องการตัวต่อไป ประวัติบุคคลนี้อาจแบ่งออกได้เป็น ๔ ส่วน เพื่อให้เห็นชัดเจนว่าการใช้ให้เกิดประโยชน์นั้นมีอยู่ในส่วนใดบ้าง บางรายอาจต้องการประวัติทั้งหมด บางรายอาจต้องการเพียงบางส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ชื่อ อายุ ตำหนิรูปพรรณ ตำหนิพิการ ลายสัก อุปนิสัยประจำตัว ภาพถ่าย แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ บางรายต้องการทราบเชื้อชาติและสัญชาติด้วย

ส่วนที่ ๒ ที่เกิด ที่อยู่ ที่ทำงาน ที่ชอบเที่ยวเตร่ หรือปรากฏตัว

ส่วนที่ ๓ ญาติพี่น้อง เครือญาติ เพื่อนฝูง สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับบุคคลและสถานที่

ส่วนที่ ๔ ความรู้ การศึกษา อาชีพ พฤติการณ์เกี่ยวกับความประพฤติ ความโน้มเอียงไปในทางความชั่วประเภทใด วิธีการในการกระทำผิดถ้าเป็นผู้เคยกระทำความผิด

สิ่งของ ทรัพย์สิ่งของ ซึ่งตำรวจต้องติดตามให้กลับคืนสู่เจ้าของกรรมสิทธิ์นั้น ตำรวจจะต้องรู้จักการจดตำหนิรูปพรรณของทรัพย์นั้น จุดมุ่งหมายในการจดตำหนิรูปพรรณทรัพย์สิ่งของก็เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ทรัพย์นั้น ๆ หัวข้อหรือรายการที่ต้องการทราบสำหรับทรัพย์สิ่งของมีมากหลายหัวข้อ แต่เฉพาะที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

ชื่อ ชนิด แบบ ลักษณะ วัตถุ เครื่องหมาย รอยตำหนิ ฯลฯ

๗. การบันทึกเพื่อช่วยความจำสำหรับสถานีตำรวจ

การที่ตำรวจท้องที่จะต้องรู้จักคนในท้องที่โดยทั่วถึงทุกประเภทเพื่อตระเตรียมการจับกุมผู้กระทำผิดไว้ล่วงหน้าและเพื่อการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตามหน้าที่ ควรจะต้องมีเครื่องมือช่วยการจดจำและเป็นหลักฐานที่จะให้ผู้บังคับบัญชาหรือตำรวจอื่น ๆ ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันด้วย คือการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้สมควรที่ตำรวจท้องที่จะได้บันทึกช่วยความจำไว้ คือบุคคลที่ตำรวจสายตรวจรู้จักหรือปรากฏตัวในท้องที่ บุคคลต่าง ๆ ที่มาติดต่อกับสถานีตำรวจไม่ว่าจะเป็นผู้แจ้งความ ผู้ร้อง-ทุกข์หรือขอรับบริการใด ๆ ผู้ถูกจับกุม เป็นต้น การบันทึกช่วยความจำนี้อาจเลือกใช้ได้ ๒ แบบ สุดแล้วแต่ความจำเป็นและประโยชน์ในการใช้

๗.๑ **ทำเป็นบัตรดัชนีชื่อ** โดยใช้บัตรที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก มีข้อความเฉพาะที่สำคัญเช่น ชื่อ นามสกุล อายุ ลักษณะ รูปร่าง ที่อยู่ อาชีพ รายการ เหตุการณ์หรือพฤติการณ์ และถ้าหากเป็นคนที่มีสารบบประวัติเกี่ยวข้องกับศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรก็ควรจะบันทึกให้ปรากฏไว้ด้วย เป็นวิธีการที่ลงทุนน้อยและเหมาะสมกับประโยชน์สำหรับสถานีตำรวจ และเพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้ คนหนึ่งควรทำ ๓ ชุด แยกเก็บดังนี้

– เก็บเรียงชื่อตามตัวอักษร เพื่อสะดวกในการค้นหาเมื่อทราบชื่อ

– เก็บตามภูมิลำเนาที่อยู่หรือที่พบตัว ถือเอาถนนเป็นหลักและแยกซอยเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เพื่อสะดวกเมื่อต้องการทราบว่าสถานที่ต่าง ๆ นั้นมีผู้ใดบ้างที่ควรทราบหรือควรติดต่อได้

– เก็บตามพฤติการณ์ที่ปรากฏและเป็นที่สนใจของตำรวจไม่ว่าในทางชั่วหรือทางดี เพื่อเป็นการจำแนกบุคคลที่รู้จักออกเป็นประเภท ทำให้ทราบถึงสภาวะของบุคคลต่าง ๆ ในท้องที่ดีขึ้นและสะดวกต่อการค้นหาเมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น

๗.๒ **ทำเป็นแฟ้ม** คือเก็บรายงานต่าง ๆ ของบุคคลแต่ละคนไว้เป็นแฟ้มแต่ละคนเพื่อทราบความเคลื่อนไหวโดยตลอด เป็นวิธีที่ต้องลงทุนสูงกว่าบัตรดัชนี จึงควรใช้เฉพาะบุคคลที่จะต้องสนใจเป็นพิเศษ มีรายงานเกี่ยวกับผู้นี้จำนวนมาก มีความจำเป็นต้องจัดทำเป็นแฟ้มประวัติไว้ และเป็นบุคคลที่ไม่ปรากฏอยู่ในสารบบบุคคลที่ต้องสอดส่อง เช่น สารบบคนอันธพาล และสารบบคนพ้นโทษ คนพักการลงโทษ ผู้ร้ายท้องถิ่นของสถานีตำรวจนั้น และถึงแม้จะจัดทำเป็นแฟ้มประวัติก็ควรจะทำบัตรดัชนีสำหรับผู้นั้นเก็บรวมกับคนอื่น ๆ ดังกล่าวแล้วไว้ด้วยโดยบันทึกให้ปรากฏในดัชนีด้วยว่า มีแฟ้มประวัติเก็บไว้ต่างหากอีกด้วย

๘. การใช้วิชาทะเบียนประวัติอาชญากร

การใช้วิชาทะเบียนประวัติอาชญากร จำเป็นต้องแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการจับกุมผู้กระทำผิด อันเป็นวัตถุประสงค์ ของการใช้การทะเบียนประวัติอาชญากร

๘.๑ ระดับสายตรวจ งานสายตรวจมีความสำคัญต่อตำรวจอย่างไรได้กล่าวมาแล้วความสำคัญสำหรับการทะเบียนประวัติอาชญากรของสายตรวจก็คือ สายตรวจนั้นเปรียบเสมือนตาข่ายที่วางคลุมลงบนพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร เพื่อสกัดจับผู้กระทำผิดมิให้หลบหนีรอดตาข่ายไปได้ เป็นผู้ปฏิบัติงานเบื้องต้นของกระบวนการตระเตรียมการจับกุมผู้กระทำผิดไว้ล่วงหน้า คือเป็นหน่วยที่ทำการรู้จักคนประเภทต่าง ๆ อันเป็นเบื้องต้นของการบันทึกประวัติบุคคลตามหลักวิชาของทะเบียนประวัติอาชญากร และเป็นผู้ค้นหาบุคคลเมื่อถูกระบุว่าเป็น

คนที่ทางราชการต้องการตัวซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการทะเบียนประวัติอาชญากร ดังนั้นตำรวจสายตรวจนั้นถึงแม้ว่าตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการให้มีหน้าที่รับผิดชอบในกรณีต่าง ๆ ในท้องที่อย่างใดก็ตาม ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสายตรวจนั้นควรต้องใช้วิชาทะเบียนประวัติอาชญากรในเบื้องต้นคือการรู้จักคนในท้องที่เป็นหลักในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นผลทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบอยู่มีสมรรถภาพดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม หรือกล่าวให้ตรงก็คือ สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และเป็นผู้ค้นหาบุคคลที่ทางทะเบียนประวัติอาชญากรประกาศเป็นบุคคลต้องการตัว เป็นผู้สอดส่องบุคคลบางประเภทที่ทางทะเบียนประวัติอาชญากรต้องการให้ติดตามดูแลโดยใกล้ชิด

๘.๒ ระดับสถานีตำรวจ ระดับนี้หมายถึงหน่วยงานบังคับบัญชาตำรวจสายตรวจ และนักสืบซึ่งย่อมรวมถึงหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นอีกด้วย หน่วยงานนี้เกี่ยวข้องในการใช้วิชาทะเบียนประวัติอาชญากร โดยเป็นผู้จัดข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลและทรัพย์ส่งให้แก่ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร และเป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์โดยตรงจากงานทะเบียนประวัติอาชญากรที่ได้รวบรวมไว้

ในฐานะผู้บังคับบัญชาของสายตรวจ ควรจะควบคุมการปฏิบัติงานของสายตรวจให้มีหลักการทางทะเบียนประวัติอาชญากรดังกล่าวมาแล้ว และทำการเก็บรวบรวมผลการปฏิบัติเกี่ยวกับการรู้จักคนของสายตรวจหรือพนักงานสอบสวนไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป ในฐานะเป็นหน่วยงานของพนักงานสอบสวน ควรควบคุมให้พนักงานสอบสวนจัดข้อมูลเกี่ยวกับงานทะเบียนประวัติอาชญากรส่งศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรโดยกรอกข้อความลงในแบบฟอร์มประเภทต่าง ๆ ของทางราชการให้สมบูรณ์ครบถ้วน เพราะพนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมพยานบุคคล พยานเอกสารและวัตถุพยาน เป็นผู้ตรวจร่องรอยและพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ จึงรู้รายละเอียดของคดีและบุคคลเป็นอย่างดี

นอกจากการปฏิบัติเพื่อการรู้จักคนและการจับกุมผู้กระทำผิดดังกล่าวแล้ว สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานควรจะมีสารบบและเรื่องราวเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรประจำสำนักงานดังต่อไปนี้

๘.๒.๑. สารบบบุคคลอันธพาล และบัญชีบุคคลอันธพาล

๘.๒.๒. สารบบคนพ้นโทษ คนพักการลงโทษ และผู้ร้ายท้องถิ่น และบัญชี

๘.๒.๓. บัญชีคนร้ายหลบหนีประจำสถานีตำรวจ

๘.๒.๔. แฟ้มเรื่องราวเกี่ยวกับการส่งบัตรคนอันธพาลให้หน่วยงานทะเบียนประวัติอาชญากรและรายงานการเปลี่ยนแปลง

๘.๒.๕. แฟ้มเรื่องราวการรายงานความเคลื่อนไหวของคนพ้นโทษ คนพักการลงโทษ ผู้ร้ายท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลง

๘.๒.๖. แฟ้มเรื่องราวการส่งแผนประทุษกรรมให้หน่วยงานทะเบียนประวัติอาชญากรและการส่งตัวผู้ต้องหาไปทำประวัติในกรณีจับตัวได้

๘.๒.๗. แฟ้มการขอให้ออกประกาศสืบจับบุคคลต้องการตัว

๘.๒.๘. แฟ้มการขอให้ออกประกาศสืบหาทรัพย์

๘.๒.๙. แฟ้มเรื่องราวการส่งเจ้าทุกข์หรือพยานไปดูสมุดภาพคนร้าย

๘.๒.๑๐. แฟ้มเรื่องราวการขอทราบประวัติด้วยการส่งพิมพ์มือผู้ต้องหา หรือผู้ขออนุญาตสมัครงานไปตรวจสอบ

๒.๘.๑๑. แฟ้มขอให้ประกาศสืบหาคนหายพลัดหลง สืบหาญาติและประวัติคนตายไม่ทราบชื่อ ประกาศสืบหาเจ้าของทรัพย์ที่ตกหล่นมีผู้เก็บได้

๘.๒.๑๒. แฟ้มการส่งของกลางเพื่อเก็บในพิพิธภัณฑ์ตำรวจ

๘.๒.๑๓. แฟ้มประกาศต่าง ๆ ของศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรเกี่ยวกับบุคคลและทรัพย์ที่ประกาศสืบหา คนหายพลัดหลง คนตายไม่ทราบชื่อ ทรัพย์หายที่มีผู้เก็บได้ และประกาศประวัติของคนร้ายประเภทต่าง ๆ เพื่อตำรวจฝ่ายปราบปรามจะได้ตรวจสอบและศึกษา

๘.๒.๑๔. สถานีตำรวจควรจัดทำดัชนีชื่อของผู้ที่รู้จักในท้องที่ขึ้นไว้โดยเก็บแยกเป็น ๓ ประเภท ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

๘.๓ ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร เป็นหน่วยงานที่สะสมรวบรวมประวัติจากสถานีตำรวจและหน่วยอื่นเพื่อติดตามประวัติการกระทำผิด การต้องโทษโดยต่อเนื่อง ดังนั้น

ประวัติของบุคคลที่กระทำความผิดก็จะถูกสะสมรวบรวมและติดตามตั้งแต่ถูกจับ ถูกจำคุกและออกจากคุก ถ้าไปกระทำผิดอีกก็จะเริ่มติดตามต่อไปอีกตามขั้นตอน นอกจากประวัติการต้องโทษแล้วจะมีประวัติอื่น ๆ เข้ามาประกอบด้วย เช่น ประวัติการหลบหนี เป็นบุคคลต้องการตัว ประวัติการเป็นคนหาย ประวัติการขออนุญาตบางชนิด การสมัครเข้ารับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ประวัติเหล่านี้นอกจากจะมีประโยชน์เฉพาะเรื่องของตัวมันเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ทางอื่นที่ต้องการทราบชีวประวัติโดยละเอียดหรือการพิสูจน์ว่าผู้ตายที่ไม่มีใครรู้จักนั้นเป็นใคร เป็นต้น

ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรนี้ นอกจากจะสะสมรวบรวมประวัติแล้ว ยังได้มีการแจ้งผลการตรวจสอบประวัติ ช่วยชี้ช่องในการหาตัวผู้กระทำผิด ช่วยคลี่คลายคดีที่ไม่ทราบตัวคนร้าย หรือหาตัวคนร้ายที่หลบหนี ทั้งนี้อาจจะได้ประโยชน์จากชีวประวัติแต่ละตอนของบุคคลที่ต้องการตัวจากวิธีการกระทำผิด ตำหนิรูปพรรณ ตำหนิพิการ ลายสัก ภาพถ่าย ลายนิ้วมือ เป็นต้น ความรู้ต่าง ๆ ที่ตำรวจฝ่ายปราบปรามต้องการทราบนี้ ถ้าหากใช้วิธีการติดต่อโดยเครื่องมือสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วแล้ว ก็จะทำให้ตำรวจทั้งหลายมีความสนใจวิทยาการด้านนี้มากยิ่งขึ้น เช่น นอกจากจะใช้โทรศัพท์แล้วก็ควรจะมีการติดต่อกันโดยวิทยุหรือเครื่องโทรพิมพ์ เป็นต้น

รูปงานทะเบียนประวัติอาชญากร

๑. การเกิดขึ้นของรูปงานทะเบียนประวัติอาชญากร

ในบทก่อนได้กล่าวถึงหลักวิชาของทะเบียนประวัติอาชญากร มีหลักวิชาอะไรบ้าง เมื่อได้นำเอาหลักวิชาเหล่านั้นมาใช้ในกิจการตำรวจแล้วก่อให้เกิดประโยชน์อะไรบ้าง รวมทั้งการที่จะใช้หลักวิชาทะเบียนประวัติอาชญากรนี้ในระดับต่าง ๆ เพื่อให้บังเกิดผลต่อหน้าที่ของตำรวจอย่างแท้จริง

งานทะเบียนประวัติอาชญากรในกรมตำรวจ ซึ่งหมายถึงรูปงานทะเบียนประวัติอาชญากรที่กำลังใช้ ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน เกิดจากการนำเอา หลักวิชามาใช้กับ การปฏิบัติหน้าที่

ของตำรวจทางด้านการจับกุมผู้กระทำผิด จึงเกิดหลักการปฏิบัติทางทะเบียนประวัติอาชญากรขึ้นหลายเรื่องและสามารถที่จะกำหนดเป็นระเบียบวิธีการปฏิบัติที่แน่นอนได้ เมื่อนำเอาหลักปฏิบัติเหล่านี้มาจำแนกออกเป็นประเภทแล้วก็จะได้ ๙ ประเภท แต่ละประเภทก็คือรูปงานหนึ่ง ๆ ของการทะเบียนประวัติอาชญากรและรูปงานหนึ่ง ๆ ก็จะจัดขึ้นเป็นหน่วยงานหนึ่งในศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร เว้นแต่รูปงานใดที่มีปริมาณไม่มากนัก หรือมีความคล้ายคลึงกันก็นำมาปฏิบัติรวมอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานเป็นผู้บริหารและกำหนดแนวทางปฏิบัติรักษาคุณประโยชน์ต่าง ๆ ในเรื่องนั้น ๆ ให้ยั่งยืนสืบไป

๒. การแบ่งรูปงานทะเบียนประวัติอาชญากร

การแบ่งรูปงานทะเบียนประวัติอาชญากรออกเป็นประเภทก็เนื่องมาจากการใช้ประโยชน์แก่ตำรวจเป็นประเภท ๆ ไป และรูปงานแต่ละประเภทมิได้นำเข้าใช้พร้อมกันหมดทุกประเภท แต่ได้นำมาใช้ปฏิบัติตามความจำเป็นและเหมาะสมสำหรับกาลเวลานั้น ๆ จนกระทั่งในปัจจุบันมีอยู่ ๙ ประเภท คือ

๒.๑. พิมพ์ลายนิ้วมือ

๒.๒. แผนประทุษกรรม

๒.๓. สมุดภาพคนร้าย

๒.๔. ประวัติอาชญากร

๒.๕. การควบคุมคนพ้นโทษ พักการลงโทษ ผู้ร้ายท้องถิ่น และคนอันธพาล

๒.๖. คนหายพลัดหลง

๒.๗ คนที่ทางราชการต้องการตัว

๒.๘ ทรัพย์ที่ตกหายหรือถูกประทุษร้ายที่ต้องการติดตาม

๒.๙ พิพิธภัณฑ์ตำรวจ

ตั้งแต่หมายเลข ๒.๑. ถึง ๒.๔. เป็นรูปงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ชีวประวัติ หมายเลข ๒.๕. เป็นศูนย์ประสานงานการสอดส่องบุคคลบางจำพวกของตำรวจท้องที่ หมายเลข ๒.๖. ถึง ๒.๘. เป็นศูนย์ประสานงานการติดตามบุคคลและทรัพย์ หมายเลข ๒.๙.

เป็นกรรมวิธีทางการจัดทัศนศึกษาดังที่ได้อธิบายมาแล้วในเรื่องผลอันเกิดจากการใช้หลักวิชาทะเบียนประวัติอาชญากร

วิธีปฏิบัติของผู้สืบสวนสอบสวน

๑. พิมพ์ลายนิ้วมือ ๑๐ นิ้ว

สถานีตำรวจหรือหน่วยงานสืบสวนปราบปรามเป็นผู้พิมพ์ลายนิ้วมือของบุคคลลงในแบบพิมพ์ของทางราชการ และกรอกข้อความทั้งรายการประวัติและตำหนิรูปพรรณ พร้อมกับผู้พิมพ์และผู้ถูกพิมพ์ต้องเซ็นชื่อไว้เป็นหลักฐานให้ครบถ้วนแล้วส่งให้หน่วยงานที่เป็นศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร ทำการตรวจสอบและรอรับแจ้งผลการตรวจสอบ บุคคลที่จะต้องทำการตรวจสอบประวัติโดยการพิมพ์ลายนิ้วมือ ๑๐ นิ้ว มีผู้ต้องหาที่จะต้องถูกฟ้องร้องยังศาล บุคคลที่ทางตำรวจท้องที่ถูกขอร้องให้ทำการสืบสวนประวัติความประพฤติ เพราะเป็นผู้สมัครเข้ารับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือขออนุญาตบางประเภท ทางตำรวจท้องที่หรือหน่วยงานนั้นก็อาจจะทำการพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้นั้นส่งให้ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรทำการตรวจสอบประวัติเพื่อประกอบการสืบสวนหรือเรื่องราวนั้น ๆ ศพที่ต้องการทราบชื่อหรือมีกรณีที่ต้องทำการพิสูจน์ตัวบุคคลก็จะดำเนินการโดยการพิมพ์ลายนิ้วมือศพหรือบุคคลที่ต้องการพิสูจน์นั้นทำการตรวจสอบ ในกรณีที่ได้ส่งพิมพ์ลายนิ้วมือไปให้ทำการตรวจสอบนั้น ไม่เพียงแต่เป็นการขอทราบประวัติของบุคคลเท่านั้นแต่ยังเป็นการสะสมรวบรวมประวัติบุคคลอีกด้วย เพราะถ้าตรวจสอบไม่พบประวัติเดิมของผู้นั้นทางศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรก็จะเก็บพิมพ์ลายนิ้ว-มือของผู้นั้นเป็นประวัติต่อไป ถ้าเป็นคนมีประวัติอยู่แล้วก็เป็นการเพิ่มประวัติครั้งหลังนี้เข้าไปอีก การสะสมรวบรวมประวัติจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่อได้ส่งพิมพ์ลายนิ้วมือไปให้ตรวจสอบแล้ว ผลการดำเนินการของเรื่องนั้นเป็นประการใดก็ควรจะต้องแจ้งให้ศูนย์-ทะเบียนประวัติอาชญากรได้ทราบเพื่อบันทึกผลนั้น ๆ ลงในประวัติให้สมบูรณ์

การปฏิบัติเกี่ยวกับพิมพ์ลายนิ้วมือ ๑๐ นิ้ว มีระเบียบของทางราชการกำหนดไว้คือประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๔๒ ระเบียบนี้ได้ถูกแก้ไขโดยระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการพิมพ์ลายนิ้วมือ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๗

เจ้าหน้าที่ผู้ทำการพิมพ์มือควรจะได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้ได้ลายนิ้วมือที่สะอาดชัดเจนตรวจสอบได้และไม่มีความบกพร่อง ทางกองทะเบียนประวัติอาชญากรตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้จึงได้จัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่เหล่านี้ขึ้นเป็นคราว ๆ ในที่นี้มีข้อแนะนำในเรื่องหลักวิธีการพิมพ์ลายนิ้วมือให้ถูกต้องซึ่งปรากฏอยู่ในระเบียบของทางราชการที่กล่าวข้างต้นดังต่อไปนี้

๑. ก่อนพิมพ์ควรจะต้องให้ผู้ถูกพิมพ์ทำความสะอาดนิ้วมือก่อน อย่างน้อยก็ต้องเช็ดมือให้สะอาด

๒. พิมพ์โดย "การกลิ้งนิ้ว" คือกลิ้งจากขอบเล็บข้างหนึ่งจนถึงขอบเล็บอีกข้างหนึ่งและให้ติดข้อนิ้วด้วย

๓. ผู้พิมพ์ไม่ควรจับหรือกดนิ้วมือผู้ถูกพิมพ์แรงเกินควรและควรแนะนำผู้ถูกพิมพ์ไม่ต้องช่วยกดหรือทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อช่วยผู้พิมพ์เพียงแต่กลิ้งนิ้วตามเท่านั้น

๔. หมึกที่ใช้ในการพิมพ์มือเป็นหมึกสีดำใช้สำหรับพิมพ์มือโดยเฉพาะ หมึกอื่นใช้ไม่ได้และการใช้หมึกอย่าให้หมึกหนาหรือบางเกินไป

๕. ใช้แบบฟอร์มในการพิมพ์มือให้ถูกต้องตามชนิดและเพศ กรอกข้อความรายการประวัติและตำหนิรูปพรรณให้ครบถ้วนถูกต้องตามความเป็นจริง และอย่าลืมเซ็นชื่อทั้งผู้พิมพ์และผู้ถูกพิมพ์

๖. ควรพิมพ์มือทันทีเมื่อได้รับตัวผู้ต้องหาแล้วรีบส่งตรวจสอบโดยเร็ว เพื่อกันลืมและล่าช้า

๗. ต้องมีการหมายเหตุตามระเบียบในกรณีต่อไปนี้

- เป็นคนต่างด้าว
- เป็นคนเคยมีประวัติ
- เป็นเด็กหรือเยาวชน
- เป็นคดีรับสารภาพศาลแขวง

ประโยชน์อันพึงได้รับจากพิมพ์ลายนิ้วมือ

– ใช้ผลการตรวจสอบประกอบสำนวนการสอบสวนเป็นหลักฐานในการขอให้เพิ่มโทษเมื่อมีประวัติครั้งก่อนอยู่ในระหว่างรอการลงโทษ หรือกระทำผิดหลายครั้งไม่เข็ดหลาบ

– เป็นหลักฐานประกอบการสืบสวนประวัติบุคคลผู้ขออนุญาต สมัครงาน ขอเดินทางไปต่างประเทศ คนแปลงชาติ

– เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาของกรมราชทัณฑ์ในการเลื่อนขั้นนักโทษ

– เป็นหลักฐานยืนยันว่าผู้ตายเป็นใคร

– เป็นหลักฐานในการพิสูจน์ตัวบุคคลอย่างหนึ่ง

– เป็นหลักฐานประกอบการอายัดตัวผู้หลบหนีและการขอให้ประกาศสืบจับ

๒. แผนประทุษกรรม

เป็นแบบฟอร์มของทางราชการที่สถานีตำรวจหรือหน่วยงานเป็นผู้กรอกเมื่อมีคดีประเภทที่ต้องจัดทำแผนประทุษกรรมเกิดขึ้น โดยการกรอกข้อความในส่วนของแผนประทุษกรรมหรือที่เรียกว่าวิธีการกระทำผิดแล้วส่งให้ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร ถ้าเป็นคดีที่มีตัวผู้ต้องหาให้ส่งพร้อมด้วยตัวผู้ต้องหาเพื่อเจ้าหน้าที่ทำประวัติ ตำหนิรูปพรรณ และถ่ายรูปไว้

๒.๑. ข้อสำคัญที่ควรทราบเกี่ยวกับแผนประทุษกรรม

๒.๑.๑. แผนประทุษกรรมมีความมุ่งหมายเพื่อบันทึกความผิดที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันด้วยวิธีการกระทำผิดอย่างเดียวกันไม่ทราบว่าใครเป็นคนร้ายไว้ เมื่อท้องที่แห่งใดจับผู้กระผิดได้ก็จะช่วยแจ้งให้คลี่คลายคดีอื่น ๆ เหล่านั้นด้วย

๒.๑.๒. การบันทึกคดีที่กระทำผิดด้วยวิธีเดียวกันขึ้นไว้ เป็นวิธีการแยกประเภทความผิดทำให้ผู้สืบสวน เจ้าหน้าที่แผน ฯ ชำนาญวิธีการกระทำผิดของผู้กระทำผิดคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจพบลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของผู้นั้น ทำให้จดจำได้ เป็นวิธีหนึ่งที่จะหาตัวผู้นั้นได้เมื่อไปกระทำผิดขึ้นอีก

๒.๑.๓. บันทึกความผิดแยกประเภทตามวิธีการนี้จะทำให้เห็นแนวทางการกระทำที่เกิดขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ ตามลำดับของผู้กระทำผิดคนหนึ่ง ๆ และสำหรับเจ้าทุกข์และพยานดู เป็นประโยชน์ในการค้นคว้าและศึกษาวิธีการกระทำผิด ที่มีการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนปราบปราม

๒.๒ ประโยชน์ที่ได้จากแผนประทุษกรรม

๒.๒.๑. มีประวัติที่อยู่ ความรู้ ญาติเพื่อนฝูง ที่ทำงานละเอียดขึ้น

๒.๒.๒. มีภาพถ่ายคนร้ายประเภทต่าง ๆ ทำให้ผู้สืบสวนได้ค้นคว้าและทำเป็นสมุดภาพ

๒.๒.๓. มีตำหนิรูปพรรณ ตำหนิพิการ ตำหนิลายสักของคนร้ายประเภทต่าง ๆ อาจช่วยค้นหาได้ว่าคนร้ายเป็นใคร

๒.๒.๔. มีการบันทึกวิธีการกระทำผิดของคนร้าย แยกออกเป็นประเภทเพื่อช่วยผู้สืบสวน

๒.๒.๕. มีระบบพิมพ์ลายนิ้วมือเดี่ยว เพื่อการตรวจสอบยืนยันตัวคนร้ายที่กระทำผิดหลายครั้งและประโยชน์ในการตรวจค้นต้นขั้วตั๋วจำนำ เพื่อหาตัวผู้เอาทรัพย์ที่ถูกประทุษร้ายมาจำนำ ซึ่งประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๘ บทที่ ๑๑ แก้ไขโดยคำสั่งที่ ๓๓/๕๐ กำหนดไว้ให้ตัดต้นขั้วตั๋วจำนำส่งมายังศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร

๓. สมุดภาพคนร้าย

ผู้ต้องหาที่สถานีตำรวจต่าง ๆ ส่งมากับแผนประทุษกรรมตามระเบียบ ศูนย์ทะเบียน ฯ จะได้ถ่ายรูปไว้ โดยถ่ายทั้งด้านตรงและด้านข้างและจัดทำเป็นสมุดภาพขึ้น

วิธีการทำสมุดภาพคนร้าย แยกเป็นประเภทตามลำดับดังนี้

๓.๑. แยกเพศ ชาย–หญิง

๓.๒. แยกความผิด

๓.๒.๑. ประทุษร้ายต่อทรัพย์

- ล้วงกระเป๋า
- ลักรถยนต์

- ลักจักรยานยนต์
- ลักทรัพย์
- วิ่งราว
- ชิงทรัพย์
- ปล้นทรัพย์
- กรรโชก
- ยักยอก

๓.๒.๒. ทำร้าย-ฆ่า

๓.๒.๓. ผิดทางเพศ

- ข่มขืน
- ค้าประเวณี

๓.๒.๔. ซ่องโจร

ประโยชน์จากการทำสมุดภาพคนร้าย

– ผู้สืบสวนได้รู้จักหน้าคนร้ายประเภทต่าง ๆ ด้วยการดูจากสมุดภาพ

– ให้เจ้าทุกข์และพยานที่ไม่รู้จักคนร้ายแต่จำหน้าได้และคนร้ายหลบหนี มาดูภาพเพื่อช่วยค้นหาว่าคนร้ายเป็นใคร ทั้งนี้มีระเบียบให้ปฏิบัติคือประมวลระเบียบการเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๘ บทที่ ๑๑ แก้ไขโดยคำสั่ง ๓๓–๑๐ ต.ค. ๐๕ เรื่องการปฏิบัติหน้าที่และการประสานงานกับกองทะเบียนประวัติอาชญากร ให้พนักงานสอบสวนต้องส่งเจ้าทุกข์และพยานมาดูภาพที่ศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ

– ดูภาพแล้วไม่มีอาจนำไปสู่การสเก๊ตภาพจากความจำของเจ้าทุกข์หรือพยานโดยอาศัยภาพคนร้าย

– อาศัยภาพคนร้าย อาจสร้างภาพปะติดปะต่อ เป็นอีกวิธีหนึ่งเพื่อให้ได้ภาพคนร้าย

การสเก๊ตภาพหรือสร้างภาพปะติดปะต่อ เป็นเครื่องมือให้ตำรวจค้นหาผู้มีหน้าตาตามภาพนำมาทำการพิสูจน์กับพยานหลักฐานในคดีนั้น ๆ

๔. ประวัติอาชญากร

หน่วยงานทะเบียนประวัติอาชญากร จะเป็นผู้จัดทำประวัติของคนที่ถูกจำคุกและพ้นโทษออกมาขึ้นไว้ ในกรณีนี้สถานีตำรวจหรือหน่วยงานสืบสวนปราบปรามไม่ต้องจัดการรวบรวมข้อมูลให้แต่ประการใดเพียงแต่ให้ทราบว่าศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรได้รวบรวมประวัติของคนที่ออกจากเรือนจำมาไว้ ถ้าหากจะศึกษาประวัติของบุคคลจำพวกนี้แล้วก็ไม่จำเป็นจะต้องไปสอบถามทางเรือนจำ ติดต่อสอบถามได้ที่ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรก็ได้ สำหรับที่กองทะเบียนประวัติอาชญากรได้จัดทำเป็นแฟ้มติดตามประวัติของอาชญากรเหล่านี้โดยต่อเนื่อง วัตถุประสงค์ต้องการทราบความเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของผู้นั้นที่เพิ่มขึ้นเมื่อเข้าไปอยู่ในเรือนจำ ให้ตรงต่อพฤติการณ์ที่เป็นจริงของผู้นั้น เช่น การคบหาและการใกล้ชิดกับนักโทษคนอื่น ๆ การศึกษาความรู้ที่ได้รับเพิ่มขึ้น ความประพฤติ อุปนิสัยกิจกรรมที่กระทำในระหว่างต้องขัง ประโยชน์อันจะพึงได้รับก็คือ เพื่อการศึกษาประวัติของอาชญากรแต่ละคนโดยละเอียดเพื่อการป้องกันปราบปราม โดยเฉพาะการติดตามจับกุมเอาตัวมาลงโทษ และประโยชน์อีกข้อหนึ่งก็คือเป็นวิธีการเริ่มต้นของระบบการสอดส่องคนพ้นโทษคนพักการลงโทษและผู้ร้ายท้องถิ่น

๕. การสอดส่องคนพ้นโทษ คนพักการลงโทษ ผู้ร้ายท้องถิ่น คนอันธพาล

เป็นหน้าที่ของตำรวจท้องที่จะต้องทำการติดตามสอดส่องบุคคลบางจำพวกที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมที่เข้ามาอยู่ในท้องที่รับผิดชอบ วัตถุประสงค์ที่จะต้องการสอดส่องอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ คือ ๑. เพื่อติดตามดูพฤติการณ์ว่าบุคคลนั้นละความประพฤติชั่วกลับตัวเป็นคนดีอยู่ในสังคมหรือไม่ ๒. ถ้ายังประพฤติชั่วอยู่ก็เป็นการตระเตรียมเพื่อการจับกุมให้ได้ตัวและหลักฐานอย่างพร้อมมูล

– คนพ้นโทษ คือ คนที่ออกจากเรือนจำเมื่อถูกจำคุกมาครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาแล้ว ต้องสอดส่องเป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน

– คนพักการลงโทษ คือ คนที่ออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาเนื่องจากระเบียบของราชทัณฑ์ ต้องสอดส่องอยู่จนครบกำหนดโทษ คือรายงานตลอดระยะเวลาที่ผู้นั้นได้รับการพักการลงโทษ

– ผู้ร้ายท้องถิ่น คือ คนพ้นโทษหรือพักการลงโทษที่พ้นระยะเวลาการสอดส่องแล้วปรากฏว่าไม่ละความประพฤติชั่วแต่ยังไม่มีหลักฐานที่จะจับกุมดำเนินคดี ต้องสอดส่องตลอดไปอย่างคนอันธพาล

ใครเป็นคนพ้นโทษหรือคนพักการลงโทษเข้าไปอยู่ท้องที่ใด เป็นหน้าที่ของศูนย์ทะเบียนประวัติฯ จะแจ้งให้ตำรวจท้องที่ทราบ ตำรวจท้องที่มีหน้าที่สอดส่องความประพฤติและรายงานพฤติการณ์ให้ศูนย์ทะเบียนประวัติฯ ส่วนใครเป็นผู้ร้ายท้องถิ่นนั้นขึ้นอยู่กับผลของการสอดส่องพฤติการณ์ของตำรวจท้องที่

– คนอันธพาล คือบุคคลที่มีความประพฤติเป็นภัยต่อสังคมที่มีอยู่ในท้องที่ ก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคมในวิธีการต่าง ๆ ใครเป็นผู้มีพฤติการณ์เป็นคนอันธพาลเป็นหน้าที่ของตำรวจท้องที่จะต้องออกสืบสวนสดับตรับฟังเหตุการณ์ในท้องที่ ถ้ามีเหตุการณ์ไม่สงบหรือเป็นที่เดือดร้อนแก่ประชาชนหรือมีการกระทำที่เป็นภัยต่อสังคม อย่างหนึ่งอย่างใดให้ทำการสืบสวนจนปรากฏว่าเป็นการกระทำของผู้ใด อยู่ในประเภทใดโดยชัดแล้ว ก็ให้ติดตามพฤติการณ์โดยใกล้ชิด รายงานเป็นคนอันธพาลมายังศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรรวบรวมประวัติไว้ด้วย

วิธีปฏิบัติในข้อสำคัญจะได้กล่าวเป็นประเภทไปดังนี้

๕.๑. คนพ้นโทษ คนพักการลงโทษ และผู้ร้ายท้องถิ่น

– ปฏิบัติตามประมวลระเบียบการเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๗ บทที่ ๒ เรื่องการทำบัตรประวัติคนพ้นโทษ และการรายงานเหตุการณ์

– ศูนย์ทะเบียนประวัติฯ จะส่งบัตรประวัติอาชญากร แบบ วท. ๑๕–ต. ๓๒๙ ไปยัง สน. ท้องที่ที่คนพ้นโทษหรือคนพักการลงโทษออกจากเรือนจำไปมีภูมิลำเนาอยู่

๕.๑.๑. วิธีปฏิบัติของสถานีตำรวจที่ได้รับบัตรประวัติอาชญากร

๕.๑.๑.๑. *ทำสมุดบัญชีบุคคลพ้นโทษ และคนพักการลงโทษ* (ใช้สมุดเบอร์ ๒ ทำช่องรายการตามแบบท้ายระเบียบ) กรอกข้อความจากบัตรลงสมุด

๕.๑.๑.๒. *เก็บบัตร* (วท. ๑๕-ต. ๓๒๙) เป็นสารบบที่สถานีตำรวจ

๕.๑.๑.๓. *สั่งเจ้าหน้าที่* คอยสังเกตพฤติการณ์

๕.๑.๑.๔. *รายงาน* ความเคลื่อนไหวตามระเบียบเดือนละ ๑ ครั้ง

๕.๑.๒. การติดต่อกับศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร

- รายงานความเคลื่อนไหวด้วยแบบ วท. ๑๖-ต. ๓๓๐
- สถานีตำรวจนครบาลส่ง ทว.-๑ ฉบับ
- สถานีตำรวจภูธร ๓ ฉบับ ส่งตำรวจวิทยาการจังหวัด กก. วท. เขต และ ทว. แห่งละฉบับ เว้น จว. ใดที่ไม่มีตำรวจวิทยาการจังหวัดทำ ๒ ฉบับ
- ทำรายงานส่งทุกเดือนโดยส่งออกจากสถานีตำรวจในวันที่ ๕ ของเดือนใหม่ เว้นแต่มีเหตุด่วนหรือพิเศษรายงานทันที เช่น คนพ้นโทษหรือพักการลงโทษตาย

๕.๑.๓. กรณีย้ายภูมิลำเนา

- ถ้าปรากฏว่า คนพ้นโทษหรือคนพักการลงโทษย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ท้องที่อื่น

- สถานีตำรวจเดิมส่งบัตรประวัติฯ วท. ๑๕-ต. ๓๒๙ ไปยังสถานีตำรวจท้องที่ภูมิลำเนาแห่งใหม่แล้วรายงานศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรที่ส่งบัตรนั้นมาให้

- สถานีตำรวจท้องที่แห่งใหม่ รับบัตรประวัติฯ วท. ๑๕-ต. ๓๒๙ ปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้นี้ทั้งหมดต่อไป

๕.๑.๔. ผลการสอดส่องพฤติการณ์และความเคลื่อนไหวคนพ้นโทษ หรือคนพักการลงโทษ

- ตลอดระยะเวลาที่สอดส่องได้ประพฤติตัวดี เมื่อพ้นระยะเวลาการสอดส่องไม่ต้องทำการสืบสวนต่อไปอีก

- ระหว่างเวลาสอดส่องถูกจับกุมและถูกศาลพิพากษาให้จำคุกให้ส่งบัตรประวัติฯ วท.-ต. ๓๒๙ คืนศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรที่ส่งบัตรมาพร้อมกับแจ้งเหตุที่คืน

– ระหว่างระยะเวลาการสอดส่องไม่ละความประพฤติชั่ว กระทำผิดขึ้นอีกแต่ยังไม่มีหลักฐานดำเนินคดี เมื่อพ้นระยะเวลาสอดส่องให้ถือว่าเป็นผู้ร้ายท้องถิ่น

– ผู้ร้ายท้องถิ่นนี้ไม่ต้องทำบัตรคน อันธพาลขึ้นอีก ให้ใช้บัตรประวัติคนพ้นโทษนั้น เข้าเก็บในลิ้นชักของบัตรประวัติผู้ร้ายท้องถิ่น หรือจะใช้ลิ้นชักบัตรคนอันธพาลก็ได้แล้วแต่จะเห็นควร

๕.๒. คนอันธพาล

– ปฏิบัติตามประมวลระเบียบเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๗ บทที่ ๓

– การสืบหาอันธพาลเป็นหน้าที่ของสถานีตำรวจทั่วราชอาณาจักร และกองปราบปรามที่จะต้องทำการสืบสวนสดับตรับฟังเหตุการณ์ในท้องที่ ถ้าหากที่ใดมีเหตุการณ์ไม่สงบก่อความเดือดร้อน ก็จะต้องสืบสวนให้ทราบแน่ชัดว่าเป็นการกระทำของบุคคลใด มีพฤติการณ์เป็นคนอันธพาลประเภทใด

– เป็นหน้าที่ของสารวัตรใหญ่ สารวัตร หัวหน้าสถานี ฯ หรือผู้รักษาการแทนรองสารวัตรทำการสืบสวนด้วยตนเอง เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าผู้ใดเป็นคนอันธพาลประเภทใดก็จะต้องทำการสอดส่องบุคคลเหล่านั้นต่อไป

การสอดส่องคนอันธพาล สถานีตำรวจต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๕.๒.๑. สมุดบัญชีคนอันธพาล

– ใช้สมุดเบอร์ ๒ ขนาดใหญ่ ทำช่องตามแบบท้ายระเบียบเก็บไว้ที่สถานี ฯ และถือเป็นเอกสารลับ

– เมื่อการสืบสวนได้ความว่า ผู้ใดเป็นผู้มีพฤติการณ์เป็นคนอันธพาลประเภทใดให้ลงรายการ ให้ครบถ้วนทุกช่อง

– การลงบัญชีให้แยกชื่อเป็นพวก ๆ ตามลำดับตัวอักษร

๕.๒.๒. บัตรคนอันธพาล

– ใช้แบบของทางราชการ วท. ๑๗–ต. ๓๓๑

– คัดรายการจากสมุดบัญชีลงบัตรคนอันธพาล วท. ๑๗ ทุกคนลงในบัตรคนอันธพาล

– สถานีตำรวจนครบาลทำ ๓ บัตร ทำเป็นสารบบที่สถานี ฯ เอง ๑ ส่ง ทว. และป.แห่งละ ๑

– สถานีตำรวจภูธรทำ ๕ ฉบับ เก็บไว้เป็นสารบบส่ง กก.ภ.จว. กก.วท. ภาค ทว. ป.แห่งละ ๑ ฉบับ

– สารบบของสถานีตำรวจถือเป็นเอกสารลับ

– การเก็บสารบบบัตรคนอันธพาลให้แยกเป็น ๒ ประเภท คือ เคยต้องโทษมาแล้วประเภทหนึ่ง กับไม่เคยต้องโทษอีกประเภทหนึ่ง

๕.๒.๓. สดับตรับฟังพฤติการณ์

– คนที่ได้ทำบัตรเป็นคนอันธพาลแล้ว สว.ญ. สว.หรือ หน.สถานีตำรวจต้องสดับตรับฟังพฤติการณ์เป็นประจำเดือนละครั้ง

๕.๒.๔. ทำบัญชีรายชื่อคนอันธพาลรอบ ๑๒ เดือน

– หลังจากที่ได้ส่งบัตรคนอันธพาล วท. ๑๗ ให้ศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ แล้วจะต้องทำบัญชีรายชื่อ ชื่อสกุลและยอดจำนวนคนอันธพาลในรอบ ๑๒ เดือนขึ้น เสนอบัญชีไปยัง กก. ที่สถานีตำรวจนั้นสังกัดในวันที่ ๑ พฤศจิกายนของทุกปี

– กองกำกับการตำรวจจะรายงานเสนอกองทะเบียนประวัติอาชญากรต่อไป

– กองทะเบียนประวัติอาชญากรจะรายงานยอดจำนวนคนอันธพาลทั่วราชอาณาจักรเสนอกระทรวงมหาดไทยทุก ๆ ๖ เดือน

การเคลื่อนไหวของคนอันธพาลที่ต้องแจ้งหน่วยเกี่ยวข้องทราบ

– คนอันธพาลย้ายที่อยู่ ออกจากท้องที่ให้ส่งบัตรคนอันธพาล วท. ๑๗–ต. ๓๓๑ นั้นไปยังสถานีตำรวจภูมิลำเนาแห่งใหม่และหมายเหตุในสมุดบัญชีว่าย้ายไปท้องที่ใด ในเขตตำบล อำเภอใด ส่วนสถานีตำรวจภูมิลำเนาแห่งใหม่เมื่อได้รับบัตรคน

อันธพาลก็จะต้องจดลงสมุดบัญชีและเก็บบัตรคนอันธพาลนั้นเป็นสารบบรวมทั้งดำเนินการอื่น ๆ

– คนอันธพาลถึงแก่กรรม ให้ลงจำหน่ายในช่องหมายเหตุของสมุดบัญชี ฯ ว่าถึงแก่กรรมและนำบัตรคนอันธพาล วท. ๑๗ ของผู้นั้นออกจากสารบบทำลายเสีย

– คนอันธพาลที่กลับตัวเป็นคนดี โดยเว้นจากความประพฤติชั่วหรือทุพพลภาพมิได้ก่อความเดือดร้อนแก่สังคมต่อไป ให้ลงไว้ในช่องหมายเหตุของสมุดบัญชีให้ชัดเจนและแยกบัตรคนอันธพาลออกจากสารบบนำไปเก็บไว้ต่างหาก

สำหรับตำรวจภูธรจะต้องพิจารณาร่วมกับนายอำเภอก่อน หากมีกรณีขัดแย้ง ให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการ

– คนอันธพาลถูกคัดเลือกเป็นทหารประจำการ ให้ สว.ญ. สว. หรือหัวหน้าสถานีตำรวจแจ้งรายชื่อคนอันธพาล ที่ถูกคัดเลือกเป็นทหารประจำการไปให้ผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหารที่รับตัวไปเพื่อได้ทราบไว้ และให้ตำรวจท้องที่สืบสวนต่อไปโดยติดต่อกับผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหาร

การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับคนอันธพาล เมื่อได้แก้ไขแล้วให้ทำรายงานการเปลี่ยนแปลงนั้นส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็วที่สุด เพื่อจักได้จัดการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

– บุคคลผู้ได้ชื่อว่าเป็นคนอันธพาล

๑. ข่มเหง รังแก ขู่เข็ญ รบกวนให้เกิดความเดือดร้อน

๒. ใช้อำนาจสมาคมลับ ขู่เข็ญ ตั้งซ่อง รับของโจร ค้าผื่น ของหนีภาษี อาชีพตั้งบ่อนการพนัน นักเลงการพนัน นายทุนโค่นไม้ทำลายป่า ผู้จัดดำเนินการฆ่าโคกระบือสุกรมิได้รับอนุญาตเป็นอาจิณ เจ้ามือสลากกินรวบ นายทุน ขุนบาล เสมียน คนเดินโพยยี่ฮื้อ ซาบั๋วสลากกินรวบ หวย ก.ข.

๓. ก่อเหตุภยันตรายแก่บุคคลและทรัพย์เป็นประจำ แต่ยังหาพยานหลักฐานฟ้องมิได้

๔. ถูกศาลพิพากษาในคดีความผิดก่อกวนความสงบสุข เช่นความผิดต่อชีวิต ร่างกาย ก่อการวิวาท ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ยักยอก ฉ้อโกง กรรโชก รีดเอาทรัพย์ รับของโจร

๕. ล่อลวงหญิงเพื่อค้าหรือการประเวณี เป็นชายแมงดา นักต้มตุ๋น

๖. รับจ้างฉีดมอร์ฟีน จำหน่าย จัดให้มีการสูบฝิ่น ยาเสพติดเป็นต้น

๖. การขอให้ประกาศสืบจับบุคคล

ปฏิบัติตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะ ๑๔ บทที่ ๑ เรื่องการออกตำหนิรูปพรรณผู้กระทำผิด และคำสั่งที่ ๖๑/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๐๔ เรื่อง การจัดทำบัญชีคนร้ายหลบหนีเพิ่มเติมเป็นวรรค ๓ ของข้อ ๓๙๙ บทที่ ๑ ลักษณะ ๑๔

ความประสงค์ในเรื่องนี้ก็คือ เมื่อมีการแจ้งความว่าบุคคลใดกระทำความผิดแล้ว หลบหนียังจับตัวไม่ได้ หรือผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง หรือนักโทษซึ่งอยู่ในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงานได้หลบหนีไป ผู้รับผิดชอบยังติดตามจับกุมตัวไม่ได้ เป็นการสมควรที่จะให้ตำรวจทั่วประเทศซึ่งรับผิดชอบในเขตท้องที่ต่าง ๆ ได้ช่วยสอดส่องจับกุมตัวให้ถ้าได้หลบหนีไปอยู่ในเขตของตน เป็นการช่วยระดมพลังตำรวจทั่วประเทศให้ช่วยค้นหาติดตามตัว

๖.๑. การติดต่อกับศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อให้ออกประกาศ

– เอกสารในการขอให้ออกประกาศสืบจับ

๖.๑.๑. ตำหนิรูปพรรณผู้กระทำผิดตามแบบฟอร์มคือ วท. ๗–ฅ. ๓๒๑

๖.๑.๒. หมายจับหรือสำเนา

๖.๑.๓. รูปถ่ายถ้ามี

กรณีที่ผู้หลบหนีถูกพิมพ์มือส่งให้ศูนย์ทะเบียน ประวัติอาชญากรตรวจสอบ ประวัติอยู่แล้ว ให้อ้างพิมพ์ลายนิ้วมือนั้นหรือส่งไปให้ด้วยเพื่อการอายัดบุคคลผู้นี้ไว้ในสารบบการตรวจสอบพิมพ์ลายมือด้วย

– จำนวนเอกสาร

ในกรุงเทพมหานคร ทำไว้ ๒ ชุด ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร ๑ ชุด เก็บในสำนวนการสอบสวน ๑ ชุด

ในจังหวัดอื่น ทำ ๔ ชุด เก็บในสำนวนการสอบสวน ๑ ชุด ส่งตำรวจวิทยาการจังหวัด ตำรวจวิทยาการภาคและกองทะเบียนประวัติอาชญากร แห่งละ ๑ ชุด เว้นจังหวัดที่ไม่มีตำรวจวิทยาการจังหวัดคงทำเพียง ๓ ชุด

การกรอกตำหนิรูปพรรณผู้กระทำผิดในแบบ วท. ๗-ต. ๓๒๑

มีคำอธิบายอยู่ท้ายระเบียบ ความต้องการเกี่ยวกับตำหนิรูปพรรณผู้กระทำผิดก็คือให้มีรายละเอียดตามที่ปรากฏในแบบฟอร์มพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะที่เห็นได้เด่นชัดและความผิดปกติที่เป็นเครื่องสังเกตได้ง่าย ตลอดจนแผลเป็นหรือลายสักถ้าสามารถรู้ได้ เพื่อผู้ที่ได้พบเห็นตัวผู้กระทำผิดจะมั่นใจได้ว่า การจับกุมผู้นั้นตามประกาศสืบจับจะไม่เป็นการจับผิดตัว แม้ผู้จับจะไม่รู้จักผู้กระทำผิดนั้นมาก่อน

กรณีที่มีการให้สินบนหรือรางวัลด้วย

พนักงานสอบสวนบันทึกถ้อยคำผู้ให้สินบนรางวัลให้ชัดเจนว่าจะให้เท่าใด ให้เมื่อจับตัวได้หรือเมื่ออัยการสั่งฟ้องหรือเมื่อศาลพิพากษาลงโทษ เป็นต้น และจะจ่ายให้เมื่อใดที่ไหน

กรณีได้ตัวผู้กระทำผิดมาหลังจากขอให้ประกาศสืบจับแล้ว

ต้องแจ้งให้งดการสืบจับโดยใช้แบบฟอร์ม ค. ๑๔๒ – ต. ๒๓๑ ไปยังศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรทุกแห่งที่ส่งเรื่องขอให้สืบจับไว้โดยมิชักช้า เพื่อทำประกาศงดสืบจับและรวบรวมทำเป็นสถิติที่ถูกต้อง

๖.๒ การสอดส่องคนร้ายหลบหนีในท้องที่

กรมตำรวจมีความประสงค์ให้ตำรวจท้องที่ทุกสถานีตำรวจทำการสอดส่อง คนร้ายหลบหนีในท้องที่ของตนไม่ว่าจะเป็นคนร้ายที่หลบหนีจากในเขตท้องที่ของตนเอง หรือจากท้องที่อื่นทั่วราชอาณาจักร ซึ่งจะทราบได้จากประกาศสืบจับของตำรวจวิทยาการจังหวัด หรือวิทยาการภาค หรือกองทะเบียนประวัติอาชญากร

เพื่อให้สถานีตำรวจมีเครื่องมือในการตรวจสอบบุคคลที่ต้องการตัว จึงได้วางระเบียบให้สถานีตำรวจได้จัดทำบัญชีคนร้ายหลบหนีขึ้น ตามแบบที่ทางราชการกำหนด คือ แบบ ค.๙๑–ต.๒๙๓ โดยเอาชื่อและรายการต่าง ๆ ของบุคคลหลบหนีจากแบบ วท.๗ ของสถานีตำรวจนั้นและจากประกาศของตำรวจวิทยาการจังหวัด วิทยาการภาค และกองทะเบียน

ประวัติอาชญากรซึ่งเป็นผู้หลบหนีมาจากท้องที่อื่นกรอกลงในบัญชี โดยคัดแยกชื่อตามตัวอักษรตัวหน้าของชื่อ และให้หมายเหตุในกรณีที่มีการงดการประกาศสืบจับแล้ว และรายใดเป็นคนหลบนี หรือคนร้ายในท้องที่ให้ทำเครื่องหมายเป็นพิเศษสะดุดตาเห็นได้ง่าย

๖.๓. ประโยชน์

๖.๓.๑. ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรจะประกาศรายชื่อตำหนิรูปพรรณบุคคลต้องการตัว ส่งให้ตำรวจทั่วราชอาณาจักรช่วยสืบจับและจะทำดัชนีชื่อไว้เพื่อการตรวจสอบ

๖.๓.๒. ถ้ามีกรณีต้องการทราบว่า บุคคลที่ต้องสงสัยคนใดเป็นบุคคลที่ทางราชการต้องการตัวหรือไม่ ควรติดต่อสอบถามกองทะเบียนประวัติอาชญากร หรือศูนย์ประมวลข่าวสารโดยเครื่องมือสื่อสารเช่น โทรศัพท์ วิทยุ โทรพิมพ์ ถ้ามีเครื่องมือเหล่านี้ที่จะติดต่อได้ ถ้าหากการค้นหาจากบัญชีของสถานีตำรวจไม่สะดวก

๖.๓.๓. การขอให้ประกาศสืบจับเหมือนกับการอายัดตัวบุคคลนั้นไว้ นอกจากจะให้ท้องที่ช่วยจับแล้ว ถ้าหากปรากฏบุคคลนี้ถูกจับหรือขอให้เจ้าหน้าที่พิมพ์มือที่ใดเมื่อปรากฏแก่ศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ ก็จะแจ้งให้เจ้าของคดีทราบ

๗. การขอให้ประกาศสืบหาทรัพย์

ปฏิบัติตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๑๔ บทที่ ๒ เรื่องการออกตำหนิรูปพรรณทรัพย์หายและได้คืน คือเมื่อมีทรัพย์ที่ตกหายหรือถูกประทุษร้ายยังติดตามคืนมาไม่ได้ ควรดำเนินการขอให้ประกาศสืบหา

๗.๑. การติดต่อกับศูนย์ทะเบียนประวัติ

๗.๑.๑. การกรอกข้อความลงในแบบของทางราชการขอให้ประกาศสืบหา

๗.๑.๑.๑. ทรัพย์ที่ถูกประทุษร้ายมี ๓ แบบ

รถยนต์หรือจักรยานยนต์	วท.๙–ต.๓๒๓
จักรยาน ๒ ล้อ ๓ ล้อ	วท.๑๐–ต.๓๒๔
ทรัพย์ประเภทอื่น ๆ	วท.๘–ต ๓๒๒

๗.๑.๑.๒. ทรัพย์หายที่ไม่เกี่ยวกับคดีอาญา เช่น หลงลืม ตกหล่น แบบ วท.๑๑–ต.๓๒๕

๗.๑.๒. จำนวนและการส่ง

๗.๑.๒.๑. ในกรุงเทพมหานคร ส่งตรง ทว. ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๗.๑.๒.๒. ในส่วนภูมิภาค ทำ ๓ ชุด ส่ง ทว. ๑ ชุด กก.วท. เขต ๑ ชุด ตำรวจวิทยาการจังหวัด ๑ ชุด เว้นจังหวัดที่ไม่มีตำรวจวิทยาการจังหวัดให้ทำ ๒ ชุด

๗.๑.๓. การปฏิบัติในบางกรณี

๗.๑.๓.๑. ทรัพย์ที่หาย ถ้าเป็นทรัพย์ที่ต้องจดทะเบียนไว้กับเจ้าหน้าที่ ให้คัดสำเนาทะเบียนของทรัพย์นั้นส่งพร้อมกับตำหนิรูปพรรณทรัพย์

๗.๑.๓.๒. โดยเฉพาะสำหรับอาวุธปืน ให้พนักงานสอบสวนจัดการส่งใบทะเบียนอาวุธปืนไปยังนายทะเบียนอีกส่วนหนึ่งด้วย

๗.๑.๔. กรณีที่ได้ทรัพย์คืนทั้งหมดหรือบางส่วน

ต้องขอให้ถอนประกาศสืบหาทรัพย์ที่ได้คืนนั้นด้วยการบันทึกตำหนิรูปพรรณทรัพย์ที่ได้คืนลงในแบบฟอร์มตามชนิดหรือประเภทของทรัพย์คือ

๗.๑.๔.๑. รถยนต์หรือจักรยานยนต์ วท.๒๘–ต.๗๐๔

๗.๑.๔.๒. ทรัพย์อื่นให้ใช้ชนิดเดียวกับแบบที่ส่งเพื่อขอให้ประกาศสืบหา ให้ส่งไปยังศูนย์ทะเบียนประวัติฯ ทุกแห่งที่ส่งเรื่องขอให้ประกาศสืบหาไปให้ภายใน ๒๔ ชั่วโมง พร้อมกับแจ้งเหตุที่ได้ทรัพย์คืน

๗.๑.๕. ประโยชน์

๗.๑.๕.๑. ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร จะประกาศเพื่อตำรวจทั่วราชอาณาจักร ช่วยสืบหาและทำดัชนีทรัพย์

๗.๑.๕.๒. ถ้าสถานีตำรวจพบหรือยึดทรัพย์สิ่งของไม่ทราบผู้ใดเป็นเจ้าของ โดยมีผู้ต้องหาหรือไม่ก็ตาม ศูนย์ทะเบียนประวัติฯอาจช่วยได้ทางหนึ่งในการหาเจ้าของ โดยการตรวจดัชนีทรัพย์หายหรือทรัพย์ที่ถูกประทุษร้าย ในกรณีเช่นนี้ให้พนักงานสอบสวนที่ต้องการให้ศูนย์ทะเบียนประวัติฯ ทำการตรวจสอบทำการกรอกตำหนิรูปพรรณทรัพย์ลงในฟอร์มตามชนิดของทรัพย์ส่งให้ศูนย์ทะเบียนประวัติฯ ทำการตรวจสอบหรืออาจติดต่อโดย

เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ วิทยุ โทรพิมพ์ ถ้าหากมีเครื่องมือเหล่านี้ที่จะติดต่อได้กับกองทะเบียนประวัติฯหรือศูนย์ประมวลข่าวสาร กรมตำรวจ เช่นต้องการทราบรถยนต์ที่สงสัยเป็นรถที่แจ้งหายหรือไม่ มีการติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์โดยตรง เป็นต้น

๘. คนหายพลัดหลง คนตายไม่ทราบชื่อ ทรัพย์ตกมีผู้เก็บได้

เพื่อติดตามคนหาย สืบหาญาติคนตายและสืบประวัติผู้ตาย และสืบหาเจ้าของทรัพย์ที่แท้จริงมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๘.๑ คนหายพลัดหลง

– ปฏิบัติตามประมวลระเบียบการเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๔ บทที่ ๓ แก้ไขโดยระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคนหายฯ ฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ คือ เมื่อมีผู้มาแจ้งว่ามีคนหาย ให้สถานีตำรวจปฏิบัติการรับแจ้งความตามระเบียบ และให้ซักถามถึงสาเหตุการหายให้ชัดเจน แล้วปฏิบัติดังต่อไปนี้

๘.๑.๑. การประสานงานกับหน่วยอื่น

๘.๑.๑.๑. ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร

การกรอกข้อความในแบบตำหนิรูปพรรณคนหายพลัดหลง (วท.-๑๒/๑–ต.๓๒๖) ส่งศูนย์ทะเบียนประวัติฯ พร้อมด้วยรูปถ่าย

จำนวนเรื่องราวการขอให้ประกาศ

– กรุงเทพมหานคร ทำ ๒ ชุด เก็บรวมเข้าเล่ม ๑ ชุด ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร ๑ ชุด

– จังหวัดอื่นที่ไม่มีตำรวจวิทยาการจังหวัด ทำ ๓ ชุด ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร และกองกำกับการตำรวจวิทยาการเขต แห่งละ ๑ ชุด เก็บรวมเรื่อง ๑ ชุด ถ้าเป็นจังหวัดที่มีตำรวจวิทยาการจังหวัดทำเพิ่มอีก ๑ ชุด เป็น ๔ ชุด ส่งตำรวจวิทยาการจังหวัด

๘.๑.๑.๒. กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ และกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน

ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งกองกำกับการรถวิทยุและศูนย์รวมข่าวตำรวจนครบาลซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ และถ้าคนหายเป็นเด็กก็ให้แจ้งกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนช่วยติดตามด้วย

๘.๑.๒. วิธีปฏิบัติในการติดตามของสถานีตำรวจ

– *กณีสงสัยถูกล่อลวงลักพา* ให้จัดตำรวจออกติดตามและให้ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือสื่อสารติดต่อตำรวจท้องที่ ตำรวจทางหลวง ตำรวจรถไฟให้ช่วยสกัดกั้นตามด่านใกล้เคียงหรือจุดที่เป็นที่หมายปลายทางที่ยานพาหนะซึ่งพาคนหลบหนีจะผ่านไป

– *กรณีสงสัยว่าคนหายจะถูกทำร้ายถึงตาย* ให้พนักงานสอบสวนนำผู้แจ้งไปดูรูปถ่ายและตำหนิรูปพรรณคนตายไม่ทราบชื่อที่ศูนย์ทะเบียนประวัติฯ

– *กรณีสงสัยหรือเกี่ยวข้องกับการเมือง* นอกจากดำเนินการตามวิธีปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นแล้วให้รายงานด่วนเป็นหนังสือถึงกรมตำรวจ ๒ ชุด เพื่อส่งให้ตำรวจสันติบาลดำเนินการสอบสวนติดตามเป็นพิเศษ และให้ทำการสอบสวนมูลกรณีโดยละเอียด อนึ่งในการสอบสวนจะติดต่อผู้บังคับการตำรวจสันติบาลไปร่วม หรือส่งตัวผู้แจ้งไปให้ผู้บังคับการตำรวจสันติบาลสอบสวนแล้วแต่กรณีหรือเฉพาะรายก็ได้ และเมื่อทำการสอบสวนเสร็จให้รายงานกรมตำรวจทราบอีกครั้งหนึ่ง

๘.๑.๓. การสืบหาคนหาย

เป็นหน้าที่สารวัตร หรือหัวหน้าสถานีตำรวจที่จะต้องมอบหมายตำรวจคนหนึ่งคนใดเป็นผู้รับผิดชอบ ในการสืบหาตัว ผู้สืบสวนต้องไปรู้จักบ้านผู้แจ้ง หรือผู้ปกครองหมั่นติดต่อเยี่ยมเยียนเป็นระยะคือทุก ๆ ๗ วัน จนกว่าจะได้ตัวหรือครบ ๓ เดือน เมื่อครบ ๓ เดือนแล้วยังไม่พบตัวให้รายงานการไปติดต่อเยี่ยมเยียนตามแบบ วท.๑๒/๓–ต.๓๒๖ ส่งศูนย์ทะเบียนประวัติฯ วิธีปฏิบัติที่กล่าวแล้วนี้กำหนดอยู่ในระเบียบการ อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติ ตำรวจสายตรวจแต่ละเขตน่าจะได้ช่วยสอดส่องในเขตรับผิดชอบด้วย

๘.๑.๔. การปฏิบัติเมื่อมีคนพลัดหลงมาสู่สถานีตำรวจ

– ทำการตรวจสอบกับประกาศสืบหาคนหายเพื่อทราบว่าเป็นคนหายที่ทางการประกาศสืบหาหรือไม่ เพื่อติดต่อผู้ปกครองหรือญาติมารับตัว กรณีอาจปฏิบัติโดยติดต่อสอบถามจากศูนย์ทะเบียนประวัติ โดยเครื่องมือสื่อสารที่มีอยู่ก็ได้

– ถ้าคนหายพลัดหลงเป็นคนมีภูมิลำเนาในเขตท้องที่อื่น ให้ติดต่อกับสถานีตำรวจท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนา

– พบคนพลัดหลงในกรุงเทพมหานคร แต่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในส่วนภูมิภาค ถ้าเป็นเด็กให้ส่งกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ถ้าอายุเกินกว่า ๑๗ ปี ส่งกรมประชาสงเคราะห์

– พบคนพลัดหลงในส่วนภูมิภาค ผู้นั้นมีภูมิลำเนาในจังหวัดเดียวกัน แต่อยู่คนละอำเภอที่พบคนพลัดหลง การติดต่อระหว่างสถานีตำรวจให้ใช้วิทยุ เพื่อสถานีตำรวจที่คนพลัดหลงมีภูมิลำเนาติดต่อกับญาติหรือผู้ปกครอง และต้องรายงานเรื่องนี้ให้ผู้กำกับการฯ ทราบด้วย กรณีภูมิลำเนาคนพลัดหลงกับสถานีตำรวจที่พบอยู่คนละจังหวัด ถ้าเกิดการขัดข้องเกี่ยวกับการติดต่อญาติหรือผู้ปกครอง ให้นำคนพลัดหลงฝากหน่วยงานของกรมประชาสงเคราะห์ชั่วคราว

๘.๑.๕. คนหายที่ตามตัวพบแล้ว

– ให้แจ้งถอนประกาศโดยการกรอกข้อความลงในแบบ วท.๑๒/๒–ต.๓๒๖ ส่งศูนย์ทะเบียนประวัติฯ ที่ได้ส่งรายงานคนหายไว้ทุกแห่ง ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่ได้รับแจ้ง หรือพบตัว

๘.๑.๖. กรณีการตรวจสอบกับการประกาศสืบหาคนหาย แล้วปรากฏว่าไม่มีหน่วยงานใดได้รับแจ้งหายไว้

– นำคนพลัดหลงนั้นไปยังศูนย์ทะเบียนประวัติฯ เพื่อถ่ายรูป จดตำหนิรูปพรรณออกประกาศสืบหาผู้ปกครองหรือญาติ

– เมื่อจัดการข้างต้นแล้ว นำตัวส่งกรมประชาสงเคราะห์ ประชาสงเคราะห์จังหวัด ประชาสงเคราะห์อำเภอ ที่ใกล้เคียงเพื่อให้อนุเคราะห์คุ้มครอง

๘.๑.๗. ประโยชน์อันพึงได้รับ

๑. ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรจะพิมพ์ประกาศให้ตำรวจทั่วประเทศ ช่วยสืบหา

๒. ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรมีดัชนีคนหายไว้ ถ้าพนักงานสืบสวนสอบสวนต้องการทราบว่าใครเป็นคนถูกแจ้งหายบ้างมีรูปพรรณอย่างใดติดต่อสอบถามได้

๘.๒. คนตายไม่ทราบชื่อ

– พนักงานสอบสวนต้องทำการตรวจสอบที่เกิดเหตุ และทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามระเบียบในกรณีที่พบศพคนตายไม่ทราบชื่อ และคนตายโดยผิดธรรมชาติ

– นอกจากนั้นพนักงานสอบสวนยังต้องดำเนินการสอบสวน และดำเนินการทางด้านทะเบียนประวัติ ฯ เพื่อทราบว่าผู้ตายเป็นใคร

– การปฏิบัติในเรื่องนี้มีระเบียบกำหนดไว้ คือ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะ ๑๐ บทที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกรมตำรวจ ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๗ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๔๐๘/๒๕๑๗ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๗ เรื่องระเบียบการชันสูตรพลิกศพ

– ระเบียบนี้ให้พนักงานสอบสวนร่วมกับเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน และแพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพซึ่งมีการปฏิบัติหลายประการ

๘.๒.๑ *ด้านทะเบียนประวัติอาชญากร* พนักงานสอบสวนต้องจัดการดังนี้

๘.๒.๑.๑ ถ่ายรูปศพ ทำการพิมพ์ลายนิ้วมือ ๑๐ นิ้ว ของศพ จดตำหนิรูปพรรณลงในแบบพิมพ์ คือ แบบ วท. ๑๓ – ต. ๓๒๗ ส่งศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ เพื่อตรวจสอบ

๘.๒.๑.๒ สิ่งของบางอย่างที่เป็นประโยชน์แก่การสืบสวนเพื่อทราบว่าผู้ตายเป็นใครให้พนักงานสอบสวนส่งไปเก็บไว้ที่ศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ ในสายงานของตน

๘.๒.๑.๓ ถ้าศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ ตรวจสอบทราบว่าผู้ตายเป็นใครจะแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบและถ้าการสอบสวนของพนักงานสอบสวนทราบชื่อผู้ตายภายหลังก็ให้แจ้งศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ ทราบเช่นเดียวกัน ถ้าเหตุเกิดในกรุงเทพมหานคร แจ้งโรงพยาบาลที่ทำการชันสูตรพลิกศพทราบด้วย

๘.๒.๒ ประโยชน์อันพึงได้รับ

๘.๒.๒.๑ ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร จะตรวจสอบตำหนิรูปพรรณคนตายกับรูปของคนหายเพื่อทราบว่าผู้ตายเป็นใคร

๘.๒.๒.๒ ศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ จะส่งแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือศพตรวจสอบเพื่อทราบว่าผู้ตายเป็นใคร

๘.๒.๒.๓ ศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ จะประกาศเพื่อตำรวจและหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยสืบหาญาติผู้ตาย

๘.๓ ทรัพย์ที่มีผู้เก็บตกได้

– เมื่อมีผู้เก็บทรัพย์ที่ตกหล่นได้ จะนำมามอบให้สถานีตำรวจเพื่อสืบหาเจ้าของต่อไป

– สถานีตำรวจจะต้องปฏิบัติตามประมวลระเบียบการเกี่ยวกับคดีลักษณะ ๑๕ บทที่ ๔ แก้ไขโดยระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยระเบียบเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้เก็บได้ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๐๗ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๐๗

– สถานีตำรวจที่ได้รับทรัพย์เก็บตกจะต้องรับแจ้งโดยลง ปจว. และสมุดยึดทรัพย์เป็นหลักฐาน การลงรายการต้องให้ปรากฏชื่อ ที่อยู่ของผู้เก็บได้ บรรยายลักษณะตำหนิรูปพรรณทรัพย์ สถานที่เก็บได้ให้ชัดเจน สอบถามปากคำผู้เก็บได้ให้ละเอียดชัดเจนเรื่องจะต้องการรางวัลหรือไม่และเมื่อครบกำหนด ๑ ปี ไม่ปรากฏเจ้าของหรือผู้มีสิทธิมารับรอง ผู้เก็บได้จะขอรับทรัพย์นั้นหรือว่าจะยกให้กับทางราชการ ในกรณีเช่นนี้ควรจะแนะนำผู้เก็บทรัพย์ได้ว่า ถ้าหากย้ายที่อยู่ภายใน ๑ ปี ควรแจ้งให้สถานีตำรวจที่รับแจ้งให้ทราบเพื่อประโยชน์ของผู้เก็บของตกได้โดยตรง

๘.๓.๑ การติดต่อกับศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ

– ให้สถานีตำรวจสำเนาเอกสารการรับแจ้งดังกล่าวข้างต้น ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร พร้อมด้วยของกลางสำหรับในกรุงเทพมหานคร ส่วนในจังหวัดอื่นส่ง

ตำรวจวิทยาการจังหวัด เว้นแต่ไม่มีตำรวจวิทยาการจังหวัดจึงให้ส่งกองกำกับการตำรวจ-วิทยาการภาค

– ทรัพย์สินที่เป็นของใหญ่โต ไม่สะดวกในการขนส่งเคลื่อนย้ายหรือสิ้น-เปลืองค่าขนส่งเกินควร เช่น เครื่องยนต์ แพ ซุง ปศุสัตว์ สัตว์พาหนะ ให้สถานีตำรวจเก็บรักษาไว้เอง

– สำหรับปศุสัตว์หรือสัตว์พาหนะในเขตท้องที่ตำรวจชั้นในกรุงเทพมหานคร จะส่งให้กองกำกับการตำรวจม้า หรือโรงเรียนตำรวจนครบาลเลี้ยงรักษาไว้ก็ได้ ถ้ามีเหตุจำเป็น

๘.๓.๒ การสืบหาเจ้าของ

– สถานีตำรวจซึ่งรับแจ้งความจะต้องจัดการสืบหาตัวเจ้าของ และให้จัดทำประกาศหาเจ้าของ หรือผู้มีสิทธิรับคืน ติดไว้โดยเปิดเผยที่สถานีตำรวจในที่ซึ่งประชาชนเห็นได้ชัดเจน

๘.๓.๓ การจัดการในกรณีที่มีผู้มาแจ้งทรัพย์หายโดยตกหล่นหรือหลงลืม

– สถานีตำรวจรับแจ้งโดยลง ปจว. และสอบสวนปากคำ (บันทึกปากคำ) ให้ปรากฏชื่อ ชื่อสกุล สถานที่ที่ทำทรัพย์หายและตำหนิรูปพรรณสิ่งของนั้นโดยละเอียด

– การติดต่อกับศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากร ให้ทำหนังสือมอบให้ผู้แจ้งถือไปยังศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ เพื่อตรวจสอบกับทรัพย์ที่มีผู้เก็บได้ ถ้าปรากฏชัดว่าผู้นั้นเป็นเจ้าของทรัพย์ที่มีผู้เก็บได้ ศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ จะพิจารณาอนุญาตให้รับคืนไป และจะแจ้งให้สถานีตำรวจที่ส่งทรัพย์มาทราบเพื่อการจำหน่ายบัญชีของกลาง

– ถ้าทรัพย์ที่รับไว้จากผู้เก็บได้ยังอยู่ที่สถานีตำรวจ เมื่อเจ้าของมาขอรับให้สารวัตรใหญ่ สารวัตร หรือผู้รักษาการแทน ตรวจสอบหลักฐาน และพิจารณาอนุญาตให้รับคืนไป ในกรณีเช่นนี้ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีของกลางกับให้ผู้รับลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และให้แจ้งศูนย์ทะเบียนประวัติ ฯ ทราบเพื่อประโยชน์ในการตอบคำถามและรวบรวมสถิติ

๘.๓.๔ ประโยชน์ที่พึงได้รับ

๑. เป็นวิธีการเพื่อที่จะดำเนินการคืนสิ่งของให้แก่ผู้มีสิทธิ หรือเจ้าของกรรมสิทธิ

๒. หากไม่ปรากฏตัวเจ้าของกรรมสิทธิ ศูนย์ทะเบียนประวัติอาชญากรก็จะประกาศเพื่อสืบหาเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้

๙. การส่งของกลางเพื่อแสดงในพิพิธภัณฑ์ตำรวจ

– ปฏิบัติตามประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๕๗ แก้ไขโดยคำสั่งที่ ๓๐–๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๖ เรื่องการส่งวัตถุของกลางคดีอาญาไปเก็บเป็นพิพิธภัณฑ์ตำรวจ

๙.๑ วัตถุประสงค์ในการให้มีพิพิธภัณฑ์ตำรวจ

– ต้องการรวบรวมวัตถุของกลางต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือประกอบอาชญากรรม จัดเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

– นอกจากนี้ยังมีวัตถุสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิวัฒนาการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งเหมาะที่จะให้ประชาชนได้รู้เห็นเพื่อประดับความรู้ก็สมควรรวบรวมส่งมาเก็บไว้เป็นพิพิธภัณฑ์

– ของกลางที่สมควรหรือต้องการเก็บส่งพิพิธภัณฑ์นั้น อาจจะเป็นวัตถุเอกสาร เครื่องมือเครื่องใช้ ยุทธภัณฑ์ และวัตถุอื่น ๆ ซึ่งเป็นวัตถุที่แปลกและใหม่หรือสมควรแก่การศึกษาหรือเป็นที่สนใจของประชาชน

๙.๒ วิธีการส่งของกลางเก็บเป็นพิพิธภัณฑ์

ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่สอบสวนคดีอาญาในกรมตำรวจที่ได้รับของกลางไว้เป็นผู้พิจารณา เมื่อเห็นว่ามีวัตถุของกลางที่เข้าหลักเกณฑ์ควรเก็บไว้เป็นพิพิธภัณฑ์ ก็ให้รวบรวมทำบัญชีตามแบบในประมวลระเบียบการฯ ส่งให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร แผนกพิพิธภัณฑ์ตำรวจจะพิจารณาและ

จะแจ้งให้สถานีตำรวจนั้น ๆ ทราบว่าต้องการของกลางนั้นหรือไม่ในเวลาอันสมควร เมื่อของกลางที่ต้องการตกเป็นสิทธิของทางราชการ ก็ให้สถานีตำรวจหรือหน่วยงานที่รักษาของกลางไว้นั้นส่งมอบให้แผนกพิพิธภัณฑ์ตำรวจโดยเร็ว

๕.๓ ประโยชน์ที่พึงได้รับ

เพื่อการทัศนศึกษาแก่ประชาชนให้ระมัดระวังเป็นการป้องกันการกระทำผิดมิให้มีโอกาสเกิดขึ้นได้ และเป็นการให้การศึกษาแก่ตำรวจให้รู้จักรูปร่างลักษณะสภาพของพยานหลักฐานแต่ละชนิดในคดีต่าง ๆ ที่ควรยึดเป็นของกลาง และวิธีการที่จะได้พยานหลักฐานเหล่านั้นมาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้น



ระเบียบว่าด้วยการจ้างออกแบบ

และควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

พ.ศ. ๒๕๒๑

ระเบียบว่าด้วยการจ้างออกแบบ
และควบคุมงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๑

โดยที่เห็นสมควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ทางราชการ ได้จ้างสถาปนิกและวิศวกรที่ปรึกษาไทยทำการออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารได้มากขึ้น คณะรัฐมนตรีมีมติให้วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้ให้เรียกว่า "ระเบียบว่าด้วยการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๑"

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๒๑ เป็นต้นไป

ข้อ ๓. ให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารซึ่งขัดแย้งกับข้อกำหนดแห่งระเบียบนี้ และให้ใช้ระเบียบนี้แทน

หมวดที่ ๑
ข้อความทั่วไป

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

"ส่วนราชการ" หมายความถึง ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ไม่ว่าจะอยู่ในส่วนกลาง ในภูมิภาค หรือในต่างประเทศ

"ผู้ให้บริการ" หมายความถึง นิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาที่ประกอบธุรกิจบริการด้านงานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

"ผู้ว่าจ้าง" หมายความถึง ส่วนราชการซึ่งได้รับงบประมาณรายจ่ายตามกฎหมายหรือตามระเบียบข้อบังคับ หรือเงินอื่นใดเพื่อดำเนินการก่อสร้างหรือว่าจ้างที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

"ผู้รับจ้าง" หมายความถึง ผู้ให้บริการที่ได้รับคัดเลือกทำสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารกับผู้ว่าจ้าง

"อาคาร" หมายความถึง สิ่งปลูกสร้างถาวรที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ เช่น อาคารที่ทำการ โรงพยาบาล โรงเรียน สถานกีฬา สถานีนำร่อง หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และรวมตลอดถึงสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารนั้น ๆ เช่น เสาธง รั้ว ท่อระบายน้ำ หอถังน้ำ ถนน ประปา และสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอาคาร เช่น เครื่องปรับอากาศ ลิฟท์ เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ

"หลักทรัพย์" หมายความว่า เงินสด เช็คธนาคาร พันธบัตรรัฐบาลไทย หรือหนังสือค้ำประกันของธนาคารที่ผู้ว่าจ้างเชื่อถือ

ข้อ ๕. ให้สำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ข้อ ๖. ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการควบคุมการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร" ซึ่งเรียกย่อว่า ก.ค.อ. ประกอบด้วย

๑. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นประธานกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการ
๓. ผู้แทนกระทรวงการคลัง เป็นกรรมการ
๔. ผู้แทนกรมโยธาธิการ เป็นกรรมการ
๕. ผู้แทนกรมทางหลวง เป็นกรรมการ
๖. ผู้แทนกรมชลประทาน เป็นกรรมการ
๗. ผู้แทนวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ
๘. ผู้แทนสมาคมสถาปนิกสยาม เป็นกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการกองจัดวางระบบงาน สำนักงบประมาณเป็นกรรมการและเลขานุการ

และให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก ๒ นาย ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี และเมื่อครบวาระแล้วอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกก็ได้

ข้อ ๗. นอกจากมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้แล้ว ให้คณะกรรมการควบคุมการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) เสนอแนะการปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.........

(๒) ร่างข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

(๓) พิจารณาอนุญาตการว่าจ้างสถาปนิกและวิศวกรชาวต่างประเทศออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารเป็นรายๆ ไป พร้อมทั้งกำหนดอัตราค่าออกแบบและควบคุมงานดังกล่าว

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินการอันเกี่ยวกับการว่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารได้ตามความจำเป็น

(๕) วินิจฉัยปัญหาข้อขัดแย้ง ที่อาจจะเกิดขึ้น ในทางปฏิบัติ ระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง ตลอดจนมีอำนาจในการตีความวินิจฉัยระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๘. ส่วนราชการที่ได้รับค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคาร หรือสำรวจออกแบบจากเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือได้รับค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารจากแหล่งอื่น และไม่มีข้อผูกพัน อาจเลือกจ้างผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ หรืออาจขอความร่วมมือจากส่วนราชการอื่นตามที่เห็นสมควรได้

หมวดที่ ๒
รายงานการขอจ้างและวิธีว่าจ้าง

ข้อ ๙. ให้ผู้ว่าจ้างรายงานขออนุญาตต่อผู้มีอำนาจสั่งจ้าง แสดงรายละเอียดของการก่อสร้างโดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ขอบเขตงานรวมทั้งรายละเอียดเท่าที่จำเป็น

(๒) วงเงินงบประมาณค่าก่อสร้าง

(๓) ประมาณการค่าจ้าง

(๔) กำหนดเวลาแล้วเสร็จ

(๕) วิธีว่าจ้าง

ข้อ ๑๐. การว่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารกระทำได้ ๔ วิธี

(๑) วิธีตกลง

(๒) วิธีคัดเลือก

(๓) วิธีคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด

(๔) วิธีพิเศษ

การว่าจ้างโดยตกลง

ข้อ ๑๑ การว่าจ้างโดยตกลง ได้แก่การว่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารที่ผู้ว่าจ้างเลือกจ้างผู้ให้บริการรายใดรายหนึ่ง ซึ่งเคยทราบหรือเคยเห็นความสามารถแล้ว และเป็นผู้ให้บริการที่มีหลักฐานดีตามที่คณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยตกลงได้พิจารณาเสนอแนะ ทั้งนี้ให้ใช้กับการก่อสร้างที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่ง ๆ ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๑๒. ผู้ว่าจ้างจะต้องรายงานเสนอผู้มีอำนาจสั่งจ้าง ตั้งกรรมการดำเนินการการว่าจ้างโดยตกลงขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยประธาน ๑ คน และกรรมการอื่นอีกอย่างน้อย ๒ คน ปกติให้เป็นข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งระดับ ๔ หรือเทียบเท่าขึ้นไปอย่างน้อย ๑ คน และควรมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ชำนาญในกิจการนี้เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย คณะกรรมการดังกล่าวต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด จึงจะดำเนินการตามที่กำหนดไว้ได้

ข้อ ๑๓. คณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยตกลง มีหน้าที่พิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และให้รายงานต่อผู้มีอำนาจสั่งจ้างพร้อมด้วยหลักฐาน

การว่าจ้างโดยคัดเลือก

ข้อ ๑๔. การว่าจ้างโดยคัดเลือก ได้แก่การว่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร โดยผู้ว่าจ้างประกาศแจ้งความการว่าจ้าง และคณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างจะ

พิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมที่สุด เพื่อดำเนินการว่าจ้างต่อไป ทั้งนี้ ให้ใช้กับการก่อสร้างอาคารที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่ง ๆ เกินกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ ขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๑๕. ผู้ว่าจ้างจะต้องรายงาน เสนอผู้มีอำนาจสั่งจ้าง ตั้งกรรมการ รับซอง เสนองานและกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยคัดเลือก

คณะกรรมการรับซองเสนองาน ให้ประกอบด้วยประธาน ๑ คน และกรรมการอื่นอีกอย่างน้อย ๒ คน ปกติให้เป็นข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งระดับ ๓ หรือเทียบเท่าขึ้นไปอย่างน้อย ๒ คน

คณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยคัดเลือก ให้ประกอบด้วยประธาน ๑ คน และกรรมการอื่นอีกอย่างน้อย ๒ คน ปกติให้เป็นข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งระดับ ๔ หรือเทียบเท่าขึ้นไปอย่างน้อย ๒ คน และควรมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ชำนาญในกิจการนี้เข้าร่วมด้วย

คณะกรรมการดังกล่าวในข้อนี้ ต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดจึงจะดำเนินการตามที่กำหนดไว้ได้

ข้อ ๑๖. คณะกรรมการรับซองเสนองานว่าจ้างโดยคัดเลือก มีหน้าที่ดังนี้

(๑) รับซองเสนองานจากผู้ให้บริการและบันทึกไว้ที่หน้าซองว่า เป็นผู้ให้บริการรายใด แล้วลงบัญชีไว้เป็นหลักฐาน

(๒) มอบซองเสนองานในสภาพเดิม ต่อคณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยคัดเลือก และเมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองเสนองานแล้ว ห้ามรับซองเสนองานจากผู้ให้บริการรายหนึ่งรายใดอีกเป็นอันขาด

ข้อ ๑๗. คณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยคัดเลือก มีหน้าที่ดังนี้

(๑) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการว่าจ้าง โดยคัดเลือกมาครบเป็นองค์ประชุมแล้ว จึงเปิดซองเสนองานตามที่คณะกรรมการรับซองเสนองานว่าจ้างโดยคัดเลือกมอบให้

(๒) พิจารณาข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ใน ระเบียบนี้ คุณวุฒิและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกรที่ประจำและไม่ประจำ หลักฐาน

แสดงผลงานที่ได้เคยปฏิบัติมาแล้วของผู้ให้บริการ และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนองานเพื่อเป็นหลักฐาน

(๓) เมื่อได้พิจารณาเสร็จแล้วเห็นสมควรดำเนินการต่อไปประการใด ให้รายงานต่อผู้มีอำนาจสั่งจ้างพร้อมด้วยหลักฐาน ตามปกติคณะกรรมการควรเสนอจ้างผู้ที่มีข้อกำหนดเหมาะสมที่สุด เว้นแต่ผู้ให้บริการดังกล่าวไม่สามารถรับงาน ในกรณีใดก็ตาม ให้คณะกรรมการเสนอผู้ให้บริการที่มีข้อกำหนดเหมาะสมรายถัดไป

การว่าจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด

ข้อ ๑๘. การว่าจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด ได้แก่ การว่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารที่ผู้ว่าจ้างประกาศแจ้งความการว่าจ้าง และคณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด พิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการที่เป็นนิติบุคคล โดยคำนึงถึงฐานะทางนิติบุคคลคุณวุฒิและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกรที่ประจำและไม่ประจำ หลักฐานแสดงผลงานที่ได้เคยปฏิบัติมาแล้ว ตลอดจนแนวความคิดในการออกแบบ เพื่อดำเนินการว่าจ้างต่อไป ทั้งนี้ให้ใช้กับการก่อสร้างอาคารที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่ง ๆ เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๑๙. การรายงานเสนอผู้มีอำนาจสั่งจ้างให้ตั้งคณะกรรมการรับซอง และคณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด องค์ประกอบของคณะกรรมการแต่ละคณะ คุณวุฒิหรือผู้ชำนาญในคณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด หน้าที่ของคณะกรรมการรับซองงานการจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด ให้นำความในข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ แห่งระเบียบนี้มาใช้บังคับโดยอนุมัติ

ข้อ ๒๐. คณะกรรมการดำเนินการว่าจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดมีหน้าที่ดังนี้

(๑) เมื่อคณะกรรมการว่าจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนดมาครบเป็นองค์ประชุมแล้วจึงเปิดซองเสนองานที่คณะกรรมการรับซองเสนองานมอบให้

(๒) พิจารณาข้อกำหนดต่าง ๆ ดังนี้

ก. ข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข. คุณวุฒิและประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกรที่ประจำและไม่ประจำ

ค. หลักฐานแสดงผลงานที่ได้เคยปฏิบัติมาแล้ว

ง. แนวความคิดในการออกแบบ

(๓) พิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการ ที่มีข้อกำหนดเหมาะสมไว้เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ราย และแจ้งวิธีดำเนินการเสนองานตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างแก่ผู้เสนองาน และอาจพิจารณากำหนดให้ผู้ให้บริการดังกล่าวยื่นเสนอแบบร่างของงานก็ได้ อนึ่งการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนองานให้คำนึงถึงแผนปฏิบัติงาน ความเหมาะสมทางด้านประโยชน์ใช้สอยตลอดจนสายงานและความเหมาะสมทางด้านสถาปัตยกรรม และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนองานเพื่อเป็นหลักฐาน

(๔) เมื่อได้พิจารณาเสร็จแล้วเห็นสมควรดำเนินการต่อประการใดและสมควรเลือกผู้ให้บริการรายหนึ่งรายใดให้รายงานต่อผู้มีอำนาจสั่งจ้างพร้อมด้วยหลักฐาน

การว่าจ้างโดยวิธีพิเศษ

ข้อ ๒๑. การว่าจ้างโดยวิธีพิเศษมี ๒ ลักษณะดังนี้

(๑) วิธีเลือกจ้าง ได้แก่การจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และความมั่นคงของชาติ หากจะดำเนินการว่าจ้างตามวิธีอื่นดังกล่าวมาแล้ว จะทำให้เกิดการล่าช้า เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและความมั่นคงของประเทศชาติ ให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจตกลงจ้างผู้ให้บริการรายใดรายหนึ่งตามที่พิจารณาเห็นสมควร

(๒) การว่าจ้างโดยการประกวดแบบ ได้แก่การว่าจ้างออกแบบอาคารที่มีลักษณะพิเศษ เป็นที่เชิดชูคุณค่าทางด้านศิลปกรรมหรือสถาปัตยกรรมของชาติ เช่น อนุสาวรีย์ รัฐสภา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ โรงละคอนแห่งชาติ หรืองานออกแบบอาคารที่

มีโครงสร้างขนาดใหญ่ เช่น สนามกีฬาแห่งชาติ สนามบิน ให้ผู้ว่าจ้างเสนอรายละเอียดเรื่องการจ้างออกแบบโดยวิธีประกวดแบบต่อคณะกรรมการควบคุมการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

ข้อ ๒๒. ผู้ว่าจ้างมีสิทธิ์บอกเลิกการคัดเลือกผู้ให้บริการได้ในกรณีต่อไปนี้

(๑) มีผู้ยื่นเสนองานน้อยกว่า ๒ ราย

(๒) ผู้ให้บริการยื่นเสนองานไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๒๓. ให้ผู้ว่าจ้างส่งหนังสือแจ้งผลการตัดสินคัดเลือก และนัดหมายการทำสัญญาไปยังผู้ให้บริการรายที่ได้รับการคัดเลือกโดยเร็ว

หมวดที่ ๓
การประกาศแจ้งความและการเสนองาน

การประกาศแจ้งความการออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

ข้อ ๒๔. การประกาศแจ้งความการว่าจ้างกระทำได้ ๓ วิธี คือ

(๑) ปิดประกาศแจ้งความไว้ในที่เปิดเผย

(๒) ประกาศทางสื่อสารมวลชน เช่น ลงประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือประกาศทางวิทยุกระจายเสียง

(๓) ส่งใบแจ้งความการว่าจ้างไปยังสมาคมวิชาชีพสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมหรือสำนักงานที่ประกอบธุรกิจดังกล่าว

การจะประกาศด้วยวิธีใดให้พิจารณาตามความจำเป็นของกิจการ และความเหมาะสมแห่งท้องถิ่นเป็นเรื่อง ๆ ไป

ข้อ ๒๕. ใบแจ้งความว่าจ้างให้แสดงข้อความต่อไปนี้ ประกอบไว้ด้วย

(๑) ความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยของอาคารและขอบเขตของที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

(๒) กำหนดวัน เวลา สถานที่เปิดและปิดรับซองเสนองาน

(๓) เงื่อนไขและระยะเวลาการออกแบบ

(๔) ข้อกำหนดว่าผู้รับจ้างต้องยื่นหลักทรัพย์ประกันการเสนองานให้แก่ผู้ว่าจ้างในอัตราร้อยละ ๕ ของราคาค่าบริการโดยประมาณ

(๕) การวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ถือเป็นเด็ดขาด

การเสนองาน

ข้อ ๒๖. ผู้ให้บริการที่เสนองานว่าจ้างโดยคัดเลือก และการว่าจ้างโดยคัดเลือกแบบจำกัดข้อกำหนด นอกจากจะต้องส่งข้อเสนองานให้กับผู้ว่าจ้างแล้ว ยังต้องยื่นหลักฐานประกอบการเสนองานดังนี้

(๑) ข้อกำหนดของผู้ให้บริการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๒) คุณวุฒิ ประวัติการทำงาน จำนวนสถาปนิกและหรือวิศวกรที่ประจำและไม่ประจำ

(๓) หลักฐานแสดงผลงานที่เคยปฏิบัติมาแล้ว

(๔) หลักทรัพย์ประกันการเสนองาน

เมื่อการคัดเลือกการว่าจ้างเสร็จสิ้นแล้ว ให้ส่งข้อเสนอและหลักฐานต่าง ๆ ดังกล่าวคืนแก่ผู้ให้บริการที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

หมวดที่ ๔
ข้อกำหนดของผู้ให้บริการ

ข้อ ๒๗. ผู้ให้บริการที่เป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีสัญชาติไทย และเป็นผู้ที่ได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมสำหรับงานว่าจ้างตามที่กำหนด โดยพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมและหรือวิศวกรรมแล้วแต่กรณี และไม่เป็นข้าราชการประจำหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือพนักงานเทศบาล รัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ผู้ให้บริการที่เป็นนิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นจะต้องเป็นคนไทย และเป็นนิติบุคคลที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนการจัดตั้งนิติบุคคลนั้น

หมวดที่ ๕
ผู้มีอำนาจสั่งจ้าง

ข้อ ๒๘. อำนาจในการสั่งจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารแบ่งเป็นขั้น ๆ ดังนี้

(๑) การจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร ที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่ง ๆ ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อนุญาตแล้วแต่กรณี

(๒) การจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างตามโครงการหนึ่ง ๆ เกินกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ให้ปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าส่วนราชการที่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าเป็นผู้อนุญาต

ข้อ ๒๙. อำนาจในการสั่งอนุญาตการจ้างให้หมายความรวมถึง อำนาจในการต่ออายุสัญญาจ้างด้วย

การงดปรับหรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างนั้นจะกระทำมิได้

ข้อ ๓๐. ผู้ว่าจ้างอาจริบเงินสด หรือใช้สิทธิ์เรียกร้องเอาหลักทรัพย์ประกันการเสนองานที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้กับผู้ว่าจ้างได้ในกรณีดังนี้

(๑) ผู้รับจ้างหลีกเลี่ยงการทำสัญญาในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ผู้ว่าจ้างไม่สามารถส่งใบแจ้งให้มาทำสัญญาได้เนื่องจาก

ก. ผู้รับจ้างเลิกหรือหยุดกิจการ

ข. ในกรณีที่เป็นบุคคลธรรมดา บุคคลนั้นถูกระงับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมและหรือวิศวกรรม

(๓) ผู้รับจ้างผิดสัญญา และผู้ว่าจ้างได้บอกเลิกสัญญากับผู้รับจ้างแล้ว

หมวดที่ ๖
การตรวจและรับมอบงาน

ข้อ ๓๑. ผู้ว่าจ้างจะต้องทำรายงานเสนอผู้มีอำนาจสั่งจ้างตั้งกรรมการตรวจและรับมอบงานเพื่อปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

คณะกรรมการตรวจและรับมอบงาน ประกอบด้วยประธาน ๑ คน และกรรมการอื่นอีกอย่างน้อย ๒ คน ปกติให้เป็นข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งระดับ ๔ หรือเทียบ-เท่าขึ้นไปอย่างน้อย ๒ คน และควรให้มีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ชำนาญในกิจการนั้นเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

คณะกรรมการดังกล่าวต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดจึงจะดำเนินการตามที่กำหนดไว้ได้

ข้อ ๓๒. คณะกรรมการตรวจและรับมอบงาน มีหน้าที่ตรวจและควบคุมงานออกแบบและก่อสร้างอาคารว่าถูกต้องตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในสัญญา

เมื่อตรวจเห็นเป็นการถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้รับมอบงานและลงชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน แล้วรายงานต่อผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินค่าจ้างพร้อมด้วยหลักฐานต่อไป

หมวดที่ ๗
การควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

ข้อ ๓๓. ผู้รับจ้างจะต้องจัดผู้ควบคุมงานที่มีความรู้ และมีความชำนาญงานการก่อสร้างให้เหมาะสมกับสภาพงานการก่อสร้างนั้น ๆ

ผู้รับจ้างจะต้องส่งรายชื่อผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคารผู้ตรวจการหรือผู้แทนให้ผู้ว่าจ้างให้ความเห็นชอบและในกรณีที่ผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคารไม่สามารถปฏิบัติงานตามความในวรรคแรก ผู้รับจ้างจะต้องเสนอชื่อผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคารปฏิบัติงานแทน ผู้ที่ปฏิบัติงานแทนในกรณีดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้าง

หมวดที่ ๘
ค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

ข้อ ๓๔. การจ่ายเงินค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร ให้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายระเบียบนี้

การจ่ายเงินค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารตามความในวรรคแรก ไม่รวมถึงค่าสำรวจและวิเคราะห์ดินรากฐาน

ข้อ ๓๕. ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างหรือหน่วยงานอื่นใดจะนำแบบแปลนรายละเอียดงานจ้างไปดำเนินการก่อสร้างนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในสัญญา ให้ผู้ว่าจ้างหรือหน่วยงานนั้น ๆ จ่ายเงินค่าจ้างแก่ผู้รับจ้างตามอัตราที่คณะกรรมการควบคุมการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารพิจารณากำหนดเป็นราย ๆ ไป

ข้อ ๓๖. ห้ามผู้รับจ้างนำแบบแปลนรายละเอียดงานออกแบบ และควบคุมงานก่อสร้างอาคารที่ได้ทำสัญญากับผู้ว่าจ้างแล้วไปให้ผู้อื่นดำเนินการก่อสร้างอีก

ข้อ ๓๗ ระหว่างดำเนินการตามสัญญาจ้าง ผู้ว่าจ้างอาจขอให้ผู้รับจ้างเปลี่ยนแปลงแก้ไขเล็ก ๆ น้อย ๆ ในส่วนที่ไม่กระทบกระเทือนโครงสร้างที่สำคัญของอาคาร ระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ น้ำประปา ของงานที่ผู้รับจ้างได้ส่งมอบตามงวดงานในสัญญาแล้วโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพิ่มอีก

ในกรณีที่มีความจำเป็น ต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญให้ผู้ว่าจ้างเสนอขออนุมัติคณะกรรมการควบคุมการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารก่อน

หมวดที่ ๙
สัญญาจ้าง

ข้อ ๓๘. การตกลงว่าจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารให้ทำสัญญาเป็นหนังสือไว้เป็นหลักฐาน สัญญานั้นให้ทำเป็นภาษาไทย

ข้อ ๓๙. หนังสือสัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารให้กระทำตามแบบท้ายระเบียบนี้ แล้วเสนอไปยังผู้มีอำนาจสั่งจ้างโดยผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้กฎหมายของทางราชการเสียก่อน เมื่อเห็นว่าเป็นการเรียบร้อยและรัดกุมดีแล้ว ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งจ้างอนุญาตให้ทำสัญญากับผู้รับจ้างได้ แต่ถ้าเห็นว่าร่างสัญญาใดจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบและไม่รัดกุมดีพอ ก็ให้ส่งร่างสัญญานั้นไปให้กรมอัยการพิจารณาแก้ไขแล้วจึงดำเนินการต่อไป.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

นายกรัฐมนตรี

บัญชีอัตราค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

อาคารที่มีวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้าง	อัตราค่าออกแบบร้อยละของวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างอาคาร	อัตราค่าควบคุมงานก่อสร้างอาคารร้อยละของวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างอาคาร
ไม่เกิน 10 ล้านบาท	2 %	2 %
เกิน 10 ล้านบาท	2 % ของวงเงินค่าก่อสร้าง 10 ล้านบาทแรก	2 % ของวงเงินค่าก่อสร้างอาคาร 10 ล้านบาทแรก
วงเงินส่วนที่เกิน 10 ล้านบาทขึ้นไป.	1.75 %	1.75 %

สัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

หนังสือสัญญาฉบับนี้ทำ ณ..
อำเภอ..จังหวัด..เมื่อวันที่..........
เดือน..พ.ศ.... ....ระหว่าง.......................................
ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ว่าจ้าง" ฝ่ายหนึ่ง กับ...
อยู่เลขที่..................................ถนน.............................ตำบล...................................
อำเภอ..จังหวัด............................ .. ..ซึ่งต่อไปในสัญญานี้
เรียกว่า "ผู้รับจ้าง" อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญากันมีข้อความดังต่อไปนี้

ภาค ก. การออกแบบอาคาร

ข้อ ๑. ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับจ้าง ออกแบบแปลนแผนผังของอาคาร (ชื่อตัวอาคาร)..
....
....
(จำนวนหลัง)..
....
(จำนวนชั้น)..
....
(จำนวนเนื้อที่โดยประมาณ)..
....
(ตารางเมตร) ณ ตำบล....... ....อำเภอ..................................
จังหวัด............... ....ตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ทั้งนี้ ผู้รับจ้างจะปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักวิชาการทางด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๒. อาคารที่จะก่อสร้างตามสัญญาจ้างฉบับนี้ ผู้ว่าจ้างได้รับงบประมาณราคาค่าก่อสร้าง เป็นเงิน.......................................บาท (..)

ข้อ ๓. ผู้รับจ้างจะดำเนินการออกแบบอาคารตามสัญญานี้ให้แล้วเสร็จภายใน............................วัน นับแต่วันเซ็นสัญญา และกำหนดแล้วเสร็จภายในวันที่..................เดือน.................................พ.ศ...........................

ข้อ ๔. ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างผู้รับจ้างทำการออกแบบอาคารตามสัญญานี้ โดยจ่ายเงินค่าออกแบบตามอัตราร้อยละ.......................................ของวงเงินงบประมาณค่าก่อสร้างอาคารที่กำหนดในสัญญานี้ เป็นจำนวนเงิน...บาท (..)

ข้อ ๕. ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างเป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่ ๑ อัตราค่าจ้างร้อยละ ๒๕ ของค่าจ้างเป็นเงิน.........................บาท (...) จะจ่ายให้เมื่อผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานวางเค้าโครงการออกแบบและร่างขั้นต้นเรียบร้อยแล้ว

งวดที่ ๒ อัตราค่าจ้างร้อยละ.......................................ของค่าจ้างเป็นเงิน....................................บาท (...) จะจ่ายให้เมื่อผู้ว่าจ้าง ได้รับมอบงานออกแบบรายละเอียดการก่อสร้างด้านสถาปัตยกรรมและแบบรายละเอียดตามโครงสร้างงวดที่ ๑ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

งวดที่ ๓ อัตราค่าจ้างร้อยละ...ของค่าจ้างเป็นเงิน.......................................บาท (...) จะจ่ายให้เมื่อผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานออกแบบรายละเอียดการก่อสร้างด้านสถาปัตยกรรม และแบบรายละเอียดโครงสร้างงวดที่ ๒ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

งวดที่ ๔ ....

งวดที่ ฯลฯ

งวดสุดท้ายของงานออกแบบอาคาร ให้คิดอัตราค่าจ้างร้อยละ ๒๕ ของค่าจ้างเป็นเงิน.......................................บาท (..) และจะจ่ายให้เมื่อผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานออกแบบอาคารครบบริบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยตามสัญญาแล้ว

ข้อ ๖ ผู้รับจ้างจะส่งมอบสำเนาต้นฉบับพร้อมทั้งแบบ และรายละเอียดประกอบแบบของอาคารจำนวน ๒๕ ชุด ให้แก่ผู้ว่าจ้างในวันส่งมอบงานตามสัญญา

ข้อ ๗ ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างจะไม่นำแบบแปลนรายละเอียดงานตามสัญญานี้ใช้ในงานก่อสร้างอื่นนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในสัญญา และตามความในข้อ ๓๕ แห่งระเบียบว่าด้วยการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ........... ....

ข้อ ๘ ถ้าผู้รับจ้างออกแบบอาคารนี้ไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา หรือผู้รับจ้างผิดสัญญานี้ข้อหนึ่งข้อใดก็ดี ผู้รับจ้างยินยอมรับผิดต่อผู้ว่าจ้างดังนี้

(๑) ให้ปรับเป็นรายวัน วันละ..บาท (...) จนกว่างานจ้างบริการรายนี้จะแล้วเสร็จ

(๒) เรียกค่าเสียหายที่ต้องเสียไปเนื่องจากการที่ผู้รับจ้างผิดสัญญา

ผู้ว่าจ้างทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้รับจ้างชดใช้แต่ค่าปรับฝ่ายเดียว หรือเสียหายด้วยหรือไม่ก็ได้

(๓) ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างยินยอมให้ผู้รับจ้างออกแบบอาคารล่วงเลยกำหนดเวลาแล้วและมีเหตุอันเชื่อว่าผู้รับจ้างไม่สามารถออกแบบอาคารตามสัญญาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาอันควร ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ เมื่อบอกเลิกสัญญากับผู้รับจ้างแล้วผู้ว่าจ้างมีสิทธิริบเงินประกัน หรือเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ในหนังสือค้ำประกันของธนาคารที่ผู้รับจ้างได้ยื่นประกันการเสนองานบริการไว้กับผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๙ ในกรณีที่แบบงานบกพร่องหรือไม่เหมาะสมตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างอันเนื่องมาจากผู้รับจ้างมิได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการทางสถาปัตยกรรม และหรือวิศวกรรม ผู้รับจ้างต้องรีบทำการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยโดยไม่คิดค่าบริการจากผู้ว่าจ้างอีก

ถ้าผู้รับจ้างหลีกเลี่ยงหรือบิดพริ้วไม่รีบจัดการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยในกำหนดเวลาที่ผู้ว่าจ้างแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ว่าจ้างมีสิทธิจ้างผู้ให้บริการรายอื่นทำการแทน โดยผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบจ่ายเงินค่าจ้างตามจำนวนที่ผู้ว่าจ้างต้องเสียไปโดยสิ้นเชิง

ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นแก่งานก่อสร้างอาคาร ซึ่งผู้ว่าจ้างนำสืบได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากผู้รับจ้างได้ออกแบบงานไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางสถาปัตยกรรมและหรือวิศวกรรม ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะให้ผู้รับจ้างทำการแก้ไขความเสียหายดังกล่าว ถ้าผู้รับจ้างไม่สามารถแก้ไขได้ ให้ผู้ว่าจ้างเรียกร้องค่าเสียหายทั้งหมดหรือบางส่วนที่เกิดขึ้นจากความเสียหายนั้น การเรียกร้องชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวให้หมายความรวมถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยตรงและโดยส่วนที่เกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากงานบริการนี้ด้วย

ภาค ข. การควบคุมงานก่อสร้างอาคาร

ข้อ ๑๐ ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับจ้างควบคุมงานก่อสร้างอาคาร (ชื่อตัวอาคาร) ....

....

(จำนวนหลัง)..

....

(จำนวนชั้น)..

....

(จำนวนเนื้อที่โดยประมาณ)..

(ตารางเมตร) ณ ตำบล.......................................อำเภอ.......................................

จังหวัด.......................................ตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ทั้งนี้ผู้รับจ้างจะเป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคารแทนผู้ว่าจ้างตามสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างอาคาร โดยให้เป็นไปตามสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารนั้นและหลักวิชาทางด้านสถาปัตยกรรมและหรือวิศวกรรม

ข้อ ๑๑. ผู้รับจ้างจะรับผิดชอบในการควบคุมการก่อสร้างอาคารต่อผู้ว่าจ้างจนกว่าการก่อสร้างอาคารจะแล้วเสร็จตามรูปแบบและรายละเอียดของแบบงานในภาค ก. ของสัญญานี้

ข้อ ๑๒. ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างได้ตกลงราคาค่าควบคุมการก่อสร้างอาคารที่กำหนดในสัญญานี้เป็นจำนวนเงิน...................................บาท (.......... ....) และผู้ว่าจ้างจะแบ่งจ่ายค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างเป็นรายเดือน เดือนละเท่า ๆ กันตามอายุสัญญางานก่อสร้างอาคาร โดยจะจ่ายให้เมื่อผู้รับจ้างได้ควบคุมงานและทำรายงานก่อสร้างของผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารในเดือนนั้น ๆ เสนอต่อผู้ว่าจ้างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้อ ๑๓. ผู้รับจ้างจะจัดผู้ควบคุมงานที่มีความรู้ และความชำนาญงานก่อสร้างให้เหมาะสมกับสภาพงานการก่อสร้างนั้น ๆ

ข้อ ๑๔. ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นว่า การดำเนินงานของผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคาร จะเกิดความเสียหายแก่งานก่อสร้างอาคารไม่ว่าในกรณีใดก็ตามผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะให้ผู้รับจ้างเปลี่ยนผู้ควบคุมงานก่อสร้างบางคนหรือทั้งหมดนั้นได้ และผู้รับจ้างจะดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างโดยเร็ว

การเปลี่ยนผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคารตามความในวรรคแรก ผู้รับจ้างจะเสนอรายชื่อผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคาร ที่จะปฏิบัติงานแทนนั้นต่อผู้ว่าจ้างพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

ข้อ ๑๕. ถ้าปรากฏว่าผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง เป็นหน้าที่ของผู้รับจ้างจะสั่งให้ผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามรายละเอียดดังกล่าว

ในกรณีที่มีความจำเป็นทางด้านวิศวกรรม และหรือสถาปัตยกรรมที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงแบบหรือรายการก่อสร้างที่กำหนดไว้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากนำไปทำการก่อสร้างหรือก่อสร้างต่อไปจะเกิดความเสียหายได้ ผู้รับจ้างจะสั่งระงับการดำเนินงานของผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารนั้นไว้ก่อน แล้วรีบสั่งการแก้ไขได้ทันที ทั้งนี้จะต้องไม่ทำให้มีการเพิ่มเงินค่าก่อสร้างจากเดิมอีก เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วจะรีบรายงานให้ผู้ว่าจ้างทราบโดยเร็วที่สุด

การรายงานต่อผู้ว่าจ้างตามความในวรรคก่อน ผู้รับจ้างจะทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรและยื่นเสนอผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๑๖. ถ้าหากสัญญาจ้างระหว่างผู้รับเหมาก่อสร้าง กับผู้ว่าจ้างต้องเลิกกันไปหรือสดุดหยุดลงด้วยเหตุใด ๆ ก็ตามผู้รับจ้างไม่มีสิทธิ์ได้รับค่าจ้างควบคุมงานก่อสร้างอาคารในเดือนนั้นจนกว่างานก่อสร้างอาคารในเดือนนั้น ๆ ได้ทำการแล้วเสร็จตามสัญญาไม่ว่าโดยผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารรายเดิมหรือผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารรายใหม่ ผู้ว่าจ้างจึงจะจ่ายเงินค่าจ้างเดือนนั้นให้แก่ผู้รับจ้าง

ข้อ ๑๗. ในกรณีที่สัญญาจ้างระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างต้องเลิกไปหรือสดุดหยุดลงด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ผู้ว่าจ้างมีสิทธิปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

(๑) งดจ่ายเงินค่าจ้างควบคุมงานก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้างตลอดระยะเวลาที่สัญญาจ้างเหมาก่อสร้างต้องเลิกไปหรือสดุดหยุดลง แต่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างเมื่องานก่อสร้างอาคารนั้น ได้ดำเนินการต่อไปตามสัญญาไม่ว่าจะโดยผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างรายเดิมหรือรายอื่น

(๒) บอกเลิกสัญญาจ้างควบคุมงานก่อสร้างอาคารรายนี้ได้ทันที

ข้อ ๑๘. ในแต่ละเดือนผู้รับจ้างจะทำรายงานผลงาน และอุปสรรคของผู้รับเหมาก่อสร้างที่ได้ปฏิบัติไปแล้วให้ผู้ว่าจ้างทราบ ในกรณีที่ครบอายุสัญญาจ้าง หากผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างอาคารไม่สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามสัญญา ผู้รับจ้างจะรีบรายงานสรุปผลงานทั้งหมดและอุปสรรคที่เป็นเหตุทำให้การปฏิบัติงานของผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างที่ไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ เสนอต่อผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๑๙. การควบคุมงานก่อสร้างอาคารตามสัญญานี้ ผู้รับจ้างจะปฏิบัติดังนี้

(๑) ผู้รับจ้างจะดำเนินการควบคุมงานก่อสร้างอาคาร นับตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างอาคารเริ่มปฏิบัติงาน จนกว่างานก่อสร้างอาคารจะแล้วเสร็จตามสัญญา

(๒) ผู้รับจ้างจะไม่ละเลย หรือละทิ้งหน้าที่การควบคุมงานหรือกระทำการมิชอบในหน้าที่ของตน ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้งานก่อสร้างอาคารดำเนินไปโดยไม่สะดวก ล่าช้า เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจ้างเหมาก่อสร้าง

(๓) ผู้รับจ้างจะไม่มีผลประโยชน์ส่วนได้เสียใด ๆ ร่วมกับผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างอาคารตามสัญญานี้ หรือร่วมกับผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง จนเป็นเหตุให้ผู้ว่าจ้างได้รับความเสียหาย

ถ้าผู้รับจ้างหลีกเลี่ยงหรือกระทำการใด ๆ ขัดต่อสัญญาข้อหนึ่งข้อใดดังกล่าว ให้ถือว่าผู้รับจ้างผิดสัญญาผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ และเรียกค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากผู้รับจ้าง พร้อมทั้งริบเงินสดหรือเช็คธนาคารหรือพันธบัตรรัฐบาล หรือเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ในหนังสือค้ำประกันของธนาคารที่ผู้รับจ้างยื่นประกันสัญญาไว้กับผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๒๐. ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่อาคารหรือสิ่งก่อสร้างตามสัญญานี้โดยผู้ว่าจ้างนำสืบได้ว่า เป็นการกระทำของผู้รับจ้างจะโดยการละเลยต่อหน้าที่หรือมิได้ใช้ความรู้ที่เหมาะสมกับการควบคุมงานก่อสร้างอาคาร หรือมิได้ควบคุมตรวจสอบให้ผู้รับเหมาทำการก่อสร้างอาคารดังกล่าว ผู้รับจ้างจะรีบหาทางแก้ไขให้เรียบร้อยโดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ จากผู้ว่าจ้างและถ้าผู้รับจ้างหลีกเลี่ยง หรือบิดพริ้วไม่รีบหาทางแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยภายในกำหนดเวลาที่ผู้ว่าจ้างแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ว่าจ้างมีสิทธิว่าจ้างผู้อื่นดำเนินการแทน และผู้รับจ้างจะชดใช้ค่าเสียหายในส่วนที่เกิดขึ้นโดยตรงและส่วนที่เกี่ยวข้อง อันเกิดจากความเสียหายดังกล่าวนั้นด้วย

ค่าจ้างในการก่อสร้างแก้ไขและค่าชดใช้ความเสียหายตามความในวรรคก่อน ผู้รับจ้างจะมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบจ่ายเงินค่าก่อสร้างแก้ไข ตามปริมาณงานและสัดส่วนความรับผิดชอบมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้

ข้อ ๒๑. ในกรณีที่ผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างอาคาร ได้ปฏิบัติงานล่วงเลยกำหนดตามสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง ผู้รับจ้างจะได้รับค่าจ้างตามจำนวนวันที่ได้ปฏิบัติล่วงเลยกำหนดเวลานั้น ต่อเมื่อผู้ว่าจ้างได้เรียกร้องเอาจากผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารมาจ่ายให้ผู้รับจ้างในอัตราวันละ.................................บาท (...)

ข้อ ๒๒. ผู้รับจ้างได้นำเงินสด เช็คธนาคาร พันธบัตรรัฐบาลหรือหนังสือค้ำประกันสัญญาของธนาคารที่เชื่อถือได้ในอัตราร้อยละ ๕ ของค่าจ้างบริการ ซึ่งเป็นจำนวนเงิน...บาท (...)

ยื่นเสนอต่อผู้ว่าจ้างแล้ว และเมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานตามภาค ก. ของสัญญานี้แล้ว ผู้ว่าจ้างจะคืนเงินประกันสัญญาจำนวนครึ่งหนึ่งให้กับผู้รับจ้าง

สัญญานี้ได้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน ซึ่งคู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความดีแล้ว ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างเก็บไว้คนละหนึ่งฉบับ ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยานแล้ว.

ลงชื่อ...ผู้ว่าจ้าง

ลงชื่อ...ผู้รับจ้าง

ลงชื่อ...พยาน

ลงชื่อ...พยาน

ประมวลคำถาม - คำตอบ

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้

พร้อมด้วย

มติคณะรัฐมนตรี

และ

หนังสือเวียนคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง
สถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ

คำนำ

หนังสือประมวลคำถาม–คำตอบ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้นี้ จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพราะสัญญาแบบปรับราคาได้นี้เป็นสัญญาแบบใหม่ซึ่งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคย คณะอนุกรรมการชี้แจงการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ ได้ริเริ่มจัดพิมพ์หนังสือนี้ขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2519 โดยได้รวมปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ซึ่งได้จากการจัดฝึกอบรมชี้แจงเกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ ณ ที่ต่าง ๆ ตลอดจนรวบรวมมติคณะรัฐมนตรีและหนังสือเวียนของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ

เนื่องจากหนังสือที่จัดพิมพ์ในครั้งที่ 1 ได้หมดลงและยังมีส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจแจ้งความจำนงขอหนังสือมาอีกเป็นจำนวนมาก คณะอนุกรรมการชี้แจงการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ จึงได้จัดพิมพ์เพื่อสนองความต้องการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเป็นครั้งที่ 2 และในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ได้เพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีและหนังสือเวียนของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ ตลอดจนได้รวบรวมสูตรต่าง ๆ ที่คณะกรรมการ ฯ ได้อนุมัติไปแล้วทั้งหมดรวบรวมไว้ในเล่มนี้เพื่อที่จะให้หนังสือนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คณะอนุกรรมการชี้แจงการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้ จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ผู้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้โดยทั่วกัน และหากมีข้อคิดเห็นเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไรแล้ว โปรดกรุณาแจ้งให้คณะอนุกรรมการ ฯ ทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

เกยูร ลิ้มทอง

(นายเกยูร ลิ้มทอง)

ประธานอนุกรรมการชี้แจงการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้

ความเป็นมาและผลงาน
ของ
คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ

ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2513 โดยมีศาสตราจารย์จำรัส ฉายะพงศ์ รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณขณะนั้นเป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการอื่นอีก 13 นาย มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวางระเบียบข้อบังคับ และวิธีการระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา คณะกรรมการ ฯ ได้พิจารณากำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไขระบบการก่อสร้างของทางราชการ โดยรวบรวมข้อมูลจากการจัดสัมนาฝ่ายผู้รับเหมาก่อสร้าง 1 ครั้ง และผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง 1 ครั้ง จนสามารถสรุปแนวทางแก้ไขระบบก่อสร้าง ทั้งด้านระเบียบ การเงิน เทคนิคการก่อสร้าง และจรรยาบรรณผู้ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้าง ฯลฯ ซึ่งได้รับอนุมัติในหลักการจากสภาบริหารคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2515

เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ประกอบกับเพื่อดำเนินงานตามแผนการปรับปรุงระบบก่อสร้างที่ได้รับอนุมัติอย่างเหมาะสมกับภาวะการณ์ คณะรัฐมนตรีได้ปรับปรุงคณะ-กรรมการชุดนี้ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2516 โดยแต่งตั้ง พลโทชาญ อังศุโชติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณขณะนั้นเป็นประธานกรรมการ ฯ และต่อมาได้มีการปรับปรุงคณะกรรมการอีก โดยแต่งตั้งนายอุทัย วุฒิกุล เป็นประธานกรรมการ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2516 นายอุทัย วุฒิกุล ได้เป็นประธานกรรมการในระยะเวลาค่อนข้างสั้น โดยได้ขอลาออกเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2517 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งนายอรุณ สรเทศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมขณะนั้น เป็นประธานกรรมการแทนสืบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่ต่อเนื่องมาทุกรัฐบาล รายนามคณะกรรมการ ฯ ปรากฏตามเอกสารหมายเลข 1 ที่แนบมานี้

ผลงาน

นับตั้งแต่คณะกรรมการชุดปัจจุบันได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ ปรากฏว่าได้เกิดภาวะวิกฤตกาลทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2516–2517 โดยมีจุดเริ่มจากวัสดุก่อสร้างที่สำคัญยิ่ง คือ เหล็กสำเร็จรูปต่าง ๆ เกิดขาดแคลนทั่วโลก และมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับในช่วงปลายปี 2516 กลุ่มผู้ผลิตน้ำมันดิบได้ขึ้นราคาน้ำมันดิบจากเดิมอีกมาก พร้อมทั้งยังลดปริมาณการผลิตลงด้วย ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำมันโดยทั่วไป ผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลี่ยมเป็นวัสดุที่สำคัญต่องานก่อสร้างอย่างมาก ดังนั้นภาวะวิกฤตกาลดังกล่าวจึงมีผลกระทบกระเทือนต่อธุรกิจก่อสร้างโดยตรงอย่างรุนแรง ผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีสัญญากับทางราชการพากันหยุดงานเป็นส่วนใหญ่เรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือ ซึ่งคณะกรรมการ ฯ ก็ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วนก่อน คณะกรรมการ ฯ จึงจำเป็นต้องระงับการดำเนินงานตามโครงการเดิมไว้ก่อน และรีบเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผ่อนผันให้ยกเลิกการประกวดราคาที่ดำเนินการ ก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2516 ย้อนหลังขึ้นไปไม่เกินวันที่ 1 เมษายน 2516 และยังไม่ได้เซ็นสัญญากัน โดยถือว่าเป็นช่วงที่วัสดุก่อสร้างขาดแคลน และมีราคาปั่นป่วนขึ้นลงอย่างผิดปกติเป็นการสุดวิสัย ทั้งนี้ไม่ริบเงินมัดจำและไม่ตัดสิทธิในการเข้าประกวดราคาต่อไปด้วย

2. ผ่อนผันให้ต่ออายุสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างออกไปอีกได้ตามความจำเป็น เพื่อเป็นการผ่อนคลายการเร่งรัดจัดหาวัสดุก่อสร้าง ซึ่งกำลังขาดแคลนมากในช่วงระยะปลายปี 2516 และต้นปี 2517

3. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปรับปรุงค่าก่อสร้างให้แก่ผู้รับเหมาที่มีสัญญากับทางราชการ และมีงานก่อสร้างค้างต้องดำเนินการตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน 2517 (ซึ่งเป็นวันที่คณะรัฐมนตรีลงมติ) เป็นต้นไป โดยมีอัตราการปรับปรุงราคาแตกต่างกันไปตามประเภทของงานก่อสร้างรวม 16 ประเภท การปรับปรุงราคาค่าก่อสร้างดังกล่าวรัฐบาลต้องให้เงินงบประมาณรวมประมาณ 900 ล้านบาท กรณีที่มีปัญหา คณะกรรมการ ฯ เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

4. ผ่อนผันให้ผู้รับเหมารายที่ไม่ประสงค์จะทำงานต่อ ยกเลิกสัญญาได้โดยงดเว้นการปรับ และไม่ตัดสิทธิในการเข้าประกวดราคากับทางราชการ แต่ผู้รับเหมาจะต้องให้คำรับรองว่าจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายอย่างใด ๆ จากทางราชการ

5. สำหรับกรณีที่ผู้รับเหมาประกวดราคาได้งานก่อสร้างแล้ว โดยประกวดราคาภายหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2516 แต่ยังไม่ได้มาทำสัญญากับทางราชการ ก็ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องเรียกมาเจรจาตกลงปรับปรุงราคาค่าก่อสร้างตามข้อ 1 หรือยกเลิกการประกวดราคาเสียตามนัยข้อ 2 ก็ได้

6. นำหลักเกณฑ์ของสัญญาแบบปรับราคาได้ซึ่งใช้กันทั่วไปในประเทศต่าง ๆ มาใช้สำหรับการจ้างเหมาก่อสร้างขนาดใหญ่ซึ่งต้องใช้เวลานาน เพื่อช่วยลดอัตราการเสี่ยงของผู้รับเหมาลง และป้องกันมิให้ผู้รับเหมาบวกราคา เผื่อการเปลี่ยนแปลงราคาวัสดุไว้ล่วงหน้ามาก ๆ ด้วย

การดำเนินงานของคณะกรรมการ ฯ ดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีโดยตลอด ทำให้การแก้ไขปัญหาวิกฤตกาลของธุรกิจก่อสร้างได้ผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีสมตามเจตนารมย์ของทางราชการ กล่าวคือ งานก่อสร้างต่าง ๆ สามารถดำเนินต่อไปได้หลังจากที่หยุดชะงักมาระยะเวลาหนึ่ง ทำให้เศรษฐกิจของประเทศคลี่คลายไปสู่สภาวะปกติมีการซื้อขายและผลิตวัสดุก่อสร้าง ตลอดจนการจ้างแรงงานตามเดิม

นอกจากการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการ ฯ ยังคงดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขระบบงานก่อสร้างของทางราชการด้วย โดยได้ดำเนินงานดังนี้

1. การใช้ไม้อาบน้ำยาในการก่อสร้าง ได้พิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการใช้ไม้อาบน้ำยาในการก่อสร้าง รวมตลอดทั้งข้อกำหนดและวิธีใช้กับทั้งให้ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ทั้งนี้จะเป็นการช่วยเพิ่มพูนปริมาณไม้ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างได้อีกมากมาย เท่ากับสนับสนุนการนำไม้ที่มีคุณภาพไม่ดีราคาถูกมาใช้ประโยชน์ ทั้งนี้คณะกรรมการ ฯ กำลังจัดทำเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับไม้อาบน้ำยาและคุณสมบัติของไม้ที่ใช้ในการก่อสร้าง เพื่อเผยแพร่แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนทั่วไปอีกด้วย

2. พิจารณากำหนดมาตรฐานอาคารราชการทุกประเภท เพื่อให้การก่อสร้างอาคารราชการต่าง ๆ เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งในด้านประโยชน์ใช้สอย ชนิดและคุณภาพของวัสดุก่อสร้าง อันจะเป็นการแก้ไขมิให้ค่าก่อสร้างอาคารของทางราชการแต่ละแห่งแตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัญหาในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ นอกจากนี้ยังได้พิจารณาปรับปรุงแบบแปลนของบ้านพักข้าราชการให้เหมาะสมประหยัดยิ่งขึ้น โดยนำระบบการก่อสร้างแบบอาคารสำเร็จรูปมาใช้ ซึ่งจะสามารถประหยัดค่าก่อสร้างได้มาก ทั้งนี้ จะได้เริ่มทดลองสำหรับการก่อสร้างบ้านพักครู โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลก่อน เนื่องจากมีจำนวนก่อสร้างมาก

3. ดำเนินการชี้แจงการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ พร้อมด้วยวิธีการในทางปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ รวม 4 ครั้ง โดยประชุมชี้แจงรวมทุกหน่วย 1 ครั้ง และแยกชี้แจงให้เฉพาะบางหน่วยงานอีก 3 ครั้ง พร้อมทั้งได้จัดพิมพ์คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ เผยแพร่ให้ผู้ปฏิบัติงานทราบทั่วไปด้วย

นอกจากนี้ได้เตรียมที่จะทำการชี้แจงแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานก่อสร้างที่ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในส่วนภูมิภาค และเตรียมจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการถอดแบบคำนวณราคากลางค่าก่อสร้าง เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับใช้เป็นแนวพิจารณาตัดสินการคัดเลือกผู้รับเหมา และป้องกันการเสนอราคาที่เผื่อราคาวัสดุขึ้นราคาด้วย

4. ดำเนินการยกร่างระเบียบการจ้างเอกชนออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติไว้แล้วตั้งแต่เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2517 ขณะนี้ได้ยกร่างระเบียบดังกล่าวเสร็จแล้ว และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง สถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ

1.	ศาสตราจารย์อรุณ สรเทศน์		ประธานกรรมการ
2.	นายเกยูร ลึมทอง		รองประธานกรรมการ
3.	ศาสตราจารย์ชัย มุกตะพันธ์		กรรมการ
4.	ผู้แทนกระทรวงการคลัง	(นายทวีเกียรติ กฤษณามระ)	กรรมการ
5.	ผู้แทนกรมทางหลวง	(นายเสรี สืบสงวน)	กรรมการ
6.	ผู้แทนกรมโยธาธิการ	(นายบำรุง อินทามระ)	กรรมการ
7.	ผู้แทนกรมชลประทาน	(นายพีระ วัฒฑกานนท์)	กรรมการ
8.	ผู้แทนกรุงเทพมหานคร	(นายประเสริฐ สมะลาภา)	กรรมการ
9.	ผู้แทนสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย	(ศาสตราจารย์อรุณ ชัยเสรี)	กรรมการ
10.	ผู้แทนสมาคมสถาปนิกสยาม	(นายปรีดิ์ บุรณะศิริ)	กรรมการ
11.	คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย	(ศาสตราจารย์สุรินทร์ เศรษฐมานิต)	กรรมการ
12.	คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย	(ศาสตราจารย์กฤษฎา อรุณวงษ์ฯ)	กรรมการ
13.	คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	(นายวรรณะ มณี)	กรรมการ
14.	ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	(น.อ. จรัญ ปัทมาคม ร.น.)	กรรมการ
15.	นายวันจักร วรดิลก		กรรมการและเลขานุการ
16.	นางอนงค์ กฤษณรังคุณ		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการชี้แจงการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้

1. นายเกยูร ลิ้มทอง ประธานอนุกรรมการ
2. นายเสรี สืบสงวน อนุกรรมการ
3. นายพีระ วัฒฑกานนท์ อนุกรรมการ
4. นายบำรุง อินทามระ อนุกรรมการ
5. นายประพันธ์ วอนขอพร อนุกรรมการ
6. นายวันจักร วรดิลก อนุกรรมการ
7. นายจารุมัย มหาวัจน์ อนุกรรมการ
8. นางอนงค์ กฤษณรังคุณ อนุกรรมการและเลขานุการ
9. นายนิคม กฤษณรังคุณ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ประมวลคำถาม–คำตอบ
ปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้

1. ถาม งานเดียวกัน ประมูลพร้อมกันโดยไม่แยกประมูล ราคาประมาณการ 5,020,000.– บาท คือ งาน ถนน 820,000. – บาท

งานอาคาร 4,200,000. – บาท

งาน 5,020,000. – บาท

กรณีตามตัวอย่างใช้ Escalation Factor ใช่ไหม และการหาค่า K หาเฉพาะงานอาคาร หรือหาทั้ง 2 อย่าง

ตอบ ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ โดยให้ใช้สูตรค่า K แยกตามลักษณะของงานนั้น ๆ กล่าวคือ งานอาคารก็ให้ใช้สูตรอาคารปรับราคา งานถนนก็ให้ใช้สูตรถนนปรับราคา ดังนั้น การหาค่า K จึงขึ้นอยู่กับสูตรที่ใช้ของงานแต่ละประเภทนั้น โดยต้องกำหนดไว้ในเงื่อนไขการประกาศประกวดราคาไว้ให้ชัดเจนด้วย

2. ถาม ตามปกติหากมีการให้ผู้รับจ้างเสนอราคาเป็น Unit Cost การคิดราคาที่จะหาค่า K จะใช้ตัวเลขของผู้รับจ้าง หรือของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ตัดสิน

ตอบ การหาค่า K คำนวณได้จากสูตรตามลักษณะของหน่วยงานนั้น ๆ โดยใช้ตัวเลขจากดัชนีราคาของกระทรวงพาณิชย์ ระหว่างเดือนที่เปิดซองประกวดราคา กับเดือนที่ส่งงานแต่ละงวดเป็นเกณฑ์คำนวณ ดังนั้นจึงไม่เกี่ยวข้องกับตัวเลขของผู้รับจ้างเหมา หรือของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ตัดสิน

เข้าใจว่าผู้ถามมีเจตนาจะทราบว่า การคิดคำนวณเงินเพิ่มหรือลดเมื่อค่า K เปลี่ยนไปเกิน 5% จะนำราคาที่ผู้รับเหมาเสนอหรือราคากลางของส่วนราชการนั้นมาคำนวณ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้แล้วขอเรียนว่าต้องนำราคาตามที่ระบุในสัญญาเท่านั้นมาคำนวณเมื่อส่งมอบงานแต่ละงวด

3. ถาม งานเกี่ยวกับอาคาร สมมุติว่า

เดือนที่ปิดซองประกวดราคา มกราคม ราคาซีเมนต์ 500.– บาท

ระหว่างทำงาน กุมภาพันธ์–เมษายน ราคาซีเมนต์ 500.– บาท

เดือนที่ส่งงาน พฤษภาคม ราคาซีเมนต์ 580.– บาท

เมื่อใช้สูตรหาค่า K ทำให้ค่า K สูง ทั้งนี้ ระหว่างทำงานราคาปูนซีเมนต์ไม่ขึ้น ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ทางราชการ หรือเดือนที่ระหว่างก่อสร้างราคาปูนซีเมนต์เพิ่มเป็น 600.– บาท แต่เดือนที่ส่งงานราคาซีเมนต์ลดลงเหลือ 510.– บาท เมื่อใช้สูตรหาค่า K ในเดือนส่งงานค่า K มีค่าน้อย ทั้งที่ระหว่างทำงานผู้รับเหมาได้จ่ายเกินไปมาก ไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับเหมา คิดว่าเป็นข้อบกพร่องของการใช้สูตร K

วิธีแก้ เราจะหาค่าราคาของซีเมนต์ในราคาเฉลี่ยระหว่างเดือนมกราคม–พฤษภาคม จะเป็นการยุติธรรมมากกว่า จะถูกต้องหรือไม่

ตอบ ปัญหานี้ควรคิดถึงข้อได้เปรียบเสียเปรียบตามที่ได้ตั้งข้อสมมุติ ถ้ากรณีสูตรการหาค่า K ได้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับราคาค่าวัสดุแต่ละชนิด ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงราคาต้องนำมาคำนวณหาค่า K แต่สำหรับงานก่อสร้างอาคารสูตรคำนวณหาค่า K ไม่ได้ระบุรายละเอียดถึงราคาค่าวัสดุก่อสร้างแต่ละชนิด สูตรได้กำหนดเป็นค่าเฉลี่ย เป็นดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างที่ผลิตภายในประเทศ คือ รวมราคาเฉลี่ยของราคาวัสดุก่อสร้างทุกชนิดตามที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำ ดัชนีที่นำมาคำนวณหาค่า K แต่ละเดือนจะเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก อย่างไรก็ดีการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง และผู้รับจ้างจะมีบ้างก็ไม่มากนัก ซึ่งก็ยังดีกว่าการใช้สัญญาราคาเดียวในปัจจุบัน

สำหรับงานอื่นที่สูตรคำนวณหาค่า K มีระบุโดยตรงให้ใช้ราคาของซีเมนต์ด้วยนั้น ถ้างวดงานที่จะจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างกำหนดให้จ่ายทุกเดือน ข้อได้เปรียบเสียเปรียบก็จะมีน้อย

4. ถาม งานอาคารต่าง ๆ ที่มีงานอื่นประกอบด้วยนั้น (งานประกอบตามความหมายของอาคารในหมวด6)ให้ถือราคารวมเป็นเกณฑ์พิจารณาว่าจะใช้ K หรือไม่

ตอบ ใช่

5. ถาม งานก่อสร้างอาคาร ควรกำหนดให้ชัดเจนหรือจำแนกออกให้ละเอียดว่ามีอะไรบ้างหรือไม่

ตอบ ต่อไปอาจจะแบ่งกลุ่มงานอาคาร เป็นพวกโรงพยาบาล อาคารที่ทำการ อาคารพิเศษหรืออาจจะแบ่งเป็นอาคารที่มีลักษณะก่อสร้างที่ใช้วัสดุก่อสร้างใกล้เคียงกัน

6. ถาม สัญญาปรับราคาได้นี้ จะเริ่มใช้อย่างเป็นทางการโดยทั่วไปเมื่อใด

ตอบ เริ่มใช้เมื่อได้รับทราบหนังสือเวียนแจ้งมติคณะรัฐมนตรี ที่ สร. 0203/ว. 68 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2517 และที่ สร. 0203/ว. 128 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517 และที่ สร. 0303/ว. 14988 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2518 ตามลักษณะของงานก่อสร้างที่ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ ซึ่งมีวงเงินและระยะเวลาอยู่ในข่ายตามหลักเกณฑ์ต้องใช้

7. ถาม ถ้าจ้างแรงงาน โดยจ่ายค่าวัสดุให้ จะใช้สัญญาปรับราคาได้หรือไม่และใช้อย่างไร

ตอบ ไม่ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ คงใช้สัญญาจ้างแบบเดิม

8. ถาม สัญญาปรับราคาได้แบ่งงวดงานเพื่อจ่ายเงิน 5 งวด แล้วผู้รับจ้างส่งงานทีเดียว 5 งวด ทำให้ค่า K สูง รัฐต้องจ่ายเงินสูง จะแก้ปัญหาอย่างไร

ตอบ ค่า K อาจจะไม่สูงขึ้นก็ได้ การที่ผู้รับจ้างเสี่ยงเช่นนี้ก็ต้องลงทุนสูง อาจไม่คุ้มค่าดอกเบี้ยและโดยปกติผู้รับจ้างไม่น่าจะเสี่ยงเช่นนั้น เพราะค่า K อาจจะต่ำลงก็ได้ ในการคำนวณหาค่า K ได้จากดัชนีราคาที่รวบรวมและจัดทำโดยกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งอาจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามภาวะเศรษฐกิจ

9. ถาม งานจ้างเหมาที่มีงานหลายประเภทรวมกัน เข้าใจว่าควรถืองานที่มีค่างานสูงสุดเป็นหลักที่จะกำหนดว่าจะใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ จะถูกต้องหรือไม่ เพื่อถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี (ข้อ 2 ของหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม) ถ้าในกรณีที่บังเอิญมีค่างานสูงสุดใกล้เคียงกันมากอยู่ 2 ประเภท ควรจะปฏิบัติอย่างใด (เป็นต้นว่าค่างานทางและค่างานอาคารสูงใกล้เคียงกัน)

ตอบ งานจ้างเหมา ที่มีงานหลายประเภทรวมกัน ถ้าราคาประมาณการของแต่ละงานที่รวมกันแล้วมีราคาหรือระยะเวลาก่อสร้างอยู่ในหลักเกณฑ์การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ ก็ต้องใช้ค่า K ของงานก่อสร้างประเภทนั้น ๆ ในการทำสัญญาแบบปรับราคาได้ เช่น งานจ้างเหมาที่มีงานก่อสร้างท่อ Box culvert และถมดิน (บดอัดแน่นโดยใช้เครื่องจักร) หลังท่อรวมกันซึ่งประมาณค่างาน Box culvert ได้ 2,600,000 บาท ค่างานถมดิน 500,000 บาท รวมงานจ้างเหมา 3,100,000 บาท งานนี้ต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้สัญญาปรับราคาได้ โดยแยกสัญญาออกเป็นงาน Box culvert สูตรหนึ่ง และงานถมดินอีกสูตรหนึ่ง

สำหรับงานจ้างเหมาที่ระบุในสัญญาเดียวกันหลายประเภทแต่ละประเภทของงานในสัญญานั้นมีค่างานต่ำกว่าที่ระบุไว้ว่าจะต้องใช้สัญญาปรับราคาได้ จะใช้สัญญาแบบปรับราคาได้หากราคาค่างานของทั้งสัญญารวมกันแล้ว อยู่ในข่ายที่จะต้องใช้สัญญาปรับราคาได้ประเภทใดประเภทหนึ่งในสัญญานั้น (โดยแยกรายการและใช้สูตรตามชนิดของงานนั้น ๆ) ทั้งนี้โดยถือวงเงินค่างานประเภทที่ต่ำสุดที่เข้าเกณฑ์ในสัญญานั้นเป็นหลัก เช่น ในสัญญาระบุจ้างเหมาสร้างอาคารเป็นเงิน 3,000,000 บาท ทำถนนในบริเวณอาคาร 2,000,000 บาท รวมค่างาน 5,000,000 บาท หากแยกจ้างเหมาก่อสร้างรายการใดรายการหนึ่ง ไม่ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ เพราะค่างานอาคารไม่ถึง 5,000,000 บาท และค่างานถนนไม่ถึง 3,000,000 บาท แต่ถ้าจ้างเหมาก่อสร้างทั้ง 2 รายการ

เป็นสัญญาเดียวกัน ซึ่งค่างานรวมกันแล้วรวมเป็นเงิน 5,000,000 บาท จะอยู่ในข่ายจะใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ของงานสร้างอาคาร ซึ่งเป็นค่างานที่ต่ำกว่างานถนน ดังนั้นจึงให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ โดยแยกสูตรการปรับราคาเป็นงานอาคารสูตรหนึ่ง และงานทางอีกสูตรหนึ่ง

10. ถาม งานซ่อมจะให้ปรับราคาได้หรือไม่ ถ้ามีราคาเกิน 5 ล้านบาทขึ้นไป

ตอบ ได้ถ้างานซ่อมนั้นใช้จ่ายจากเงินงบประมาณประเภทค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

11. ถาม ราคาประมาณการต่ำกว่า 5 ล้านบาท แต่ประกวดราคาแล้วผลปรากฏว่าสูงกว่า 5 ล้านบาท จะต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้หรือไม่

ตอบ ราคาประมาณการของส่วนราชการต่ำกว่า 5 ล้านบาท ไม่ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ถึงแม้ว่าผลของการประกวดราคาจะปรากฏออกมาสูงกว่า 5 ล้านบาทก็ตาม

ในทางกลับกันเมื่อราคาประมาณการของส่วนราชการสูงกว่า 5 ล้านบาท และผลของการประกวดราคาปรากฏออกมาต่ำกว่า 5 ล้านบาทก็ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ ทั้งนี้ ให้ถือเอาราคาประมาณการของส่วนราชการนั้น ๆ เป็นเกณฑ์พิจารณา

12. ถาม สร้างอาคารหลายหลังราคาแต่ละหลังต่ำกว่า 5 ล้านบาท รวมแล้วเกิน 5 ล้านบาท จะใช้สัญญาแบบปรับราคาได้หรือไม่

ตอบ ใช้ ถ้าอยู่ในสัญญาเดียวกัน

13. ถาม ในการจ้างเหมาสัญญาเดียวกัน มีตัวโกดัง 5 ล้านบาท ถนนคอนกรีตเสริมเหล็กราคา 600,000.–บาท และท่อระบายน้ำ–บ่อพัก ราคา 100,000.–บาท (ถนน ค.ส.ล. และท่อระบายน้ำ–บ่อพัก และงานดินโดยรอบเกินระยะ 3.00 เมตร)

งานถนน ค.ส.ล. จะต้องใช้ Escalation Factor หรือไม่ ถ้าต้องใช้ค่า K จะต้องแยกสำหรับงานดิน Sub–base และ K ตัวถนน ค.ส.ล. ต่างกันคนละสูตรถูกต้องหรือไม่ งานท่อระบายน้ำ–บ่อพัก ต้องใช้ Escalation Factor หรือไม่

ตอบ งานถนนคอนกรีตจะต้องใช้ Escalation Factor
โดยใช้สูตรตามลักษณะงาน งานดิน และ Sub–base ใช้สูตรหมวดที่ 1 งานผิวถนนคอนกรีต ใช้สูตรในหมวด 3 B (ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2517) ดังนั้นในการประกวดราคาจะต้องแยกราคาของแต่ละงานในการเสนอราคาและในการแบ่งงวดงานสัญญาจ้างเหมาด้วย

สำหรับงานท่อระบายน้ำและบ่อพัก ถ้าเป็นท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ใช้ Escalation Factor ได้ ถ้าเป็นท่อระบายน้ำกลมใช้สูตรหมวด 2 ถ้าเป็นท่อเหลี่ยม (Box culvert) ใช้สูตรหมวด 3A ของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2517 ถ้าเป็นท่อระบายน้ำคอนกรีตไม่เสริมเหล็ก ไม่ต้องใช้ Escalation Factor

14. ถาม แผนงานกำหนดจะสร้างอาคาร 1 หลัง พร้อมด้วยถนนคอนกรีตจากถนนใหญ่ไปยังอาคาร ราคาประเมินอาคาร 5 ล้านบาท ถนนคอนกรีต 1 ล้านบาท งบประมาณที่ได้รับแบ่งเป็น 2 ปี ปีแรกได้รับอนุมัติให้ก่อสร้างเฉพาะอาคารราคา 5 ล้านบาท จึงได้ทำการก่อสร้างเฉพาะอาคารไปก่อน ปีต่อมาได้รับงบประมาณสร้างถนคคอนกรีตจากถนนใหญ่ไปยังอาคารอีก 1 ล้านบาท

จะถือว่างานสร้างถนนคอนกรีตอันนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานอาคารซึ่งสามารถจะใช้ Escalation Factor ใช่หรือไม่

ตอบ ในคำถามไม่ได้บอกมาว่าได้ประกวดราคารวมกันครั้งเดียวหรือไม่ ถ้า

1. ประกวดราคารวมกันครั้งเดียว และได้งบประมาณผูกพันตามระเบียบแล้ว ต้องใช้สูตรปรับราคาได้ทั้งอาคารและถนน

2. ถ้าปีแรกประกวดราคาตัวอาคาร แล้วปีต่อมาประกวดราคางานถนนไม่ถึง 3 ล้านบาท ไม่ต้องใช้สัญญาปรับราคาได้

15. ถาม งานอาคารราคาเกิน 5 ล้านบาท ที่จะให้คิดราคากลางใหม่ โดยไม่ถือราคางบประมาณที่ได้รับนั้น เนื่องจากการคิดราคากลางจะต้องถือเป็นความลับ

เพราะจะต้องนำไปประกอบการพิจารณาในเวลาเปิดซองประกวดราคา ถ้าหน่วยงานนั้นมิได้มีช่างประจำ จะให้ผู้ใดเป็นผู้คำนวณราคาได้ และจะมิทำให้เกิดการล่าช้าในการประกวดราคาหรือ

ตอบ งานก่อสร้างอาคารที่จะทำการประกวดราคาและทำสัญญาแบบปรับราคาได้จำเป็นต้องมีราคาประมาณก่อนการประกวดราคา ซึ่งต้องมีการถอดแบบคำนวนรายละเอียด

ถ้าหน่วยงานนั้นไม่สามารถจะคำนวณราคาประมาณการค่างานได้เอง ควรให้หน่วยงานที่ทำการออกแบบก่อสร้างนั้นคำนวณราคาประมาณการให้ด้วย

16. ถาม ได้ทำการเปิดซองและเซ็นสัญญาก่อนที่จะมีมติคณะรัฐมนตรีให้ใช้ Escalation Factor ในระหว่างที่สัญญาดำเนินไปได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ใช้ Escalation Factor จะนำมาใช้ได้หรือไม่

ตอบ ไม่ได้ เพราะการใช้Escalation Factorต้องกำหนดเป็นเงื่อนไขในประกาศประกวดราคาก่อนที่จะเปิดซองประกวดราคา

17. ถาม การประกวดราคาสร้างบ้านพักของกรมหนึ่ง แต่ในท้องที่หลายจังหวัดราคารวมถึงเกณฑ์ที่จะใช้ Escalation Factor แต่ราคาแต่ละจังหวัดไม่ถึง ปัญหาว่าจะใช้ Escalation Factor ได้หรือไม่

ตอบ ตามหลักเกณฑ์ใช้ได้ เพราะเป็นสัญญาเดียวกัน แต่น่าจะพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องประกวดราคารวมกันครั้งเดียวหรือไม่

18. ถาม งานแต่ละงวดมีงานรวมกันหลายชนิด เช่น งวดที่ 1 ขุดดิน ตอกเข็ม เทฐานราก คานคอดิน ตั้งโครงหลังคา มุงหลังคา ทำถนนได้ 10 ตารางเมตร จ่าย 60,000.–บาท

การหาค่า K จะต้องหาแต่ละประเภทของงานหรืออย่างไรแล้วเอาค่า K ที่หาได้ของแต่ละประเภทมาคูณ 60,000 ก็ได้จำนวนเงินที่ต้องจ่ายจริงใช่หรือไม่ หรือหาค่า K ตัวเดียวแล้วมาคูณ 60,000 บาท

ตอบ งานที่ถามนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ งานอาคาร (ขุดดิน ตอกเข็ม เทฐานราก คานคอดิน ตั้งโครงหลังคา มุงหลังคา) และทำถนน และค่างาน 60,000.- บาท ตามข้อถามนั้นมีลักษณะเป็นแบบ Lump sum ไม่ได้แยกประเภทของงานในงวดนั้นแน่นอน หากจะใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ จะต้องแยกประเภทงานว่าเป็นงานอาคารเท่าใด งานถนนเท่าใด แล้วใช้สูตรค่า K ตามประเภทของงานนั้น ๆ

19. ถาม งานท่อระบายน้ำข้างถนน เมื่อร่วมกับงานอื่นมีราคาถึงเกณฑ์ต้องใช้สัญญาปรับราคาได้ จะต้องคำนวนแยกงานท่อระบายน้ำออกจากงานขุดดิน ถมดิน หรือไม่

ตอบ เฉพาะงานขุดดิน ถมดิน สำหรับงานก่อสร้างท่อระบายน้ำข้างถนน ให้ถือเป็นงานท่อระบายน้ำ โดยใช้สูตรของประเภทงานท่อระบายน้ำตามลักษณะของท่อนั้น ๆ

20. ถาม ดัชนีค่าครองชีพเฉลี่ยทั่วประเทศ กับดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทยเหมือนกันหรือไม่

ตอบ ในการพิจารณาเพิ่มหรือลดราคาค่างานจ้างเหมาจากราคาค่างานตามสัญญาโดยใช้Escalation Factor (K) เข้ามาใช้ในการคำนวณซึ่งค่า K นี้คำนวณขึ้นจากFactor ต่าง ๆ โดยมีค่า I เป็น Factor ร่วมอยู่ด้วยตัวหนึ่งเรียกค่า I นี้ว่าดัชนีค่าครองชีพ (Cost of Living Index) ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก "ดัชนีค่าครองชีพ" เป็นเลขดัชนีที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น และรู้จักกันแพร่หลายมาก่อนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2486 และได้ยุติลงในปี 2505 นอกจากนั้นคำว่า "ดัชนีค่าครองชีพ" ฟังดูเป็นที่เข้าใจง่ายกว่าและเป็นเครื่องชี้ความเปลี่ยนแปลงของระดับครองชีพ ซึ่งคนธรรมดาเข้าใจได้โดยไม่ยาก ส่วนคำว่า "ดัชนีราคาผู้บริโภค" (Consumer Price Index) เป็นคำใหม่และใช้กันแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่มีการสร้างเลขดัชนีที่คำนวณขึ้นจากราคาขายปลีก

เพื่อที่จะให้ผู้อ่านได้เข้าใจคำทั้งสองคำนี้ดียิ่งขึ้น จึงขออธิบายความแตกต่างระหว่างดัชนีทั้ง 2 ชุดนี้ พอเป็นสังเขป ดังนี้

ก. ดัชนีค่าครองชีพ ดัชนีค่าครองชีพที่แท้จริงนั้นจะเป็นดัชนีที่สร้างขึ้น เพื่อใช้วัดไม่เฉพาะแต่การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคได้จ่ายไปในการซื้อเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวพันไปถึงการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับรายจ่ายของครอบครัวอีกด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงในชนิดและคุณภาพของสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคซื้อหาอยู่ การเปลี่ยนแปลงในแหล่งผลิต เป็นต้น ในทางทฤษฎีดัชนีค่าครองชีพสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดการเปลี่ยนแปลงในค่าใช้จ่าย ของประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยที่รายจ่ายนั้นจำเป็นสำหรับการรักษาระดับการครองชีพให้คงที่อยู่ในระดับหนึ่งไว้ นั่นคือดัชนีนี้อาจจะแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในค่า (Value) ของสินค้าและบริการที่ใช้ทดแทนได้ และให้ประโยชน์อย่างเดียวกัน

ข. ดัชนีราคาผู้บริโภค เป็นมาตรการที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า ที่ผู้บริโภคได้จ่ายไปสำหรับสินค้าและบริการที่ได้ซื้อหามา ในทางวิชาการดัชนีชุดนี้จะคำนวณขึ้นโดยใช้รายจ่ายของครัวเรือนมาเป็นฐานในการเลือกและสืบราคาสินค้า ตามปกติประเทศต่าง ๆ ส่วนมากมักจะสร้างดัชนีสำหรับวัดความเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าขายปลีกที่ครัวเรือน ของประชากรที่เป็นพวกที่ทำงานประเภทเสมียนพนักงาน และผู้มีรายได้น้อยในบริเวณเขตเมือง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการสร้างดัชนีค่าครองชีพที่แท้จริงเป็นไปได้ในทางทฤษฎีเท่านั้นแต่ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ ทั้งนี้ เนื่องจากวิธีการทางสถิติเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถนำทฤษฎีนั้นมาใช้ได้ ดังนั้น "ดัชนีราคาผู้บริโภค" จึงเป็นเลขดัชนีที่นิยมใช้กันแพร่หลายมากกว่า และอีกประการหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนจึงไม่นิยมใช้ชื่อ "ดัชนีค่าครองชีพ"

สำหรับค่า Io และ It ที่อยู่ในสูตรสำหรับคำนวณหาค่า K ซึ่งบางครั้งอาจจะเรียกว่า I นี้ว่า "ดัชนีค่าครองชีพเฉลี่ยทั่วประเทศ" และบางครั้งเรียก "ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย" นั้นทั้งสองคำนี้มีความหมายเหมือนกัน แต่คำหลังเป็นคำที่ถูกต้องกว่า

21. ถาม ตัวเลขดัชนีนั้นทางที่ถูกควรจะให้ตัวแทน เช่น นายกสมาคมผู้ค้าส่งและค้าปลีกพร้อมกับกระทรวงพาณิชย์ ร่วมปรึกษากันก่อนจึงให้หน่วยราชการนำมาใช้ไม่ใช่กระทรวงพาณิชย์ทำคนเดียว เพื่อความถูกต้อง

ตอบ ในการสร้างดัชนีราคาผู้บริโภคได้กล่าวมาในตอนต้นแล้วว่า ได้ใช้ผลการสำรวจรายจ่ายของครัวเรือน(Household Expenditure Survey) เป็นเกณฑ์หรือฐานขั้นแรกในการเลือกรายการสินค้าที่จะใช้สืบราคา และเป็นฐานที่จะให้ความสำคัญในการคำนวณ ในการเลือกสินค้าที่จะใช้สืบนั้นในทางปฏิบัติจะต้องดำเนินการสำรวจร้านค้าต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ได้ชนิดของสินค้าที่ถูกต้อง ในการเลือกนอกจากจะใช้วิชาการและระเบียบวิธีทางสถิติแล้วยังต้องได้รับความร่วมมือจากสถานธุรกิจ ร้านค้า และผู้จำหน่าย กล่าวอีกนัยหนึ่งจำเป็นต้องปรึกษาหารือกับผู้จำหน่าย และผู้ผลิตเพื่อที่จะทราบว่าสินค้าชนิดไหนตราอะไรที่ผู้บริโภคนิยม ลักษณะการจำหน่าย ความเปลี่ยนแปลงในรสนิยมของผู้บริโภค ความเปลี่ยนแปลงในคุณภาพวัตถุดิบของสินค้า เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าในทางปฏิบัติกระทรวงพาณิชย์มิได้ดำเนินไปแต่ผู้เดียว นอกจากนั้นในระหว่างที่คำนวณและพิมพ์เผยแพร่อยู่ เจ้าหน้าที่ต้องคอยติดตามสอบถามผู้จำหน่ายสินค้าที่สืบราคาอยู่เสมอทั้งนี้เพื่อที่จะให้ดัชนีถูกต้องและทันสมัย

22. ถาม ค่า I จะเจาะจงใช้เฉพาะดัชนีที่เกี่ยวกับวัสดุก่อสร้างจะได้หรือไม่ การใช้ดัชนีรวมทางราชการจะเสียเปรียบ เพราะสินค้าบางอย่างที่ราคาเปลี่ยนไปอาจจะไม่เกี่ยวกับการก่อสร้าง แต่ราคาสูงขึ้นเมื่อคิดดัชนีรวมค่า I จะมากขึ้นเกินความเป็นจริง

ตอบ การใช้ค่า I สำหรับคำนวณค่า K นั้น ให้สังเกตว่า I ในที่นี้หมายถึงราคาผู้บริโภค ความมุ่งหมายที่ใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคก็เพื่อให้ความเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าผู้บริโภคมา reflect ในราคาค่าจ้างเหมาด้วย กล่าวคือดัชนีราคาผู้บริโภคนั้นเป็น indicator ซึ่ง reflect ความเปลี่ยนแปลงของต้นทุนสินค้าซึ่งมีค่าแรงงานเป็น element หนึ่งประกอบอยู่ด้วย เนื่องจากในการก่อสร้างย่อมจะมีค่าแรงงานเป็น Factor ที่สำคัญการใช้ค่า I ในที่นี้อาจกล่าวได้ว่ายุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ส่วนในข้อที่ว่า ทางราชการอาจจะเสียเปรียบนั้นเป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นห่วง ทั้งนี้เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วราคาวัสดุก่อสร้างที่สำคัญซึ่งใช้กันมากมีแหล่งผลิตในประเทศ ราคาค่อนข้างมีเสถียรภาพผิดกับสินค้าประเภทอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทอาหารมีแนวโน้มสูงขึ้นมากกว่าเครื่องก่อสร้างมาก ดังนั้นการใช้ค่า I ซึ่งเป็นดัชนีรวมจึงสรุปได้ว่าทางราชการไม่เสียเปรียบ และในขณะเดียวกันก็ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้รับเหมาพอสมควร

23\. ถาม ดัชนีราคาผู้บริโภค ดัชนีราคาขายส่ง และราคาสินค้าบางอย่างที่ใช้เป็นปัจจัยในการคำนวณค่า K จะรับได้ที่ไหน

ตอบ ภายหลังที่มีการชี้แจงการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างครั้งแรก ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 20–21 มกราคม 2518 กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ได้จัดส่งราคาเฉลี่ยและดัชนีราคาสินค้า บางชนิดที่ใช้เป็น Escalation Factor ในสัญญาก่อสร้างที่ปรับราคาได้ให้แก่หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และสถานธุรกิจเอกชน 50 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 743 ชุด หากหน่วยราชการหรือองค์การใด ๆ ต้องการจะให้จัดส่งหรือเพิ่มเติมประการใด โปรดแจ้งไปยัง

ผู้อำนวยการกอง กองระดับราคา
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
ถนนราชดำเนิน สี่แยกคอกวัว
กรุงเทพฯ 2

24. ถาม การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้นี้จำเป็นที่ทุกหน่วยงานของข้าราชการจะต้องใช้หรือไม่? หรือให้สิทธิหน่วยงานที่เป็นเจ้าของงานพิจารณาจะใช้สัญญาแบบนี้หรือไม่ก็ได้ ถ้าไม่ใช้จะเป็นการฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ โดยเฉพาะโครงการเงินกู้จากต่างประเทศ

ตอบ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่วนราชการ องค์การ และบริษัทของรัฐบาลใช้สัญญาแบบปรับราคาได้สำหรับการจ้างเหมาก่อสร้างอาคาร ที่มีค่างานตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีระยะเวลาก่อสร้างแต่ 15 เดือนขึ้นไป (ตามหนังสือที่ สร. 0203/ว. 37 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2520) ส่วนการจ้างเหมาก่อสร้างประเภทงานดิน งานขุดคาดคอนกรีตคลองส่งน้ำ และงานทาง ต้องมีค่างานตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไป (ยืนยันโดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร 0203/ว 128 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517) ฉะนั้น จึงจำเป็นที่ส่วนราชการ องค์การ และบริษัทของรัฐบาลจะต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้เสมอ เมื่องานจ้างเหมาก่อสร้างเข้าข่ายตามที่มีมติระบุไว้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจ้างเหมาก่อสร้างด้วยวิธีการอย่างใด ถ้าหากไม่ปฏิบัติตามแล้วย่อมถือได้ว่าเป็นการฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี

สำหรับโครงการเงินกู้จากต่างประเทศนั้น ตามปกติมักจะมีกำหนดให้ปรับราคาวัสดุก่อสร้างบางประเภทได้อยู่แล้ว เช่น แอสฟัลท์ น้ำมันชนิดต่าง ๆ เป็นต้น เพราะสัญญาแบบปรับราคาได้นี้เป็นสิ่งที่ได้ถือปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ และได้ใช้อยู่ก่อนที่คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเสียอีก ฉะนั้น โครงการเงินกู้จากต่างประเทศจึงมักจะใช้สัญญาแบบนี้อยู่แล้ว อย่างไรก็ดี ลักษณะของสัญญาที่จะใช้กับโครงการเงินกู้ย่อมจะเป็นไปตามแนวที่เจ้าของเงินกำหนด และมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้บังคับเฉพาะกรณีใช้เงินงบประมาณเท่านั้น ถ้าหากเจ้าของเงินที่ให้กู้จะไม่ใช้สัญญาแบบนี้ก็ย่อมได้

25. ถาม จากผลการประกวดราคาก่อสร้างอาคารชิ้นหนึ่ง มีผู้ประมูลก่อสร้างได้ในราคาต่ำสุด 5,500,000.– บาท (เงินห้าล้านห้าแสนบาทถ้วน) และทาง

ราชการได้ดำเนินการขออนุมัติจ้างตามระเบียบของสำนักนายก ฯ ว่าด้วยการจ้าง พ.ศ. 2498 ต่อมาก็ได้จัดทำสัญญาจ้างเหมาบริษัทหรือห้างร้านนั้น ๆ ที่ประกวดราคาได้ (หมายถึงการแจ้งความกำหนดให้ใช้สูตรในการปรับราคาได้ รวมทั้งในการทำสัญญาด้วย) ผลปรากฏว่า การจ่ายเงินแต่ละงวดให้กับผู้รับจ้างนั้น ค่าตัว K เปลี่ยนแปลงไปมาก ของแต่ละงวดงาน เมื่อรวมตัวเลขของการจ่ายเงินแต่ละงวดให้กับผู้รับจ้างแล้วมีราคาค่าก่อสร้างเกินจากที่ประมูลไปได้(เกินจาก 5,500,000.– บาท) นั้นจำนวนเงินที่เกินเช่นนี้ จะต้องขออนุมัติหรือจะได้มาอย่างไรที่จะจ่ายให้กับผู้รับจ้างนั้นได้ เพราะเกินจากวงเงินที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง จะขอ งบประมาณเพิ่มได้จากหน่วยใด เพื่อจะได้ถือปฏิบัติ

ตอบ เมื่อปรากฏว่า ราคาวัสดุที่กำหนดให้ปรับเพิ่มราคาได้เพิ่มสูงกว่าราคาขณะเมื่อเปิดซอง ซึ่งเมื่อแทนค่าคำนวณตามสูตรแล้ว จำเป็นต้องจ่ายเงินค่าก่อสร้างเพิ่มขึ้น ให้ส่วนราชการนั้น ๆ รีบขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณทันทีเพื่อขอเงินส่วนที่ต้องจ่ายเพิ่มดังกล่าว กรณีนี้คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการ ให้ถือว่าเป็นการก่อหนี้ผูกพันเกินกว่างบประมาณได้อยู่แล้ว ส่วนสำนักงบประมาณจะจัดสรรเงินจากที่ใดมาให้ ย่อมสุดแท้แต่ความเหมาะสม อาจจะให้โอนเงินเหลือจ่ายจากรายการก่อสร้างอื่น ๆ หรือหมวดอื่น ๆ มาให้ หรือจ่ายเงินสำรองจ่ายในงบกลางก็ได้

26. ถาม วิธีการจ่ายเงินงบประมาณสำหรับการก่อสร้างอาคารที่ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ทำอย่างไร

ตอบ การจ่ายเงินแต่ละงวดงานที่ส่งมอบ ให้จ่ายตามสัญญาเดิมไปก่อน ส่วนที่จะปรับเพิ่มลดให้ต้องรอตัวเลขดัชนีของรายการที่กำหนดให้ปรับเพิ่มลดได้จากกระทรวงพาณิชย์ เมื่อได้เลขดัชนีก็นำมาคำนวณตามสูตร ถ้าได้ค่าตัว K ตั้งแต่ 1.05 ขึ้นไป ก็คำนวณเงินเพิ่มจ่ายให้ผู้รับเหมาจากยอดเงินงวดงานนั้น ๆ ถ้าหากต้องจ่ายเพิ่มในแต่ละงวดจะปรากฏว่า ยอดเงินจะขาดในการจ่ายงวดสุดท้าย จึงให้ส่วนราชการนั้น ๆ ติดต่อขอนุมัติเงินส่วน

ที่ขาดกับสำนักงบประมาณโดยตรง การจะจัดเงินยอดใดมาให้เป็นหน้าที่ของสำนักงบประมาณ ซึ่งอาจจะให้โอนเงินเหลือจ่ายรายการอื่นของงบประมาณหน่วยนั้นมาให้ หรืออาจจัดหาเงินงบกลางมาให้ก็ได้ ดังนั้นเรื่องเงินเพิ่มสำหรับการ Escalation จึงไม่น่าจะมีปัญหาสำหรับส่วนราชการแต่อย่างใด ส่วนกรณีที่ได้ค่าตัว K ตั้งแต่ 0.95 ลงไปก็ให้คำนวณหักเงินจากค่างานงวดถัดไป

27. ถาม การจ้างเหมาซ่อมแซมโบราณวัตถุ และปูชนียสถาน หรือพระราชวัง ซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก เพราะเกี่ยวกับงานฝีมือ เช่น ลงรักปิดทอง (ทองมีราคาขึ้นลงไม่ปกติ) จะต้องทำสัญญาแบบปรับราคาหรือไม่ ถ้าเงินเกิน 5 ล้านบาทขึ้นไป

ตอบ การจ้างเหมาซ่อมแซมมักจะมีปัญหาอยู่เสมอว่า จะถือเป็นงานก่อสร้างหรือไม่ จึงให้ยึดหลักพิจารณาว่า ถ้าหากเงินงบประมาณค่าจ้างเหมาดังกล่าวได้ตั้งไว้ในหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ก็ให้ถือว่า เป็นงานก่อสร้าง ถ้าราคาเข้าข่ายตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดแล้ว ก็จะต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ ส่วนกรณีที่งานซ่อมแซมโบราณวัตถุและปูชนียสถานหรือพระราชวัง มีลักษณะพิเศษคือ ลงรักปิดทอง ก็สมควรที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจะขอตกลงกับคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง ฯ ให้กำหนดสูตรขึ้นโดยเฉพาะต่อไปได้

28. ถาม เนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517 นั้น ปรากฏว่ายังไม่ชัดเจน เพราะมติคณะรัฐมนตรีระบุไว้ว่า "ลงมติเห็นชอบด้วยในการใช้ Escalation Factors (K) ในสัญญาแบบปรับราคาได้สำหรับการจ้างเหมาก่อสร้างประเภทต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ประธานกรรมการ ฯ เสนอ และ "อนุมัติให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติ เพิ่มเติมจากระเบียบการจ้างเหมาของทางราชการต่อไปได้" ทั้งนี้เฉพาะการก่อสร้างที่มีค่างานตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีระยะเวลาก่อสร้างตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป สำหรับ

การจ้างเหมาก่อสร้างประเภทงานดิน งานขุดคาดคอนกรีตคลองส่งน้ำและงานทาง ต้องมีค่างานตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไป

การตีความตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวคล้ายกับให้ถือปฏิบัติเพิ่มเติมซึ่งหมายถึงว่า จะใช้ตามระเบียบเดิมก็ได้ เพราะระเบียบเดิมมิได้มีการยกเลิก ถ้าได้มีการประกวดราคาประมูลกันไปแล้ว จะแก้ไขในระหว่างงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วอย่างไร จึงจะไม่ขัดกับมติคณะรัฐมนตรี

ตอบ การที่คณะรัฐมนตรีให้ถือปฏิบัติเพิ่มเติมจากระเบียบการจ้าง มิได้หมายความว่า ให้มีการเลือกปฏิบัติได้ เพราะคณะรัฐมนตรีได้กำหนดวงเงินค่าก่อสร้าง และระยะเวลาก่อสร้างไว้อย่างชัดเจนแล้ว ทั้งมิได้ระบุให้มีการเลือกปฏิบัติได้เลย ดังนั้น ทุกส่วนราชการ องค์การ และบริษัทของรัฐบาลจึงต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ตามระเบียบการจ้างเดิมก็มิได้มีกล่าวถึงสัญญาแบบปรับราคาได้ไว้เลย จึงจำเป็นที่จะต้องระบุให้ถือเป็นการปฏิบัติอีกวิธีหนึ่งเพิ่มเติมจากวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบการจ้าง ฯ

สำหรับกรณีที่ได้ประกวดราคาไปแล้ว โดยไม่ใช้วิธีการของสัญญาแบบปรับราคาได้ ให้ขอทำความตกลงกับคณะกรรมการ ฯ เป็นราย ๆ

29. ถาม แบบแปลนก่อสร้างบ้านพักข้าราชการซึ่งออกแบบโดยกรมโยธา ฯ ซึ่งถือว่าเป็นแบบมาตรฐาน สำนักงบประมาณได้กำหนดราคามาตรฐาน ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นเวลานาน และในปี 2518 สำนักงบประมาณได้เปลี่ยนราคาใหม่แล้ว แต่ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะเป็นราคามาตรฐานหรือไม่ เพราะประกวดราคาครั้งไรก็เกินวงเงินทุกที จึงมีปัญหาว่า ราคาซึ่งสำนักงบประมาณกำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณนั้น จะถือเป็นราคาประมาณการที่สมบูรณ์เพื่อประโยชน์ในการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้เพียงไร

ตอบ ราคาตามที่กำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณ ย่อมไม่อาจถือว่าเป็นราคาประมาณการที่สมบูรณ์เป็นเพียงวงเงินโดยประมาณเท่านั้นการจะพิจารณาวงเงินที่ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้หรือไม่ต้องยึดถือราคาประมาณการ

ที่คำนวณโดยการถอดแบบเป็นหลัก เมื่อราคาประมาณการดังกล่าวเข้าเกณฑ์ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้แล้ว จะต้องใช้ทุกกรณี แม้ว่าผลการประกวดราคาจะได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดก็ตาม เช่น ราคาประมาณการที่คำนวณโดยการถอดแบบสำหรับอาคาร 1 หลัง ได้ 5.1 ล้านบาท แต่ประกวดราคาได้เพียง 4.95 ล้านบาท ก็ต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้เป็นต้น

30. ถาม ถ้าหากมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ จะติดต่อได้ที่ผู้ใดซึ่งจะอำนวยความสะดวกและแก้ปัญหาให้ได้

ตอบ ให้ติดต่อสอบถามไปยังคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากคณะรัฐมนตรีให้วินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ ทั้งนี้ โปรดติดต่อผ่านฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ ฯ ดังนี้

1. นายวันจักร วรดิลก
   สำนักงบประมาณ ในทำเนียบรัฐบาล
   โทร. 2819975
2. นางอนงค์ กฤษณรังคุณ
   โทร. 2811044 ต่อ 282

31. ถาม การใช้หลักการปรับราคาได้ (K) จะมีทางใดป้องกันมิให้ผู้รับเหมาฮั้วกันได้บ้าง

ตอบ ป้องกันโดยเด็ดขาดไม่ได้ เพราะวัตถุประสงค์ของสัญญาแบบนี้ เพื่อลดภาระการเสี่ยงในอนาคตของผู้รับเหมาลง จะได้ทำให้ผู้รับเหมาไม่เสนอราคาเผื่อไว้มากเกินไป จะช่วยให้การประกวดราคาไม่เสียเวลามาก หากไม่มีหลักประกันแล้วผู้รับเหมามักจะคิดราคาเผื่อไว้มาก ราคาจะสูงเกินวงเงินงบประมาณ ต้องเสียเวลาต่อรอง และปรับลดรายการ หรืออนุมัติเงินเพิ่ม อย่างไรก็ดี การประมาณราคาโดยการถอดแบบรายละเอียด

จะสามารถใช้เปรียบเทียบกับราคาที่ผู้รับเหมาเสนอได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหานี้ลงได้บ้าง

32. ถาม ในกรณีที่ผู้รับเหมาไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา โดยเป็นเหตุสุดวิสัย และ ทางราชการได้อนุมัติให้ต่ออายุสัญญา ให้เพิ่มจากสัญญาเดิม ในกรณีเช่นนี้ผู้รับเหมาจะได้รับการปรับราคาโดย Escalation Factors ในช่วงระยะเวลาที่ต่อสัญญาหรือเปล่า

ตอบ เมื่อได้ตกลงใช้สัญญาแบบปรับราคาได้กับผู้รับเหมาแล้ว การต่ออายุสัญญาออกไปอีกก็ยังคงต้องใช้ Escalation Factors คิดปรับราคาเช่นเดิม

33. ถาม จากการคำนวณค่า K และรัฐบาลต้องจ่ายเงินเพิ่มนั้น สำหรับกรณีตั้งงบประมาณชดใช้ในปีต่อไปนั้น หากบริษัทจะเรียกดอกเบี้ยจะทำอย่างไร

ตอบ การจ่ายเงินเพิ่มในกรณีที่ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ ถึงแม้จะล่าช้าไปเพียงใดก็จะไม่มีการคิดดอกเบี้ยให้หากต้องใช้งบประมาณปีต่อไป เพราะถ้าเงินไม่พอจ่าย ส่วนราชการนั้น ๆ ต้องรีบขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณทันที

34. ถาม ตามที่ผู้บรรยายได้ชี้แจงกรณีที่มีการคิดค่าปรับราคาที่ราคาสูงขึ้นและได้เงินล่าช้าโดยไม่ยอมคิดดอกเบี้ยให้นั้น ในทางกลับกันถ้าราคางานลดลง เราจะต้องเรียกคืนจากผู้รับจ้างเหมาในงวดสุดท้าย ถ้าฝ่ายผู้รับจ้างถ่วงเวลาการคืนเงินจะใช้มาตรการอะไรบังคับได้บ้าง

ตอบ ส่วนราชการคู่สัญญายังคงมีหลักประกันถืออยู่คือ เช็คค้ำประกันของธนาคารซึ่งต้องมาวางไว้ตั้งแต่วันทำสัญญาและต้องยึดเอาไว้จนกว่าจะครบ 1 ปี หลังจากการก่อสร้างแล้วเสร็จสมบูรณ์ คณะกรรมการ ฯ จะทำการปรับปรุงแบบของสัญญาให้มีข้อความระบุถึงกรณีเรียกเงินคืนดังกล่าวว่า ถ้าแจ้งโดยมีกำหนดเวลาให้ผู้รับเหมานำเงินมาคืนแล้วไม่ยอมนำมาคืน ก็ให้สิทธิส่วนราชการนั้นยึดเช็คค้ำประกันได้

35. ถาม มีสำนักงานที่ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารหลายหลัง และแต่ละหลังก็มีความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องใช้ราชการ แต่รายละเอียดและแบบแปลนแล้วเสร็จไม่พร้อมกัน จะแยกการประกวดราคาคือ

ครั้งแรก 2 หลัง เงิน 2,000,000.- บาท

ครั้งที่สอง 3 หลัง เงิน 5,000,000.- บาท

การประกวดราคาเช่นนี้ จะทำได้หรือไม่

ถ้าได้การใช้ Escalation Factors จะใช้เฉพาะครั้งที่ 2 หรืออย่างไร

ตอบ เมื่อมีเหตุผลความจำเป็นพอเพียงที่จะแยกเป็นการประกวดราคา 2 ครั้งเช่นนี้ การประกวดราคาเฉพาะครั้งที่ 2 เท่านั้นที่ต้องใช้

36. ถาม ตามมติคณะรัฐมนตรีอนุมัติใช้ Escalation Factors ในการประมูลจ้างเหมา ถ้าจ้างโดยวิธีอื่น เช่น การจ้างโดยวิธีพิเศษ ก็ให้นำสัญญาแบบปรับราคาได้ไปใช้ด้วย จะต้องให้ผู้รับเหมาระบุเงื่อนไขไว้ในใบเสนอราคา เช่นเดียวกับที่ระบุไว้ในประกาศประกวดราคาเพื่อเป็นหลักฐานก่อนใช่ไหม

ตอบ จะเป็นการจ้างเหมาโดยวิธีใดก็ตาม เมื่อวงเงินหรือระยะเวลาการก่อสร้างเข้าเกณฑ์ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติไว้ ย่อมต้องระบุเงื่อนไขการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ไว้ด้วยเสมอ

(สำเนา)

ที่ สร. 0203/ว. 68 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

28 มิถุนายน 2517

เรื่อง ขออนุมัติใช้ Escalation Factor ในการประมูลจ้างเหมา

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายหนังสือที่ คค. 0601/6663 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2517

ด้วยกระทรวงคมนาคมรายงานว่า คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ ได้พิจารณาในหลักการเรื่องการเพิ่มหรือลดราคาค่างานจ้างเหมาในระหว่างการทำการตามอายุสัญญาจ้างเหมา และได้ข้อยุติในเรื่อง Escalation Factor ซึ่งกรมทางหลวงได้พิจารณาแล้วเห็นว่า Escalation Factor นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการประกวดราคาจ้างเหมางานของกรมทางหลวงเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นตัวคูณที่จะเพิ่มหรือลดค่างานให้เหมาะสม เมื่อราคาค่างานสูงขึ้นหรือลดลงในระหว่างทำการก่อสร้างกว่าขณะยื่นซองประกวดราคา กรมทางหลวงจึงขออนุมัติหลักการที่จะใช้ Escalation Factor ดังนี้ คือ

1. อนุมัติหลักการในการนำ Escalation Factor มาใช้โดยผนวกไว้ในสัญญาจ้างเหมาและประกาศประกวดราคา

2. อนุมัติร่างประกาศประกวดราคา และร่างสัญญาตามที่ กรมทางหลวงได้แนบมาเพื่อพิจารณา ทั้งนี้โดยขอนำเงื่อนไขวิธีการใช้ Escalation Factor ในการจ้างเหมาข้อที่ 5 ซึ่งเป็นผลการพิจารณาของคณะกรรมการดังกล่าว มาใช้กับสัญญาจ้างเหมาของกรมทางหลวงดังนี้

ก. งานทางและงานคอนกรีต ซึ่งค่างานตามที่กรมทางหลวงประเมินได้สูงกว่า 3 ล้านบาท จึงจะใช้ Escalation Factor ในสัญญา

ข. งาน Structure - คอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งค่างานตามที่กรมทางหลวงประเมินได้สูงกว่า 5 แสนบาท จึงจะใช้ Escalation Factor ในสัญญา

กระทรวงคมนาคมได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงได้ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ ความละเอียดปรากฏตามภาพถ่ายหนังสือของกระทรวงคมนาคมที่ได้แนบมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2517 ลงมติเห็นชอบด้วยตามหลักการและอนุมัติให้ดำเนินการตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ ทั้งนี้ ให้ใช้แก่การสร้างทางและการจ้างเหมาก่อสร้างอย่างอื่นของทางราชการด้วย

จึงเรียนยืนยันมา และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ องค์การ และบริษัทของรัฐบาลในสังกัดทราบ และถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม,

โทร. 812229

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

คีรี ตันสกุล

ESCALATION FACTORS ที่จะใช้ในการประมูลจ้างเหมา

ในการพิจารณาเพิ่มหรือลดราคาค่างานจ้างเหมา จากราคาที่ผู้รับจ้างประมูลได้ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงขึ้นหรือลดลงจากที่เป็นอยู่ขณะประมูล ราคาค่างานที่จ่ายจริงแก่ผู้รับจ้างจะเปลี่ยนแปลงไปตามสูตร

$$P = (Po) \times (K)$$

ในเมื่อ P = ราคาค่างานต่อหน่วยหรือราคาค่างานเป็นงวด ที่จะต้องจ่ายให้ผู้รับจ้าง

Po = ราคาค่างานต่อหน่วยที่ผู้รับจ้างประมูลได้ หรือราคาค่างานเป็นงวดซึ่งระบุไว้ในสัญญา แล้วแต่กรณี

K = Escalation Factor

Factor K หาได้จากสูตรซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 หมวด ตามลักษณะของงาน ดังนี้.–

หมวดที่ 1 งานประเภท Embankment, Excavation, Sub-base, Selected Material, Untreated base และ Shoulder

$$K_1 = 0.30 + 0.45 \frac{It}{Io} + 0.25 \frac{Ft}{Fo}$$

ในเมื่อ K_1 = Escalation Factor ใช้สำหรับงานตามหมวดที่ 1

It = ดัชนีค่าครองชีพเฉลี่ยทั่วประเทศ (Whole Kingdom) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Io = ดัชนีค่าครองชีพเฉลี่ยทั่วประเทศ (Whole Kingdom) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประมูล

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ในวันที่ส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ในวันเปิดซองประมูล

หมวดที่ 2 งานที่เกี่ยวกับผิวทาง แยกเป็นงาน 3 ประเภท คือ.-

(A) งาน **Prime, Seal Coat และ Tack Coat**

$$K_{2A} = 0.20 + 0.70 \frac{At}{Ao} + 0.10 \frac{Ft}{Fo}$$

(B) งานผิวทางแบบ **Surface Treatment**

$$K_{2B} = 0.30 + 0.50 \frac{At}{Ao} + 0.20 \frac{Ft}{Fo}$$

(C) งานผิวทางแบบ **Asphatic Concrete** หรือแบบ **Penetration Macadam**

ก. ระยะทางจากโรงกลั่นที่ศรีราชาถึงหน้างานโดยเฉลี่ย 0 – 200 กิโลเมตร

$$K_{2C_{ก}} = 0.40 + 0.35 \frac{At}{Ao} + 0.25 \frac{Ft}{Fo}$$

ข. ระยะทางจากโรงกลั่นที่ศรีราชาถึงหน้างานโดยเฉลี่ย 201 – 500 กิโลเมตร

$$K_{2C_{ข}} = 0.35 + 0.40 \frac{At}{Ao} + 0.25 \frac{Ft}{Fo}$$

ค. ระยะทางจากโรงกลั่นที่ศรีราชาถึงหน้างานโดยเฉลี่ย 501 – 1,000 กิโลเมตร

$$K_{2C_{ค}} = 0.30 + 0.45 \frac{At}{Ao} + 0.25 \frac{Ft}{Fo}$$

ง. ระยะทางจากโรงกลั่นที่ศรีราชาถึงหน้างานโดยเฉลี่ยกว่า 1,000 กิโลเมตร

$$K_{2C_{ง}} = 0.25 + 0.50 \frac{At}{Ao} + 0.25 \frac{Ft}{Fo}$$

ในเมื่อ K_2 = Escalation Factor ซึ่งใช้สำหรับงานในหมวดที่ 2

At = ราคาของยางแอสฟัลต์ที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนด (บาท/ตัน) ในวันส่งงานแต่ละงวดในกรณีที่กระทรวงอุตสาหกรรมไม่ได้กำหนดราคายางแอสฟัลต์ไว้ ให้ใช้ราคาที่กำหนดโดย TORC

Ao = ราคายางแอสฟัลต์ที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนด (บาท/ตัน) ในวันเปิดซองประมูลในกรณีที่กระทรวงอุตสาหกรรมไม่ได้กำหนดราคายางแอสฟัลต์ไว้ ให้ใช้ราคาที่กำหนดโดย TORC

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ในวันส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ในวันเปิดซองประมูล

หมวดที่ 3 งาน Concrete Structure แยกเป็นงาน 2 ประเภท

(A) **งาน Structure คอนกรีตเสริมเหล็กขนาดใหญ่** (เช่น สะพาน Box Culvert, และประตูระบายน้ำ)

$$K_{3A} = 0.30 + 0.27 \frac{Ct}{Co} + 0.43 \frac{St}{So}$$

(B) **งานถนน Concrete**

$$K_{3B} = 0.30 + 0.48 \frac{Ct}{Co} + 0.12 \frac{St}{So} + 0.10 \frac{Ft}{Fo}$$

ในเมื่อ K_3 = Escalation Factor ซึ่งใช้สำหรับงานตามหมวดที่ 3

Ct = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในวันส่งงานแต่ละงวด

Co = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในวันเปิดซองประมูล

St = ราคาของเหล็กเส้นที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น(บาท/ตัน) ในวันส่งงานแต่ละงวด

So = ราคาของเหล็กเส้นที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในวันเปิดซองประมูล

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ในวันส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ในวันเปิดซองประมูล

หมายเหตุ ราคาของซีเมนต์ เหล็กเส้น ในกรณีที่ศูนย์วิจัยแห่งชาติซึ่งได้ตั้งหน่วยงานขึ้นดำเนินการศึกษาราคาของวัสดุก่อสร้างทั่วประเทศ ได้ดำเนินการเป็นการถาวรแล้ว ให้ใช้ราคาซึ่งศูนย์วิจัยแห่งชาติเป็นผู้จัดทำขึ้น

วิธีการใช้ Escalation Factors ในงานจ้างเหมา

(1) Escalation Factors นี้จะใช้ทั้งในกรณีเพิ่มหรือลดค่างานจากค่างานเดิม ตามสัญญาเมื่อราคาวัสดุสูงขึ้นหรือลดลงจากราคาเดิม เมื่อวันเปิดซองประกวดราคา

(2) ในการพิจารณาเพิ่มหรือลดราคาค่างานจากราคาที่ผู้รับจ้าง และผู้ว่าจ้างทำสัญญาตกลงกันก็ต่อเมื่อ ค่า K ตามสูตรต่าง ๆ มีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากค่า K ในวันเปิดซองประกวดราคาตั้งแต่ 5% ขึ้นไปเท่านั้น

(3) การจ่ายเงินแต่ละงวด ให้จ่ายค่างานที่ผู้รับจ้างทำได้แต่ละงวดตามราคาค่างานตามสัญญาที่ผู้รับจ้างประมูลได้ไปก่อนในงวดนั้น ส่วนค่างานเพิ่มหรือค่างานลดลง จะคำนวณได้ต่อเมื่อได้ทราบราคาค่าวัสดุหรือดรรชนีซึ่งนำมาคำนวณหาค่า K ของวันที่ส่งงานนั้น ๆ เป็นที่แน่นอนแล้ว

(4) ในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่สามารถทำการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาในสัญญา โดยเป็นความผิดของผู้รับจ้าง ค่า K ตามสูตรต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการคำนวณค่างาน ให้ใช้ค่า K ของเดือนสุดท้ายตามอายุสัญญา หรือค่า K ของวันที่ส่งงานจริง แล้วแต่ว่าค่า K ตัวใดจะมีค่าน้อยกว่า

(5) Escalation Factors นี้จะใช้กับสัญญาจ้างเหมาก็ต่อเมื่อ

ก) งานทางและงานถนนคอนกรีต ซึ่งค่างานตามที่หน่วยงานเจ้าของงานประเมินได้สูงกว่า 3 ล้านบาท

ข) งาน Structure คอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งค่างานตามที่หน่วยงานเจ้าของงานประเมินได้สูงกว่า 5 แสนบาท

ค) งาน..................

(สำเนา)

ที่ อก. 0201/5058 กระทรวงอุตสาหกรรม

24 กันยายน 2517

เรื่อง การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง (1) หนังสือที่ สร. 0203/ว. 68 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2517

(2) หนังสือที่ สร. 0203/15175 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2517

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดของสูตรที่ใช้ในสัญญาแบบปรับราคาได้ สำหรับงานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ รวม 50 ชุด

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบด้วยในหลักการให้ใช้ Escalation Factors ในสัญญาจ้างเหมาของกรมทางหลวง กับได้อนุมัติให้ใช้สำหรับการสร้างทางและการจ้างเหมาก่อสร้างอย่างอื่นของทางราชการด้วย ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้มีหนังสือแจ้งการที่ไม่อาจใช้ Escalation Factors สำหรับการก่อสร้างที่พักอาศัยได้ เนื่องจากรายละเอียดในการใช้ Escalation Factors มีระบุสำหรับประเภทงานกรมทางหลวงอย่างเดียว จึงขอให้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงขอให้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี นั้น

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ พิจารณาแล้วเห็นว่า การใช้ Escalation Factors (K) ในสัญญาแบบปรับราคาได้ สำหรับการจ้างเหมางานก่อสร้างขนาดใหญ่ จะทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้ เพราะราคาวัสดุก่อสร้าง น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น ฯลฯ อาจมีราคาสูงขึ้นหรือลดลงอย่างผิดปกติก็ได้ โดยไม่อาจคาดคะเนไว้ล่วงหน้า การที่ได้กำหนดสูตรไว้เพื่อแก้ไขมิให้ผู้รับจ้างเหมาเสนอราคาเผื่อไว้สำหรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งอาจจะสูงเกินความเป็นจริงก็ได้ ดังนั้น คณะกรรมการ ฯ จึงได้พิจารณากำหนดสูตรรายละเอียดที่จะคำนวณหาค่าของ Escalation Factors (K) สำหรับงานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ นอกเหนือ

ไปจากที่ได้อนุมัติให้กรมทางหลวงนำไปใช้แล้ว ดังปรากฏรายละเอียดในเอกสารที่ได้เสนอมาพร้อมนี้ จึงใคร่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้ส่วนราชการต่าง ๆ นำไปใช้ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง ที่ยังมิได้ดำเนินการจัดหาผู้รับจ้างเหมา อย่างไรก็ตาม เพื่อที่จะให้การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ของส่วนราชการต่าง ๆ นี้เป็นไปตามมาตรฐานอันเดียวกัน คณะกรรมการ ฯ จึงเห็นควรกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังต่อไปนี้

1. สูตรการปรับราคานี้ให้ใช้ทั้งในกรณีเพิ่ม หรือลดค่างานจากค่างานเดิมตามสัญญา เมื่อราคาวัสดุและอื่น ๆ ที่กำหนดให้ปรับราคาได้ ได้สูงขึ้น หรือลดลงจากราคาเดิมขณะเมื่อวันเปิดซองประกวดราคา ทั้งนี้ ส่วนราชการผู้ใช้จะต้องประกาศให้ผู้รับจ้างทราบในใบแจ้งความประกวดราคาด้วยว่าจะใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ เมื่องานก่อสร้างนั้นเข้าข่ายตามที่กำหนดในข้อ 2 และให้ระบุสูตรคำนวณการปรับราคาสำหรับงานก่อสร้างนั้น ๆ ด้วย

2. Escalation Factors (K) นี้จะใช้กับสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างประเภทดังต่อไปนี้

2.1 งานดิน งานขุดดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำ และงานทาง เมื่อค่าของงานที่ประเมินไว้แต่ละการประกวดราคาจ้างเหมา ตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไป

2.2 งานอาคารชลประทาน งานหินทิ้ง งานหินเรียง งานสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก งานท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก งานเจาะระเบิดหิน และงานเจาะและอัดฉีดน้ำปูน เมื่อค่าของงานที่ประเมินไว้แต่ละการประกวดราคาจ้างเหมา ตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ให้แก้ไขราคางานก่อสร้างสะพาน และอาคารของกรมทางหลวง ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ใช้ Escalation Factors สำหรับงานที่มีราคา 500.000 บาทขึ้นไปเป็น 1 ล้านบาทเสียด้วย เพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.3 งานอาคาร เช่น ที่ทำการ โรงเรียน โรงพยาบาล หอพัก ที่พักอาศัย หอประชุม โรงอาหาร คลังพัสดุ โรงงาน รั้ว และเขื่อนคอนกรีตกันดิน ฯ ที่มีราคางานประเมินไว้แต่ละการประกวดราคาจ้างเหมา ตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป

3. ให้พิจารณาเพิ่มหรือลดราคาค่างานจากราคาที่ผู้รับจ้าง ทำสัญญาตกลงกับผู้ว่าจ้างเมื่อค่า K ตามสูตรสำหรับงานก่อสร้างนั้น ๆ มีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากค่า K ในวันเปิด

ซองประกวดราคาตั้งแต่ 5% ขึ้นไปเท่านั้น การจ่ายเงินเพิ่มหรือการลดเงินให้ใช้ค่า K ที่กำหนดได้โดยไม่หัก 5%

4. การจ่ายเงินแต่ละงวดให้จ่ายค่าจ้างงานที่ผู้รับจ้างทำได้ แต่ละงวดตามสัญญาไปก่อน ส่วนค่างานเพิ่มหรือค่างานลดลงซึ่งจะคำนวณได้ต่อเมื่อได้ทราบราคาค่าวัสดุ และดัชนีซึ่งนำมาคำนวณหาค่า K ของเดือนที่ส่งมอบงานงวดนั้น ๆ เป็นที่แน่นอนแล้ว เมื่อคำนวณเงินเพิ่มหรือลดได้ ให้จ่ายเงินเพิ่มหรือหักเงินออกจากค่างานงวดถัดไปแล้วแต่กรณี สำหรับงวดสุดท้ายถ้าหากต้องลดเงินค่างานลง ให้ผู้ว่าจ้างรีบเรียกเงินคืนจากผู้รับจ้างโดยเร็ว

5. ในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่สามารถทำการก่อสร้าง ให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาในสัญญา โดยเป็นความผิดของผู้รับจ้าง ค่า K ตามสูตรต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการคำนวณค่างานให้ใช้ค่า K ของเดือนสุดท้ายตามอายุสัญญาหรือค่า K ของเดือนที่ส่งมอบงานจริงแล้วแต่ว่าค่า K ตัวใดจะมีค่าน้อยกว่า

6. ในกรณีที่การประกวดราคาจ้างเหมามีงานก่อสร้างอาคาร และงานประเภทอื่นรวมอยู่ด้วย เช่น การสร้างอาคารที่ทำการถนนพร้อมท่อระบายน้ำในบริเวณและรั้วเป็นต้น ซึ่งมีราคาประเมินรวมทุกรายการแล้วสำหรับแต่ละการประกวดราคาจ้างเหมาตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป ให้ใช้สูตร Escalation Factors สำหรับแต่ละประเภทงานก่อสร้างที่กำหนดไว้ตามข้อ 2 คำนวณค่า K ด้วย ทั้งนี้ ส่วนราชการนั้น ๆ จะต้องแยกรายการก่อสร้างแต่ละประเภทออกให้ทราบในการประกวดราคาอย่างชัดเจน

7. ในกรณีส่วนราชการผู้ว่าจ้างซึ่งใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ จำเป็นต้องจ่ายเงินค่าจ้างเหมาตามราคาวัสดุและดัชนีที่สูงขึ้นจนทำให้เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ ให้ถือว่าได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ก่อหนี้ผูกพันเกินกว่างบประมาณตามนัยของมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณฯ และให้ส่วนราชการนั้น ๆ ขอทำความตกลงเรื่องการเงินกับสำนักงบประมาณต่อไป

8. เนื่องจากการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ทำให้รายละเอียดในทางปฏิบัติมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น คณะกรรมการฯ จะได้พิจารณาจัดการฝึกอบรม และนำวิธีปฏิบัติให้

แก่เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ และหน่วยงานอื่นที่สนใจตามความจำเป็นต่อไป อนึ่ง หากมีการจ้างเหมาก่อสร้างด้วยวิธีอื่นที่มิใช่การประกวดราคาก็ให้นำสัญญาแบบปรับราคาได้นี้ไปใช้ได้ด้วย

9. สำหรับงานจ้างเหมาก่อสร้างของรัฐวิสาหกิจ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ก็ให้นำหลักเกณฑ์การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ดังกล่าวแล้วไปใช้ด้วย ส่วนกรณีที่จำเป็นต้องเพิ่มเงินตามค่าวัสดุและดัชนี ให้ใช้เงินจากงบประมาณของรัฐวิสาหกิจหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เอง

10. เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินงาน ถ้าหากหน่วยงานใดมีปัญหาข้อขัดข้องในทางปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาแบบปรับราคาได้ คณะกรรมการ ฯ ใคร่ขอรับมอบอำนาจให้ทำการวินิจฉัยได้ตามเหมาะสม และในกรณีที่จำเป็น คณะกรรมการ ฯ อาจเปลี่ยนแปลงวงเงินตามข้อ 2 และข้อ 6 ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมสูตรคำนวณการปรับราคาค่างานให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ได้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อรุณ สรเทศน์

(นายอรุณ สรเทศน์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง

สถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ

สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี

โทร. 815650

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

คีรี ตันสกุล

(สำเนา)

ที่ สร. 0203/ว. 128 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

31 ตุลาคม 2517

เรื่อง การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือที่ สร. 0203/ว. 68 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2517

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ อก. 0201/5058 ลงวันที่ 24 กันยายน 2517 และเอกสารประกอบ

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรี เห็นชอบด้วยและอนุมัติให้ดำเนินการตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอเกี่ยวกับการใช้ Escalation Factors ในการประมูลจ้างเหมาโดยให้ใช้แก่การสร้างทางและการก่อสร้างอย่างอื่นของทางราชการด้วย มาเพื่อถือปฏิบัติต่อไปนั้น

บัดนี้ ประธานกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศได้เสนอเรื่องการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง ซึ่งคณะกรรมการ ฯ ได้พิจารณากำหนดสูตรรายละเอียดที่จะคำนวณหาค่าของ Escalation Factors (K) สำหรับงานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ นอกเหนือไปจากที่ได้รับอนุมัติให้กรมทางหลวงนำไปใช้แล้ว จึงใคร่ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ส่วนราชการต่าง ๆ นำไปใช้ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างที่ยังมิได้ดำเนินการจัดหาผู้รับจ้างเหมา อย่างไรก็ดี เพื่อที่จะให้การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ของส่วนราชการต่าง ๆ นี้เป็นไปตามมาตรฐานอันเดียวกัน คณะกรรมการ ฯ จึงเห็นควรกำหนดหลักเกณฑ์ไว้รวม 10 ประการ จึงขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือของประธานกรรมการ ฯ ที่ได้แนบมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2517 ลงมติเห็นชอบด้วยในการใช้ Escalation Factors (K) ในสัญญาแบบปรับราคาได้สำหรับการจ้างเหมางานก่อสร้าง

ประเภทต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ประธานกรรมการ ฯ เสนอ และอนุมัติให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติเพิ่มเติมจาก ระเบียบการจ้างเหมาของทางราชการต่อไปได้ทั้งนี้ เฉพาะการจ้างเหมาก่อสร้างที่มีค่างานตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีระยะเวลาก่อสร้างตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป สำหรับการจ้างเหมาก่อสร้างประเภทงานดิน งานขุดดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำ และงานทาง ต้องมีค่างานตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไป

จึงเรียนยืนยันมา และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ องค์การ และบริษัทของรัฐบาลในสังกัดทราบ และถือปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร รักษาการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. 812229

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

คีรี ตันสกุล

(สำเนา)

ที่ อก. 0201/ว. 415 กระทรวงอุตสาหกรรม

24 มกราคม 2518

เรื่อง ชี้แจงความเข้าใจในการใช้ Escalation Factor ในการประมูลจ้างเหมา

เรียน

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. 0203/ว. 68 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2517 และที่ สร. 0203/ว. 128 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบด้วยตามหลักการ และอนุมัติให้ใช้ Escalation Factor สำหรับงานก่อสร้างของส่วนราชการ องค์การ และบริษัทของรัฐบาลในสังกัด พร้อมทั้งได้มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาข้อขัดข้องในทางปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมนั้น

คณะกรรม การพิจารณาปรับปรุง ระบบการก่อสร้างสถานที่ ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ ได้พิจารณาเห็นว่า รายละเอียดของสูตรคำนวณ Escalation Factor ที่แนบหนังสือที่ คค. 0601/6663 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2517 ยังมีข้อความไม่ชัดเจนอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ จึงขอเรียนชี้แจงดังนี้

1. It และ Io ที่ปรากฏในสูตรของงานก่อสร้างหมวดที่ 1 ให้หมายความถึงดัชนีผู้บริโภคทั่วประเทศ (Consumer Price Index For Thailand) ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงพาณิชย์

2. Ft และ Fo ที่ปรากฏในสูตรต่าง ๆ ให้หมายความถึงราคาควบคุมน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์

3. สำหรับรายละเอียดสูตรต่าง ๆ ที่แนบหนังสือที่ อก. 0201/5058 ลงวันที่ 24 กันยายน 2517 ในหมวดที่ 4 ประเภท 4.2 งานอัดฉีดน้ำปูน การเพิ่มหรือลดของราคา

ปูนซีเมนต์ ที่นำมาคำนวณเพิ่มหรือลดราคางาน **จะต้องมีค่าเปลี่ยนระหว่างเดือนที่ส่งงานแต่ละงวดกับเดือนที่เปิดซองประกวดราคาตั้งแต่ 5 % ขึ้นไปเท่านั้น**

จึงขอเรียนชี้แจงมาเพื่อซ้อมความเข้าใจและถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป อนึ่ง เพื่อความรวดเร็ว คณะกรรมการ ฯ ได้จัดส่งหนังสือเวียนนี้ไปยังส่วนราชการในสังกัดโดยตรงด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อรุณ สรเทศน์

(นายอรุณ สรเทศน์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง

สถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ

สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี

โทร. 815650

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

คีรี ตันสกุล

(สำเนา)

ที่ สร. 0303/9930 สำนักงบประมาณ

8 เมษายน 2518

เรื่อง ขอให้ใช้ Escalation Factors (K) ในสัญญาแบบปรับราคาได้สำหรับการจ้างเหมาก่อสร้างประเภทต่าง ๆ

เรียน นายกสมาคมนายช่างเหมาไทย

อ้างถึง หนังสือที่ 53/2518 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2518

ตามที่แจ้งว่า ส่วนราชการต่าง ๆยังมิได้ดำเนินการปฏิบัติในการใช้ Escalation Factors (K) ในสัญญาแบบปรับราคาได้สำหรับการจ้างเหมาก่อสร้างประเภทต่าง ๆตามมติคณะรัฐมนตรี สมาคม ฯ จึงใคร่ขอให้ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ ได้โปรดสั่งให้ส่วนราชการต่าง ๆปฏิบัติการใช้ Escalation Factors (K) ในการจ้างเหมาก่อสร้างประเภทต่าง ๆต่อไป เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ ขอเรียนว่า เรื่องการใช้ Escalation Factors (K) ในสัญญาแบบปรับราคาได้สำหรับงานจ้างเหมาก่อสร้างประเภทต่าง ๆ นั้น มติคณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติอยู่แล้ว กรณีส่วนราชการใดไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ย่อมถือว่าขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี

จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อรุณ สรเทศน์

(นายอรุณ สรเทศน์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ
และถาวรวัตถุของประเทศ

กองจัดวางระบบงาน

โทร. 819975

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

คีรี ตันสกุล

(สำเนา)

ที่ สร. 0303/ว. 10366 สำนักงบประมาณ

15 เมษายน 2518

เรื่อง การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง

เรียน ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

อ้างถึง หนังสือ สร. 0203/ว. 128 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517 และที่ อก. 0201/ว. 415 ลงวันที่ 24 มกราคม 2518

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างการคำนวณจ่ายค่าจ้างเหมาก่อสร้าง ตามสัญญาแบบปรับราคาได้ รวม 4 ชุด

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งยืนยันมติ คณะรัฐมนตรีให้ส่วนราชการ องค์การ และบริษัทของรัฐบาลในสังกัดทราบและถือปฏิบัติ เรื่องการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง พร้อมทั้งได้มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ มีอำนาจวินิจฉัยข้อขัดข้องในทางปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม นั้น

เนื่องจากได้มีส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ จำนวนมากยังมีความสงสัยในวิธีปฏิบัติและรายละเอียดการใช้ Escalation Factors (K) ในสัญญาแบบปรับราคาได้ คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ จึงใคร่เรียนชี้แจงเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. การจ้างเหมาก่อสร้างที่มีค่างานตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีระยะเวลาก่อสร้างตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป งานจ้างเหมาก่อสร้างประเภทงานดิน งานขุดดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำ และงานทาง ซึ่งมีงานตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไปย่อมต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการจ้างเหมาก่อสร้างเสมอ โดยถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีลงมติไว้

2. หากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีปัญหาขัดข้อง หรือมีความประสงค์ต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ โปรดติดต่อฝ่ายเลขา-

นุการของคณะกรรมการ ฯ ณ สำนักงบประมาณ ในทำเนียบรัฐบาล หรืออาจโทรศัพท์สอบถามได้ดังนี้

2.1 นายวันจักร วรดิลก โทร. 819975 หรือ ๕11044 ต่อ 193

2.2 นายคีรี ตันสกุล โทร. 811044 ต่อ 132

2.3 นายพรชัย นุชสุวรรณ โทร. 811044 ต่อ 150

เพื่อช่วยให้มีความเข้าใจในวิธีปฏิบัติสำหรับการคำนวณเงินค่าจ้างเหมาก่อสร้างได้ดีขึ้น และเป็นมาตรฐานเดียวกัน คณะกรรมการ ฯ จึงขอส่งตัวอย่างการคำนวณเงินค่าจ้างเหมาที่ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้มาเพื่อใช้เป็นแนวสำหรับปฏิบัติพร้อมนี้ด้วย

จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป อนึ่งเพื่อความรวดเร็วคณะกรรมการ ฯ ได้ส่งหนังสือเวียนนี้ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงนี้โดยตรงแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
อรุณ สรเทศน์
(นายอรุณ สรเทศน์)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง
สถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ

กองจัดวางระบบงาน
โทร. 819975
สำเนาอันถูกต้อง
คีรี ตันสกุล

(สำเนา)

ที่ สร. 0303/ว. 14988 สำนักงบประมาณ

27 มิถุนายน 2518

เรื่อง เปลี่ยนแปลงวงเงินประมาณราคาค่างานก่อสร้าง สำหรับใช้กับสัญญาแบบปรับราคาได้

เรียน

อ้างถึง 1. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. 0203/ว. 128 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517
2. หนังสือสำนักงบประมาณ ที่ สร. 0303/ว. 10366 ลงวันที่ 15 เมษายน 2518

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่วนราชการ องค์การ และบริษัทของรัฐบาลในสังกัดใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง และได้มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศมีอำนาจวินิจฉัยข้อขัดข้องในทางปฏิบัติ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงวงเงินสำหรับงานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ ที่ต้องใช้สัญญาแบบนี้ตามความเหมาะสมด้วย ซึ่งคณะกรรมการ ฯ ได้ยืนยันการใช้สัญญาดังกล่าวให้ส่วนราชการทราบแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ ได้พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันค่าก่อสร้างมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมมาก ทำให้งานก่อสร้างที่มีค่างานประมาณ 1 ล้านบาท ไม่เป็นงานก่อสร้างขนาดใหญ่และใช้เวลาก่อสร้างไม่ควรเกิน 1 ปี ผู้รับจ้างสามารถสั่งซื้อวัสดุก่อสร้างได้ในระยะเวลาที่ไม่ต้องเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงราคามากนัก ย่อมไม่จำเป็นต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ ดังนั้น คณะกรรมการ ฯ จึงพิจารณาเห็นสมควรเปลี่ยนแปลงวงเงินประมาณราคาค่าก่อสร้างที่ได้กำหนดให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้จากเดิม ตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไปเป็นดังต่อไปนี้

1. งานอาคารชลประทาน งานหินทิ้ง งานหินเรียง งานสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก งานBox culvert งานท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก งานเจาะระเบิดหิน และงาน

เจาะและอัดฉีดน้ำปูน เมื่อค่าของงานที่ประมาณไว้แต่ละการประกวดราคาจ้างเหมา ตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีระยะเวลาก่อสร้างตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

2. งานอาคาร เช่น ที่ทำการ โรงเรียน โรงพยาบาล หอพัก ที่พักอาศัย หอประชุม โรงอาหาร คลังพัสดุ โรงงาน รั้ว และเขื่อนคอนกรีตกันดิน ฯลฯ ที่ตีราคางานประมาณไว้แต่ละการประกวดราคาจ้างเหมา ตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีระยะเวลาก่อสร้าง ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป อนึ่ง ถ้าหากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดได้มีประกาศแจ้งความประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างที่ประมาณราคาค่างานก่อสร้าง ตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป โดยกำหนดให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ไปก่อนที่จะได้รับทราบการเปลี่ยนแปลงวงเงินตามหนังสือนี้ ก็ให้ถือปฏิบัติไปตามที่ประกาศแจ้งความไว้ได้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อรุณ สรเทศน์

(นายอรุณ สรเทศน์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง

สถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ

กองจัดวางระบบงาน

โทร. 819975

สำเนาอันถูกต้อง

คีรี ตันสกุล

ที่ สร. 0203/ว. 53 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

10 มิถุนายน 2519

เรื่อง การก่อสร้างโดยใช้สัญญาแบบปรับราคาในการประกวดราคา

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือที่ สร. 0203/ว.128 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเกี่ยวกับเรื่องนี้

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย ในการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้สำหรับการจ้างเหมางานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ประธานกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศเสนอ และอนุมัติให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติเพิ่มเติมจากระเบียบการจ้างเหมาของทางราชการต่อไปได้ ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ ได้มีส่วนราชการบางแห่งหารือว่า การใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการประมูลจ้างเหมา จำเป็นจะต้องทำทุกรายหรือไม่ จะเลือกปฏิบัติเป็นบางรายได้หรือไม่ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ รับไปพิจารณาเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว ความละเอียดปรากฏตามบันทึกที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2519 ลงมติให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้เฉพาะ **งานทาง** และ **งานชลประทานเท่านั้น**

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป ขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/สูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. 2810007

ที่ สร. 0203/ว. 79 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

20 สิงหาคม 2519

เรื่อง การก่อสร้างโดยใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในการประกวดราคา

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือที่ สร. 0203/ว. 53 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2519

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับ เรื่องการก่อสร้าง โดยใช้สัญญาแบบปรับราคาในการประกวดราคาว่า ให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้เฉพาะงานทาง และงานชลประทานเท่านั้น ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ ได้เสนอเห็นควรให้นำสัญญาแบบปรับราคาได้ มาใช้บังคับกับงานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติไว้เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2517 และขอให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2519 ลงมติให้คงเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2519 ทั้งนี้ ไม่รวมถึงงานสร้างทางอันเกี่ยวเนื่องกับการก่อสร้างอาคาร เช่น การสร้างตึกที่ทำการและถนนภายในบริเวณอาคาร

จึงเรียนยืนยันมา จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/สูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติกรรม

โทร. 2810007

ที่ สร. 0203/ว 37 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

2 มีนาคม 2520

เรื่อง ขอให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ในงานก่อสร้างอาคาร

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือที่ สร. 0203/ว. 53 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2519 และ
หนังสือที่ สร. 0203/ว. 79 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2519

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ กค. 0502/2633 ลงวันที่ 27 มกราคม 2520

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องการก่อสร้าง โดยใช้สัญญาแบบปรับราคาในการประกวดราคาว่า ให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้เฉพาะงานทางและงานชลประทานเท่านั้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงงานสร้างทางอันเกี่ยวเนื่องกับการก่อสร้างอาคาร เช่นการสร้างตึกที่ทำการ และถนนภายในบริเวณอาคาร ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ นายกสมาคมนายช่างเหมาไทยได้เสนอขอให้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ และดำเนินการให้นำสัญญาแบบปรับราคาได้รวมถึงงานก่อสร้างอาคารเช่นที่เคยปฏิบัติมาแล้วนั้นต่อไป ส่วนจะพึงใช้แก่งานก่อสร้างอาคารจำนวนเท่าใดแล้วแต่จะเห็นสมควร ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีแล้ว ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2520 ลงมติเห็นชอบด้วย และอนุมัติความเห็นของกระทรวงการคลัง โดยให้กับงานก่อสร้างที่มีค่าของงานตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป และหรือมีระยะเวลาก่อสร้างเกินกว่า 15 เดือนขึ้นไปด้วย

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อ.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/สูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. 2810007

ที่ สร. 0303/ว. 9998 สำนักงบประมาณ

29 มีนาคม 2520

เรื่อง ซักซ้อมความเข้าใจในการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้

เรียน

อ้างถึง 1. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. 0203/ว. 128
ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517

2. หนังสือสำนักงบประมาณ ที่ สร. 0303/ว, 14988
ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2518

3. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. 0203/ว. 37
ลงวันที่ 2 มีนาคม 2520

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจใช้สัญญาแบบปรับราคาได้สำหรับงานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ รวม 6 ประเภท พร้อมสูตรคำนวณปรับราคา และมอบให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยปัญหาข้อขัดข้องในทางปฏิบัติ ตลอดจนมีอำนาจเปลี่ยนแปลงวงเงินสำหรับงานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ ที่ต้องใช้สัญญาแบบนี้ตามความเหมาะสมด้วย แต่ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ยกเลิกการใช้สัญญาแบบปรับราคาได้กับงานก่อสร้างอาคารตั้งแต่เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2519

บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นควรให้เปลี่ยนแปลงวงเงินก่อสร้างเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารตามหนังสือ ที่ สร. 0203/ว. 37 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2520 โดยให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้กับงานก่อสร้างตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป และ/หรือมีระยะเวลาก่อสร้างตั้งแต่ 15 เดือนขึ้นไป ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

คณะกรรมการ ฯ จึงใคร่ขอเรียนซักซ้อมความเข้าใจเพื่อจักได้ถือปฏิบัติดังนี้

1. งานก่อสร้างที่มีค่างานตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป และหรือมีระยะเวลาก่อสร้าง

ตั้งแต่ 15 เดือน หรือ 450 วันขึ้นไป หมายความถึงงานก่อสร้างอาคารเท่านั้น ส่วนงานก่อสร้างอื่น ๆ คงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีเคยมีมติไว้แล้ว

2. เพื่อให้ทราบว่างานก่อสร้างที่จะทำการประกวดราคานั้น จะต้องใช้สัญญาแบบปรับราคาได้หรือไม่ ส่วนราชการที่จะทำการประกวดราคาจะต้องกำหนดระยะเวลาก่อสร้างสำหรับงานอาคารที่จะประกวดราคานั้น ๆ ว่างานก่อสร้างดังกล่าวจะใช้เวลาก่อสร้างกี่เดือนจึงแล้วเสร็จ หากใช้ระยะเวลาก่อสร้างตั้งแต่ 15 เดือน หรือ 450 วันขึ้นไป ให้ส่วนราชการที่จะทำการก่อสร้างอาคารนั้นกำหนดให้ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ พร้อมทั้งให้ระบุระยะเวลาแล้วเสร็จลงในเงื่อนไขการประกาศประกวดราคาด้วย แม้ว่าค่างานอาคารดังกล่าวอาจไม่ถึง 5 ล้านบาทก็ตาม

อนึ่ง สำหรับส่วนราชการที่ได้ดำเนินการประกวดราคาไปแล้ว ก่อนหน้าที่คณะรัฐมนตรีลงมติดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามเงื่อนไขเดิมที่ได้ประกาศประกวดราคาไปแล้ว และหากส่วนราชการใดมีความสงสัยเกี่ยวกับข้อปฏิบัติต่าง ๆ ขอให้ติดต่อสอบถามไปยังคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อรุณ สรเทศน์

(นายอรุณ สรเทศน์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง
สถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ

กองจัดวางระบบงาน
โทร. 2811044 ต่อ 198

ที่ สร. 0303/ว. 10724 สำนักงบประมาณ

7 เมษายน 2520

เรื่อง กำหนดจำนวนเลขทศนิยมของค่า K ในสัญญาแบบปรับราคาได้

เรียน

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. 0203/ว. 128 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2517

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจใช้สัญญาแบบปรับราคาได้ สำหรับงานจ้างเหมาก่อสร้างประเภทต่าง ๆ รวม 6 ประเภท พร้อมรายละเอียดสูตรที่ใช้คำนวณปรับราคา ตามที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศเสนอ นั้น

เนื่องจากการคำนวณค่า K ตามสูตรปรับราคา สำหรับงานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ จำเป็นต้องคำนวณเป็นเลขทศนิยม จึงมักเกิดปัญหาข้อสงสัยอยู่เนือง ๆ เกี่ยวกับจำนวนตัวเลขทศนิยมว่าจะควรมีกี่ตำแหน่งและควรปัดเศษขึ้นตามหลักคณิตศาสตร์ทั่วไปหรือไม่ ทำให้เกิดความลักลั่นในวิธีการคำนวณหาค่า K และอาจเกิดผลได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้รับเหมาของส่วนราชการต่าง ๆ ได้

ดังนั้นเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน คณะกรรมการ ฯ จึงเห็นสมควรกำหนดให้ใช้เลขทศนิยมสำหรับการคำนวณหาค่า K เพียง 2 ตำแหน่ง ทุกขั้นตอนโดยไม่มีการปัดเศษ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อรุณ สรเทศน์

(นายอรุณ สรเทศน์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง
สถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ

กองจัดวางระบบงาน

โทร. 2811044 ต่อ 198

ที่ สร. 0303/ว. 15621 สำนักงบประมาณ

15 มิถุนายน 2520

เรื่อง ชี้แจงหลักเกณฑ์วิธีคำนวณหาค่า K ในสัญญาแบบปรับราคาได้

เรียน

อ้างถึง หนังสือ ที่ สร. 0303/ว. 10724 ลงวันที่ 7 เมษายน 2520

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ ได้กำหนดให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจคำนวณหาค่า K โดยใช้ทศนิยมเพียง 2 ตำแหน่งทุกขั้นตอนโดยไม่มีการปัดเศษ แต่โดยที่ในสูตรคำนวณหาค่า K ซึ่งประกอบด้วยเลข 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งเป็นค่าคงที่ซึ่งไม่เปลี่ยนไปตามตัวแปร และอีกส่วนหนึ่งเป็นตัวเลขเปรียบเทียบระหว่าง ดัชนีราคาของวันที่ส่งมอบงานกับดัชนีราคาของวันเปิดซองประกวดราคา ซึ่งเปลี่ยนไปตามตัวแปร เช่น $\frac{It}{Io}$, $\frac{Mt}{Mo}$ เป็นต้น นั้น คณะกรรมการมิได้กำหนดวิธีคำนวณไว้ว่า ในกรณีที่มีเลขคงที่คูณอยู่กับเลขสัมพันธ์ (เปรียบเทียบ) นั้นควรจะดำเนินการอย่างไรก่อน คือให้คูณตัวเลขคงที่กับเลขสัมพันธ์ (เปรียบเทียบ) นั้นก่อน หรือให้ทำเลขสัมพันธ์ (เปรียบเทียบ) ให้สำเร็จก่อนจึงนำไปคูณกับเลขคงที่ในสูตรนั้น ทำให้เกิดความลักลั่นและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ดังนั้นเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการ ฯ จึงใคร่ขอให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่ใช้สัญญาแบบปรับราคาได้คำนวณหาค่า K โดยการทำเลขสัมพันธ์ (เปรียบเทียบ) นั้น ให้เป็นผลสำเร็จก่อนแล้วจึงนำผลลัพธ์ไปคูณกับตัวเลขคงที่หน้าเลขสัมพันธ์ นั้น เช่น $.30 \frac{It}{Io}$ ให้ทำ $\frac{It}{Io}$ ให้เป็นผลสำเร็จก่อน (หารกันให้เรียบร้อยก่อน) แล้วจึงนำผลลัพธ์ที่ได้โดยคิดทศนิยมเพียง 2 ตำแหน่งนั้นไปคูณกับ .30 ทั้งนี้เพราะตัวเลขสัมพันธ์นั้นเป็นการเปรียบเทียบระหว่างราคาในเดือนที่ส่งมอบงานกับราคาในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา จึงควรทำการเปรียบเทียบตัวเลขดังกล่าวให้เป็นผลสำเร็จก่อน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อรุณ สรเทศน์

(ศาสตราจารย์อรุณ สรเทศน์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้าง

สถานที่ราชการ และถาวรวัตถุของประเทศ

กองจัดวางระบบงาน

โทร. 2811044 ต่อ 282

สูตรคำนวณการปรับราคาสำหรับการก่อสร้างประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทำสัญญาแบบปรับราคาได้

การพิจารณาเพิ่มหรือลดราคาค่างานจ้างเหมา จากราคาค่างานตามสัญญาให้นำเอา Escalation Factors (K) เข้ามาใช้ในการคำนวณคิดราคาค่างานที่จะจ่ายจริงให้แก่ผู้รับจ้างโดยใช้สูตรดังนี้

$$P = (Po) \times (K)$$

ในเมื่อ P = ราคางานต่อหน่วยหรือราคาค่างานเป็นงวดที่จะต้องจ่ายให้ผู้รับจ้าง

Po = ราคาค่างานต่อหน่วยที่ผู้รับจ้างประกวดราคาได้ หรือราคาค่างานเป็นงวด ซึ่งระบุไว้ในสัญญา แล้วแต่กรณี

K = Escalation Factor

สำหรับค่าของ K = หาได้จากสูตรซึ่งแบ่งออกไว้เป็น 6 หมวด ตามลักษณะของงานดังนี้

หมวดที่ 1 งานขุดและดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำ แยกเป็นงาน 2 ประเภท คือ

1.1 งานขุดและดาดคอนกรีตคลอง

$$K = 0.45 + 0.34\frac{Ct}{Co} + 0.13\frac{It}{Io} + 0.08\frac{Ft}{Fo}$$

1.2 งานคันคลอง

$$K = 0.30 + 0.45\frac{It}{Io} + 0.25\frac{Ft}{Fo}$$

ในเมื่อ K = Escalation Factor ซึ่งใช้สำหรับงาน หมวดที่ 1

Ct = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Co = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในวันเปิดซองประกวดราคา

It = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Io = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย (Consumer Price Index for Thailand) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

หมวดที่ 2 งานอาคารชลประทานและงานท่อระบายน้ำ แยกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 งานอาคารชลประทานไม่รวมบานเหล็ก และให้รวมถึงงานท่อกลมระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กและบ่อพักสำหรับการก่อสร้างอื่นๆด้วย

$$K = 0.48 + 0.18 \frac{Ct}{Co} + 0.34 \frac{St}{So}$$

2.2 งานอาคารชลประทานรวมบานเหล็ก

$$K = 0.45 + 0.16 \frac{Ct}{Co} + 0.39 \frac{St}{So}$$

ในเมื่อ K = Escalation Factor ซึ่งใช้สำหรับงานในหมวดที่ 2

Ct = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Co = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

St = ราคาของเหล็กเส้นที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

So = ราคาของเหล็กเส้นที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

หมวดที่ 3 งานเจาะระเบิดหิน (หมายถึงงานเจาะระเบิดหินทั่ว ๆไป ไม่หมายถึงงานเจาะระเบิดอุโมงค์ ซึ่งต้องใช้เทคนิคชั้นสูง และระยะทางขนย้ายหินไป – กลับประมาณไม่เกิน 2 กิโลเมตร)

$$K = 0.50 + 0.32 \frac{It}{Io} + 0.18 \frac{Ft}{Fo}$$

ในเมื่อ K = Escalation Factor ซึ่งใช้สำหรับงานในหมวดที่ 3

It = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Io = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

หมวดที่ 4 งานเจาะและอัดฉีดน้ำปูน แยกเป็นงาน 2 ประเภท คือ

4.1 งานเจาะ

$$K = 0.40 + 0.47 \frac{It}{Io} + 0.13 \frac{Ft}{Fo}$$

4.2 งานอัดฉีดน้ำปูน

ค่าอัดฉีดน้ำปูนจะเพิ่มหรือลดให้เฉพาะราคาซีเมนต์ที่เปลี่ยนแปลงตามราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดหาขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด กับเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

ในเมื่อ K = Escalation Factor ซึ่งใช้สำหรับงานในหมวดที่ 4

It = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Io = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

หมวดที่ 5 งานดินให้หมายความรวมถึง การขุดดิน การถมดิน การตักดิน การบดอัดดิน ที่ใช้เครื่องจักรเครื่องมือกลปฏิบัติงาน และงานหินทิ้ง หินเรียง หรืองานเรียงหิน

$$K = 0.30 + 0.45 \frac{It}{Io} + 0.25 \frac{Ft}{Fo}$$

ในเมื่อ K = Escalation Factor ซึ่งใช้สำหรับงานในหมวดที่ 5

It = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Io = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

หมวดที่ 6 งานอาคารต่าง ๆ

$$K = 0.40 + 0.30 \frac{It}{Io} + 0.30 \frac{Mt}{Mo}$$

ในเมื่อ K = Escalation Factor ซึ่งใช้สำหรับงานในหมวด 6

It = ดัชนีรวคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Io = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

Mt = ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างที่ผลิตภายในประเทศ (อยู่ในดัชนีราคาขายส่งสำหรับประเทศไทย) จัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Mo = ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างที่ผลิตภายในประเทศ (อยู่ในดัชนีราคาขายส่งสำหรับประเทศไทย) จัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

สำหรับงานอาคารให้หมายความรวมถึง ตัวอาคาร ไฟฟ้า ประปา อุปกรณ์ภายในอาคาร เครื่องปรับอากาศ ลิฟท์ เฟอร์นิเจอร์ ส่วนอื่นที่ติดกับตัวอาคาร ทางระบายน้ำและทางเท้ารอบอาคาร ดินถมและดินตักห่างจากอาคารโดยรอบไม่เกิน 3 เมตร

สูตรคำนวณปรับราคา ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการก่อสร้างสถานที่ราชการและถาวรวัตถุของประเทศพิจารณาอนุมัติให้นำไปใช้เฉพาะหน่วยงานดังนี้

1. กรมชลประทาน

1.1 งานก่อสร้างเขื่อนและอาคารประกอบโครงการพิษณุโลก

1.1.1 งานดิน การขุดดิน การถมดิน การตักดิน การบดอัดดิน ที่ใช้เครื่องจักรเครื่องมือกลปฏิบัติงาน และงานทิ้งหิน หินเรียงหรืองานเรียงหิน

$$P = Po \left(0.30 + 0.45 \frac{It}{Io} + 0.25 \frac{Ft}{Fo}\right)$$

1.1.2 งานคอนกรีต

$$P = Po \left(0.10 + 0.40 \frac{Lt}{Lo} + 0.45 \frac{Mt}{Mo} + 0.50 \frac{Ft}{Fo}\right)$$

1.1.3 งานซีเมนต์

$$P = Po \left(0.15 + 0.80 \frac{Ct}{Co} + 0.05 \frac{Ft}{Fo}\right)$$

1.1.4 เหล็กอัดแรง

$$P = Po \left(0.15 + 0.20 \frac{Lt}{Lo} + 0.60 \frac{St}{So} + 0.50 \frac{Ft}{Fo}\right)$$

1.1.5 อุปกรณ์บานประตูเหล็กที่ต้องสั่งจากต่างประเทศ

$$P = Po \left(0.20 + 0.45 \frac{Wt}{Wo} + 0.20 \frac{CSt}{CSo} + 0.15 \frac{CCSt}{CCSo}\right)$$

1.1.6 งานเกี่ยวกับผิวทาง

$$P = Po \left(0.30\ 0.45 \frac{At}{Ao} + 0.25 \frac{Ft}{Fo}\right)$$

1.1.7 งานคอนกรีตไม่อัดแรง

$$P = Po \left(0.25 + 0.50 \frac{Mt}{Mo} + 0.20 \frac{Lt}{Lo} + 0.50 \frac{Ft}{Fo}\right)$$

1.1.8 อุปกรณ์บานประตูเหล็กซึ่งผลิตในประเทศ

$$P = Po \left(0.20 + 0.45 \frac{Lt}{Lo} + 0.35 \frac{Gt}{Go}\right)$$

Po = ค่างานตามสัญญา

P = ค่างานซึ่งได้รับการเพิ่มราคาแล้ว

Io = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย (Consumer Price Index for Thailand) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ 30 วัน หลังจากออกแจ้งความประกวดราคา

It = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ใน 30 วัน หลังจากออกแจ้งความประกวดราคา

Lt = ค่าแรงขั้นต่ำที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดในวันส่งมอบงาน

Lo = ค่าแรงขั้นต่ำที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด 30 วัน หลังจากออกแจ้งความประกวดราคา

Mt = ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างที่ผลิตภายในประเทศ ออกโดยกระทรวงพาณิชย์ ในวันส่งมอบงานแต่ละงวด

Mo = ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างที่ผลิตภายในประเทศ จัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ใน 30 วัน หลังจากออกแจ้งความประกวดราคา

Ct = ราคาซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในวันส่งมอบงานแต่ละงวดตามใบที่สั่งซื้อ

Co = ราคาซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น 30 วัน หลังจากออกแจ้งความประกวดราคา

St = ราคาเหล็กที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด ตามระยะเวลาที่ซื้อจริง

So = ราคาเหล็กอัดแรง 30 วัน หลังจากออกแจ้งความประกวดราคา

Wt = ค่าแรงตามประกาศของประเทศที่ผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้ในวัน ่งมอบงาน

Wo = ค่าแรงตามประกาศของประเทศที่ผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้ 30 วัน หลังจากออกแจ้งความประกวดราคา

CSo = ราคาเหล็กคาร์บอนจากประเทศผู้ผลิต 30 วัน หลังแจ้งประกวดราคา

CSt = ราคาเหล็กคาร์บอนจากประเทศผู้ผลิตที่ซื้อจริง เพื่อใช้ในงวดงานที่ส่งมอบงาน

At = ราคาแอสฟัลท์ที่ซื้อจริง เพื่อใช้สำหรับงวดงานที่ส่งมอบงาน

Ao = ราคาแอสฟัลท์ ที่ประกาศโดยกระทรวงอุตสาหกรรม 30 วัน หลังจากออกแจ้งความประกวดราคา

Gt = ราคาเหล็กแผ่นที่ผลิตในประเทศไทย ประกาศโดยกระทรวงพาณิชย์ 30 วัน ก่อนเปิดซองประกวดราคา

2. การประปานครหลวง

2.1 งานขุดเจาะดินอุโมงค์ส่งน้ำ

$$K_{3-1} = 0.49 + 0.06 \frac{Fo}{Ft} + 0.38 \frac{It}{Io} + 0.07 \frac{Mt}{Mo}$$

2.2 งาน Primary Lining

$$K_{3-2} = 0.43 + 0.08 \frac{It}{Io} + 0.37 \frac{Ct}{Co} + 0.12 \frac{St}{So}$$

2.3 งาน Secondary Lining

$$K_{3-3} = 0.44 + 0.13 \frac{It}{Io} + 0.16 \frac{Ct}{Co} + 0.27 \frac{St}{So}$$

K = Escalation Factor ที่ใช้สำหรับงานนั้น ๆ

Ft = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Fo = ราคาควบคุมของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (บาท/ลิตร) กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนเปิดซองประกวดราคา

It = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Io = ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย ซึ่งจัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

Mt = ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างที่ผลิตภายในประเทศ (อยู่ในดัชนีราคาขายส่งสำหรับประเทศไทย) จัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Mo = ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างที่ผลิตภายในประเทศ (อยู่ในดัชนีราคาขายส่งสำหรับประเทศไทย) จัดทำขึ้นโดยกระทรวงพาณิชย์ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

Ct = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Co = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

St = ราคาของเหล็กเส้นที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

So = ราคาของเหล็กเส้นที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

3. การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

3.1 งานสร้างถนนลอยฟ้า ช่วงดินแดง–มักกะสัน

$$K = 0.35 + 0.15 \frac{Ct}{Co} + 0.50 \frac{St}{So}$$

K = Escalation Factor ที่ใช้สำหรับงานนั้น

Ct = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

Co = ราคาของซีเมนต์ที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

St = ราคาของเหล็กเส้นที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่ส่งงานแต่ละงวด

So = ราคาของเหล็กเส้นที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำขึ้น (บาท/ตัน) ในเดือนที่เปิดซองประกวดราคา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการพัสดุ
พ.ศ. ๒๕๒๑

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจ้าง พ.ศ. ๒๔๙๘ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๔๙๘ เสียใหม่ ให้เป็นระเบียบเดียวกันเพื่อสะดวกในการปฏิบัติยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๒๑"

ข้อ ๒ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง พ.ศ.๒๔๙๘

(๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง (ฉบับที่ ๕) พ ศ. ๒๔๙๙

(๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๑

(๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๐๒

(๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๐๒

(๖) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๗) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๐๕

(๘) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๐๗

(๙) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๐๙

(๑๐) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๔๙๘

(๑๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๑

(๑๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๒

(๑๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๐๒

(๑๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๑๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๐๕

(๑๖) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ.๒๕๐๗

(๑๗) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ.๒๕๐๙

(๑๘) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๑๐

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

หมวด ๑
ข้อความทั่วไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"พัสดุ" หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่กำหนดไว้ในหนังสือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ ของสำนักงบประมาณ

"การพัสดุ" หมายความว่า การซื้อ การจ้าง การซ่อมและบำรุงรักษา การจัดทำเอง การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุมและการดำเนินการอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

"ส่วนราชการ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม และทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า สำนักงานหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือในต่างประเทศ แต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กับกรุงเทพมหานคร

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

"ปลัดกระทรวง" หมายความรวมถึงปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและปลัดทบวงด้วย

"หัวหน้าส่วนราชการ"

สำหรับราชการบริหารส่วนกลาง หมายความว่า อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

สำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด

"เจ้าหน้าที่พัสดุ" หมายความว่า เจ้าหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุ หรือผู้ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายจากหัวหน้าส่วนราชการให้มีหน้าที่หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุตามระเบียบนี้

"การซื้อ" หมายความว่า การซื้อพัสดุทุกชนิดแต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง

"การจ้าง" ให้หมายความรวมถึง การจ้างทำของและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และการจ้างเหมาบริการ แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการตามระเบียบของกระทรวงการคลัง และการรับขนในการเดินทางไปราชการตามกฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

"ผู้สั่งซื้อ" หมายความว่า ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ซื้อ

"ผู้สั่งจ้าง" หมายความว่า ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตให้จ้าง

"ผู้ซื้อ" หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำเนินการซื้อในนามของส่วนราชการนั้น ๆ

"ผู้ว่าจ้าง" หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำเนินการจ้างในนามของส่วนราชการนั้น ๆ

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และเงินซึ่งส่วนราชการได้รับไว้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้นำไปใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ข้อ ๕ สำหรับส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม การกำหนดให้ส่วนราชการระดับใด ผู้บังคับบัญชาชั้นใด ตำแหน่งใด มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้ให้เป็นไปตาม

ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด และเมื่อได้กำหนดไปประการใดแล้ว ให้แจ้งผู้รักษาการตามระเบียบกระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ทราบด้วย

ข้อ ๖ สำหรับสำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดทบวง ส่วนราชการที่หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หรือส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวงใด ให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นมีอำนาจในการดำเนินการตามระเบียบนี้เท่ากับหัวหน้าส่วนราชการ ส่วนอำนาจที่เกินกว่านั้น ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปเป็นผู้พิจารณา

ข้อ ๗ ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้จะมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ โดยคำนึงถึงตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่จะได้รับมอบอำนาจนั้นเป็นสำคัญ หากเกิดการเสียหายขึ้น ผู้มอบและผู้รับมอบจะต้องรับผิดตามกฎหมาย

ทุกครั้งที่มีการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งสำเนาหลักฐานการมอบอำนาจให้กระทรวงการคลัง หรือคลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ และสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ทราบด้วย

ข้อ ๘ เจ้าหน้าที่พัสดุ หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้มีอำนาจสั่งการตามระเบียบนี้ผู้ใดกระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือกระทำการโดยมีเจตนาทุจริต หรือปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น หรือตามกฎหมายเฉพาะของส่วนราชการนั้น ภายใต้หลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) ถ้าการกระทำเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการลงโทษอย่างต่ำให้ออกจากราชการ

(๒) ถ้าการกระทำไม่เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายแต่ไม่ร้ายแรงให้ลงโทษอย่างต่ำตัดเงินเดือน

(๓) ถ้าการกระทำไม่เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย ให้ลงโทษภาคทัณฑ์หรือว่ากล่าวตักเตือน โดยทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร

การลงโทษทางวินัยตาม (๑) หรือ (๒) ไม่เป็นเหตุให้ผู้กระทำหลุดพ้นจากความรับผิดทางอาญา หรือความรับผิดในทางแพ่งตามระเบียบความรับผิดของข้าราชการในทางแพ่ง (ถ้ามี) แต่ประการใด

หมวด ๒
การจัดหาพัสดุ
ส่วนที่ ๑
การซื้อและการจ้าง

ข้อ ๙ การซื้อ ให้ส่วนราชการส่งเสริมพัสดุที่ผลิตในประเทศ

ข้อ ๑๐ การจ้าง ให้ส่วนราชการส่งเสริมกิจการของคนไทย

วิธีซื้อและวิธีจ้าง

ข้อ ๑๑ การซื้อกระทำได้ ๕ วิธี คือ

(๑) วิธีตกลงราคา

(๒) วิธีสอบราคา

(๓) วิธีประกวดราคา

(๔) วิธีพิเศษ

(๕) วิธีกรณีพิเศษ

ข้อ ๑๒ การจ้างกระทำได้ ๖ วิธี คือ

(๑) วิธีตกลงราคา

(๒) วิธีกำหนดราคา

(๓) วิธีสอบราคา

(๔) วิธีประกวดราคา

(๕) วิธีพิเศษ

(๖) วิธีกรณีพิเศษ

ข้อ ๑๓ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคา ได้แก่การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๑๔ การจ้างโดยวิธีกำหนดราคา ได้แก่การจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และอาจแบ่งงานออกได้เป็นส่วน ๆ และคำนวณค่าจ้างตามส่วนแห่งงานนั้น

ข้อ ๑๕ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ได้แก่การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๑๖ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีประกวดราคา ได้แก่การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกินกว่า ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๑๗ การซื้อหรือการจ้างตามข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ถ้าผู้สั่งซื้อหรือผู้สั่งจ้างเห็นสมควรจะสั่งให้กระทำโดยวิธีที่กำหนดไว้สำหรับวงเงินที่สูงกว่าก็ได้

การแบ่งซื้อหรือแบ่งจ้างเพื่อให้วงเงินต่ำกว่าที่กำหนดในวิธีใดจะกระทำมิได้

ข้อ ๑๘ การซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้แก่การซื้อครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้

(๑) เป็นพัสดุขายทอดตลาด

(๒) เป็นพัสดุที่จะขายทอดตลาดโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การระหว่างประเทศ หรือหน่วยงานของต่างประเทศ

(๓) เป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่ราชการ

(๔) เป็นพัสดุเพื่อใช้ในราชการลับ

(๕) เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ

(๖) เป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อจากผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายโดยตรง

(๗) เป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี

ข้อ ๑๙ การจ้างโดยวิธีพิเศษ ได้แก่การจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้

(๑) เป็นงานที่ต้องการช่างผู้มีฝีมือจริง ๆ หรือผู้มีความชำนาญเป็นพิเศษ

(๒) เป็นงานที่ต้องกระทำโดยเร่งด่วน หากล่าช้าอาจจะเสียหายแก่ราชการ

(๓) เป็นงานที่ต้องปกปิดเป็นความลับของทางราชการ

(๔) เป็นงานที่ได้ดำเนินการจ้างโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี

ข้อ ๒๐ สำหรับส่วนราชการในต่างประเทศ หรือมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในต่างประเทศ จะซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษก็ได้ และให้นำความในข้อ ๔๕ (๕) และข้อ ๔๖ (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๑ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ได้แก่การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นผู้ทำหรือผลิตพัสดุนั้น ๆ ขึ้นเอง และนายกรัฐมนตรีอนุมัติให้ซื้อหรือจ้างได้เป็นการทั่วไป หรือเป็นการเฉพาะคราว แล้วแต่จะเห็นสมควรโดยไม่ต้องใช้วิธีสอบราคา หรือวิธีประกวดราคา

รายงานขอซื้อหรือขอจ้าง

ข้อ ๒๒ ก่อนดำเนินการซื้อหรือจ้างทุกวิธี นอกจากการซื้อที่ดินตามข้อ ๒๓ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการตามรายการดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องซื้อหรือจ้าง

(๒) รายละเอียดของพัสดุที่จะซื้อหรืองานที่จะจ้าง

(๓) ราคาพัสดุหรือราคาค่าจ้างในท้องตลาดในขณะนั้นที่สืบทราบหรือประมาณได้ และถ้าเคยซื้อหรือจ้างมาก่อนก็ให้แสดงราคาซื้อหรือจ้างครั้งหลังสุดที่เคยซื้อหรือจ้างด้วย

(๔) วงเงินที่จะซื้อหรือจ้าง

(๕) กำหนดเวลาที่ต้องการใช้พัสดุนั้น หรือให้งานนั้นแล้วเสร็จ

(๖) วิธีที่จะซื้อหรือจ้าง และเหตุผลที่ต้องซื้อหรือจ้างโดยวิธีนั้น

(๗) ข้อเสนออื่น ๆ (ถ้ามี)

ข้อ ๒๓ ก่อนดำเนินการซื้อที่ดิน ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานเสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการตามรายการดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องซื้อ

(๒) รายละเอียดของที่ดินที่ต้องการซื้อ รวมทั้งเนื้อที่และท้องที่ที่ต้องการ

(๓) ราคาประเมินของทางราชการในท้องที่นั้น

(๔) ราคาซื้อขายของที่ดินใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อครั้งหลังสุด ประมาณ ๓ ราย

(๕) วงเงินที่จะซื้อ

(๖) วิธีที่จะซื้อและเหตุผลที่ต้องซื้อโดยวิธีนั้น

(๗) ข้อเสนออื่น ๆ (ถ้ามี)

การดำเนินการซื้อที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง ให้ติดต่อกับเจ้าของโดยตรง

ข้อ ๒๔ เมื่อหัวหน้าส่วนราชการให้ความเห็นชอบตามรายงานที่เสนอตามข้อ ๒๒ หรือข้อ ๒๓ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการตามวิธีการซื้อหรือวิธีการจ้างนั้น ๆ ต่อไปได้

กรรมการ

ข้อ ๒๕ ในการดำเนินการซื้อหรือจ้างแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้ แล้วแต่กรณี คือ

(๑) คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา

(๒) คณะกรรมการรับซองประกวดราคา

(๓) คณะกรรมการเปิดซองประกวดราคา

(๔) คณะกรรมการจัดซื้อหรือจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ

(๕) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

(๖) คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ข้อ ๒๖ คณะกรรมการตามข้อ ๒๕ แต่ละคณะให้ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอย่างน้อย ๒ คน โดยปกติให้แต่งตั้งจากข้าราชการตั้งแต่ระดับ ๓ หรือเทียบเท่าขึ้นไป ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการ จะแต่งตั้งบุคคลที่มิใช่ข้าราชการร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งข้าราชการที่มีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการแทน

ในการซื้อหรือจ้างรายเดียวกัน ห้ามแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการรับซองประกวดราคาเป็นกรรมการเปิดซองประกวดราคา หรือแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการเปิดซองสอบราคาหรือกรรมการเปิดซองประกวดราคาเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ

คณะกรรมการทุกคณะ เว้นแต่คณะกรรมการรับซองประกวดราคาควรแต่งตั้งผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพัสดุหรืองานจ้างนั้น ๆ เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

สำหรับการซื้อหรือจ้างในวงเงินไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท จะแต่งตั้งข้าราชการเพียงคนเดียวเป็นผู้ตรวจรับพัสดุหรืองานจ้างนั้น โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างก็ได้

ข้อ ๒๗ ในการประชุมปรึกษาของคณะกรรมการแต่ละคณะต้องมีกรรมการมาพร้อมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ประธานกรรมการและกรรมการแต่ละคนมีเสียงหนึ่งในการลงมติ

มติของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุและคณะกรรมการตรวจการจ้าง ให้ถือมติเอกฉันท์

ในกรณีกรรมการบางคนไม่ยอมรับพัสดุหรืองานจ้างนั้น โดยทำความเห็นแย้งไว้ให้นำความในข้อ ๔๘ (๗) หรือข้อ ๔๙ (๖) แล้วแต่กรณีมาใช้บังคับ สำหรับคณะกรรมการคณะอื่นถ้าผู้ใดไม่เห็นด้วยให้ทำบันทึกความเห็นแย้งไว้ด้วย

ข้อ ๒๘ การแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๒๕ สำหรับส่วนราชการในต่างประเทศ หรือมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในต่างประเทศ ถ้ามีข้าราชการในสำนักงานนั้นไม่พอที่จะปฏิบัติตามความในข้อ ๒๖ หรือข้อ ๒๗ ได้ จะแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งและลูกจ้างของสำนักงานนั้น หรือข้าราชการจากส่วนราชการอื่นที่มีสำนักงานอยู่ในประเทศนั้น ร่วมเป็นกรรมการคณะหนึ่งคณะใดหรือทุกคณะก็ได้

วิธีตกลงราคา

ข้อ ๒๙ การซื้อหรือจ้างโดยวิธีตกลงราคา ให้เจ้าหน้าที่พัสดุต่อรองและตกลงราคากับผู้ขายหรือผู้รับจ้าง แล้วให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุจัดซื้อหรือจ้างได้ภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๒๔

การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคาในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหมายไว้ก่อนและไม่อาจดำเนินการตามปกติได้ ให้เจ้าหน้าที่พัสดุหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการนั้น ดำเนินการไปก่อน แล้วรีบรายงานขอความเห็นชอบต่อผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

วิธีกำหนดราคา

ข้อ ๓๐ การจ้างโดยวิธีกำหนดราคานอกจากจะดำเนินการตามข้อ ๒๒ แล้วให้เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำตารางกำหนดจำนวนงานที่จะจ้างเป็นหน่วย และเสนอชื่อเจ้าหน้าที่ของทางราชการซึ่งจะเป็นผู้ควบคุมงานด้วย

วิธีสอบราคา

ข้อ ๓๑ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ก่อนวันเปิดซองไม่น้อยกว่า ๗ วัน ให้หัวหน้าส่วนราชการปิดใบแจ้งความสอบราคาไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของส่วนราชการนั้น กับให้ส่งใบแจ้งความดังกล่าวไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงหรือโดย ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เสนอราคาเป็นหนังสือผนึกซองยื่นต่อเจ้าหน้าที่พัสดุด้วยตนเอง หรือโดยผู้แทนซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือ ภายในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

(๒) ให้เจ้าหน้าที่พัสดุรับซองใบเสนอราคาที่ยื่นมาทุกรายโดยไม่เปิดซองเมื่อครบกำหนดเวลาตาม (๑) แล้ว ให้ส่งมอบซองใบเสนอราคาพร้อมทั้งรายงานผลการรับซองต่อคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา เพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองแล้ว ห้ามรับซองใบเสนอราคาจากผู้หนึ่งผู้ใดอีก

ข้อ ๓๒ ใบแจ้งความสอบราคา ให้มีรายการทำนองเดียวกับใบแจ้งความประกวดราคาตามข้อ ๓๗ เว้นแต่ไม่ต้องวางหลักประกันซอง

ข้อ ๓๓ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีหน้าที่ดังนี้

(๑) เปิดซองใบเสนอราคาโดยเปิดเผยต่อหน้าผู้ยื่นซองหรือผู้แทนซึ่งมีอยู่ในขณะถึงเวลาเปิดซอง แล้วจดราคาจากใบเสนอราคาทุกฉบับลงไว้ในบัญชีเปรียบเทียบราคา และให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคา บัญชีเปรียบเทียบราคา และเอกสารประกอบใบเสนอราคาที่เป็นเอกสารสำคัญ

(๒) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา แคตตาล็อคหรือแบบรูปและรายการละเอียด ว่าเป็นไปตามเงื่อนไขในแจ้งความสอบราคาหรือไม่

(๓) พิจารณาราคารายที่เสนอโดยถูกต้องตาม (๒) โดยปกติควรเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากรายที่เสนอโดยถูกต้องและเสนอราคาต่ำสุด

(๔) หากราคาที่เสนอตาม (๓) สูงกว่าราคาที่เคยซื้อหรือจ้างครั้งสุดท้าย(ถ้ามี) หรือสูงกว่าราคาที่คณะกรรมการเปิดซองสมควรซื้อหรือจ้าง ให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาขอให้ผู้เสนอราคารายนั้นลดราคาลงอีก ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาต่อรองราคาลง โดยเรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองเสนอราคาหรือโดยวาจา

(๕) เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลประการใด ให้เสนอความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

ข้อ ๓๔ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาที่ปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคารายที่ถูกต้องตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดในแจ้งความสอบราคายังสูงกว่าวงเงินงบประมาณที่ได้รับให้คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา เรียกผู้เสนอราคาในราคาต่ำตามลำดับมาต่อรองราคาให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ หากรายใดยอมลดราคาลงอยู่ภายในวงเงินงบประมาณ ก็ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการต่อไป แต่ถ้าผู้เสนอราคาไม่ยอมลดราคาหรือลดราคาแล้วแต่ยังสูงกว่าวงเงินงบประมาณ ให้หัวหน้าส่วนราชการขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณเพื่อขอเปลี่ยนแปลงรายการหรือขอเงินงบประมาณเพิ่มเติม หรือจะยกเลิกการสอบราคาเพื่อดำเนินการสอบราคาใหม่ก็ได้ ตามแต่หัวหน้าส่วนราชการจะเห็นสมควร

วิธีประกวดราคา

ข้อ ๓๕ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีประกวดราคา ให้หัวหน้าส่วนราชการปิดประกาศหรือใบแจ้งความดังกล่าวโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของส่วนราชการนั้นและประกาศทางวิทยุกระจายเสียงหรือลงประกาศในหนังสือพิมพ์ของทางราชการ หากเห็นควรจะส่งประกาศหรือใบแจ้งความดังกล่าวไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรง หรือจะโฆษณาด้วยวิธีอื่นอีกก็ได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง จะต้องกระทำก่อนวันรับซองประกวดราคาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ข้อ ๓๖ การให้หรือขายแบบรูปและรายการละเอียดในการประกวดราคาให้กระทำ ณ สถานที่ที่ผู้ต้องการสามารถติดต่อได้โดยสะดวกและไม่เป็นเขตหวงห้าม กับจะต้องต้องจัดเตรียมไว้ให้มากพอสำหรับความต้องการของผู้มาขอรับหรือขอซื้อที่มีอาชีพขายหรือทำงานจ้างนั้นรายละ ๑ ชุด

ในกรณีที่มีการขาย ให้กำหนดราคาพอสมควรกับค่าใช้จ่ายที่ทางราชการต้องเสียไปในการจัดทำแบบรูปและรายการละเอียดนั้น

ข้อ ๓๗ ใบแจ้งความประกวดราคา อย่างน้อยให้แสดงรายการดังต่อไปนี้

(๑) รายละเอียดและคุณ ลักษณะเฉพาะของพัสดุ ที่ต้องการซื้อหรืองานที่ต้องการจ้าง และจำนวนที่ต้องการ

(๒) คุณสมบัติของ ผู้เข้าประกวดราคา ซึ่งจะต้องมี อาชีพขายหรือรับจ้างตาม (๑) และไม่เป็นผู้ได้รับเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันซึ่งอาจปฏิเสธไม่ยอมขึ้นศาล เว้นแต่รัฐบาลของผู้เข้าประกวดราคาจะได้มีคำสั่งให้สละเอกสิทธิ์และความคุ้มกันเช่นว่านั้น

(๓) ในกรณีจำเป็น ให้ระบุให้ผู้เข้าประกวดราคาส่งตัวอย่าง แคตตาล็อค หรือแบบรูป และรายการละเอียดไปพร้อมกับใบเสนอราคา

(๔) ถ้าจำเป็นต้องทำการตรวจทดลอง ให้กำหนดจำนวนตัวอย่างให้พอแก่การตรวจทดลอง และให้มีเหลือไว้สำหรับทำสัญญาด้วย ทั้งนี้ให้มีข้อกำหนดไว้ด้วยว่าทางราชการไม่รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ตัวอย่างที่ส่งมาให้ตรวจทดลอง

(๕) ให้ผู้เข้าประกวด ราคาเสนอราคารวม และราคาต่อหน่วยหรือต่อรายการ (ถ้าทำได้)

(๖) กำหนดระยะเวลายืนราคาเท่าที่จำเป็นต่อทางราชการ

(๗) กำหนดสถานที่วันเวลารับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองประกวด-ราคา

(๘) กำหนดสถานที่ส่งมอบพัสดุและวันส่งมอบโดยประมาณ (สำหรับการซื้อ) หรือกำหนดวันที่จะเริ่มทำงานและวันแล้วเสร็จโดยประมาณ (สำหรับการจ้าง)

(๙) จำนวนเงินที่กำหนดเป็นหลักประกันซอง สถานที่รับหลักประกันซอง และให้มีเงื่อนไขว่าถ้าผู้เข้าประกวดราคาถอนการเสนอราคา หรือไม่ไปทำสัญญาหรือข้อตกลงกับทางราชการภายในกำหนด ทางราชการจะริบหลักประกันซองหรือเรียกร้องจากธนาคารผู้ค้ำประกัน และสงวนสิทธิ์ที่จะถือว่าผู้ที่ไม่ไปทำสัญญากับทางราชการเป็นผู้ทิ้งงานด้วย

(๑๐) อัตราการจ่ายเงินล่วงหน้า (ถ้ามี)

(๑๑) ข้อกำหนดว่าผู้ประกาศราคาได้จะต้องวางหลักประกัน สัญญาตามอัตราที่กำหนดในข้อ ๕๖

(๑๒) ใบเสนอราคาให้ลงจำนวนเงินเป็นตัวเลขและตัวหนังสือ ถ้าตัวเลขและตัวหนังสือไม่ตรงกันให้ถือตัวหนังสือเป็นสำคัญ

(๑๓) ซองประกวดราคาต้องผนึก ให้เรียบร้อยก่อนยื่น ต่อเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการรับซองประกวดราคา

(๑๔) สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับแบบรูปและรายการละเอียดพร้อมทั้งแบบสัญญา ในกรณีที่มีการขายให้ระบุราคาขายไว้ด้วย

(๑๕) ข้อสงวนสิทธิ์ว่า ผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างทรงไว้ซึ่งสิทธิ์ที่จะงดซื้อหรือจ้าง หรือเลือกซื้อหรือจ้าง โดยไม่จำต้องซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคาต่ำสุดเสมอไป

ข้อ ๓๘ การรับซองประกวดราคาให้กระทำได้ ๒ วิธี คือ

(๑) จัดตู้ทึบหรือหีบทึบมีช่องสำหรับสอดซองประกวดราคาไว้ ณ ที่ทำการของผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้าง

(๒) ตั้งกรรมการรับซองประกวดราคาตามข้อ ๒๕

ข้อ ๓๙ วิธีรับซองประกวดราคาตามข้อ ๓๘ (๑) ให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการดังนี้

(๑) ใส่กุญแจตู้หรือหีบนั้น พร้อมทั้งประทับตราก่อนเวลารับซองประกวดราคาแล้วมอบกุญแจให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเป็นผู้ถือไว้

(๒) รับซองประกวดราคาลงทะเบียนซองไว้เป็นหลักฐาน ลงชื่อกำกับซองกับบันทึกไว้ที่หน้าซองว่าเป็นของผู้ใด

(๓) ตรวจสอบหลักประกันซองร่วมกับเจ้าหน้าที่การเงิน เมื่อถูกต้องแล้วให้เจ้าหน้าที่การเงินออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นซองไว้เป็นหลักฐาน

(๔) แนะนำให้ผู้ยื่นซองนำซองไปใส่ตู้หรือหีบที่จัดไว้

(๕) รับเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดในแจ้งความประกวดราคา พร้อมทั้งพัสดุตัวอย่าง แคตตาล็อค หรือแบบรูปและรายการละเอียด (ถ้ามี)

(๖) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองประกวดราคาแล้ว ให้ส่งมอบตู้หรือหีบบรรจุซองประกวดราคาและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตาม (๕) พร้อมด้วยบันทึกรายงานรับซองประกวดราคาต่อคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคา

ข้อ ๔๐ คณะกรรมการรับซองประกวดราคา มีหน้าที่ดังนี้

(๑) รับซองประกวดราคา ลงทะเบียนรับซองไว้เป็นหลักฐาน ลงชื่อกำกับซองกับบันทึกไว้ที่หน้าที่ซองว่าเป็นของผู้ใด

(๒) ตรวจสอบหลักประกันซองร่วมกับเจ้าหน้าที่การเงิน เมื่อถูกต้องแล้วให้เจ้าหน้าที่การเงินออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นซองไว้เป็นหลักฐาน

(๓) รับเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดในแจ้งความประกวดราคา พร้อมทั้งพัสดุตัวอย่าง แคตตาล็อค หรือแบบรูปและรายการละเอียด (ถ้ามี)

(๔) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองประกวดราคาแล้ว ให้ส่งมอบซองประกวดราคาทั้งหมดและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตาม (๓) พร้อมด้วยบันทึกรายงานการรับซองประกวดราคาต่อคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคา

ข้อ ๔๑ เมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองประกวดราคาแล้ว ห้ามรับซองประกวดราคาและหรือเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดในแจ้งความประกวดราคาอีก การรับซองประกวดราคาที่ส่งมาทางไปรษณีย์จะกระทำมิได้

ข้อ ๔๒ คณะกรรมการเปิดซองประกวดราคามีหน้าที่ดังนี้

(๑) เปิดซองประกวดราคาโดยเปิดเผยต่อหน้าผู้เข้าประกวดราคาหรือผู้แทนซึ่งมีอยู่ในขณะถึงเวลาเปิดซอง แล้วจดราคาจากใบเสนอราคาทุกฉบับลงไว้ในบัญชีเปรียบเทียบราคา และให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคา บัญชีเปรียบเทียบราคาและเอกสารประกอบใบเสนอราคาที่เป็นเอกสารสำคัญ

(๒) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา แคตตาล็อค หรือแบบรูปและรายการละเอียดว่าเป็นไปตามเงื่อนไขในแจ้งความประกวดราคาหรือไม่

(๓) พิจารณาราคาของรายที่เสนอโดยถูกต้องตาม (๒) และให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการที่จะต่อรองหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงราคาที่เจ้าหน้าที่พัสดุเสนอตามข้อ ๒๒ หรือข้อ ๒๓ เป็นเครื่องประกอบการพิจารณา

ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองประกวดราคาหรือโดยวาจา

ถ้าปรากฏว่าราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อ หรือจ้างสูงกว่าวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ให้คณะกรรมการเปิดซองประกวดราคาดำเนินการตามข้อ ๓๔ โดยอนุโลม

(๔) เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลประการใด ให้เสนอความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

ข้อ ๔๓ การประกวดราคาครั้งใด ถ้าไม่มีผู้เสนอราคาเลย หรือมีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว หรือมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่เสนอถูกต้องตรงตามรายการละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในแจ้งความประกวดราคาเพียงรายเดียว ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น เพื่อดำเนินการประกวดราคาใหม่

ถ้าหัวหน้าส่วนราชการเห็นว่าจะประกวดราคาใหม่ไม่ได้ผลดี จะดำเนินการซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๑๘ (๗) หรือข้อ ๑๙ (๔) แล้วแต่กรณีก็ได้

ข้อ ๔๔ หลังจากการประกวด ราคาแล้ว แต่ยังไม่ได้ทำสัญญา หรือตกลงซื้อ หรือจ้างกับผู้เข้าประกวดราคารายใด ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการเป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญ ในรายการละเอียด หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ในแจ้งความประกวดราคาให้หัวหน้าส่วนราชการเสนอขออนุมัติผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือจ้าง เพื่อยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น

เมื่อจะมีการประกวดราคาใหม่ ผู้เข้าประกวดราคาครั้งก่อนมีสิทธิ์ได้รับแบบรูปและรายการใหม่จากทางราชการโดยไม่ต้องเสียค่าซื้อแบบรูปและรายการ (ถ้ามี) อีก

วิธีพิเศษ

ข้อ ๔๕ การซื้อโดยวิธีพิเศษ ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีเป็นพัสดุขายทอดตลาด ให้ดำเนินการซื้อตามวิธีการขายทอดตลาดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) ในกรณีเป็นพัสดุจะขายทอดตลาดให้ดำเนินการซื้อโดยวิธีตกลงราคา

(๓) ในกรณีเป็นพัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน หากล่าช้าอาจเสียหายแก่ราชการให้เชิญผู้มีอาชีพขายพัสดุนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อ ก็ให้ต่อรองราคาลงอีก

(๔) ในกรณีเป็นพัสดุเพื่อให้ราชการลับ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ (๓)

(๕) ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูตหรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศ ช่วยสืบราคาคุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด แล้วเปรียบเทียบราคาในประเทศ (ถ้ามี)

(๖) ในกรณีเป็นพัสดุซึ่งจำเป็นต้องซื้อจากผู้ผลิต หรือผู้แทนจำหน่ายโดยตรงให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ (๓)

(๗) ในกรณีเป็นพัสดุที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี เนื่องจากไม่มีผู้เสนอราคาเลย หรือมีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียว หรือมีผู้เสนอราคาหลายรายแต่เสนอถูกต้องตรงตามรายการละเอียด และเงื่อนไขที่กำหนดในแจ้งความประกวดราคา เพียงรายเดียว หรือราคาที่เสนอสูงเกินสมควร ให้สืบราคาจากผู้ขายรายอื่น ๆ (ถ้ามี) ประกอบการพิจารณา หากเห็นว่าราคาของผู้เสนอราคารายเดียวนั้น หรือราคาของผู้ขายรายอื่นที่สืบทราบได้ ยังสูงกว่าราคาในท้องตลาด หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อ ก็ให้ต่อรองราคาลงไปอีก

เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลประการใด ให้คณะกรรมการเสนอรายงานพร้อมด้วยความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เพื่อสั่งการต่อไป

ข้อ ๔๖ การจ้างโดยวิธีพิเศษ ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษขึ้น เพื่อดำเนินการต่อไปดังนี้

(๑) การจ้างโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๑๙ (๑) (๒)และ (๓) ให้เชิญผู้มีอาชีพรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่าราคาที่เสนอนั้นยังสูงกว่าราคาในท้องถิ่นหรือที่ประมาณได้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมครรจ้าง ก็ให้ต่อรองราคาลงอีก

(๒) การจ้างโดยวิธีพิเศษ ตามข้อ ๑๙ (๔) ให้สืบราคาจากผู้รับจ้างรายอื่นๆ (ถ้ามี) ประกอบการพิจารณา หากเห็นว่าราคาของผู้เสนอราคารายเดียวนั้นหรือราคาของผู้รับจ้างรายอื่นที่สืบทราบได้ยังสูงกว่าราคาในท้องถิ่น หรือราคาที่ประมาณไว้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรจ้าง ก็ให้ต่อรองราคาลงไปอีกเท่าที่จะทำได้

เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลประการใด ให้คณะกรรมการเสนอรายงานพร้อมด้วยความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เพื่อสั่งการต่อไป

วิธีกรณีพิเศษ

ข้อ ๔๗ การดำเนินการซื้อหรือจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ตามข้อ ๒๑ ได้โดยตรง

การตรวจรับพัสดุ

ข้อ ๔๘ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุที่ซื้อมีหน้าที่ดังนี้

(๑) ตรวจรับพัสดุ ณ ที่ทำการของผู้ซื้อ หรือผู้ใช้พัสดุนั้น หรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา

การตรวจรับพัสดุ ณ สถานที่อื่น ในกรณีที่ไม่มีสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ซื้อก่อน

(๒) ตรวจนับพัสดุที่ซื้อว่าถูกต้องครบถ้วนตามหลักฐานที่ตกลงกันไว้หรือไม่ ในกรณีที่มีการทดลอง หรือตรวจสอบในทางเทคนิคหรือทางวิทยาศาสตร์ จะเชิญผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพัสดุนั้นมาให้คำปรึกษา หรือส่งพัสดุนั้นไปทดลองหรือตรวจสอบ ณ สถานที่ของผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒินั้น ๆ ก็ได้

(๓) โดยปกติให้ตรวจรับพัสดุในวันที่ผู้ขายนำพัสดุมาส่งและให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

(๔) เมื่อตรวจถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้รับพัสดุไว้ และถือว่าผู้ขายได้ส่งมอบพัสดุถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้ขายนำพัสดุนั้นมาส่ง แล้วมอบแก่เจ้าหน้าที่พัสดุพร้อมกับทำใบตรวจรับโดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับ มอบแก่ผู้ขาย ๑ ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุของผู้ซื้อ ๑ ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินและรายงานให้ผู้ซื้อทราบ

(๕) ในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบพัสดุถูกต้องแต่ไม่ครบจำนวน หรือส่งมอบครบจำนวนแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด ถ้าสัญญามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้ตรวจรับไว้เฉพาะจำนวนที่ถูกต้องโดยถือปฏิบัติตาม (๔) และให้รีบรายงานผู้ซื้อเพื่อแจ้งให้ผู้ขายทราบภายใน ๓ วัน ทำการ นับแต่วันที่ตรวจพบ แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิ์ของผู้ซื้อที่จะปรับผู้ขายในจำนวนที่ส่งมอบไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องนั้น

(๖) การตรวจรับพัสดุที่ประกอบกันเป็นชุดหรือเป็นหน่วย ถ้าขาดส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วจะไม่สามารถใช้การได้โดยสมบูรณ์ ให้ถือว่าผู้ขายยังมิได้ส่งมอบพัสดุนั้น และให้รีบรายงานผู้ซื้อ เพื่อแจ้งให้ผู้ขายทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ตรวจพบ

(๗) ถ้ากรรมการตรวจรับพัสดุบางคนไม่ยอมรับพัสดุ โดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอผู้ซื้อเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าผู้ซื้อสั่งการให้รับพัสดุนั้นได้ จึงดำเนินการตาม (๔) หรือ (๕) แล้วแต่กรณี

การตรวจการจ้าง

ข้อ ๔๙ คณะกรรมการตรวจการจ้างมีหน้าที่ดังนี้

(๑) ตรวจและควบคุมงาน ให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดสัญญา โดยจะสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม หรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ถ้าผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตาม ก็สั่งให้หยุดงานนั้นเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด แล้วแต่กรณีไว้ก่อน จนกว่าผู้รับจ้างจะยอมปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง หากมีปัญหาเกิดขึ้น ในกรณีที่แบบรูปรายการละเอียด หรือข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดกันหรือเป็นที่คาดหมายได้ว่าถึงแม้ว่างานนั้นจะได้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา แต่เมื่อสำเร็จลงแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรง ให้สั่งพักงานนั้นไว้ก่อน แล้วรายงานผู้ว่าจ้างเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้จดบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวัน บันทึกดังกล่าวต้องเก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเมื่อเสร็จงานแต่ละงวด โดยถือว่าเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ เพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่

(๒) ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงาน ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้ควบคุมงาน

(๓) ในวันกำหนดลงมือทำการของผู้รับจ้างตามสัญญา และในวันถึงกำหนดส่งมอบงานแต่ละงวด ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างไปดูยังสถานที่ก่อสร้าง และให้รายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างว่าเป็นไปตามสัญญาหรือไม่ ให้ผู้ว่าจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันถึงกำหนดนั้น ๆ

(๔) ให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ประธานคณะกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน

(๕) เมื่อตรวจเห็นเป็นการถูกต้องครบถ้วน เป็นไปตามแบบรูป รายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวดแล้วแต่กรณีโดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อย ๒ ฉบับ มอบให้แก่ผู้รับจ้าง ๑ ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุของผู้ว่าจ้าง ๑ ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงิน และรายงานให้ผู้ว่าจ้างทราบ

ในกรณีที่เห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมด หรืองวดใดก็ตามไม่เป็นตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานผู้ว่าจ้างผ่านเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อทราบหรือสั่งการ แล้วแต่กรณี

(๖) ในกรณีที่กรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงาน โดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอผู้ว่าจ้างเพื่อพิจารณาสั่งการ

ข้อ ๕๐ งานจ้างใดที่หัวหน้าส่วนราชการเห็นความจำเป็นต้องมีผู้ควบคุมงานโดยเฉพาะ หรือในกรณีที่คณะกรรมการตรวจการจ้างรายงานว่า ไม่สามารถจะไปควบคุมงานโดยใกล้ชิดได้ ให้แต่งตั้งผู้ควบคุมงานขึ้นจากข้าราชการในสังกัด ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการเห็นสมควร หรือจะแต่งตั้งจากข้าราชการของกรมโยธาธิการ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกแบบนั้น ตามที่ได้รับความยินยอมจากหัวหน้าส่วนราชการของผู้นั้นแล้วก็ได้

การจ้างเอกชนเป็นผู้ควบคุมงาน จะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องด้วย

ข้อ ๕๑ ให้ผู้ควบคุมงานรับหน้าที่แทนคณะกรรมการตรวจการจ้างตามข้อ ๔๙ (๑) และให้รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการตรวจการจ้างทุกสัปดาห์

อำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

ข้อ ๕๒ การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างครั้งหนึ่ง นอกจากวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษ ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงินดังต่อไปนี้

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) ปลัดกระทรวง.กินกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เกินกว่า ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

ข้อ ๕๓ การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีพิเศษครั้งหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งและภายในวงเงินดังต่อไปนี้

(๑) หัวหน้าส่วนราชการไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) ปลัดกระทรวงเกินกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเกินกว่า ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

ข้อ ๕๔ การสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างโดยไม่จำกัดวงเงิน

หลักประกัน

ข้อ ๕๕ หลักประกันซองหรือหลักประกันสัญญา ให้ใช้หลักประกันอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เงินสด

(๒) เช็คที่ธนาคารรับรองหรือเช็คที่ธนาคารเซ็นสั่งจ่าย ซึ่งเป็นเช็คลงวันที่ที่ใช้เช็คนั้นชำระต่อเจ้าหน้าที่หรือก่อนวันนั้นไม่เกิน ๓ วันทำการ

(๓) หนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศ ตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบนี้

(๔) พันธบัตรรัฐบาลไทย

ข้อ ๕๖ หลักประกันดังกล่าวในข้อ ๕๕ ให้เรียกไว้ตามอัตราดังนี้

(๑) หลักประกันซอง ให้กำหนดมูลค่าเป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าแต่ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุที่จะซื้อจ้าง

(๒) หลักประกันสัญญา ให้กำหนดมูลค่าในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าแต่ไม่เกินร้อยละสิบของราคาพัสดุที่ตกลงซื้อหรือจ้าง

ในการทำสัญญาจัดหาพัสดุที่มีระยะเวลาผูกพันตามสัญญาเกินกว่า ๑ ปี และพัสดุนั้นไม่ต้องมีการประกันเพื่อความชำรุดบกพร่อง เช่น พัสดุใช้สิ้นเปลือง ให้กำหนดหลัก

ประกันได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละห้า แต่ไม่เกินร้อยละสิบของราคาพัสดุที่ส่งมอบในแต่ละปีของสัญญา โดยให้ถือว่าหลักประกันนี้เป็นการค้ำประกันตลอดอายุสัญญา และหากในปีต่อไปราคาพัสดุที่ส่งมอบแตกต่างไปจากราคาในรอบปีก่อน ให้ปรับปรุงหลักประกันตามอัตราส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นก่อนครบรอบปี ในกรณีที่หลักประกันต้องปรับปรุงในทางที่เพิ่มขึ้นและผู้ขายไม่นำหลักประกันมาเพิ่มให้ครบจำนวนภายใน ๑๕ วัน ก่อนการส่งมอบพัสดุงวดสุดท้ายของปีนั้น ให้ทางราชการหักจากเงินค่าพัสดุงวดสุดท้ายของปีนั้นที่ทางราชการจะต้องจ่ายให้เป็นหลักประกันในส่วนที่เพิ่มขึ้น

การกำหนดหลักประกันตามความในวรรคสอง จะต้องระบุไว้เป็นเงื่อนไขในแจ้งความและในสัญญาด้วย

ข้อ ๕๗ ให้ส่วนราชการคืนหลักประกันให้แก่ผู้เสนอราคา หรือผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้วแต่กรณีโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวพ้นจากข้อผูกพันแล้ว

การซื้อหรือจ้างที่ไม่ต้องมีการประกันเพื่อความชำรุดบกพร่อง ให้คืนหลักประกันให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างตามอัตราส่วนของพัสดุ ซึ่งทางราชการได้รับมอบไว้แล้ว แต่ทั้งนี้จะต้องระบุไว้เป็นเงื่อนไขในแจ้งความและในสัญญาด้วย

ข้อ ๕๘ ในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้เสนอราคา หรือเป็นผู้ขายหรือเป็นผู้รับจ้างไม่ต้องวางหลักประกัน

การจ่ายเงินล่วงหน้า

ข้อ ๕๙ การจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะกระทำมิได้ เว้นแต่ในกรณีมีความจำเป็นจะต้องจ่าย ให้กระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จ่ายได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบของราคาซื้อหรือค่าจ้าง

(๒) การซื้อพัสดุโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งทางราชการจะต้องเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต จ่ายได้ตามแบบธรรมเนียมการค้าระหว่างประเทศ

(๓) การบอกรับวารสารครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งปี และราคาไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท จ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง กรณีนอกเหนือจากนี้ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

(๔) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาหรือประกวดราคา จ่ายได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบห้าของราคาซื้อหรือค่าจ้าง แต่ทั้งนี้จะต้องกำหนดอัตราการจ่ายเงินล่วงหน้า และอัตราการเรียกเงินคืนเงินล่วงหน้าไว้เป็นเงื่อนไขในใบแจ้งความด้วย

(๕) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษ ให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบห้าของราคาซื้อหรือราคาจ้าง แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง และจะต้องกำหนดอัตราการเรียกคืนเงินล่วงหน้าไว้เป็นเงื่อนไขในสัญญาด้วย

ข้อ ๖๐ การจ่ายเงินล่วงหน้าตามข้อ ๕๙ (๑) (๒) และ (๓) ไม่ต้องเรียกหลักประกันการจ่ายเงินล่วงหน้า

ส่วนการจ่ายเงินล่วงหน้าตามข้อ ๕๙ (๔) และ (๕) ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะต้องจัดให้ธนาคารในประเทศธนาคารหนึ่งหรือหลายธนาคารที่มีหลักฐานดี และผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างเชื่อถือเป็นผู้ค้ำประกันเงินที่รับล่วงหน้าไปนั้น

การเรียกคืนเงินที่จ่ายล่วงหน้าให้หักจากเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้างที่จ่ายแต่ละงวด

การทำสัญญาซื้อขายและสัญญาจ้าง

ข้อ ๖๑ การซื้อหรือการจ้าง ให้ทำสัญญาเป็นหนังสือตามตัวอย่างท้ายระเบียบนี้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้จะทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้โดยให้อยู่ในดุลพินิจ ของผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้าง

(๑) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคา

(๒) การซื้อหรือการจ้างที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างสามารถส่งมอบพัสดุได้ครบถ้วนภายในห้าวันทำการของทางราชการ นับตั้งแต่วันถัดจากวันตกลงซื้อขายหรือจ้าง

(๓) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ

(๔) การซื้อโดยวิธีพิเศษตามข้อ ๑๘ (๑) และ (๕)

ข้อ ๖๒ การทำสัญญารายใดถ้าจำเป็นต้องมีข้อความ หรือรายการแตกต่างไปจากตัวอย่างสัญญาท้ายระเบียบนี้ โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในตัวอย่างสัญญาและไม่ทำให้ทางราชการเสียเปรียบก็ให้กระทำได้ เว้นแต่ผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสีย

เปรียบหรือไม่รัดกุมพอก็ส่งร่างสัญญานั้นไปให้กรมอัยการพิจารณาก่อน

ในกรณีที่ไม่อาจทำสัญญาตามตัวอย่างท้ายระเบียบนี้ได้ และจำเป็นต้องร่างสัญญาขึ้นใหม่ ต้องส่งร่างสัญญานั้นให้กรมอัยการพิจารณาก่อน เว้นแต่การทำสัญญาตามแบบที่เคยผ่านการพิจารณาของกรมอัยการมาแล้ว

ในกรณีจำเป็นต้องทำสัญญาเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ทำเป็นภาษาอังกฤษ แต่ต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยไว้ด้วย และให้ส่งร่างสัญญาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้กรมอัยการพิจารณาก่อน

การทำสัญญาของส่วนราชการในต่างประเทศ จะทำสัญญาเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศที่หน่วยงานนั้นตั้งอยู่ โดยผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้กฎหมายของส่วนราชการนั้น ๆ ก็ได้

ข้อ ๖๓ สัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้วจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงมิได้ เว้นแต่การแก้ไขนั้นจะเป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ ให้อยู่ในอำนาจของปลัดกระทรวงที่จะพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ในกรณีที่ต้องเพิ่มวงเงิน ให้เพิ่มได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าของวงเงินค่าพัสดุหรืองานจ้างในสัญญาหรือข้อตกลงนั้น และจะต้องขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณก่อนด้วย

ข้อ ๖๔ การต่ออายุสัญญาสำหรับวงเงินสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง ซึ่งอยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ ให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้อนุญาต ส่วนที่เกินจากนั้น ให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้อนุญาต

การต่ออายุสัญญาโดยงดหรือลดค่าปรับให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะกระทำได้เฉพาะกรณีเป็นเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเพราะความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๖๕ ให้หัวหน้าส่วนราชการส่งสำเนาสัญญาซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ห้าแสนบาทขึ้นไปให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันทำสัญญา

การลงโทษผู้ทิ้งงาน

ข้อ ๖๖ ผู้ประกวดราคาได้แล้วไม่ยอมไปทำสัญญา หรือข้อตกลงภายในเวลาที่ทางราชการกำหนด หรือผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น โดยไม่มีเหตุผล

อันสมควร ให้ผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างเสนอปลัดกระทรวงเจ้าสังกัดเพื่อพิจารณา เมื่อปลัดกระทรวงเจ้าสังกัดพิจารณาชี้ขาดว่าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันของทางราชการแล้ว ผู้นั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้ทิ้งงานขายหรืองานจ้าง แล้วแต่กรณี

ให้กระทรวงเจ้าสังกัดส่งชื่อผู้ที่ทิ้งงานไปยังผู้รักษาการตามระเบียบนี้ เพื่อแจ้งให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบ

ห้ามส่วนราชการซื้อหรือจ้างผู้ทิ้งงาน เว้นแต่ผู้รักษาการตามระเบียบนี้จะสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

ส่วนที่ ๒
การจัดทำเอง

ข้อ ๖๗ ในการจัดทำเอง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งผู้ควบคุมรับผิดชอบในการจัดทำเองนั้น และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงานโดยมีคุณสมบัติและหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจการจ้าง เว้นแต่ ส่วนราชการที่กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยเฉพาะอยู่แล้ว

ส่วนที่ ๓
การแลกเปลี่ยน

ข้อ ๖๘ การแลกเปลี่ยนพัสดุให้กระทำได้เฉพาะครุภัณฑ์ และครุภัณฑ์ที่จะแลกเปลี่ยนกันต้องเป็นประเภทเดียวกัน เช่น รถยนต์นั่งกับรถยนต์นั่ง เครื่องพิมพ์ดีดกับเครื่องพิมพ์ดีด ตู้เหล็กกับตู้เหล็ก เป็นต้น

ข้อ ๖๙ เมื่อเจ้าหน้าที่พัสดุเห็นว่า ครุภัณฑ์ใดไม่เหมาะสมที่จะใช้ราชการต่อไป หากประสงค์จะแลกเปลี่ยนกับส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจอื่น หรือเอกชน ก็ให้รายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ

ข้อ ๗๐ การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับรัฐวิสาหกิจหรือเอกชน ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๓ หรือ

เทียบเท่าขึ้นไป อย่างน้อย ๓ คน เว้นแต่ส่วนราชการในต่างประเทศ หรือมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในต่างประเทศ ให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๒๘ โดยอนุโลม ให้คณะกรรมการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) เปรียบเทียบราคาครุภัณฑ์ที่จะแลกเปลี่ยนกัน โดยพิจารณาสภาพของครุ-ภัณฑ์ที่จะเปลี่ยนว่าจะจำหน่ายได้ในราคาประมาณเท่าใด ส่วนราคาครุภัณฑ์ที่จะได้รับจากการแลกเปลี่ยนให้ถือตามราคาในท้องตลาดโดยทั่วไป

(๒) ตรวจสอบสภาพและทดลองใช้ครุภัณฑ์ที่จะได้รับจากการแลกเปลี่ยนว่า ต้องเป็นของใหม่ที่ยังไม่เคยใช้งานมาก่อน มีคุณภาพดี อยู่ในสภาพเรียบร้อยและสามารถใช้การได้ทันที โดยไม่ต้องเสียค่าบูรณะซ่อมแซมอีก

เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรแลกเปลี่ยนหรือไม่ประการใดให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

ข้อ ๗๑ การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์ในกรณีที่ต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้น ให้ขอทำความตกลงกับสำนักงานงบประมาณก่อน แต่ถ้าได้รับเงินจากการแลกเปลี่ยนให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ถ้าครุภัณฑ์นั้นจัดหาโดยเงินงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดหรือบางส่วน ให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

(๒) ถ้าครุภัณฑ์นั้นจัดหาโดยเงินนอกงบประมาณประเภทใด ก็ให้นำส่งเป็นเงินนอกงบประมาณประเภทนั้น

ข้อ ๗๒ การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์ระหว่างส่วนราชการกับส่วนราชการ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะตกลงกัน

ข้อ ๗๓ ครุภัณฑ์ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเมื่อลงทะเบียนพัสดุของส่วนราชการนั้นแล้ว ให้แจ้งสำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคแล้วแต่กรณี ทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับครุภัณฑ์

ในกรณีการแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับรัฐวิสาหกิจหรือเอกชน ให้ส่งสำเนาหลักฐานการดำเนินการของคณะกรรมการตามข้อ ๗๐ และคำสั่งอนุมัติของหัวหน้าส่วนราชการไปด้วย

ส่วนที่ ๔

การเช่า

ข้อ ๗๔ การเช่าพัสดุ นอกจากการเช่าอสังหาริมทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน และให้นำข้อกำหนดเกี่ยวกับการซื้อมาใช้โดยอนุโลม

การเช่าอสังหาริมทรัพย์

ข้อ ๗๕ การเช่าอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เช่าที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการ

(๒) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่ทำการ ในกรณีที่ไม่มีสถานที่ของทางราชการหรือมีแต่ไม่เพียงพอ และถ้าสถานที่เช่านั้นกว้างขวางพอ จะใช้เป็นที่พักของผู้ซึ่งมีสิทธิ์เบิกค่าเช่าบ้านตามระเบียบของทางราชการด้วยก็ได้

(๓) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่พักสำหรับผู้มีสิทธิ์เบิกค่าเช่าที่พัก ตามระเบียบของทางราชการ ในกรณีที่ต้องการประหยัดเงินงบประมาณ

(๔) เช่าสถานที่เพื่อใช้เป็นที่เก็บพัสดุของทางราชการ ในกรณีที่ไม่มีสถานที่เก็บเพียงพอ

การเช่าให้ดำเนินการโดยวิธีตกลงราคา

ข้อ ๗๖ ก่อนดำเนินการเช่า ให้เจ้าหน้าที่พัสดุทำรายงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการตามรายการดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลความจำเป็นที่จะต้องเช่า

(๒) ราคาค่าเช่าที่ผู้ให้เช่าเสนอ

(๓) รายละเอียดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะเช่า เช่นสภาพของสถานที่ บริเวณที่ต้องการใช้ พร้อมทั้งภาพถ่าย (ถ้ามี) และราคาค่าเช่าครั้งหลังสุด เป็นต้น

(๔) อัตราค่าเช่าของอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีขนาดและสภาพใกล้เคียงกับที่จะเช่า (ถ้ามี)

ในกรณีหน่วยงานในส่วนกลางต้องการเช่าอสังหาริมทรัพย์ในส่วนภูมิภาค ให้ขอความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสถานที่และอัตราค่าเช่าจากจังหวัดนั้นๆ เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๗๗ อสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีอัตราค่าเช่ารวมทั้งค่าบริการอื่นเกี่ยวกับการเช่าตามที่จะกำหนดไว้ในสัญญาไม่เกินเดือนละ ๒,๕๐๐ บาท ให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ถ้าเกินกว่าเดือนละ ๒,๕๐๐ บาท ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

ข้อ ๗๘ การเช่าให้ทำสัญญาเป็นหลักฐานไว้ต่อกัน ถ้าระยะเวลาการเช่าเกินกว่า ๓ ปี ให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายด้วย

ในกรณีการเช่าซึ่งผู้เช่าต้องเสียเงินอื่นใดนอกจากค่าเช่า ให้ส่งร่างสัญญาให้กรมอัยการหรืออัยการจังหวัด แล้วแต่กรณี ตรวจพิจารณาก่อน

ข้อ ๗๙ เมื่อได้ทำสัญญาเช่าแล้ว ให้ส่งสำเนาสัญญาไปยังสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันทำสัญญา

หมวด ๓
การควบคุมและการจำหน่ายพัสดุ
ส่วนที่ ๑
การยืม

ข้อ ๘๐ การให้ยืมหรือนำพัสดุไปใช้ในกิจการซึ่งมิใช่เพื่อประโยชน์ ของทางราชการจะกระทำมิได้

ข้อ ๘๑ การยืมพัสดุประเภทใช้คงรูปไปใช้ราชการ ให้ส่วนราชการผู้ยืมทำหลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงเหตุผลและกำหนดวันส่งคืน โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การยืมระหว่างส่วนราชการ จะต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการผู้ให้ยืม

(๒) การให้บุคคลยืมใช้ภายในสถานที่ราชการเดียวกัน จะต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบพัสดุนั้น แต่ถ้ายืมไปใช้นอกสถานที่ราชการจะต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการ

ข้อ ๘๒ ผู้ยืมพัสดุประเภทใช้คงรูปจะต้องนำพัสดุนั้นมาส่งคืนให้ในสภาพที่ใช้การได้เรียบร้อย หากเกิดการชำรุดเสียหาย หรือใช้การไม่ได้ หรือสูญหายไป ให้ผู้ยืมจัดการแก้ไขซ่อมแซมให้คงสภาพเดิมโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง หรือชดใช้เป็นพัสดุประเภท ชนิด ขนาด ลักษณะ และคุณภาพอย่างเดียวกัน หรือชดใช้เป็นเงินตามราคาที่เป็นอยู่ในขณะยืมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ ๘๓ การยืมพัสดุประเภทใช้สิ้นเปลืองระหว่างส่วนราชการ ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อส่วนราชการผู้ยืมมีความจำเป็นต้องใช้พัสดุนั้นเป็นการรีบด่วน จะดำเนินการจัดหาได้ไม่ทันการ และส่วนราชการผู้ให้ยืมมีพัสดุนั้น ๆ พอที่จะให้ยืมได้ โดยไม่เป็นการเสียหายแก่ราชการของตน และให้มีหลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ โดยปกติ ส่วนราชการผู้ยืมจะต้องจัดหาพัสดุเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกัน ส่งคืนให้ส่วนราชการผู้ให้ยืม

ข้อ ๘๔ เมื่อครบกำหนดยืม ให้ผู้ให้ยืมหรือผู้รับหน้าที่แทนมีหน้าที่ติดตามทวงพัสดุที่ให้ยืมไป คืนภายใน ๗ วัน นับแต่วันครบกำหนด

ส่วนที่ ๒
การควบคุม

ข้อ ๘๕ พัสดุของส่วนราชการไม่ว่าจะได้มาด้วยประการใด ให้อยู่ในความควบคุมตามระเบียบนี้ เว้นแต่มีระเบียบของทางราชการหรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๘๖ เมื่อเจ้าหน้าที่พัสดุได้รับมอบพัสดุแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ลงบัญชีหรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุแล้วแต่กรณี แยกเป็นชนิดและแสดงรายการตามแบบตัวอย่างท้ายระเบียบนี้ โดยให้มีหลักฐานการรับเข้าบัญชีหรือทะเบียนไว้ประกอบรายการด้วย

สำหรับพัสดุประเภทอาหารสด จะลงรายการอาหารสดทุกชนิดในบัญชีเดียวกันก็ได้

(๒) เก็บรักษาพัสดุให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัยและให้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามบัญชีหรือทะเบียน

ข้อ ๘๗ หน่วยงานระดับกอง หน่วยงานซึ่งแยกต่างหากจากส่วนราชการระดับกรมหรือหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ประสงค์จะเบิกพัสดุจากหน่วยพัสดุระดับกรม ให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้เบิก และให้หัวหน้าหน่วยพัสดุเป็นผู้สั่งจ่าย

การเบิกพัสดุจากหน่วยพัสดุของหน่วยงานในส่วนภูมิภาค หรือของหน่วยงานซึ่งแยกต่างหากจากส่วนราชการระดับกรม ให้หัวหน้าหน่วยงานที่ต้องใช้พัสดุนั้นเป็นผู้เบิก และให้หัวหน้าหน่วยพัสดุของหน่วยงานนั้นเป็นผู้สั่งจ่าย

ส่วนราชการใดมีความจำเป็น หัวหน้าส่วนราชการจะกำหนดวิธีการเบิกจ่ายพัสดุเป็นอย่างอื่นก็ได้ และให้แจ้งสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ทราบด้วย

ข้อ ๘๘ ผู้จ่ายพัสดุต้องตรวจสอบความถูกต้องของใบเบิก และเอกสารประกอบ (ถ้ามี) แล้วลงบัญชีหรือทะเบียนทุกครั้งที่มีการจ่าย และเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐานด้วย

ข้อ ๘๙ ก่อนสิ้นเดือนกันยายนทุกปี ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานซึ่งมีพัสดุไว้จ่ายตามข้อ ๘๗ แล้วแต่กรณี แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น ซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่พัสดุ คนหนึ่งหรือหลายคนตามความจำเป็น เพื่อตรวจสอบการรับจ่ายพัสดุงวดตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคมปีก่อนจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายนปีปัจจุบัน และตรวจนับพัสดุประเภทที่คงเหลืออยู่เพียงวันสิ้นงวดนั้น

ในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้เริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุในวันเปิดทำการวันแรกของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป ว่าการรับจ่ายถูกต้องหรือไม่ พัสดุคงเหลือมีตัวอยู่ตรงตามบัญชีหรือทะเบียนหรือไม่ มีพัสดุใดชำรุด เสื่อมคุณภาพ หรือสูญไป เพราะเหตุใด หรือพัสดุใดไม่จำเป็นต้องใช้ในราชการต่อไป แล้วให้เสนอรายงานผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อผู้แต่งตั้งภายใน ๒๐ วันทำการ นับแต่วันเริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุนั้น

เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับรายงานจากเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบแล้ว ให้ส่งรายงานเสนอตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าส่วนราชการ ๑ ชุด และส่งสำเนารายงานไปยังสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณี ๑ ชุด สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ส่งสำเนารายงานไปยังส่วนราชการต้นสังกัดอีก ๑ ชุดด้วย

ข้อ ๙๐ เมื่อหัวหน้าส่วนราชการได้รับรายงานดังกล่าว ตามข้อ ๘๙ และปรากฏว่ามีพัสดุชำรุดเสื่อมคุณภาพ หรือสูญไป หรือไม่จำเป็นต้องใช้ในราชการต่อไป ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงขึ้นคณะหนึ่ง โดยให้นำความในข้อ ๒๖ และข้อ ๒๗ มาใช้โดยอนุโลม เว้นแต่ส่วนราชการในต่างประเทศหรือมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในต่างประเทศให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๒๘ โดยอนุโลม

ถ้าผลการพิจารณาปรากฏว่าจะต้องหาตัวผู้รับผิดด้วย ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสอบสวนหาตัวผู้รับผิดในทางแพ่ง ในกรณีที่เห็นสมควรหัวหน้าส่วนราชการจะสั่งให้คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง ทำหน้าที่สอบสวนหาตัวผู้รับผิดในทางแพ่งด้วยก็ได้

ให้คณะกรรมการเสนอผลการพิจารณาต่อหัวหน้าส่วนราชการ ภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการทราบคำสั่งแต่งตั้งกรรมการ แต่ถ้ายังพิจารณาไม่แล้วเสร็จจะขออนุญาตขยายเวลาดำเนินการต่อไปอีกคราวละไม่เกิน ๓๐ วันก็ได้

ข้อ ๙๑ เรื่องใดที่ปรากฏตัวผู้ต้องรับผิดโดยชัดแจ้ง หรือที่มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดในทางแพ่งอยู่ก่อนที่จะมีการตรวจสอบพัสดุ ไม่ต้องดำเนินการตามข้อ ๙๐ เฉพาะเรื่องนั้น

ข้อ ๙๒ เมื่อปรากฏตัวผู้ต้องรับผิด ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาสั่งการภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันรู้ตัวผู้ต้องรับผิดโดยชัดแจ้งหรือวันได้รับรายงานของคณะกรรมการสอบสวนแล้วแต่กรณี ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่สามารถแก้ไขให้คงสภาพเดิมได้ ให้แก้ไขโดยเสียค่าใช้จ่ายของผู้ต้องรับผิดเอง ภายในกำหนดเวลาอันสมควร

(๒) ในกรณีสูญไปหรือไม่สามารถแก้ไขให้คงสภาพเดิมได้ ให้ชดใช้เป็นพัสดุประเภท ชนิด ลักษณะ และขนาดอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยมีสภาพไม่เลวไปกว่าพัสดุที่ได้ทำชำรุด เสื่อมสภาพ หรือสูญไปนั้น หรือชดใช้เป็นเงินตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยให้ผู้ต้องรับผิดส่งใช้คืนทั้งหมดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้ง

ในกรณีชดใช้เป็นเงิน ถ้าผู้ต้องรับผิดไม่สามารถส่งใช้คืนภายใน ๓๐ วัน จะผ่อนผันให้ใช้เป็นรายเดือนก็ได้ แต่จะต้องชดใช้ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาไม่เกินหนึ่งปี การผ่อนผันระยะเวลาเกินกว่า ๑ ปี จะต้องขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

การผ่อนผันตามวรรคสองให้ทำสัญญารับสภาพหนี้เป็นหนังสือ พร้อมหลักประกันที่เหมาะสมไว้เป็นหลักฐาน และให้มีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย แล้วให้ส่งสำเนาสัญญาไปให้กระทรวงการคลัง ๑ ฉบับ กับให้แจ้งผลการผ่อนใช้ของผู้ต้องรับผิดตามสัญญาไปให้กระทรวงการคลังทราบทุกเดือน

(๓) ถ้าผู้ต้องรับผิดคนใดปฏิเสธไม่ยินยอมปฏิบัติตาม (๑) หรือ (๒) หรือไม่ยอมทำสัญญารับสภาพหนี้ ให้รีบส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป และแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบด้วย

ส่วนที่ ๓
การจำหน่าย

ข้อ ๙๓ ถ้าผลการพิจารณาปรากฏว่าไม่มีตัวผู้ต้องรับผิดและยังมีตัวพัสดุอยู่ หรือเห็นว่าพัสดุใดหากใช้ราชการต่อไปจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ให้เจ้าหน้าที่พัสดุเสนอรายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อพิจารณาสั่งให้ดำเนินการตามวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ โดยปกติให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน

(๑) ขาย ให้ดำเนินการขายโดยวิธีทอดตลาดก่อน แต่ถ้าขายโดยวิธีทอดตลาดแล้วไม่ได้ผลดี ให้นำวิธีที่กำหนดเกี่ยวกับการซื้อมาใช้โดยอนุโลม เว้นแต่การขายพัสดุครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท จะไม่ขายโดยวิธีทอดตลาดก่อนก็ได้

(๒) แลกเปลี่ยน ให้ดำเนินการตามวิธีการแลกเปลี่ยนที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๓) โอน ให้โอนให้แก่ส่วนราชการที่แจ้งความประสงค์ขอมา โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงเจ้าสังกัดของส่วนราชการผู้โอนและผู้รับโอน กับให้มีหลักฐานการส่งมอบไว้ต่อกัน

(๔) แปรสภาพหรือทำลาย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ทางราชการกำหนด

การจำหน่ายเป็นสูญ

ข้อ ๙๔ ในกรณีที่พัสดุสูญไปโดยไม่ปรากฏตัวผู้รับผิด หรือมีตัวผู้รับผิด แต่ไม่สามารถชดใช้ตามข้อ ๙๒ หรือมีตัวพัสดุอยู่แต่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อ ๙๓ ได้ให้จำหน่ายพัสดุนั้นเป็นสูญ ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกันไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

(๒) ถ้าพัสดุนั้นมีราคาซื้อหรือได้มารวมกินเกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้หัวหน้าส่วนราชการเสนอขออนุมัติต่อกระทรวงการคลัง แต่ถ้าราคาซื้อหรือได้มารวมกันเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้กระทรวงการคลังนำเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุมัติอีกชั้นหนึ่ง

การลงจ่ายออกจากบัญชี

ข้อ ๙๕ เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๙๓ หรือข้อ ๙๔ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พัสดุลงจ่ายพัสดุนั้นออกจากบัญชีหรือทะเบียนทันที แล้วแจ้งให้กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคแล้วแต่กรณี ทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันลงจ่ายพัสดุนั้น

สำหรับพัสดุซึ่งต้องจดทะเบียนตามกฎหมายให้แจ้งแก่นายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดด้วย

ข้อ ๙๖ ในกรณีที่พัสดุของทางราชการเกิดการชำรุดเสื่อมคุณภาพหรือสูญไปก่อนมีการตรวจสอบตามข้อ ๘๙ และได้ดำเนินการตามระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งเสร็จสิ้นแล้ว ถ้าระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการตามข้อ ๙๓ ข้อ ๙๔ และข้อ ๙๕ โดยอนุโลม

หมวด ๔
บทเฉพาะกาล

ข้อ ๙๗ การพัสดุใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการและยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง พ.ศ. ๒๔๙๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๔๙๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ หรือจนกว่าจะสามารถดำเนินการตามระเบียบนี้ได้

ข้อ ๙๘ ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีหน้าที่ตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหารือมา

ถ้าปัญหาที่หารือมาเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับระเบียบนี้ แต่นอกเหนือจากที่มีอยู่ในระเบียบนี้ หากปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีความเห็นเป็นประการใด ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ข้อ ๙๙ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๒ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

นายกรัฐมนตรี

ส่วนราชการ..

หน่วยงาน...............(๒)...................................

แผ่นที่....(๑)...........

แบบตัวอย่างบัญชีวัสดุ

ประเภท........(๓)..............ชื่อหรือชนิดวัสดุ... ....(๔)..................รหัส........(๕).............................

ขนาดหรือลักษณะ...จำนวนอย่างสูง........(๗)...............

หน่วยนับ........(๖)...........ที่เก็บ..จำนวนอย่างต่ำ........(๗)...............

วัน เดือน ปี	รับจาก/จ่ายให้	เลขที่ เอกสาร	ราคาต่อหน่วย (บาท)	รับ		จ่าย		คงเหลือ		หมายเหตุ
				จำนวน	ราคา	จำนวน	ราคา	จำนวน	ราคา	
		(๘)								

คำอธิบายแบบตัวอย่างบัญชีวัสดุ

(๑) ให้กรอกเลขแผ่นที่ตามลำดับชนิดของวัสดุ และทับด้วยลำดับหน้าบัญชีของวัสดุชนิดนั้น ในกรณีใช้แผ่นเดียวไม่พอ เช่น มีวัสดุ ๑๐๐ ชนิด ควรให้ลำดับเลขแผ่นที่ ๑ ถึง ๑๐๐ ชนิดใดลงบัญชีหน้าเดียวไม่พอให้ทำเครื่องหมาย "ทับ (/)" เช่น แผ่นที่ ๑ หน้า ๑ ก็กรอกว่า ๐๐๑/๑ หน้า ๒ ก็กรอกว่า ๐๐๑/๒ เป็นต้น

สำหรับหน่วยงานที่มีวัสดุจำนวนมากชนิด ควรให้ลำดับประเภท ชนิดและหน้าเพื่อทราบว่าประเภทใดมีกี่ชนิด เช่น ประเภทลำดับที่ ๑ ชนิดที่ ๙๙ หน้า ๑ ก็กรอกว่า ๐๑/๐๙๙/๑

(๒) ให้ระบุชื่อหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ควบคุมหรือเก็บรักษาวัสดุเพื่อจ่ายให้แก่หน่วยงานอื่น

(๓) ให้ระบุประเภทของวัสดุตามที่กำหนดในหนังสือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของสำนักงบประมาณ

(๔) ให้ระบุชื่อหรือชนิดของวัสดุ เช่น ดินสอดำ ดินสอสี ดินสอเขียนแบบ เป็นต้น และหากหน่วยงานใดต้องการแยกชนิดย่อยลงไปอีก โดยจัดทำบัญชีควบคุมย่อยลงไปก็ได้ เช่น ดินสอดำ ๒ บี ดินสอดำ ๔ บี หรือดินสอสีแดง ดินสอสีเขียว ดินสอสีม่วง เป็นต้น

(๕) ให้ระบุรหัสของวัสดุนั้น ๆ ตามที่กำหนดไว้ (ถ้ามี)

"รหัส" หมายถึง รหัสทั่วไปซึ่งอาจกำหนดโดยหน่วยงานเจ้าของงบประมาณหรือหน่วยงานอื่นใดที่มีหน้าที่กำหนดรหัสหรือเป็นรหัสของผู้ผลิตหรือผู้ขาย ซึ่งกำหนดเป็นสากลเพื่อสะดวกในการจัดหาก็ได้

(๖) ให้ระบุหน่วยตามลักษณะของวัสดุและปริมาณที่ใช้ เช่น หน่วยพัสดุกลางอาจใช้หน่วยนับของดินสอเป็นโหล หน่วยงานย่อยอาจใช้หน่วยนับของดินสอเป็นแท่ง แต่ทั้งนี้ หน่วยนับสำหรับช่องรับ ช่องจ่าย และช่องคงเหลือจะต้องเป็นอย่างเดียวกัน

(๗) ให้ระบุจำนวนอย่างสูงที่สมควรจะเก็บไว้ในคลังพัสดุ และจำนวนอย่างต่ำที่หากไม่จัดหาเพิ่มเติมจะทำให้งานของทางราชการเสียหาย

(๘) ให้ลงเลขที่เอกสารตามลำดับที่รับหรือจ่าย แล้วแต่กรณี โดยควรแยกเป็นเอกสารฝ่ายรับ (ร.) และเอกสารฝ่ายจ่าย (จ.) และให้แต่ละฝ่ายลงเลขที่ลำดับที่ ๑ ใหม่เมื่อขึ้นปีงบประมาณใหม่ ฝ่ายรับเริ่มตั้งแต่ลำดับ ร.๑, ร.๒, ร.๓ ฯลฯ ฝ่ายจ่ายเริ่มตั้งแต่ลำดับ จ.๑, จ.๒, จ.๓ ฯลฯ และควรใช้กระดาษฝ่ายจ่ายเป็นสีอื่น เพื่อสะดวกแก่เจ้าหน้าที่พัสดุยิ่งขึ้น

หมายเหตุ การยกยอดมาจากปีเก่าให้ขึ้นแผ่นใหม่ทุกครั้ง

แบบตัวอย่างทะเบียนครุภัณฑ์

แผ่นที่.................... ส่วนราชการ..

ประเภท........(๒)............ชื่อหรือชนิดครุภัณฑ์........(๓)... .... หน่วยงาน........(๑)..................... ....

วัน เดือน ปี	เลขที่หรือรหัส	ยี่ห้อ ชนิด แบบ ขนาดและลักษณะ	หมายเลขและทะเบียน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	วิธีการได้มา	เลขที่เอกสาร	ใช้ประจำที่	หลักฐานการจ่าย	รายการเปลี่ยนแปลง	เลขที่เอกสาร	หมายเหตุ
	(๔)		(๕)		(๖)	(๗)		(๘)	(๙)	(๑๐)	

คำอธิบายแบบตัวอย่างทะเบียนครุภัณฑ์

(๑) ให้ระบุชื่อหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ควบคุมครุภัณฑ์ของส่วนราชการนั้น

(๒) ให้ระบุประเภทของครุภัณฑ์ ตามที่กำหนดในหนังสือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของสำนักงบประมาณ

(๓) ให้ระบุชื่อหรือชนิดของครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะอธิบดี โต๊ะประชุม เป็นต้น

(๔) ให้ลงลำดับเลขที่ของครุภัณฑ์ เช่น เลขที่ของโต๊ะอธิบดี ลง ต.๑ หรือลงรหัสประจำโต๊ะอธิบดีที่กำหนด (ถ้ามี)

(๕) ให้ระบุหมายเลขประจำครุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตทำไว้ และหมายเลขที่จดทะเบียนตามกฎหมาย (ถ้ามี)

(๖) ให้ระบุวิธีการที่ได้ครุภัณฑ์นั้นมา เช่น ซื้อโดยวิธีตกลงราคา แลกเปลี่ยนหรือจ้างทำโดยวิธีประกวดราคา (ถ้าได้มาจากการยืมไม่ต้องลงทะเบียนครุภัณฑ์เพราะไม่มีกรรมสิทธิ์)

(๗) ให้ลงเลขที่ตามลำดับเอกสารที่เจ้าหน้าที่ได้รับครุภัณฑ์นั้นไว้

(๘) ให้ลงหลักฐานที่แสดงว่าหน่วยงานใดได้รับครุภัณฑ์นั้นไว้

(๙) ให้ระบุการเคลื่อนย้ายของครุภัณฑ์นั้น เช่น ย้ายจากที่เดิมไปไว้ที่อื่นหรือจำหน่ายออกจากบัญชี

(๑๐) ให้ลงเลขที่เอกสารในการเปลี่ยนแปลงครุภัณฑ์นั้น

สัญญาเลขที่....(๑)....

ตัวอย่างสัญญาซื้อขาย

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ...

ตำบล/แขวง..อำเภอ/เขต.......................................

จังหวัด......................................เมื่อวันที่........เดือน...............................พ.ศ.................

ระหว่าง..(๒)..

โดย..(๓)..

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ซื้อ" ฝ่ายหนึ่ง กับ..................(๔)...............................

อยู่เลขที่.............................ถนน.........................ตำบล/แขวง.................................

อำเภอ/เขต ....จังหวัด..

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ขาย" อีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีข้อตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้ซื้อตกลงซื้อและผู้ขายตกลงขาย...

....

ตาม.................................(๕)............................จำนวน...................(๖)...................

เป็นราคารวมทั้งสิ้น ....บาท (...)

ข้อ ๒ ผู้ขายรับรองว่าสิ่งของที่ขายให้ตามสัญญานี้ มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าที่กำหนด

ไว้ตาม.... ....(๕)........ .. ..

ในกรณีที่เป็นการซื้อสิ่งของซึ่งจะต้องมีการตรวจทดลอง ผู้ขายรับรองว่าเมื่อตรวจทดลองแล้วต้องมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ด้วย

ข้อ ๓ ผู้ขายสัญญาจะส่งมอบสิ่งของที่ซื้อขายตามสัญญาให้แก่ผู้ซื้อ ณ..............

....

ภายในวันที่...........เดือน.......................พ.ศ....... .... ให้ถูกต้องและครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ แห่งสัญญานี้ พร้อมทั้งหีบห่อหรือเครื่องรัดพันผูกโดยเรียบร้อย

การส่งมอบสิ่งของตามสัญญานี้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งมอบเพียงครั้งเดียว หรือส่งมอบหลายครั้ง ผู้ขายจะต้องแจ้งกำหนดเวลาส่งมอบแต่ละครั้งโดยทำเป็นหนังสือ นำไปยื่นต่อผู้ซื้อ ณ ....ในเวลาราชการก่อนวันส่งมอบไม่น้อยกว่า........(๗)........วันทำการ

ข้อ ๔ ถ้าปรากฏว่าสิ่งของที่ผู้ขายส่งมอบไม่ตรงตามสัญญาข้อ ๑ ผู้ซื้อทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่รับของนั้น ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ขายต้องรีบนำสิ่งของนั้นกลับคืนโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือต้องทำการแก้ไขให้ถูกต้องตามสัญญา โดยผู้ซื้อไม่ต้องใช้ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายให้แต่ประการใด และระยะเวลาที่เสียไปเพราะเหตุดังกล่าวผู้ขายจะนำมาเป็นเหตุขอต่ออายุสัญญาไม่ได้

ข้อ ๕ เมื่อผู้ซื้อหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ซื้อ........(๘).......ได้ตรวจรับสิ่งของที่ส่งมอบถูกต้องครบถ้วนตามสัญญาแล้ว ผู้ซื้อหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ซื้อจะออกหลักฐานการตรวจรับไว้ให้เพื่อผู้ขายนำมาเป็นหลักฐานประกอบการขอรับเงินค่าสิ่งของนั้น

ข้อ ๖ ผู้ขายยอมรับประกันความชำรุดบกพร่องหรือขัดข้องของสิ่งของตามสัญญานี้เป็นเวลา........ปี........เดือน นับแต่วันที่ผู้ซื้อได้รับมอบ โดยให้นับวันรับมอบเป็นวันเริ่มต้นและภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หากสิ่งของตามสัญญานี้เกิดชำรุดบกพร่องหรือขัดข้องอันเนื่องมาจากการใช้งานตามปกติ ผู้ขายจะต้องจัดการซ่อมแซมหรือแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีดังเดิมภายใน........วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้ซื้อโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น (๙) โดยให้นับวันที่ได้รับแจ้งเป็นวันเริ่มต้น

ข้อ ๗ ในวันทำสัญญานี้ ผู้ขายได้นำหลักประกันเป็น.... ....(๑๐)...............เป็นจำนวนร้อยละ........(๑๑)........ของราคา........................ . ...(................................ ....) มามอบไว้แก่ผู้ซื้อเพื่อเป็นการประกันการปฏิบัติตามสัญญานี้

หลักประกันที่ผู้ขายนำมามอบไว้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ซื้อจะคืนให้เมื่อผู้ขายพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญานี้แล้ว

ข้อ ๘ เมื่อครบกำหนดส่งมอบสิ่งของตามสัญญานี้แล้ว ถ้าผู้ขายไม่ส่งมอบสิ่งของที่ตกลงขายให้แก่ผู้ซื้อ หรือส่งมอบสิ่งของทั้งหมดไม่ถูกต้อง หรือส่งมอบสิ่งของไม่ครบจำนวน ผู้ซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

ในกรณีที่ผู้ซื้อใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ผู้ขายยอมให้ผู้ซื้อริบหลักประกันหรือเรียกร้องจากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันตามสัญญา ข้อ ๗ เป็นจำนวนเงินทั้งหมด หรือแต่บางส่วนก็ได้ แล้วแต่ผู้ซื้อจะเห็นสมควร และถ้าผู้ซื้อจัดซื้อสิ่งของจากบุคคลอื่นเต็มจำนวนหรือเฉพาะจำนวนที่ขาดส่ง แล้วแต่กรณี ภายในกำหนด........(๑๒)........เดือน นับแต่วันที่บอกเลิกสัญญา โดยให้นับวันที่บอกเลิกสัญญาเป็นวันเริ่มต้น ผู้ขายยอมรับผิดชดใช้ราคาที่เพิ่มขึ้นจากราคาที่กำหนดไว้ในสัญญานี้ด้วย

ข้อ ๙ ในกรณีที่ผู้ซื้อไม่ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตามสัญญาข้อ ๘ ผู้ขายยอมให้ผู้ซื้อปรับเป็นรายวันในอัตราร้อยละศูนย์จุดสอง (๐.๒) ของราคาสิ่งของที่ยังไม่ได้รับมอบ (๑๓) นับแต่วันถัดจากวันครบกำหนดตามสัญญา จนถึงวันที่ผู้ขายได้นำสิ่งของมาส่งให้แก่ผู้ซื้อจนถูกต้องครบถ้วน

ในระหว่างที่มีการปรับนั้น ถ้าผู้ซื้อเห็นว่าผู้ขายไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ซื้อจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา และริบหลักประกันหรือเรียกร้องจากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันตามสัญญาข้อ ๗ กับเรียกร้องให้ชดใช้ราคาที่เพิ่มขึ้นตามที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ ๘ วรรคสอง นอกเหนือจากการปรับจนถึงวันบอกเลิกสัญญาด้วยก็ได้

ข้อ ๑๐ ถ้าผู้ขายไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใดด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ซื้อแล้ว ผู้ขายยอมรับผิดและยินยอมชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการที่ผู้ขายไม่ปฏิบัติตามสัญญานั้นให้แก่ผู้ซื้อโดยสิ้นเชิง ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้ซื้อ โดยให้นับวันที่ได้รับแจ้งเป็นวันเริ่มต้น

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านเข้าใจข้อ-ความโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ.

(ลงชื่อ) ....ผู้ซื้อ

(..)

(ลงชื่อ) ....ผู้ขาย

(..)

(ลงชื่อ) ....พยาน

(..)

(ลงชื่อ) ....พยาน

(..)

วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาซื้อขาย

(๑) ให้ระบุเลขที่สัญญาในปีงบประมาณหนึ่ง ๆ ตามลำดับ

(๒) ให้ระบุชื่อส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคล เช่น กรม ก.

(๓) ให้ระบุชื่อและตำแหน่งของหัวหน้าส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคลนั้น หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ เช่น นาย ก. อธิบดีกรม...............หรือนาย ข. ผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรม..................

(๔) ให้ระบุชื่อผู้ขาย

ก. บุคคลธรรมดา ให้ระบุชื่อและที่อยู่

ข. นิติบุคคล เช่น ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด ให้ระบุว่า โดย.............*(นาย ค.)*..............กรรมการผู้มีอำนาจผูกพัน ....*(บริษัท ง.)*....................ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเลขที่... ลงวันที่........เดือน............................พ.ศ........... สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ เลขที่.................ถนน..ตำบล/แขวง ....อำเภอ/เขต.. จังหวัด.....................................

(๕) ให้ระบุว่าเป็นการซื้อสิ่งของตามตัวอย่างหรือรายการละเอียด หรือแคตตาล็อก หรือแบบรูปรายการ หรืออื่น ๆ (ให้ระบุ) และปกติจะต้องกำหนดไว้ด้วยว่าสิ่งของที่จะซื้อนั้นเป็นของแท้ เป็นของใหม่ ไม่เคยถูกใช้มาก่อน

(๖) ให้ระบุหน่วยที่ใช้ เช่น กิโลกรัม ชิ้น เมตร เป็นต้น

(๗) กำหนดเวลาส่งมอบจะต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่ากี่วัน ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ซื้อโดยตกลงกับผู้ขาย โดยปกติควรจะกำหนดไว้ประมาณ ๓ วันทำการเพื่อที่ผู้ซื้อจะได้จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ไว้ตรวจรับของนั้น

ในกรณีที่มีการส่งมอบสิ่งของหลายครั้ง ให้ระบุวันเวลาที่ส่งมอบแต่ละครั้งไว้ด้วย และในกรณีที่มีการติดตั้งด้วย ให้แยกกำหนดเวลาส่งมอบและกำหนดเวลาการติดตั้งออกจากกัน

(๘) "เจ้าหน้าที่ของผู้ซื้อ" หมายถึงผู้ที่ผู้ซื้อแต่งตั้งให้มีหน้าที่ตรวจรับสิ่งของตามสัญญานั้น ๆ

(๙) ระยะเวลารับประกันและระยะเวลาแก้ไขซ่อมแซมจะกำหนดเท่าใด แล้วแต่ลักษณะของสิ่งของที่ซื้อขายกัน โดยให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ซื้อ เช่น เครื่องคำนวณไฟฟ้า กำหนดเวลารับประกัน ๑ ปี กำหนดเวลาแก้ไขภายใน ๗ วัน เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องประกาศให้ทราบในแจ้งความประกวดราคาด้วย

ส่วนสิ่งของซึ่งมีลักษณะใช้สิ้นเปลืองไปในระยะเวลาอันสั้น ไม่จำเป็นต้องมีการรับประกัน ก็ไม่ต้องเติมข้อความดังกล่าว

(๑๐) "หลักประกัน" หมายถึงหลักประกันที่ผู้ขายนำมามอบไว้แก่ทางราชการเมื่อลงนามในสัญญาเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งใช้ได้ ๔ ประเภทคือ

๑. เงินสด

๒. พันธบัตรเงินกู้ของรัฐบาล โดยจะต้องถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ นว. ๔๖๒๙๑/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๙๙

๓. เช็คที่ธนาคารรับรอง (Certified Cheques) หรือเช็คที่ธนาคารเซ็นสั่งจ่าย (Bankers Cheques) ซึ่งเป็นเช็คลงวันที่ที่ใช้เช็คนั้นชำระต่อเจ้าหน้าที่หรือก่อนวันนั้นไม่เกิน ๓ วัน ห้ามรับเช็คลงวันที่ล่วงหน้า และเมื่อรับไว้แล้วให้นำส่งฝากทันที

๔. หนังสือค้ำประกันของธนาคารตามแบบท้ายระเบียบนี้

(๑๑) หลักประกันสัญญาสำหรับสิ่งของทั่วไปจะกำหนดเท่าใดให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ซื้อ โดยจะต้องกำหนดไม่ต่ำกว่าร้อยละห้า แต่ไม่เกินร้อยละสิบของราคาสิ่งของทั้งหมด ทั้งนี้จะต้องประกาศให้ผู้ขายทราบในใบแจ้งความ (ถ้ามี) ด้วย

สำหรับสิ่งของที่ไม่ต้องมีการประกันเพื่อความชำรุดบกพร่องและทำสัญญาระยะยาวเกินกว่า ๑ ปี ให้กำหนดหลักประกันสัญญาไม่ต่ำกว่าร้อยละห้า แต่ไม่เกินร้อยละสิบของสิ่งของที่ส่งมอบในแต่ละปีของสัญญา และให้นำความในระเบียบข้อ ๕๖ (๒) วรรคสอง และข้อ ๕๗ วรรคสอง มากำหนดไว้เป็นเงื่อนไขข้อหนึ่งของสัญญา และจะต้องประกาศเงื่อนไขดังกล่าวให้ผู้ขายทราบในใบแจ้งความ (ถ้ามี) ด้วย

(๑๒) กำหนดเวลาที่ผู้ซื้อจะซื้อสิ่งของจากแหล่งอื่น เมื่อบอกเลิกสัญญา และมีสิทธิเรียกเงินในส่วนที่เพิ่มขึ้นจากราคาที่กำหนดไว้ในสัญญานั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ซื้อโดยตกลงกับผู้ขาย และโดยปกติแล้วไม่ควรเกินกว่า ๓ เดือน

(๑๓) การซื้อสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุด ถ้าขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใดไปแล้วจะไม่สามารถใช้การได้ทั้งชุด ถึงแม้ผู้ขายจะส่งมอบสิ่งของภายในกำหนดตามสัญญาแต่ยังขาดส่วนประกอบบางส่วน ต่อมาได้ส่งมอบส่วนประกอบที่ยังขาดนั้นเกินกำหนดสัญญาให้ถือว่าไม่ได้ส่งมอบสิ่งของนั้นเลย ให้ปรับเต็มราคาของทั้งชุด

การซื้อของเป็นชุดกับมีอะไหล่ และหรือเครื่องมือด้วย หากผู้ขายส่งมอบสิ่งของครบชุดภายในกำหนดสัญญา แต่ส่งมอบอะไหล่และหรือเครื่องมือเกินกำหนด ให้ปรับเป็นรายวันในอัตราร้อยละ ๐.๒ ของราคาอะไหล่ และหรือเครื่องมือนั้น

การซื้อสิ่งของที่คิดราคารวมทั้งค่าติดตั้งหรือทดลองด้วย ถ้าติดตั้งหรือทดลองเกินกว่ากำหนดตามสัญญาเป็นจำนวนวันเท่าใด ให้ปรับเป็นรายวันในอัตราร้อยละ ๐.๒ ของราคาทั้งหมด

สัญญาเลขที่..................

ตัวอย่างสัญญาจะซื้อจะขายแบบราคาคงที่ไม่จำกัดปริมาณ[๑]

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ..
ตำบล/แขวง.............. ....อำเภอ/เขต...
จังหวัด......................................เมื่อวันที่.......เดือน..........................พ.ศ................
ระหว่าง ....
โดย..
ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้จะซื้อ" ฝ่ายหนึ่ง กับ...
อยู่เลขที่.......................................ถนน..
ตำบล/แขวง...อำเภอ/เขต...
จังหวัด...................................... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้จะขาย" อีกฝ่ายหนึ่ง
โดยมีข้อความตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้จะซื้อตกลงจะซื้อและผู้ขายตกลงจะขาย...
....
ตามรายการและราคาต่อหน่วยที่ตกลงกันซึ่งได้แนบท้ายสัญญานี้ ตามจำนวนผู้ที่จะซื้อจะสั่งซื้อเป็นคราว ๆ ไปมีกำหนดเวลา...........(๒).......... เดือน นับตั้งแต่วันที่......เดือน........... พ.ศ...............จนถึงวันที่........เดือน.................................พ.ศ................เป็นราคาทั้งสิ้นประมาณ..................(๓)...............บาท (........................ ....)

ผู้จะขายรับจะจัดหาสิ่งของที่จะขายตามวรรคหนึ่งเตรียมไว้ให้แก่ผู้จะซื้อตามจำนวนที่ผู้จะซื้อได้กะประมาณไว้ว่าจะสั่งซื้อตลอดอายุสัญญานี้ แต่ผู้จะซื้ออาจสั่งซื้อจริงมากหรือน้อยกว่าจำนวนประมาณการก็ได้

ข้อ ๒ ผู้จะขายรับรองว่าสิ่งของที่จะขายให้ตามสัญญานี้ มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ตาม...(๔)............................... ....

ในกรณีที่เป็นการจะซื้อสิ่งของซึ่งจะต้องมีการตรวจทดลอง ผู้จะขายรับรองว่าเมื่อตรวจทดลองแล้วต้องมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ด้วย

ข้อ ๓ ผู้จะซื้อตกลงจะซื้อสิ่งของจากผู้จะขาย รายการเดียวหรือหลายรายการพร้อมกันในปริมาณแต่ละรายการคราวละอย่างมากไม่เกิน............(๕)............อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า........(๕)............โดยจะระบุปริมาณและสถานที่ส่งมอบปลายทางไว้ในใบสั่งซื้อแต่ละคราว

ข้อ ๔ นับตั้งแต่วันเวลาที่ได้รับใบสั่งซื้อ ผู้จะขายสัญญาว่าจะส่งมอบสิ่งของให้แก่ผู้จะซื้อตามปริมาณ สถานที่ และวันเวลาที่กำหนดไว้ในใบสั่งซื้อด้วยค่าใช้จ่ายของผู้จะขายเอง ทั้งนี้ ผู้จะซื้อจะต้องออกใบสั่งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า.......................วันทำการ

ข้อ ๕ ผู้จะซื้อหรือเจ้าหน้าที่ของผู้จะซื้อ จะตรวจรับสิ่งของที่ผู้จะขายนำมาส่งมอบให้ตรงตามสัญญาและใบสั่งซื้อ ณ สถานที่ตามที่กำหนดในใบสั่งซื้อ

ถ้าผลของการตรวจรับปรากฏว่า สิ่งของที่ส่งมอบไม่ตรงตามสัญญาและใบสั่งซื้อ ผู้จะซื้อมีสิทธิที่จะไม่รับสิ่งของนั้น ในกรณีเช่นนี้ ผู้จะขายจะต้องรีบนำสิ่งของมาเปลี่ยนให้ใหม่ หรือเพิ่มเติมให้ถูกต้องตามสัญญาและใบสั่งซื้อ โดยผู้จะขายจะอ้างระยะเวลาที่เสียไปเพราะเหตุดังกล่าวเพื่อให้พ้นความรับผิด และจะเรียกค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มเติมจากผู้จะซื้อไม่ได้

ข้อ ๖ เมื่อผู้จะซื้อหรือเจ้าหน้าที่ของผู้จะซื้อได้ตรวจรับสิ่งของที่ส่งมอบถูกต้องครบถ้วนตามใบสั่งซื้อแล้ว ผู้จะซื้อหรือเจ้าหน้าที่ของผู้จะซื้อจะออกหลักฐานการตรวจรับไว้ให้ เพื่อผู้จะขายนำมาเป็นหลักฐานประกอบการขอรับเงินค่าสิ่งของนั้น

ข้อ ๗ ผู้จะขายยอมรับประกันความชำรุดบกพร่อง หรือขัดข้องของสิ่งของตามสัญญานี้ เป็นเวลา.........ปี............เดือน นับแต่วันที่ผู้จะซื้อได้รับมอบ โดยให้นับวันรับมอบเป็นวันเริ่มต้น และภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หากสิ่งของตามสัญญานี้เกิดชำรุดบกพร่องหรือขัดข้องอันเนื่องมาจากการใช้งานตามปกติ ผู้จะขายจะต้องจัดการซ่อมแซมหรือแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีดังเดิมภายใน................วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้จะซื้อโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น โดยให้นับวันที่ได้แจ้งเป็นวันเริ่มต้น

ข้อ ๘ ในวันทำสัญญานี้ ผู้จะขายได้นำหลักประกันเป็น..............................
เป็นจำนวนร้อยละ..................ของราคา............................(.... ....)
มามอบไว้แก่ผู้จะซื้อ เพื่อเป็นการประกันการปฏิบัติตามสัญญานี้

หลักประกันที่ผู้จะขายนำมามอบไว้ตามวรรคหนึ่ง ผู้จะซื้อจะคืนให้เมื่อผู้จะขายพ้นข้อผูกพันตามสัญญานี้แล้ว

ข้อ ๙ เมื่อครบกำหนดส่งมอบสิ่งของตามใบสั่งซื้อ ถ้าผู้จะขายไม่ส่งมอบสิ่งของที่ตกลงขายให้แก่ผู้จะซื้อ หรือส่งมอบสิ่งของไม่ถูกต้อง หรือส่งมอบสิ่งของไม่ครบถ้วน หรือส่งมอบสิ่งของไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ผู้จะซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

ในกรณีที่ผู้จะซื้อใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ผู้จะขายยอมให้ผู้จะซื้อริบหลักประกันหรือเรียกร้องจากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันตามสัญญาข้อ ๘ เป็นจำนวนเงินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ แล้วแต่ผู้จะซื้อจะเห็นสมควร และถ้าผู้จะซื้อจัดซื้อสิ่งของจากบุคคลอื่นเต็มจำนวนหรือเฉพาะจำนวนที่ขาดส่ง แล้วแต่กรณี ภายในกำหนด................เดือน นับแต่วันบอกเลิกสัญญา โดยให้นับวันที่บอกเลิกสัญญาเป็นวันเริ่มต้น ผู้จะขายยอมรับผิดชดใช้ราคาที่เพิ่มขึ้นจากราคาที่กำหนดไว้ในสัญญานี้ด้วย

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ผู้จะซื้อไม่ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตามสัญญาข้อ ๙ ผู้จะขายยอมให้ผู้จะซื้อปรับเป็นรายวัน ในอัตราร้อยละศูนย์จุดสอง (๐.๒) ของราคาสิ่งของที่ยังไม่ได้รับมอบ นับแต่วันถัดจากวันครบกำหนดส่งส่งมอบตามใบสั่งซื้อจนถึงวันที่ผู้จะขายได้นำส่งของมาส่งให้แก่ผู้จะซื้อจนถูกต้องครบถ้วน หรือจนถึงวันที่ผู้จะซื้อได้ซื้อสิ่งของตามใบสั่งซื้อนั้นจากบุคคลอื่น ในกรณีนี้ ผู้จะขายยอมรับผิดชดใช้ราคาที่เพิ่มขึ้นจากราคาที่กำหนดไว้ในสัญญาด้วย

ในระหว่างที่มีการปรับนั้น ถ้าผู้จะซื้อเห็นว่าผู้จะขายไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้ ผู้จะซื้อจะใช้สิทธิบอกสัญญา และริบหลักประกันหรือเรียกร้องจากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันตามสัญญาข้อ ๘ กับเรียกร้องให้ชดใช้ราคาที่เพิ่มขึ้นตามที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ ๙ วรรคสอง นอกเหนือจากการปรับจนถึงวันบอกเลิกสัญญาด้วยก็ได้

ข้อ ๑๑ ถ้าผู้จะขายไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใดด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้จะซื้อแล้ว ผู้จะขายยอมรับผิด และยินยอมชดใช้ค่าเสียหายอันจะเกิดจากการที่ผู้จะขายไม่ปฏิบัติตามสัญญานั้น ให้แก่ผู้จะซื้อโดยสิ้นเชิง ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้จะซื้อโดยให้นับวันที่ได้รับแจ้งเป็นวันเริ่มต้น

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านเข้าใจข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ.

(ลงชื่อ) ....ผู้จะซื้อ
(..)

(ลงชื่อ) ....ผู้จะขาย
(..)

(ลงชื่อ) ....)พยาน
(..)

(ลงชื่อ) ....พยาน
(..)

วิธีปฏิบัติ
เกี่ยวกับสัญญาจะซื้อจะขายแบบราคาคงที่ไม่จำกัดปริมาณ

(๑) ตัวอย่างสัญญาแบบนี้ใช้สำหรับการซื้อขายสิ่งของซึ่งผูกพันผู้จะขายให้ขายสิ่งของนั้น ๆ ตามจำนวนที่ผู้จะซื้อสั่งเป็นคราว ๆ ไป ในราคาคงที่ภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา เช่น อาหาร ยารักษาโรค ฟิล์มเอ็กซเรย์ กรวด หิน ปูน ทราย เครื่องพิมพ์ดีด เป็นต้น

(๒) ให้ระบุระยะเวลาโดยคำนึงถึงลักษณะของสิ่งของที่ต้องการซื้อ และการเคลื่อนไหวของราคาสิ่งของนั้น ๆ ด้วย เช่น อาหารสดควรกำหนดระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน เครื่องพิมพ์ดีดควรกำหนดระยะเวลาไม่เกิน ๑๒ เดือน เป็นต้น

(๓) ให้ระบุวงเงินที่คาดว่าจะซื้อในช่วงระยะเวลาตาม (๒) ซึ่งได้มาจากสถิติการซื้อในปีก่อน หรือวงเงินงบประมาณที่ได้รับ เป็นต้น

(๔) ให้ระบุว่าเป็นการซื้อสิ่งของตามตัวอย่างหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือแคตตาล็อก หรือแบบรูปรายการ หรืออื่น ๆ (ถ้ามี) และปกติจะต้องกำหนดไว้ด้วยว่าสิ่งของที่จะซื้อนั้นจะเป็นของแท้ เป็นของใหม่หรือสดด้วย

(๕) ให้ระบุปริมาณหรือวงเงินอย่างสูงและอย่างต่ำของสิ่งของที่ต้องการซื้อในแต่ละคราว

หมายเหตุ ให้นำวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายที่ไม่ขัดกับวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาจะซื้อจะขายแบบราคาคงที่ไม่จำกัดปริมาณมาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย

สัญญาเลขที่....(๑)....

ตัวอย่างสัญญาจ้าง

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ..
ตำบล/แขวง..อำเภอ/เขต..
จังหวัด..................................เมื่อวันที่..........เดือน..............................พ.ศ................
ระหว่าง.................................(๒)..........................โดย..........................(๓)......................
ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ว่าจ้าง" ฝ่ายหนึ่ง กับ.....................(๔)........................
อยู่เลขที่.......................ถนน......................................ตำบล/แขวง..............................
อำเภอ/เขต..จังหวัด..
ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับจ้าง" อีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีข้อตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างผู้รับจ้างให้ทำการ..................(๕)..............................
ที่ตำบล/แขวง...อำเภอ/เขต..
จังหวัด... ....ให้ถูกต้องตามแบบรูปและรายการละเอียดที่แนบท้ายสัญญา
ทุกประการ เป็นราคารวมทั้งสิ้น............................บาท (..)

ข้อ ๒ ผู้รับจ้างตกลงรับทำการตามที่กำหนดดังกล่าวในสัญญาข้อ ๑ โดยสัญญาว่าจะจัดหาสิ่งของชนิดดี ใช้เครื่องมือดี และช่างฝีมือดี เพื่อประกอบการตามสัญญานี้จนแล้วเสร็จ

ข้อ ๓ ในวันทำสัญญานี้ ผู้รับจ้างได้นำหลักประกันเป็น........(๖)......เป็นจำนวนร้อยละ...........ของราคา............................(..) มามอบไว้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นประกันการปฏิบัติตามสัญญา หลักประกันดังกล่าวมีอายุประกันหลังจากวันกิจการแล้วเสร็จภายในกำหนดความรับผิดตามสัญญา ถ้าวันแล้วเสร็จตามสัญญาต้องยืดออกไปด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ผู้รับจ้างต้องนำหลักประกันมามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างให้มีอายุการประกันให้ครบความรับผิดตามสัญญาเสมอไป

หลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้ตามวรรคหนึ่งผู้ว่าจ้างจะคืนให้เมื่อผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาข้อ ๖ วรรคหนึ่งแล้ว

ข้อ ๔ ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายค่าจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับค่าจ้างเป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่ ๑ เงิน..............................บาท (..) จ่ายให้เมื่อผู้รับจ้างได้..ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในวันที่...........เดือน...........................พ.ศ................

งวดที่ ๒ เงิน..............................บาท (..) จ่ายให้เมื่อผู้รับจ้างได้................................. ....ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในวันที่...........เดือน...........................พ.ศ................

งวดที่ ๓ เงิน..............................บาท (..) จ่ายให้เมื่อผู้รับจ้างได้..ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในวันที่...........เดือน...........................พ.ศ................

..............................ฯลฯ..............................

งาดสุดท้ายเงิน... ....บาท (..) จ่ายให้เมื่อผู้รับจ้างได้... ....ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในวันที่....(๗)... เดือน... ....พ.ศ..... ....และผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานตามสัญญาข้อ ๒๒ เรียบร้อยแล้ว

เมื่อผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างตรวจรับงานที่ส่งมอบถูกต้องครบถ้วนตามสัญญาแต่ละงวดแล้ว ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างจะออกใบตรวจรับงานจ้างให้ผู้รับจ้างไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๕ ผู้รับจ้างสัญญาว่า จะเริ่มลงมือทำงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดภายในวัน...........เดือน..........................พ.ศ...............และให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในวันที่........เดือน.......................พ.ศ.................ถ้าผู้รับจ้างมิได้ลงมือทำงานภายในกำหนดเวลาดังกล่าวก็ดี หรือมีเหตุให้ผู้ว่าจ้างเชื่อได้ว่า ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในกำหนดเวลาก็ดีหรือล่วงกำหนดเวลาแล้วเสร็จบริบูรณ์ไปแล้วก็ดี หรือผู้รับจ้างทำผิดสัญญา

ข้อหนึ่งข้อใดก็ดี ผู้ว่าจ้างมีสิทธิจะบอกเลิกสัญญานี้ได้ และมีอำนาจจ้างผู้อื่นทำงานจ้างนี้ต่อจากผู้รับจ้างได้ด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่บอกเลิกสัญญาตามความในวรรคหนึ่งนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความรับผิดตามสัญญานี้

ข้อ ๖ เมื่องานแล้วเสร็จเรียบร้อยและผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานจากผู้รับจ้างหรือจากผู้รับจ้างคนใหม่ในกรณีผู้รับจ้างผิดสัญญาและผู้ว่าจ้างใช้สิทธิเลิกสัญญาตามข้อ ๕ ถ้ามีเหตุชำรุดเสียหายเกิดขึ้นแก่งานจ้างนี้ภายในกำหนด........(๘)........ปี.............. เดือน นับแต่วันที่ได้รับมอบงานโดยให้นับวันที่ได้รับมอบงานเป็นวันเริ่มต้น ซึ่งเหตุชำรุดเสียหายนั้นเกิดจากความบกพร่องของผู้รับจ้าง จะเป็นโดยทำไว้ไม่เรียบร้อยหรือใช้สิ่งของที่ไม่ดี หรือทำไม่ถูกต้องตามหลักวิชาก็ตาม ผู้รับจ้างต้องรีบทำการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยภายในระยะเวลาที่ผู้ว่าจ้างจะกำหนด โดยไม่คิดเอาค่าสิ่งของค่าแรงงานหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดจากผู้ว่าจ้างอีก ถ้าผู้รับจ้างบิดพลิ้ว ไม่แก้ไขซ่อมแซมภายในกำหนด........วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง โดยให้นับวันที่ได้รับแจ้งเป็นวันเริ่มต้น หรือแก้ไขซ่อมแซมไม่แล้วเสร็จเรียบร้อยภายในเวลาที่ผู้ว่าจ้างกำหนด ผู้ว่าจ้างมีสิทธิจ้างผู้อื่นให้ทำงานจ้างนั้นแทนผู้รับจ้างได้

ถ้างานที่จ้างเกิดการชำรุดบกพร่องเสียหายขึ้น หลังจากระยะเวลาที่กำหนดข้างต้นผู้รับจ้างยังต้องรับผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างใช้สิทธิจ้างผู้อื่นทำงานจ้างแทนผู้รับจ้างตามสัญญาข้อ ๕ และข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ผู้รับจ้างยอมจ่ายเงินค่าจ้าง ค่าสิ่งของ ค่าคุมงาน และค่าใช้จ่ายอื่นใด (ถ้ามี) ตามจำนวนที่ผู้ว่าจ้างต้องเสียไปโดยสิ้นเชิง และผู้รับจ้างยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาข้อ๑๓ เสมือนหนึ่งงานที่ผู้รับจ้างคนใหม่ที่ทำนั้นเป็นงานจ้างของตน

ข้อ ๗ เนื่องจากพันธะซึ่งจะมีต่อกันตามสัญญานี้ ผู้รับจ้างยินยอมให้บรรดางานที่ผู้รับจ้างได้ทำขึ้นรวมทั้งโรงงาน สิ่งปลูกสร้าง และสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้นำมาไว้ ณ สถานที่ทำงานจ้าง โดยเฉพาะเพื่องานดังกล่าวในสัญญาข้อ ๑ ให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของผู้ว่าจ้างทั้งสิ้น แต่ถ้ามีอันตรายหรือความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นแก่สิ่งเหล่านั้น แม้จะเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัย

ประการใดก็ตาม ผู้รับจ้างจะต้องเป็นผู้รับผิดในความเสียหายเหล่านั้น และจัดหามาใหม่หรือแก้ไขให้คืนดี ทั้งนี้ ภายในพันธะที่มีอยู่ในสัญญาอันยังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ภายหลังเวลาส่งมอบ ซึ่งผู้รับจ้างจำต้องรับผิดเพียงความบกพร่องและเพียงในความเสียหายที่มีขึ้นภายในระยะเวลาตามที่กล่าวในสัญญาข้อ ๖

ในกรณีที่ผู้รับจ้างทำงานแล้วเสร็จบริบูรณ์ตามสัญญา ถ้ามีสิ่งของเหลืออยู่เท่าใด ผู้ว่าจ้างยอมให้ผู้รับจ้างนำเอากลับคืนไปได้

ข้อ ๘ สัญญานี้มีแบบรูปและรายการละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ....(๙)..

๒. ....

๓. ....

....ฯลฯ...

และให้ถือว่าแบบรูปและรายการละเอียดดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

ข้อ ๙ ผู้รับจ้างสัญญาว่า จะไม่ทำงานจ้างนี้โดยไม่มีแบบรูปและรายการละเอียดที่ถูกต้องเป็นอันขาด ทั้งจะรักษาแบบรูปและรายการละเอียดนี้ไว้ ณ สถานที่ทำงานจ้างให้เรียบร้อย และโดยเปิดเผย เพื่อให้ผู้ว่าจ้างหรือกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานตรวจดูได้ทุกเวลา

ข้อ ๑๐ ผู้รับจ้างสัญญาว่า จะไม่เอางานทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งสัญญานี้ไปให้ผู้อื่นรับจ้างช่วงอีกทอดหนึ่ง โดยมิได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง แต่ทั้งนี้ผู้รับจ้างยังต้องรับผิดชอบงานที่ให้ช่วงไปนั้นทุกประการ

ข้อ ๑๑ ผู้รับจ้าง จะต้องควบคุมงานที่รับจ้างนี้อยู่ตลอดเวลาที่งานยังไม่แล้วเสร็จ หรือจะมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้ควบคุมงานแทนตนก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้รับจ้างแจ้งชื่อผู้ได้รับมอบหมายให้ผู้ว่าจ้างทราบเป็นหนังสือและผู้ควบคุมงานแทนผู้รับจ้าง จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบแทนผู้รับจ้าง คำสั่งต่าง ๆ ซึ่งได้แจ้งแก่ผู้แทนของผู้รับจ้างถือได้ว่าได้แจ้งแก่ผู้รับจ้างแล้ว

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ผู้รับจ้างตั้งตัวแทนไปควบคุมงานตามข้อ ๑๑ ถ้าผู้ว่าจ้างขอให้เปลี่ยนตัวแทนใหม่ ผู้รับจ้างยินยอมเปลี่ยนตัวให้ทันที โดยจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายหรือถือเป็นเหตุยึดเวลาทำการออกไป ถ้าผู้รับจ้างจะเปลี่ยนผู้ควบคุมงาน ต้องแจ้งชื่อผู้นั้นให้ผู้ว่าจ้างทราบเป็นหนังสือทุกครั้งด้วย

ข้อ ๑๓ ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุ หรือภยันตราย ความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากการงานของผู้รับจ้างเอง และต้องรับผิดชอบในเหตุเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สินของผู้ว่าจ้างซึ่งมีอยู่ในบริเวณที่ทำการจ้างนี้ โดยการกระทำของคนงาน ช่าง หรือบริวารของผู้รับจ้างด้วย

ข้อ ๑๔ ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างของตนตามอัตราค่าจ้าง และกำหนดเวลาที่ผู้รับจ้างและลูกจ้างได้ตกลงหรือสัญญากันไว้

ถ้าผู้รับจ้างไม่จ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างตามวรรคหนึ่ง ผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างเอาเงินค่าจ้างที่ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายให้แก่ผู้รับจ้าง จ่ายให้แก่ลูกจ้างของผู้รับจ้างได้ และให้ถือว่าเงินจำนวนที่จ่ายไปนี้เป็นเงินค่าจ้างที่ผู้รับจ้างได้รับไปจากผู้ว่าจ้างแล้ว

การที่ผู้รับจ้างไม่จ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างของตนตามวรรคสอง นอกจากยอมให้ผู้ว่าจ้างจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างของผู้รับจ้างแล้ว ยังให้ถือว่าผู้รับจ้างผิดสัญญานี้ด้วย และผู้ว่าจ้างจะบอกเลิกสัญญาเสียทั้งหมดก็ได้

ข้อ ๑๕ ถ้าผู้ว่าจ้างแต่งตั้งกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานไว้ประจำ ณ ที่ทำการจ้างนี้ในเวลาที่ผู้รับจ้างเตรียมการหรือกำลังทำงานจ้างนี้อยู่ก็ดี กรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานมีสิทธิ์จะเข้าไปตรวจการงานได้ทุกเวลา ผู้รับจ้างหรือผู้แทนของผู้รับจ้างจักต้องให้ความสะดวกและช่วยเหลือตามสมควร

การที่มีคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานแทนคณะกรรมการตรวจการจ้างหาทำให้ผู้รับจ้างพ้นความรับผิดชอบตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใดไม่

ข้อ ๑๖ ก่อนหรือระหว่างทำงานจ้างอยู่ ถ้าปรากฏว่าแบบรูปหรือรายการละเอียดต่อท้ายสัญญานี้คลาดเคลื่อนผิดไปอย่างหนึ่งอย่างใด ผู้รับจ้างสัญญาว่าจะปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานแทนคณะกรรมการตรวจการจ้าง และถ้าคำ

วินิจฉัยนี้ถูกต้องกับรายการอันใดอันหนึ่งที่ปรากฏในแบบรูปแล้ว ผู้รับจ้างต้องถือว่าเป็นอันเด็ดขาด ถ้าอันหนึ่งอันใดมิได้ระบุไว้ในรายการละเอียด แต่เป็นการจำเป็นต้องทำเพื่อให้งานแล้วเสร็จบริบูรณ์ถูกต้องตามแบบรูป ผู้รับจ้างสัญญาว่าจะจัดทำการนั้น ๆ ให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้รายการที่คลาดเคลื่อนหรือมิได้ระบุไว้ดังกล่าวจะต้องมิใช่ส่วนที่เป็นสาระสำคัญ

ข้อ ๑๗ กรณีที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้งกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานแทนคณะกรรมการตรวจการจ้าง ผู้รับจ้างยอมให้กรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานมีอำนาจตรวจและควบคุมงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญา แบบรูปและรายการละเอียดโดยให้มีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติม หรือตัดทอนกิจการจ้างนี้ได้ เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญา แบบรูปและรายการละเอียด และถ้าผู้รับจ้างขัดขืนก็ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานแทนคณะกรรมการตรวจการจ้างมีอำนาจสั่งหยุดกิจการนั้นไว้ชั่วคราวได้ และความล่าช้าในกรณีเช่นนี้ผู้รับจ้างจะถือเป็นเหตุขอยืดวันทำการออกไปมิได้

ข้อ ๑๘ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะทำการแก้ไขหรือเพิ่มเติมหรือลดงานจากแบบรูปและรายการละเอียดตามสัญญาได้ทุกอย่างโดยไม่ต้องเลิกสัญญานี้ การเพิ่มเติมหรือลดงานจะต้องคิดและตกลงราคากันใหม่ และถ้าต้องเพิ่มหรือลดเงินหรือยืดเวลาออกไปอีกก็จะได้ตกลงกัน ณ บัดนั้น (๑๐)

ข้อ ๑๙ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบงานล่าช้ากว่าวันแล้วเสร็จตามสัญญา แต่ผู้ว่าจ้างยังมิได้บอกเลิกสัญญา ผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างดำเนินการดังต่อไปนี้คือ

(๑) ปรับผู้รับจ้างเป็นรายวัน วันละ................(๑๑)...........................บาท (...) นับแต่วันที่ล่วงเลยกำหนดวันแล้วเสร็จตามสัญญาจนถึงวันที่งานแล้วเสร็จบริบูรณ์

(๒) เรียกค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการที่ผู้รับจ้างทำงานล่าช้า (ถ้ามี)

(๓) เรียกค่าใช้จ่ายในการควบคุมงาน ในเมื่อผู้ว่าจ้างต้องจ้างผู้ควบคุมงานอีกต่อหนึ่ง นับแต่วันที่ล่วงเลยกำหนดวันแล้วเสร็จตามสัญญา จนถึงวันที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานโดยคิดเป็นรายวัน วันละ.... ...(๑๒)........บาท (..........................)

ในระหว่างที่มีการปรับนั้น ถ้าผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้รับจ้างไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาและใช้สิทธิตามสัญญาข้อ ๒๐ นอกเหนือจากการปรับจนถึงบอกเลิกสัญญาด้วย

ข้อ ๒๐ ถ้าผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาแล้ว ผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ริบหลักประกันสัญญาดังกล่าวในสัญญาข้อ ๓

(๒) ยินยอมให้ผู้ว่าจ้างเรียกเอาค่าจ้างที่เพิ่มขึ้น เพราะจ้างบุคคลอื่นทำการนั้นต่อไปจนงานแล้วเสร็จบริบูรณ์

(๓) เรียกเอาค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานในเมื่อผู้ว่าจ้างต้องจ้างผู้ควบคุมงานนั้นอีกต่อหนึ่งจนงานแล้วเสร็จบริบูรณ์

(๔) เรียกค่าเสียหายอันพึงมีจากผู้รับจ้าง

ข้อ ๒๑ เมื่อผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาแล้ว บรรดางานที่ผู้รับจ้างได้ทำขึ้นและสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้นำมาไว้ ณ สถานที่ทำงานจ้างนั้น โดยเฉพาะเพื่องานจ้างดังกล่าวผู้รับจ้างยอมให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ว่าจ้าง โดยผู้รับจ้างจะเป็นผู้เรียกร้องค่าตอบแทนและค่าเสียหายใด ๆ ไม่ได้เลย และผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิระงับการจ่ายค่าจ้างที่ค้างชำระสำหรับงานที่ทำไปแล้วเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

ในกรณีที่ต้องจ้างบุคคลอื่นทำงานที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ หากปรากฏว่าเงินค่างานที่เหลือจ่ายไม่พอสำหรับการทำงานรายนี้เป็นจำนวนเท่าใด ผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างหักเงินจำนวนนั้นจากค่าจ้างที่ค้างชำระตามวรรคหนึ่ง และยอมรับผิดชดใช้เงินจำนวนที่ยังขาดอยู่นั้นจนครบถ้วน

หากมีเงินค่าจ้างตามสัญญาที่หักไว้จ่ายเป็นค่าปรับและค่าเสียหายแล้วยังเหลืออยู่อีกเท่าใด ผู้ว่าจ้างจะคืนให้แก่ผู้รับจ้างทั้งหมด

ข้อ ๒๒ (๑๓) ถ้าผู้รับจ้างหรือบริวารของผู้รับจ้างได้ก่อสร้างโรงงานหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ลงในบริเวณที่รับจ้างก็ดี หรือทำให้เป็นหลุมเป็นบ่อก็ดี ผู้รับจ้างสัญญาว่าจะจัด

การรักษาความสะอาดตลอดเวลาที่ทำงานจ้าง และเมื่องานจ้างแล้วเสร็จจะต้องรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและกลบเกลี่ยพื้นดินให้เรียบร้อย และขนเศษอิฐ เศษไม้ และสิ่งที่รกรุงรังออกไปให้พ้นบริเวณที่รับจ้าง พร้อมทั้งทำความสะอาดบริเวณที่รับจ้างและสิ่งปลูกสร้างให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพที่ผู้ว่าจ้างจะใช้การได้ทันที

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านเข้าใจ ข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ

(ลงชื่อ)..ผู้ว่าจ้าง
(..)

(ลงชื่อ)..ผู้รับจ้าง
(..)

(ลงชื่อ)..พยาน
(..)

(ลงชื่อ)..พยาน
(..)

วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาจ้าง

(๑) ให้ระบุเลขที่สัญญาในปีงบประมาณหนึ่ง ๆ ตามลำดับ

(๒) ให้ระบุชื่อส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคล เช่น กรม ก.

(๓) ให้ระบุชื่อและตำแหน่งของหัวหน้าส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคลนั้น หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ เช่น นาย ก. อธิบดีกรม.........................หรือนาย ข. ผู้ได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรม.......................................

(๔) ให้ระบุชื่อผู้รับจ้าง

ก. บุคคลธรรมดา ให้ระบุชื่อและที่อยู่

ข. นิติบุคคล เช่น ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด ให้ระบุว่า โดย........(*นาย ค.*)........กรรมการผู้มีอำนาจผูกพัน............ (*บริษัท ง.*)........ ตามหนังสือรับรองของสำนักทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท เลขที่....................................ลงวันที่........เดือน............ .... พ.ศ...................สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่........... ...ถนน........ .... ตำบล/แขวง...............................อำเภอ/เขต..................................... จังหวัด.............. ....

(๕) ให้ระบุงานที่ต้องการจ้าง

(๖) "หลักประกัน" หมายถึงหลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้แก่ทางราชการเมื่อลงนามในสัญญาเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งใช้ได้ ๔ ประเภท คือ

๑. เงินสด

๒. พันธบัตรเงินกู้ของรัฐบาล โดยจะต้องถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงการคลัง ที่นว. ๔๖๒๙๑/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๙๙

๓. เช็คที่ธนาคารรับรอง (Certified Cheques) หรือเช็คที่ธนาคารเซ็นสั่งจ่าย (Banker Cheques) ซึ่งเป็นเช็คลงวันที่ที่ใช้เช็คนั้นชำระต่อเจ้าหน้าที่หรือก่อนวันนั้นไม่เกิน ๓ วัน ห้ามรับเช็คลงวันที่ล่วงหน้า และเมื่อรับไว้แล้วให้นำส่งฝากทันที

๔. หนังสือค้ำประกันของธนาคารตามแบบท้ายระเบียบนี้

(๗) ให้ระบุวันแล้วเสร็จของงานงวดสุดท้ายซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับกำหนดวันแล้วเสร็จตามสัญญข้อ ๕

(๘) ระยะเวลาความรับผิดชอบของผู้รับจ้างในความชำรุดบกพร่องของงานจ้างตามสัญญา ถ้าเป็นสิ่งปลูกสร้างติดกับพื้นดินให้กำหนด ๑ ปี ส่วนงานจ้างอย่างอื่นจะกำหนดให้ลดหย่อนลงมาเท่าใด ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าจ้างที่จะพิจารณาโดยคำนึงถึงลักษณะของงานนั้น ๆ

สำหรับระยะเวลาแก้ไขซ่อมแซมจะกำหนดเท่าใดอยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าจ้าง

(๙) ให้ระบุจำนวนรายการว่ามีกี่ฉบับ ฉบับละกี่หน้า เลขที่ของแบบรูปและแผนผัง

(๑๐) การดำเนินการตามข้อนี้จะต้องเป็นไปตามระเบียบ ฯ ข้อ ๖๔ ด้วย

(๑๑) ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวัน ในอัตราระหว่างร้อยละ ๐.๐๕ ถึงร้อยละ ๐.๑ ของราคางานจ้างนั้น แต่อัตราค่าปรับต่ำสุดจะต้องไม่ต่ำกว่าวันละ ๑๐๐ บาท ส่วนกรณีจะปรับร้อยละเท่าใดให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าจ้างที่จะพิจารณา โดยคำนึงถึงราคาค่าจ้างและลักษณะของงานที่จ้าง ถ้าราคาค่าจ้างต่ำ อัตราค่าปรับควรจะสูงเพื่อป้องกันมิให้ผู้รับจ้างหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามสัญญา ด้วยเห็นว่าค่าปรับเป็นเงินเล็กน้อย แต่ทั้งนี้ การที่จะกำหนดค่าปรับเป็นจำนวนเท่าใด จะต้องประกาศให้ทราบล่วงหน้าในแจ้งความประกวดราคาด้วย

(๑๒) ถ้าต้องจ่ายค่าคุมงานวันละเท่าใด ให้เรียกค่าคุมงานจากผู้รับจ้างวันละเท่านั้น ตามจำนวนที่ล่วงเลยกำหนดสัญญาไป แต่สัญญาข้อนี้ไม่รวมถึงค่าคุมงานในกรณีที่ต้องต่ออายุสัญญาตามระเบียบ ฯ ข้อ ๖๔ วรรคสอง

(๑๓) ถ้าเป็นสัญญาจ้างที่มิใช่งานก่อสร้างให้ตัดสัญญาข้อนี้ออก

แบบสัญญาค้ำประกันของธนาคาร

ธนาคาร.... ...*(ระบุชื่อ)*.....................

วันที่...........เดือน.................................พ.ศ...........................

ข้าพเจ้าธนาคาร..........................*(ระบุชื่อ)*.. ....
สำนักงานเลขที่.....................ถนน...ตำบล...........................
อำเภอ...จังหวัด.......... ....
ขอทำหนังสือสัญญาค้ำประกันให้ไว้ต่อ...............*(ส่วนราชการ)*...
ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑ ตามที่...............*(ชื่อนิติบุคคลหรือชื่อบุคคลธรรมดา)*... ....
ได้...........*(เข้ายื่นซองประกวดราคาหรือทำสัญญาหรือข้อตกลง)*...........ตาม..........*(แจ้งความ-ประกวดราคาหรือสัญญาหรือข้อตกลง)*........ลงวันที่... ....เดือน.......................พ.ศ...............
ซึ่งจะต้องวางหลักประกันการปฏิบัติตามเงื่อนไขใน...........*(แจ้งความประกวดราคาหรือสัญญา-หรือข้อตกลง)*.... ....ต่อ.... .. ..*(ส่วนราชการ)*..................เป็นเงิน...............................
บาท (.. .. ..) นั้น

ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกัน........*(ชื่อนิติบุคคลหรือชื่อบุคคลธรรมดา)*.....
ต่อ...........*(ส่วนราชการ)*..............................เป็นเงินไม่เกิน...................................บาท
(...) กล่าวคือหาก........*(ชื่อนิติบุคคลหรือชื่อบุคคล-ธรรมดา)*.... ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขใน........*(แจ้งความประกวดราคาหรือสัญญาหรือข้อตกลง)*....
ที่ทำไว้กับ...........*(ส่วนราชการ)*...................หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขข้อหนึ่งข้อใดของ... ....
(แจ้งความประกวดราคาหรือสัญญาหรือข้อตกลง)........ ดังกล่าว ซึ่ง........*(ส่วนราชการ)*........
มีสิทธิริบหลักประกันหรือเรียกค่าปรับและค่าเสียหายใด ๆ จาก........*(ชื่อนิติบุคคลหรือชื่อบุคคลธรรมดา)*...........ได้แล้ว ข้าพเจ้ายอมชำระเงินแทนให้ทันทีโดยมิต้องเรียกร้องให้....*(ชื่อนิติ-บุคคลหรือชื่อบุคคลธรรมดา)*..............ชำระก่อน

ข้อ ๒ ข้าพเจ้ายอมรับรู้และยินยอมด้วยในกรณีที่.........*(ส่วนราชการ)*............... ได้ยินยอมให้ผัดหรือผ่อนเวลา หรือผ่อนผันการปฏิบัติตามเงื่อนไขใน......*(แจ้งความประกวดราคาหรือสัญญาหรือข้อตกลง)*........... ให้แก่........*(ชื่อนิติบุคคลหรือชื่อบุคคลธรรมดา)*........... โดยเพียงแต่........*(ส่วนราชการ)*...............แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบโดยไม่ชักช้าเท่านั้น

ข้อ ๓ ข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันในระหว่างเวลาที่........*(ชื่อนิติบุคคลหรือชื่อบุคคลธรรมดา)*........ต้องรับผิดชอบอยู่ตามเงื่อนไขใน........*(แจ้งความประกวดราคาหรือสัญญาหรือข้อตกลง)*...........

เพื่อเป็นหลักฐาน ข้าพเจ้าธนาคาร...........*(ระบุชื่อ)*......................โดยผู้มีนามข้างท้ายนี้ เป็นผู้มีอำนาจลงนามทำนิติกรรม ซึ่งมีผลผูกพันธนาคารได้ลงลายมือชื่อและได้ประทับตราของธนาคาร (ถ้ามี) ให้ไว้เป็นสำคัญตามวิธีการที่กำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิหรือข้อบังคับของธนาคาร

ลงชื่อ...ผู้ค้ำประกัน
(...)

ตำแหน่ง...

ลงชื่อ...พยาน
(............... ....)

ลงชื่อ...พยาน
(............... .. ..)

เจ้าภาพขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติแก่ พล.ต.ท. โต๊ะ อินทามระ เริ่มต้นตั้งแต่การรับเป็นเจ้าภาพสวดอภิธรรม การร่วมการบำเพ็ญกุศล นำหรีดมาเคารพศพ และมาร่วมพระราชทานเพลิงศพในวันนี้

หากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดขาดตกบกพร่อง เจ้าภาพขอกราบประทานอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย.



พิมพ์ที่โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล
๑๑๐/๖๖-๖๘ ถนนพระราม ๖ (เจริญผลตัดใหม่) พญาไท กรุงเทพ ฯ โทร. ๒๘๑๘๑๔๗
นายพินิจ พืชวณิชย์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๒